

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων
και Αθλητισμού

**Στρατηγικό Σχέδιο για την Επαγγελματική
Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Διά Βίου Μάθηση
2025-2027**

Σεπτέμβριος 2025

*Κεντρικό Συμβούλιο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης-
Γενική Γραμματεία Ε.Ε.Κ. & Δ.Β.Μ.*

Περιεχόμενα

Επιτελική Σύνοψη.....	4
Ακρωνύμια.....	7
1. Η νέα στρατηγική για την Ε.Ε.Κ. και τη Δ.Β.Μ. 2025-2027	9
1.1 Όραμα, αξίες και αρχές	9
1.2 Το πλαίσιο της Στρατηγικής.....	11
1.3 Αρχιτεκτονική της στρατηγικής και στόχοι.....	20
1.3.1 Στρατηγικός Στόχος 1: Ολιστική αναβάθμιση της Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ., με έμφαση στην ποιότητα και τη διασύνδεση με την αγορά εργασίας.....	21
1.3.2 Στρατηγικός Στόχος 2: Αύξηση της εξωστρέφειας, της συνεργασίας και της κινητικότητας σε επίπεδο συστήματος Ε.Ε.Κ. & Δ.Β.Μ.	25
1.3.3 Στρατηγικός Στόχος 3: Ενίσχυση της ισότιμης πρόσβασης και προώθηση της συμπερίληψης στην Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ., με έμφαση στις ευάλωτες ομάδες και στα άτομα με χαμηλά προσόντα.....	28
1.3.4 Στρατηγικός Στόχος 4: Προώθηση του ψηφιακού μετασχηματισμού και της πράσινης μετάβασης στην Ε.Ε.Κ. και στη Δ.Β.Μ. και αναβάθμιση του εργαστηριακού εξοπλισμού.....	32
1.3.5 Στρατηγικός Στόχος 5: Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος διακυβέρνησης της Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ., με έμφαση στη διασύνδεση και τη διαρκή συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους.....	35
2. Χρηματοδοτικοί πόροι.....	39
2.1 Πρόγραμμα Δημόσιων Επενδύσεων (Π.Δ.Ε.).....	39
2.2 Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (Ε.Π.Α.).....	39
2.3 Εταιρικό Σύμφωνο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2021-2027	41
2.4 Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Recovery and Resilience Facility)	43
2.5 Πρόγραμμα Erasmus+	49
3. Αποτύπωση δράσεων και προϋπολογισμών του Στρατηγικού Σχεδίου.....	55
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	70
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: Ανάλυση υφιστάμενης κατάστασης	70
1.1 Εσωτερικό περιβάλλον – Εθνικό θεσμικό πλαίσιο και πολιτικές για την Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ.....	70

1.1.1	Θεσμικό πλαίσιο και εθνικές πολιτικές.....	70
1.1.2	Επαγγελματική Εκπαίδευση	72
1.1.3	Μεταγυμνασιακή Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση.....	76
1.1.4	Μεταλυκειακή Επαγγελματική Κατάρτιση.....	79
1.1.5	Διά Βίου Μάθηση	89
	<i>Δεξιότητες των ενηλίκων.....</i>	<i>95</i>
	<i>Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.).....</i>	<i>102</i>
1.1.6	Συμπεριληπτική Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ.	107
1.1.7	Διοργάνωση Διαγωνισμών Δεξιοτήτων.....	110
1.1.8	Στοιχεία για την Αγορά Εργασίας & την Απασχόληση των Νέων.....	115
1.1.9	Η Ε.Ε.Κ. σε αριθμούς	117
1.2	Εξωτερικό περιβάλλον - Ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο και πολιτικές για την Ε.Ε.Κ. και τη Δ.Β.Μ.....	128
1.2.1	Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση.....	129
1.2.2	Εκπαίδευση και Κατάρτιση Ενηλίκων – Διά Βίου Μάθηση	142
1.2.3	Ειδικά θέματα.....	150
	<i>Η δίδυμη μετάβαση στην Ε.Ε.Κ.: αναπτύσσοντας πράσινες και ψηφιακές δεξιότητες</i>	<i>150</i>
	<i>Η ικανότητα του επιχειρείν στην Ε.Ε.Κ.....</i>	<i>161</i>
	<i>Αριστεία και συμπερίληψη στην Ε.Ε.Κ.</i>	<i>163</i>
1.2.4	Στρατηγικές Ε.Ε.Κ. επιλεγμένων ευρωπαϊκών χωρών	166
1.3	Συνθετική ανάλυση (SWOT)	177
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II: Μεθοδολογικό πλαίσιο και Ερευνητικά εργαλεία	181
2.1	Μεθοδολογικό πλαίσιο για την εκπόνηση της Στρατηγικής.....	181
2.2.	Ερευνητικά εργαλεία.....	182
2.2.1	Ημιδομημένος οδηγός ατομικών συνέντευξεων	182
2.2.2.	Έντυπο συγκέντρωσης στοιχείων από Υ.ΠΑΙ.Θ.Α.	185
2.2.3	Έντυπο συγκέντρωσης λοιπών δράσεων και πρωτοβουλιών ΕΕΚ.....	187
2.2.4	Δομημένο ερωτηματολόγιο.....	188
	Πηγές - βιβλιογραφία	193

Επιτελική Σύνοψη

Η νέα Στρατηγική για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (Ε.Ε.Κ.) & Διά Βίου Μάθηση (Δ.Β.Μ.) 2025-2027 αποτελεί συνέχεια της προηγούμενης στρατηγικής της περιόδου, 2022-2024. Περιλαμβάνει βελτιώσεις που βασίζονται σε πρόσφατες νομικές μεταρρυθμίσεις (ν. 5082/2024), ερευνητικά δεδομένα και αξιολογήσεις των αναγκών της αγοράς εργασίας σε διεθνές, ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο.

Την περίοδο 2022 - 2024, στον τομέα της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης, εφαρμόστηκαν οι βασικές προτεραιότητες του ν. 4763/2020, με στόχο την ενίσχυση της σύνδεσης με την αγορά εργασίας. Με την ψήφιση του ν. 5082/2024, επιτυγχάνεται η περαιτέρω ενίσχυση του Εθνικού Συστήματος Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ε.Σ.Ε.Ε.Κ.), μέσω της διεύρυνσης της συνεργασίας μεταξύ της επαγγελματικής εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης.

Οι μεταρρυθμίσεις και τα εμβληματικά έργα στην Ε.Ε.Κ. θα αποδώσουν θετικό αντίκτυπο στην κοινωνία και την οικονομία και θα συνεισφέρουν στη βελτίωση της θέσης της χώρας μέσω της αύξησης της απασχόλησης, της ψηφιοποίησης (Ε.Ε.Κ. και Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.) και της βελτίωσης της σύνδεσης της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας.

Το **όραμα της στρατηγικής** είναι η βελτίωση γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας, δίχως διακρίσεις και αποκλεισμούς, καθώς και η αποτελεσματικότερη προσαρμογή και ανταπόκριση της Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ. στις διαρκώς μεταβαλλόμενες ανάγκες της κοινωνίας και της αγοράς εργασίας, προκειμένου να αποτελέσει πυλώνα συνειδητής εναλλακτικής επιλογής εκπαίδευσης-κατάρτισης του πληθυσμού της χώρας, συμβάλλοντας στην ενίσχυση της κοινωνικής ενσωμάτωσης και της ανθεκτικότητας.

Η στρατηγική αυτή διαμορφώθηκε ώστε να αντιμετωπίσει τη χαμηλή ελκυστικότητα της Ε.Ε.Κ. και της Δ.Β.Μ. στην Ελλάδα και να δημιουργήσει ένα ισχυρό επιχειρησιακό πλαίσιο για τη σύνδεσή τους με την αγορά εργασίας, καθώς και να αναβαθμίσει τις γνώσεις και δεξιότητες του πληθυσμού, με έμφαση στα άτομα με χαμηλά προσόντα. Στο πλαίσιο αυτής της προσπάθειας αυτή θα διερευνηθεί, μεταξύ άλλων, ο τρόπος αξιοποίησης των δυνατοτήτων που παρέχει η Τεχνητή Νοημοσύνη (ΤΝ) **τόσο ως μέσο υποστήριξης της διδακτικής πράξης, όσο και ως αντικείμενο μάθησης** διασφαλίζοντας την ασφαλή και ηθική της χρήση και την προστασία των δικαιωμάτων των εκπαιδευόμενων.

Οι βασικές **αξίες** που διέπουν τη στρατηγική περιλαμβάνουν:

- Αποδοχή της διαφορετικότητας, συμπερίληψη & ισότητα: Η Ε.Ε.Κ. και η Δ.Β.Μ. είναι προσβάσιμες σε όλους, χωρίς διακρίσεις και αποκλεισμούς.
- Καινοτομία & προσαρμοστικότητα: Χρήση νέων μεθόδων και τεχνολογιών για ευέλικτα και προσαρμοστικά προγράμματα.
- Ποιότητα & αριστεία: Δημιουργία κέντρων επαγγελματικής αριστείας και συνεχούς αξιολόγησης.
- Συνεργασία & δικτύωση: Σύνδεση των φορέων Ε.Ε.Κ. με επιχειρήσεις, κοινωνικούς εταίρους και Υπουργεία.
- Βιωσιμότητα & ανάπτυξη: Εκπαιδευτικά προγράμματα που στηρίζουν τη βιώσιμη ανάπτυξη.
- Επένδυση στις δεξιότητες ζωής: Παροχή ευκαιριών για την ανάπτυξη βασικών και εγκάρσιων δεξιοτήτων στους ενήλικες.

Για την επίτευξη του οράματος, η στρατηγική αναπτύσσεται γύρω από πέντε βασικούς στρατηγικούς στόχους:

ΣΣ1: Ολιστική αναβάθμιση της Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ., με έμφαση στην ποιότητα και τη διασύνδεση με την αγορά εργασίας.

ΣΣ2: Αύξηση της εξωστρέφειας, της συνεργασίας και της κινητικότητας σε επίπεδο συστήματος Ε.Ε.Κ. & Δ.Β.Μ..

ΣΣ3: Ενίσχυση της ισότιμης πρόσβασης και προώθηση της συμπερίληψης στην Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ., με έμφαση στις ευάλωτες ομάδες και στα άτομα με χαμηλά προσόντα.

ΣΣ4: Προώθηση του ψηφιακού μετασχηματισμού και της πράσινης μετάβασης στην Ε.Ε.Κ. και στη Δ.Β.Μ. και αναβάθμιση του εργαστηριακού εξοπλισμού.

ΣΣ5: Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος διακυβέρνησης της Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ. με έμφαση στη διασύνδεση και διαρκή συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους.

Η στρατηγική για την Ε.Ε.Κ. & Δ.Β.Μ. 2025-2027 περιλαμβάνει τους στόχους για την ενίσχυση των εκπαιδευτών ενηλίκων, τον εκσυγχρονισμό της μαθητείας, την ανάπτυξη ψηφιακών και πράσινων δεξιοτήτων, την παροχή ευκαιριών για την ανάπτυξη βασικών και εγκάρσιων δεξιοτήτων στους ενήλικες, και την ευρεία συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στα σχήματα μαθητείας και στην πρακτική άσκηση. Επιπλέον, η στρατηγική της επόμενης περιόδου αποσκοπεί στην προσαρμογή της Ε.Ε.Κ. στην αγορά εργασίας, στην ολιστική επικαιροποίηση του μαθησιακού περιεχομένου στην Ε.Ε.Κ. & Δ.Β.Μ., στην ανάδειξη των ευκαιριών σταδιοδρομίας μέσω του επαγγελματικού προσανατολισμού και της παρακολούθησης των αποφοίτων, στη στήριξη των ευάλωτων ομάδων του

πληθυσμού, στη σύνδεση της αριστείας με τη συμπερίληψη, στην ενίσχυση της ελκυστικότητας της Ε.Ε.Κ., στη διάχυση του κύκλου ποιότητας σε όλες τις δράσεις Ε.Ε.Κ. & Δ.Β.Μ. και τέλος, στην ανάδειξη της αξίας της συμμετοχικότητας. Παράλληλα η διάσταση του φύλου λαμβάνεται υπόψη στον σχεδιασμό των επιμέρους δράσεων του Στρατηγικού Σχεδίου με έμφαση στην αντιμετώπιση των στερεοτύπων φύλου και την προώθηση της ισορροπημένης πρόσβασης στα επαγγέλματα.

Η επιτυχία της στρατηγικής θα εξαρτηθεί από την εφαρμογή των προτεινόμενων δράσεων, την ενεργή συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων φορέων και τη συνεχή αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών και των δράσεων.

Ακρωνύμια

Ελληνικά

ΑΛΜ	Ατομικοί Λογαριασμοί Μάθησης
ΓΓ ΕΕΚ & Δ.Β.Μ.	Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης
ΓΕΛ	Γενικό Επαγγελματικό Λύκειο
Δ.Β.Μ.	Διά Βίου Μάθηση
ΔΥπΑ	Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Επιτροπή
ΕΕΕΕΚ	Ειδικά Εργαστήρια Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης
ΕΕΚ	Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση
ΕΣΔΕΔ	Εθνικό Συμβούλιο Δεξιοτήτων Εργατικού Δυναμικού
ΕΠ	Επαγγελματικό Περίγραμμα
ΕΠΠ	Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων
Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.	Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού
ΕΠΑ.Λ.	Επαγγελματικό Λύκειο
ΕΠΑΣ	Επαγγελματικές Σχολές (Μαθητείας)
ΕΣΕΕΚ	Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης
ΕΣΚ	Επαγγελματικές Σχολές Κατάρτισης
ΕΣΠΑ	Εταιρικό Σύμφωνο Περιφερειακής Ανάπτυξης
ΙΕΚ	Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης
ΚΣΕΕΚ	Κεντρικό Συμβούλιο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης
ΠΑΔΚΣ	Πρόγραμμα Ανθρώπινου Δυναμικού και Κοινωνικής Συνοχής
ΠΕΠΑ.Λ.	Πρότυπα Επαγγελματικά Λύκεια
ΠΕΠΑΣ	Πειραματικές Επαγγελματικές Σχολές (Μαθητείας)
Σ.Α.Ε.Κ.	Σχολές Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης
(πρώην ΙΕΚ)	
ΣΔΕ	Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας
ΣΕΠ	Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός
ΤΑΑ	Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας
ΤΝ	Τεχνητή Νοημοσύνη
Υ.ΠΑΙ.Θ.Α.	Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού
ΥΠΕΚΥ	Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων

Αγγλικά

CEDEFOP	European Centre for the Development of Vocational Training
EQF	European Qualifications Framework

ILO	International Labour Office
NEETs	Young People Not in Education, Employment or Training
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
STEP	Strategic Technologies for Europe Platform
VET	Vocational Educational and Training

1. Η νέα στρατηγική για την Ε.Ε.Κ. και τη Δ.Β.Μ. 2025-2027

1.1 Όραμα, αξίες και αρχές

Το όραμα της νέας στρατηγικής για την Ε.Ε.Κ. και τη Δ.Β.Μ. για την περίοδο 2025-2027 εμπνέεται και συνδέεται ουσιαστικά με αυτό της περιόδου 2022-2024, με βελτιωτικές προσθήκες και αλλαγές που προέκυψαν από την πρόσφατη νομική μεταρρύθμιση που έφερε ο νόμος 5082/2024, από τα ερευνητικά ευρήματα των ατομικών συνεντεύξεων που διενεργήθηκαν, καθώς και από την καταγραφή και αξιολόγηση των καίριων προκλήσεων και αναγκών που εντοπίζονται σε διεθνές, ευρωπαϊκό και εθνικό περιβάλλον, και οι οποίες παρουσιάζονται και σχολιάζονται σε Παράρτημα.

Στο πλαίσιο αυτό το όραμα της νέας στρατηγικής για την Ε.Ε.Κ. και τη Δ.Β.Μ. για την περίοδο 2025-2027 διατυπώνεται ως εξής:

Το όραμα της στρατηγικής είναι η βελτίωση γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας, δίχως διακρίσεις και αποκλεισμούς, καθώς και η αποτελεσματικότερη προσαρμογή και η ανταπόκριση της Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ. στις διαρκώς μεταβαλλόμενες ανάγκες της κοινωνίας και της αγοράς εργασίας, προκειμένου να αποτελέσει πυλώνα συνειδητής εναλλακτικής επιλογής εκπαίδευσης-κατάρτισης του πληθυσμού της χώρας, συμβάλλοντας στην ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης, ενσωμάτωσης και της ανθεκτικότητας.

Οι αξίες και οι αρχές που διέπουν τη νέα στρατηγική προκύπτουν τόσο από το πνεύμα του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου όσο και ευρύτερα από τις διαχρονικές αξίες που προσδιορίζουν τον σκοπό και τα επιθυμητά αποτελέσματα της Ε.Ε.Κ. και της Δ.Β.Μ..

Οι **αξίες**:

- **Αποδοχή της διαφορετικότητας, Συμπερίληψη και Ισότητα:** Η Ε.Ε.Κ. και η Δ.Β.Μ. είναι προσβάσιμες σε όλους, χωρίς διακρίσεις και αποκλεισμούς.
- **Καινοτομία και Προσαρμοστικότητα:** Ενσωμάτωση νέων μεθόδων και τεχνολογιών για ένα δυναμικό μαθησιακό περιβάλλον σε άμεση σύνδεση με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και της μετασχηματιζόμενης οικονομίας, με έμφαση στην ψηφιακή και πράσινη μετάβαση.

- **Ποιότητα και Αριστεία:** Παροχή υψηλού επιπέδου εκπαιδευτικών υπηρεσιών με έμφαση στη συνεχή βελτίωση και στην προώθηση κέντρων επαγγελματικής αριστείας, με κύριο στόχο τη συνεχή ποιοτική επαγγελματική εξέλιξη των εκπαιδευτών και του διοικητικού προσωπικού, μέσα από τη δημιουργία οικοσυστημάτων δεξιοτήτων και ανάδειξης καλών πρακτικών, εφαρμόζοντας συστηματικές διαδικασίες αξιολόγησης και ανατροφοδότησης (feedback).
- **Συνεργασία και Δικτύωση:** Ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ κεντρικών, περιφερειακών και τοπικών φορέων και παρόχων Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ., επιχειρήσεων, κοινωνικών εταίρων και φορέων άσκησης δημόσιων πολιτικών για τη βέλτιστη αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων, την ανταλλαγή τεχνογνωσίας και την ενίσχυση της εξωστρέφειας.
- **Βιωσιμότητα και Ανάπτυξη:** Διαμόρφωση προγραμμάτων σπουδών που προωθούν τη βιώσιμη ανάπτυξη και προετοιμάζουν τους νέους και τους ενήλικες για τις τρέχουσες και τις μελλοντικές προκλήσεις, καλλιεργώντας την κατανόηση και εφαρμογή πρακτικών βιωσιμότητας (sustainability literacy).
- **Επένδυση στις δεξιότητες ζωής:** Παροχή ευκαιριών για την ανάπτυξη βασικών και εγκάρσιων δεξιοτήτων στους ενήλικες με στόχο τη βελτίωση της ανθεκτικότητας και την προώθηση της ενεργού συμμετοχής στα κοινά για την άνοδο του επιπέδου ζωής, την προσωπική εξέλιξη και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.

Οι αρχές:

1. **Πρόσβαση:** Διασφάλιση ότι κάθε πολίτης έχει ίσες ευκαιρίες εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης, ανεξάρτητα από το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο.
2. **Καθολικός Σχεδιασμός:** Διασφάλιση ότι όλα τα προγράμματα Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ., οι υποδομές, τα εκπαιδευτικά μέσα και οι διαδικασίες διδασκαλίας και αξιολόγησης σχεδιάζονται εκ των προτέρων με τρόπο ώστε να είναι προσβάσιμα και λειτουργικά για όλους τους εκπαιδευόμενους, ανεξαρτήτως αναπηρίας, χρόνιας πάθησης ή άλλων ατομικών χαρακτηριστικών.
3. **Διασύνδεση με την αγορά εργασίας, την οικονομία και την κοινωνία:** Τα προγράμματα Ε.Ε.Κ. & Δ.Β.Μ. ανταποκρίνονται στις σύγχρονες ανάγκες της οικονομίας και της κοινωνίας.

4. **Ευελιξία και Εξατομίκευση:** Προσαρμογή της μάθησης στις ανάγκες των συμμετεχόντων, αξιοποιώντας υβριδικά μοντέλα εκπαίδευσης και μάθησης σε εργασιακό χώρο, και παροχή εύλογων προσαρμογών σε εκπαιδευόμενους με αναπηρία βάσει των ατομικών τους αναγκών.
5. **Διασφάλιση Ποιότητας:** Καθιέρωση πλαισίου διασφάλισης ποιότητας με μηχανισμούς αξιολόγησης για τη συνεχή βελτίωση και αναβάθμιση των εισροών, των διαδικασιών και των εκροών της Ε.Ε.Κ. & της Δ.Β.Μ..
6. **«Καλλιέργεια διά βίου μάθησης»:** Καλλιέργεια της νοοτροπίας ότι η μάθηση δεν τελειώνει ποτέ, αλλά αποτελεί συνεχή διαδικασία ατομικής και επαγγελματικής ανάπτυξης και βελτίωσης.

Το Στρατηγικό Σχέδιο του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού για την Ε.Ε.Κ. & τη Δ.Β.Μ. για την περίοδο 2025 - 2027 θέτει ως βασική επιδίωξη την άμεση και αποτελεσματική διασύνδεση της Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ. με τις πραγματικές ανάγκες των ατόμων, της τοπικής κοινωνίας, της οικονομίας, του περιβάλλοντος και της τεχνολογίας και την αναβάθμιση της παρεχόμενης Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ. σε επίπεδο δομών, διαδικασιών, προγραμμάτων σπουδών και πιστοποίησης, προωθώντας παράλληλα την ισότιμη πρόσβαση και τη συμπερίληψη, καθώς και την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου ως οριζόντιων στόχων που διαπνέουν το σύνολο των δράσεων.

Στο πλαίσιο της νέας στρατηγικής στόχος είναι να αξιοποιηθεί η Τεχνητή Νοημοσύνη (ΤΝ) τόσο στην επικαιροποίηση του εκπαιδευτικού περιεχομένου και των μεθόδων διδασκαλίας, αλλά και της επιμόρφωσης των εκπαιδευτών, όσο και για την παροχή σχετικών προγραμμάτων στο πλαίσιο της γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων, μεριμνώντας για την ασφαλή και ηθική της χρήση και την προστασία των δικαιωμάτων των εκπαιδευόμενων.

1.2 Το πλαίσιο της Στρατηγικής

Η διαμόρφωση της Στρατηγικής για την Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ., όπως αυτή παρουσιάστηκε στο Στρατηγικό Σχέδιο 2022 – 2024 και αποτυπώνεται σήμερα με το νέο Στρατηγικό Σχέδιο για την περίοδο 2025 – 2027, βασίζεται στην υιοθέτηση και εφαρμογή σειράς μεταρρυθμίσεων που κινούνται σε τρεις άξονες:

1. Κοινός στρατηγικός σχεδιασμός με την καθιέρωση του Εθνικού Συστήματος Ε.Ε.Κ. (Ε.Σ.Ε.Ε.Κ.), το οποίο αναπτύσσεται στα επίπεδα 3, 4 και 5 του Εθνικού

- Πλαισίου Προσόντων, με διακριτά επίπεδα προσόντων, προς αποφυγή επικαλύψεων δομών και υπηρεσιών.
2. Άμεση και αποτελεσματική διασύνδεση της Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ. με τις πραγματικές ανάγκες της αγοράς εργασίας, μέσω της ουσιαστικής συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων στον σχεδιασμό τους, τόσο σε κεντρικό/κλαδικό, όσο και σε περιφερειακό επίπεδο (νέο σύστημα θεσμικής διακυβέρνησης) και της αξιοποίησης αξιόπιστων μηχανισμών διάγνωσης αναγκών και τεκμηριωμένων μελετών.
 3. Αναβάθμιση της παρεχόμενης Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ. σε επίπεδο δομών, διαδικασιών, προγραμμάτων σπουδών και πιστοποίησης.

Για τη σύνταξη του Στρατηγικού Σχεδίου επιδιώχθηκε και διασφαλίστηκε η ευρεία και συστηματική συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων, εμπειρογνομόνων της Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ. και των αρμόδιων φορέων κατά τον σχεδιασμό της στρατηγικής. Στόχος ήταν, αφενός να επιτευχθεί μια ολοκληρωμένη και επίκαιρη ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, αφετέρου να καταγραφούν οι απόψεις, οι σκέψεις και οι προτάσεις τους, ώστε αυτές να ληφθούν υπόψη στην τελική διαμόρφωση του κειμένου.

Η χαρτογράφηση και ανάλυση του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος της Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ. βασίστηκε λοιπόν τόσο σε δευτερογενή όσο και σε πρωτογενή δεδομένα.

Ως προς το **εσωτερικό περιβάλλον** σημειώνονται οι ακόλουθες τάσεις και δυναμικές ανά πεδίο.¹

- **Επαγγελματική Εκπαίδευση (ΕΠΑ.Λ. και Π.ΕΠΑ.Λ.)**

Η Επαγγελματική Εκπαίδευση στην Ελλάδα περιλαμβάνει τα Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.) και τα Πρότυπα Επαγγελματικά Λύκεια (Π.ΕΠΑ.Λ.), τα οποία αριθμούν συνολικά 430 σχολικές μονάδες και εξυπηρετούν περίπου 106.485 μαθητές. Τα ΕΠΑ.Λ. και Π.ΕΠΑ.Λ. προσφέρουν 35 ειδικότητες, κατανομημένες σε 9 τομείς, με στόχο την κάλυψη των τοπικών αναγκών και την καλύτερη διασύνδεση με την αγορά εργασίας. Παρά την αναβάθμιση της θεσμικής λειτουργίας των ΕΠΑ.Λ. μέσω των νόμων 4763/2020 και 5082/2024, η επαγγελματική εκπαίδευση συνεχίζει να αντιμετωπίζει ζητήματα χαμηλής κοινωνικής αναγνώρισης, έμφυλων στερεοτύπων και ανεπαρκούς πληροφόρησης. Οι μαθητές που επιλέγουν την επαγγελματική

¹ Η αναλυτική παρουσίαση της υφιστάμενης κατάστασης της Ε.Ε.Κ. και της Δ.Β.Μ. γίνεται στο Παράρτημα Ι του παρόντος.

εκπαίδευση αποτελούν μόλις το 33% των αποφοίτων γυμνασίου, σε αντίθεση με το 67% που στρέφεται στη γενική εκπαίδευση, ενώ η συμμετοχή των κοριτσιών σε ορισμένες ειδικότητες παραμένει μικρή, γεγονός που περιορίζει τις επαγγελματικές τους προοπτικές σε ανδροκρατούμενα επαγγέλματα. Παράλληλα, αν και το θεσμικό πλαίσιο επιτρέπει πλέον μεγαλύτερη αυτονομία στα σχολεία, η σύνδεση των προγραμμάτων με τις ανάγκες της αγοράς εξακολουθεί να είναι περιορισμένη, ενώ η αδύναμη συνεργασία μεταξύ των ΕΠΑ.Λ. και των δομών κατάρτισης επιτείνει το πρόβλημα συνάφειας των προσφερόμενων γνώσεων με τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας και της οικονομίας.

- **Μεταγυμνασιακή Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση**

Η μεταγυμνασιακή επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση περιλαμβάνει τις **Επαγγελματικές Σχολές Κατάρτισης** (Ε.Σ.Κ.) του Υπουργείου Παιδείας, τις **Επαγγελματικές Σχολές Μαθητείας** (ΕΠΑ.Σ.) της Δ.Υπ.Α., καθώς και τις **Πειραματικές ΕΠΑ.Σ.** που εφαρμόζουν δυϊκό σύστημα μάθησης με έμφαση στην πρακτική εκπαίδευση στον χώρο εργασίας.

Οι Ε.Σ.Κ. προσφέρουν ειδικότητες που ανταποκρίνονται στις τοπικές οικονομικές ανάγκες. Η φοίτηση είναι διετής και συνδυάζεται με μάθηση στον χώρο εργασίας. Αντίστοιχα, οι ΕΠΑ.Σ. και Π.ΕΠΑ.Σ. της Δ.Υπ.Α. αριθμούν σήμερα 56 μονάδες με περίπου 7.668 μαθητευόμενους και προσφέρουν ειδικότητες υψηλής ζήτησης όπως η κομμωτική, η μαγειρική και η υποστήριξη συστημάτων υπολογιστών. Παρά την υψηλή ικανοποίηση των μαθητευόμενων και τη συχνή μετατροπή των θέσεων μαθητείας σε εργασία, εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις όπως η αδυναμία ιχνηλάτησης της πορείας των αποφοίτων, η χαμηλή συμμετοχή σε δράσεις Έρευνας και Ανάπτυξης και η ανάγκη για σύγχρονα εργαλεία διοίκησης και βελτίωσης ποιότητας. Η αξιοποίηση εργαλείων παρακολούθησης, η διασφάλιση ότι οι ειδικότητες ανταποκρίνονται στις ανάγκες της αγοράς, καθώς και η ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας κρίνονται απαραίτητες για την ενδυνάμωση αυτών των δομών.

- **Μεταλυκειακή Επαγγελματική Κατάρτιση**

Η τυπική μεταλυκειακή επαγγελματική κατάρτιση περιλαμβάνει τις **Σχολές Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης** (Σ.Α.Ε.Κ., πρώην Ι.Ε.Κ.) και το **Μεταλυκειακό Έτος - Τάξη Μαθητείας**.

Οι Σ.Α.Ε.Κ. αποτελούν την εξέλιξη των Ι.Ε.Κ. και λειτουργούν υπό την εποπτεία διαφόρων Υπουργείων, προσφέροντας προγράμματα αρχικής κατάρτισης επιπέδου 5. Το 2024 λειτούργησαν 217 δημόσιες ΣΑΕΚ με 39.494 καταρτιζόμενους, εκ των οποίων 125 ΣΑΕΚ αρμοδιότητας ΥΠΑΙΘΑ, περιλαμβανομένης της ΣΑΕΚ Σιβιτανιδείου, με 31.713 καταρτιζόμενους και 90 ιδιωτικές με 46.000 σπουδαστές, ενώ ο μέσος χρόνος εύρεσης εργασίας για τους αποφοίτους ήταν 7,4 μήνες. Παρά τη θετική αποτίμηση των αποφοίτων και εργοδοτών ως προς την ποιότητα κατάρτισης και την επαγγελματική αποκατάσταση, η χαμηλή κοινωνική αναγνώριση της Ε.Ε.Κ., οι επικαλύψεις ειδικοτήτων και η ανάγκη ενίσχυσης των Γραφείων Σταδιοδρομίας αναδεικνύουν τις αδυναμίες του συστήματος. Το Μεταλυκειακό Έτος - Τάξη Μαθητείας εμφανίζει διαρκή αύξηση συμμετοχής, με 6.955 μαθητευόμενους το 2024-2025, παρουσιάζοντας υψηλά ποσοστά ολοκλήρωσης και σταδιακά μεγαλύτερη αποδοχή από τον ιδιωτικό τομέα. Ωστόσο, καταγράφεται συστηματικά υπερπροσφορά θέσεων μαθητείας έναντι των αιτήσεων και τοποθετήσεων, κάτι που υποδεικνύει ανάγκη για καλύτερη στοχοθέτηση και ευθυγράμμιση με τη ζήτηση.

- **Διά Βίου Μάθηση**

Η Διά Βίου Μάθηση (Δ.Β.Μ.) αποτελεί στρατηγικό πεδίο παρέμβασης για την ενίσχυση της απασχολησιμότητας, την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και τη στήριξη της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, ιδιαίτερα σε ένα περιβάλλον ταχέων τεχνολογικών και κοινωνικών αλλαγών. Παρότι έχουν γίνει θεσμικές προσπάθειες ενίσχυσης της Δ.Β.Μ. στην Ελλάδα, το ποσοστό συμμετοχής των ενηλίκων παραμένει χαμηλό. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat το 2022 το 47% των ενηλίκων ηλικίας 25 έως 64 ετών συμμετείχαν σε προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης τους προηγούμενους 12 μήνες, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, με την Ελλάδα να καταγράφει ποσοστά αισθητά κάτω του ευρωπαϊκού μέσου όρου. Ειδικά οι ενήλικες με χαμηλό μορφωτικό υπόβαθρο, οι άνεργοι και τα άτομα άνω των 45 ετών είναι σημαντικά υποεκπροσωπούμενοι στις δομές Δ.Β.Μ., γεγονός που επιτείνει τον κοινωνικό αποκλεισμό.

Οι δεξιότητες που χρήζουν ενίσχυσης στους ενήλικες περιλαμβάνουν κυρίως τις βασικές δεξιότητες (εγγραμματισμός, αριθμητισμός), τις ψηφιακές δεξιότητες, καθώς και τις εγκάρσιες δεξιότητες, όπως η επικοινωνία, η συνεργασία και η ικανότητα επίλυσης προβλημάτων. Ιδιαίτερη σημασία αποκτούν επίσης οι δεξιότητες προσαρμογής, όπως η πράσινη συνείδηση και η ανθεκτικότητα σε μεταβαλλόμενα εργασιακά περιβάλλοντα. Η ανάγκη για αναβάθμιση δεξιοτήτων (upskilling) και επανειδίκευση (reskilling) είναι επιτακτική, ειδικά για τους ενήλικες εργαζόμενους σε

επαγγέλματα που πλήττονται από τον ψηφιακό μετασχηματισμό, την αυτοματοποίηση ή τη μετάβαση προς την πράσινη οικονομία.

- **Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.)**

Στο σύστημα της Δ.Β.Μ. εντάσσονται τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, τα οποία αποτελούν δομές τυπικής εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού. Τα Σ.Δ.Ε. παρέχουν σε ενήλικες άνω των 18 ετών τη δυνατότητα απόκτησης απολυτηρίου ισότιμου του Γυμνασίου, μέσα από διετές πρόγραμμα σπουδών. Εστιάζουν στην ανάπτυξη βασικών δεξιοτήτων (γραμματισμός, αριθμητισμός, ψηφιακές δεξιότητες), καθώς και εγκάρσιων δεξιοτήτων, όπως η επικοινωνία, η αυτοπεποίθηση και η ενεργή συμμετοχή στην κοινωνία. Παράλληλα, παρέχουν συμβουλευτική υποστήριξη και προώθηση της κοινωνικής ένταξης.

Η ενίσχυση των Σ.Δ.Ε. ως κρίσιμου εργαλείου ενδυνάμωσης των ενηλίκων απαιτεί την επέκταση του δικτύου τους, τη θεσμική ενσωμάτωσή τους στις τοπικές στρατηγικές μάθησης, και τη διασύνδεσή τους με προγράμματα Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ., ώστε να διευκολύνεται η εκπαιδευτική και επαγγελματική ανέλιξη των αποφοίτων.

- **Συμπεριληπτική Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ.**

Η συμπερίληψη ατόμων με αναπηρία ή άλλων ευάλωτων κοινωνικών ομάδων αποτελεί κεντρικό πυλώνα της στρατηγικής για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση και τη Διά Βίου Μάθηση. Παρά τις προσπάθειες δημιουργίας δομών σε σωφρονιστικά καταστήματα και της λειτουργίας Σ.Α.Ε.Κ. για άτομα με αναπηρία, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά εμπόδια, όπως η χαμηλή συμμετοχή των ΑμεΑ στην αγορά εργασίας, η προκατάληψη εργοδοτών και η αδύναμη διασύνδεση με τις ανάγκες της τοπικής οικονομίας. Η ανάπτυξη θεσμικών μηχανισμών υποστήριξης και ένταξης, καθώς και η βελτίωση των υποδομών και της ποιότητας των προγραμμάτων κατάρτισης, κρίνονται απαραίτητες για τη διασφάλιση μιας πραγματικά συμπεριληπτικής εκπαιδευτικής πολιτικής.

Ως προς το **ευρωπαϊκό περιβάλλον** καταγράφονται δυναμικές εξελίξεις και αλλαγές, οι οποίες χαρακτηρίζονται ως μείζονες, μακροπρόθεσμες και δομικές – γνωστές και ως Μέγα Τάσεις (Mega Trends). Αυτές περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων την αποβιομηχάνιση και τη διόγκωση του τριτογενούς τομέα παραγωγής, την κλιματική αλλαγή, τη γήρανση του πληθυσμού και το δημογραφικό ζήτημα, την τεχνολογική πρόοδο και αυτοματοποίηση της εργασίας, την αλλαγή αξιών και στάσεων των νέων γενιών, με έμφαση στους Millennials και Gen Z), κ.α. Οι αλλαγές αυτές θέτουν

σε δοκιμασία τα συστήματα της Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ. και απαιτούν προσαρμογή στο μεταβαλλόμενο περιβάλλον της κοινωνίας και της οικονομίας.

- **Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση**

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (Ε.Ε.Κ.) συνιστά βασικό μοχλό για την ενίσχυση της απασχόλησης, της οικονομικής ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής. Η νέα Ευρωπαϊκή Ατζέντα Δεξιοτήτων (2020) και η Δήλωση του Osnabrück καθορίζουν τις προτεραιότητες για την περίοδο έως το 2025, εστιάζοντας στη βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, την κοινωνική ανθεκτικότητα, και τον πράσινο και ψηφιακό μετασχηματισμό. Κεντρική στρατηγική κατεύθυνση αποτελεί η ενίσχυση της μαθητείας βασισμένης στην εργασία (work-based learning), η οποία προωθείται μέσα από ευρωπαϊκές συμμαχίες και εθνικές μεταρρυθμίσεις.

Οι προτεραιότητες αυτές επανακαθορίζονται για την περίοδο 2026-2030 με τη Διακήρυξη του Herning (Herning Declaration on attractive and inclusive Vocational Education and Training for increased competitiveness and quality jobs 2026-2030) η οποία υιοθετήθηκε από το άτυπο Συμβούλιο Υπουργών αρμόδιων για θέματα Ε.Ε.Κ. τον Σεπτέμβριο του 2025 με στόχο να δοθεί μια νέα ώθηση στις προσπάθειες ανταπόκρισης των συστημάτων Ε.Ε.Κ. στις ανάγκες της κοινωνίας και της αγοράς εργασίας και στον αντίκτυπο των τεχνολογικών εξελίξεων όπως η τεχνητή νοημοσύνη.

Παράλληλα, η Ε.Ε. ενθαρρύνει την ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών στη διδασκαλία της Ε.Ε.Κ., όπως η τεχνητή νοημοσύνη, η εικονική πραγματικότητα και τα μικροδιαπιστευτήρια (microcredentials), με στόχο την ευελιξία και την εξατομικευμένη μάθηση.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη δημιουργία κέντρων επαγγελματικής αριστείας (Centres of Vocational Excellence – CoVEs), τα οποία λειτουργούν ως κόμβοι καινοτομίας και συνεργασίας μεταξύ σχολείων, επιχειρήσεων και κοινωνικών εταίρων. Μέσω της πρωτοβουλίας Erasmus+, ενισχύεται η διακρατική κινητικότητα μαθητών και εκπαιδευτών, ενώ η εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Ποιότητας για την ΕΕΚ (EQAVET) διασφαλίζει την παρακολούθηση και βελτίωση της ποιότητας των συστημάτων.

Ωστόσο, παραμένουν προκλήσεις όπως η ανισότητα πρόσβασης στην ΕΕΚ, οι έμφυλες διαφοροποιήσεις στις επιλογές επαγγελμάτων, και η χαμηλή κινητικότητα των μαθητευόμενων σε αρκετά κράτη-μέλη. Η Ελλάδα, αν και ευθυγραμμίζεται με τις στρατηγικές κατευθύνσεις της Ε.Ε., εξακολουθεί να παρουσιάζει υστέρηση στην

εφαρμογή πλήρως ανεπτυγμένων μοντέλων δυικού συστήματος και στη συγκρότηση ολοκληρωμένων συνεργασιών με τον παραγωγικό ιστό.

- **Εκπαίδευση και Κατάρτιση Ενηλίκων – Διά Βίου Μάθηση**

Η Εκπαίδευση και Κατάρτιση Ενηλίκων συνδέεται στενά με τους στόχους της Διά Βίου Μάθησης (Δ.Β.Μ.), όπως καθορίζονται από τον Ευρωπαϊκό Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων και το Ψήφισμα του Συμβουλίου σχετικά με νέο ευρωπαϊκό θεματολόγιο για την εκπαίδευση των ενηλίκων 2021-2030 (2021/C 504/02). Οι βασικοί ποσοτικοί στόχοι περιλαμβάνουν τη μείωση κατά 15 εκατομμύρια των πολιτών που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού και τη συμμετοχή του 60% των ενηλίκων ετησίως σε διαδικασίες μάθησης.

Η πολιτική της Ε.Ε. προωθεί ενεργά την προσωποκεντρική, ευέλικτη και χωρίς αποκλεισμούς μάθηση, δίνοντας έμφαση στις βασικές και εγκάρσιες δεξιότητες, την ψηφιακή και πράσινη επάρκεια, αλλά και την πιστοποίηση της μη τυπικής και άτυπης μάθησης. Στο επίκεντρο βρίσκονται οι λεγόμενες **Διαδρομές αναβάθμισης δεξιοτήτων** για ενήλικες με χαμηλές δεξιότητες (Upskilling Pathways), καθώς και η ενίσχυση της απασχολησιμότητας μέσω στοχευμένης επαγγελματικής κατάρτισης.

Επιπλέον, δίδεται ώθηση σε μικροδιαπιστευτήρια (microcredentials), τα οποία επιτρέπουν τη γρήγορη και ευέλικτη αναγνώριση μαθησιακών αποτελεσμάτων και προσαρμόζονται στις ανάγκες της αγοράς. Παράλληλα, ενισχύονται τα συστήματα καθοδήγησης και συμβουλευτικής, καθώς και η χρήση ψηφιακών εργαλείων και εξ αποστάσεως μάθησης.

Ωστόσο, παραμένει σημαντική η κριτική ότι η ευρωπαϊκή πολιτική τείνει να προσεγγίζει τη μάθηση κυρίως εργαλειακά — δηλαδή ως μέσο για την απασχόληση και την οικονομική ανταγωνιστικότητα — παραμερίζοντας τη διάσταση της κοινωνικής ένταξης, της δημοκρατικής συμμετοχής και της προσωπικής ανάπτυξης.

Για την Ελλάδα, η πρόκληση έγκειται στη συστηματοποίηση της πολιτικής για την εκπαίδευση ενηλίκων, τη βελτίωση των ποσοστών συμμετοχής, ιδίως σε ευάλωτες ομάδες, και τη σύνδεση της Δ.Β.Μ. με εθνικούς και τοπικούς αναπτυξιακούς στόχους. Η ολοκλήρωση ενός Εθνικού Πλαισίου Ποιότητας, η ενίσχυση των δημόσιων δομών και της συνεργασίας με κοινωνικούς εταίρους, καθώς και η αξιοποίηση ευρωπαϊκών εργαλείων και χρηματοδοτικών προγραμμάτων αποτελούν βασικές προτεραιότητες της επόμενης περιόδου.

Στον παρακάτω πίνακα εξεικονίζεται η ανάλυση SWOT για το σύστημα Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ.

Δυνατά σημεία	Αδύναμα σημεία
<ul style="list-style-type: none"> • Ενισχυμένο θεσμικό πλαίσιο με συνέχεια • Θεσμοθέτηση ενός συστήματος διακυβέρνησης της Ε.Ε.Κ. με κεντρική και περιφερειακή διάσταση. • Ισχυρή και αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ του συστήματος διακυβέρνησης της Ε.Ε.Κ. με τους κοινωνικούς εταίρους. • Σαφής και ισχυρή πολιτική βούληση για άμεση εφαρμογή του νέου θεσμικού πλαισίου • Σαφής διαβάθμιση επιπέδων προσόντων • Προτεραιότητα στην προσβασιμότητα και συμπερίληψη ατόμων με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις και ατόμων που προέρχονται από ευάλωτες ομάδες • Βαθμιαία ενισχυόμενη σύνδεση της Ε.Ε.Κ. με την αγορά εργασίας • Αυξανόμενη αποδοχή του θεσμού του μεταλυκειακού έτους – τάξης μαθητείας • Ισχυρό κοινωνικό πρόσημο των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας • Ισχυρή τεχνογνωσία και εμπειρία στην υλοποίηση προγραμμάτων μαθητείας της Δ.Υπ.Α. • Εισαγωγή πρωτοβουλιών για ψηφιακό μετασχηματισμό & πράσινη μετάβαση τα πράσινα επαγγέλματα. • Συμμετοχή σε ευρωπαϊκά προγράμματα • Αμειβόμενη πρακτική άσκηση σπουδαστών Σ.Α.Ε.Κ. μέσω πόρων του ΕΣΠΑ. 	<ul style="list-style-type: none"> • Χαμηλή κοινωνική αναγνώριση της Ε.Ε.Κ., - «δεύτερη επιλογή» σε σχέση με τη γενική εκπαίδευση. • Δυσκολία προσαρμογής των προγραμμάτων σπουδών στις τρέχουσες προκλήσεις και τις τοπικές ανάγκες της αγοράς εργασίας. • Αδυναμία αποτελεσματικής λειτουργίας ορισμένων συστημάτων διακυβέρνησης λόγω έλλειψης πόρων. • Χαμηλή συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στην Ε.Ε.Κ. • Περιορισμένος βαθμός ενσωμάτωσης πράσινων & τεχνολογικών δεξιοτήτων • Επικάλυψη ειδικοτήτων στα επίπεδα 3,4 και 5 του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων • Δυσκολία στον εντοπισμό αντικειμενικών, αξιόπιστων και έγκυρων στατιστικών δεδομένων για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της Ε.Ε.Κ. (μέτρηση δεικτών). • Πολύ χαμηλή συμμετοχή των ενηλίκων σε προγράμματα δια βίου μάθησης. • Πρόωρη εγκατάλειψη σπουδαστών Ε.Ε.Κ. • Δυσκολία εύρεσης θέσεων πρακτικής άσκησης. • Ελλιπής συνάρθρωση και συνεργασία μεταξύ των ΕΠΑ.Λ. και Σ.Α.Ε.Κ.

Ευκαιρίες	Απειλές
<ul style="list-style-type: none"> • Αυξημένη χρηματοδότηση της Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ. από ευρωπαϊκά προγράμματα. • Αυξημένη ζήτηση για ειδικότητες στον τομέα της πράσινης ενέργειας και των νέων τεχνολογιών. • Ευκαιρίες για ανάπτυξη online εκπαιδευτικών προγραμμάτων και blended learning. • Νέα σχήματα πιστοποίησης προσόντων με την αξιοποίηση της λογικής των μικροδιαπιστευτηρίων (microcredentials) • Στρατηγικές συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. • Παροχή κινήτρων στους εργοδότες του ιδιωτικού τομέα για την ενίσχυση της μαθητείας και των προγραμμάτων πρακτικής άσκησης. • Ο γηρασμένος πληθυσμός και η ανάγκη για νέες δεξιότητες αυξάνουν τη σημασία της διά βίου μάθησης. • Η εναρμόνιση με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων μπορεί να αυξήσει τη ζήτηση για αποφοίτους της Ε.Ε.Κ.. • Η υιοθέτηση e-learning, VR/AR και AI στην κατάρτιση μπορεί να βελτιώσει την ποιότητα της εκπαίδευσης. • Σχεδιασμός προγραμμάτων με ψηφιακές, πράσινες και επιχειρηματικές δεξιότητες βάσει DigiComp, GreenComp & EntreComp. 	<ul style="list-style-type: none"> • Η ανεργία και η έλλειψη θέσεων εργασίας αποθαρρύνουν τους νέους από την επιλογή της Ε.Ε.Κ. • Η ταχεία τεχνολογική εξέλιξη μπορεί να καταστήσει γρήγορα ξεπερασμένα τα υφιστάμενα προγράμματα σπουδών. • Οι ανισότητες στην πρόσβαση στις ψηφιακές δεξιότητες και στις τεχνολογικές υποδομές (Ψηφιακό Χάσμα). • Η έλλειψη κινήτρων και ενημέρωσης για την Ε.Ε.Κ. μπορεί να αποτρέψει τις επιχειρήσεις από το να προσφέρουν θέσεις μαθητείας και πρακτικής άσκησης. • Η καθυστέρηση στην παραγωγή της δευτερογενούς νομοθεσίας. • Οι γεωπολιτικές εξελίξεις και οι μεταναστευτικές ροές μπορεί να δημιουργήσουν νέες προκλήσεις, ειδικά για την αναγνώριση και πιστοποίηση προσόντων. • Η κλιματική αλλαγή μετασχηματίζει τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας, τις δεξιότητες και τις εκπαιδευτικές προτεραιότητες. • Οι ευάλωτες και ειδικές ομάδες του πληθυσμού, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις, εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν εμπόδια στην πρόσβαση στην εκπαίδευση και την αγορά εργασίας. • Οι αυξημένες απαιτήσεις του μεταρρυθμιζόμενου τοπίου στην Ε.Ε.Κ. απαιτούν αναβάθμιση των γνώσεων και δεξιοτήτων του διοικητικού και εκπαιδευτικού προσωπικού

Τέλος, σημειώνεται ότι για την παρακολούθηση και αξιολόγηση της πορείας υλοποίησης της νέας στρατηγικής, σχεδιάζεται η υλοποίηση σχετικού έργου, το οποίο θα λειτουργεί συμπληρωματικά προς τις Ετήσιες Εκθέσεις του Εθνικού Συστήματος Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης (Ε.Σ.Ε.Ε.Κ.). Ο μηχανισμός παρακολούθησης και αξιολόγησης θα συμβάλλει στη συγκέντρωση, επεξεργασία και ανάλυση δεδομένων, τα οποία με τη σειρά τους θα υποστηρίζουν τη λήψη εμπειρικά τεκμηριωμένων αποφάσεων, ενισχύοντας την αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων στο πεδίο.

1.3 Αρχιτεκτονική της στρατηγικής και στόχοι

Για την επίτευξη του οράματος της νέας στρατηγικής για την περίοδο 2025-2027 διαμορφώθηκαν **πέντε (5)** στρατηγικοί στόχοι, οι οποίοι παρουσιάζουν τα εξής χαρακτηριστικά:

- **Σαφήνεια** περιεχομένου και κατεύθυνσης.
- **Συμβατότητα** με το Όραμα της στρατηγικής. Οι πέντε (5) στόχοι ευθυγραμμίζονται με τη γενική κατεύθυνση που έχει τεθεί στο όραμα.
- **Προσαρμοστικότητα** και **Καινοτομία**. Οι στόχοι λαμβάνουν υπόψη τις τάσεις της αγοράς εργασίας, την τεχνολογική εξέλιξη και τις αλλαγές στο εξωτερικό περιβάλλον.
- **Μετρήσιμα αποτελέσματα**. Στον βαθμό που οι στρατηγικοί στόχοι επιμερίζονται περαιτέρω σε συναφή έργα και δράσεις, τα οποία παρακολουθούνται και αποτιμώνται βάσει ποσοτικών και ποιοτικών δεικτών, είναι εύλογο ότι κάθε στρατηγικός στόχος μπορεί να αξιολογηθεί.

Οι στρατηγικοί στόχοι που έχουν τεθεί επιδιώκουν την **ολιστική αναβάθμιση** της παρεχόμενης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, αρχικής και συνεχιζόμενης, και της Διά Βίου Μάθησης σε επίπεδο (α) δομών και υποδομών, (β) διαδικασιών, (γ) περιεχομένου (Προγραμμάτων Σπουδών και Οδηγών Κατάρτισης), και (δ) πιστοποίησης, ενώ επιδιώκεται ο επαναπροσδιορισμός και η αναβάθμιση της Μάθησης Ενηλίκων με ειδική μέριμνα στη γενική εκπαίδευση ενηλίκων.

Τέλος, επιδιώκεται η άρση των κοινωνικών αποκλεισμών με στοχευμένες παρεμβάσεις διασφάλισης της ισότητας των ευκαιριών και ενίσχυσης της συμπερίληψης.

Οι πέντε (5) στρατηγικοί στόχοι για την περίοδο 2025-2027 είναι οι εξής:

Στρατηγικό Σχέδιο για την Επαγγελματική Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Διά Βίου Μάθηση 2025-2027

Στρατηγικός Στόχος 1	Ολιστική αναβάθμιση της Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ., με έμφαση στην ποιότητα και τη διασύνδεση με την αγορά εργασίας.
Στρατηγικός Στόχος 2	Αύξηση της εξωστρέφειας, της συνεργασίας και της κινητικότητας σε επίπεδο συστήματος Ε.Ε.Κ. & Δ.Β.Μ..
Στρατηγικός Στόχος 3	Ενίσχυση της ισότιμης πρόσβασης και προώθηση της συμπερίληψης στην Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ., με έμφαση στις ευάλωτες ομάδες και στα άτομα με χαμηλά προσόντα.
Στρατηγικός Στόχος 4	Προώθηση του ψηφιακού μετασχηματισμού και της πράσινης μετάβασης στην Ε.Ε.Κ. και στη Δ.Β.Μ. και αναβάθμιση του εργαστηριακού εξοπλισμού.
Στρατηγικός Στόχος 5	Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος διακυβέρνησης της Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ. με έμφαση στη διασύνδεση και διαρκή συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους.

1.3.1 Στρατηγικός Στόχος 1: Ολιστική αναβάθμιση της Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ., με έμφαση στην ποιότητα και τη διασύνδεση με την αγορά εργασίας

Ο Στρατηγικός Στόχος 1 επιδιώκει την ολιστική αναβάθμιση του συστήματος Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ., μέσα από την ενίσχυση της ποιότητας των παρεχόμενων προγραμμάτων, την αναβάθμιση γνώσεων και δεξιοτήτων των εκπαιδευτών της Ε.Ε.Κ., την αποτελεσματική προσαρμογή του στις σύγχρονες τάσεις της ελληνικής και διεθνούς οικονομίας, καθώς και τον σχεδιασμό, την εφαρμογή και παρακολούθηση πλαισίων διασφάλισης ποιότητας.

Με βάση τα διδάγματα του παρελθόντος, τις προκλήσεις της χώρας αλλά και το ευρωπαϊκό και διεθνές περιβάλλον, απαιτείται μια στροφή σε σύγχρονη και αποτελεσματική Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ. με έμφαση στην ποιότητα. Επίσης, κρίνεται αναγκαία η καλύτερη σύνδεση της αρχικής και της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης με βασική επιδίωξη τη διαμόρφωση ενός συστήματος Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ. που προσφέρει οριζόντια κινητικότητα, επαγγελματική ανέλιξη και ανταπόκριση στις εξελισσόμενες ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Οι δράσεις που θα συμβάλλουν στην επίτευξη του ΣΣ 1 είναι οι ακόλουθες:

1. **Επανεξέταση του συνόλου των προσφερόμενων ειδικοτήτων και προγραμμάτων Ε.Ε.Κ. στα επίπεδα 3, 4 και 5** με στόχο τον επανασχεδιασμό και εξορθολογισμό τους και τη σύνδεσή τους με επαγγελματικά δικαιώματα. Διερεύνηση και ανάδειξη νέων ειδικοτήτων με ανταπόκριση στις σύγχρονες προκλήσεις της τεχνολογίας και της βιώσιμης ανάπτυξης.
2. Συστηματική και βέλτιστη αξιοποίηση των αποτελεσμάτων του **Μηχανισμού Διάγνωσης Αναγκών της Αγοράς Εργασίας**, και του **Παρατηρητηρίου Μετάβασης των Αποφοίτων Ε.Ε.Κ. προς την Αγορά Εργασίας**, καθώς και άλλων σημαντικών εισροών (όπως εκθέσεις των Ινστιτούτων των κοινωνικών εταίρων, πορίσματα των περιφερειακών μηχανισμών παρακολούθησης της αγοράς εργασίας κ.λπ.) σχετικά με τις απαιτούμενες δεξιότητες και τις ανάγκες σε ειδικότητες ανά κλάδο, επάγγελμα και γεωγραφική ενότητα, με στόχο την επικαιροποίηση και τροποποίηση των επαγγελματικών ειδικοτήτων και την ανταπόκρισή τους στις ανάγκες της οικονομίας και της κοινωνίας.
3. Ενδυνάμωση του θεσμού της **Συμβουλευτικής Σταδιοδρομίας και Επαγγελματικού Προσανατολισμού** και συστηματική συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων φορέων.
4. Αναλυτικός σχεδιασμός και άμεση ενεργοποίηση του Τομέα Επαγγελματικής Ανάπτυξης και Συμβουλευτικής με την **ίδρυση και λειτουργία των Γραφείων Επαγγελματικής Ανάπτυξης και Σταδιοδρομίας (Γ.Ε.Α.Σ.)**. Η συμβολή των Γ.Ε.Α.Σ. αναμένεται να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο τόσο **κατά τη διάρκεια** της φοίτησης των σπουδαστών, προσφέροντάς τους υπηρεσίες συμβουλευτικής δια βίου σταδιοδρομίας και επαγγελματικής ανάπτυξης, ενημέρωσης για τις εξελίξεις στην αγορά εργασίας, θέσεις πρακτικής άσκησης ή απασχόλησης, κ.α. όσο και **μετά τη φοίτηση** με υπηρεσίες υποστήριξης για βελτίωση δεξιοτήτων και τεχνικών αναζήτησης εργασίας, σύζευξης με τον κόσμο της εργασίας και ερευνών για την πορεία των αποφοίτων (tracer studies).
5. **Ανάπτυξη συστήματος παρακολούθησης και αξιολόγησης** του συνόλου των δομών Ε.Ε.Κ. σε ετήσια βάση με μετρήσιμους δείκτες, αξιοποιώντας τις υφιστάμενες πληροφοριακές υποδομές του Υ.ΠΑΙ.Θ.Α., παρέχοντας δεδομένα και με τη διάσταση της **αναπηρίας και του φύλου**.
6. **Διασφάλιση ποιότητας** στις εισροές, τις διαδικασίες και τις εκροές των συστημάτων Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ..

7. Ανάπτυξη **30** νέων ειδικοτήτων των Σχολών Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης (Σ.Α.Ε.Κ.) και ανάπτυξη και εφαρμογή του **Μηχανισμού Παρακολούθησης, επικαιροποίησης και ανατροφοδότησης** των υφιστάμενων Οδηγών Κατάρτισης των Σ.Α.Ε.Κ..
8. Επικαιροποίηση του πλαισίου **ποιότητας** μαθητείας και πρακτικής άσκησης.
9. Αύξηση παρεχόμενων ειδικοτήτων «**Μεταλυκειακού Έτους- τάξης Μαθητείας**» και ανάπτυξη αντίστοιχων οδηγών Κατάρτισης.
10. Ενιαίος τρόπος λειτουργίας όλων των ΕΠΑ.Λ. σύμφωνα με το μοντέλο των **Πρότυπων ΕΠΑ.Λ.**
11. Δημιουργία **μεθοδολογικού πλαισίου έρευνας και εργαλείων για τη μέτρηση δεικτών ποιότητας** του συστήματος της Ε.Ε.Κ. ανά επίπεδο με προτεραιότητα στην υλοποίηση πιλοτικών ερευνών σε επιλεγμένες περιφέρειες για τη μέτρηση του **βαθμού ικανοποίησης** των σπουδαστών ή αποφοίτων, των εργοδοτών και λοιπών εμπλεκόμενων φορέων, του **δείκτη επαγγελματικής απορρόφησης** μέσω διενέργειας **tracer studies**, και άλλων δεικτών που θα τροφοδοτούν με χρήσιμα δεδομένα τις δομές Ε.Ε.Κ., τις περιφερειακές διευθύνσεις και τη ΓΓ Ε.Ε.Κ. & Δ.Β.Μ., ώστε αφενός να αποτιμάται ο ρόλος και η συμβολή της Ε.Ε.Κ. στην ανάπτυξη, αφετέρου να βελτιώνονται και να διορθώνονται τα υφιστάμενα προγράμματα και δράσεις ή να αναπτύσσονται νέες δράσεις βάσει εμπειρικών δεδομένων.
12. Αναβάθμιση της **ποιότητας της γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων** με νέα πεδία παρέμβασης που ανταποκρίνονται στις σύγχρονες δεξιότητες.
13. Εμπλουτισμός των προγραμμάτων σπουδών της Ε.Ε.Κ και Δ.Β.Μ. με αντικείμενα που συνδέονται με την απόκτηση των θεμελιωδών γνώσεων (επαρκής αλφαριθμητισμός, αριθμητισμός, ψηφιακός εγγραμματισμός, βασικές γνώσεις φυσικών και κοινωνικών επιστημών κ.ο.κ.), καθώς και με αντικείμενα που συνδέονται με την απόκτηση ήπιων, ψηφιακών και πράσινων δεξιοτήτων π.χ. ανθεκτικότητα, ευελιξία και ευκινησία (agility), ενσυναίσθηση και ενεργητική ακρόαση, επικοινωνία, διαχείριση ανθρώπων, αναλυτική σκέψη, δημιουργικότητα, γνώση τεχνητής νοημοσύνης και big data, περιέργεια και νοοτροπία διά βίου μάθησης, τεχνολογική παιδεία, κατανόηση και εφαρμογή πρακτικών βιωσιμότητας (sustainability literacy), κ.α.
14. Συστηματική **εκπαίδευση εκπαιδευτών** και στελεχών εκπαίδευσης και κατάρτισης ενηλίκων, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας παρεχόμενων υπηρεσιών της Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ. καθώς και την ικανοποίηση των αναγκών που απορρέουν στην κοινωνία, στην αγορά εργασίας και στο εκπαιδευτικό σύστημα, εξαιτίας της ραγδαίας εξέλιξης της ψηφιακής τεχνολογίας.

15. Παροχή κινήτρων προς τις επιχειρήσεις για την αύξηση **ποιοτικών θέσεων μαθητείας και πρακτικής άσκησης** και απόκτησης επαγγελματικής εμπειρίας. Παράλληλα, διερεύνηση της δυνατότητας παροχής επιπλέον κινήτρων για την ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών καθώς και των ατόμων με αναπηρία σε προγράμματα μαθητείας και πρακτικής άσκησης.
16. **Θεσμοθέτηση μηχανισμών επιβράβευσης των καταρτιζομένων ή μαθητευομένων από τους εργοδότες** μετά την ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης ή μαθητείας, στο πλαίσιο της **Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ)**. Η επιβράβευση μπορεί να περιλαμβάνει συμβολικές ή υλικές παροχές (π.χ. βεβαιώσεις διάκρισης, υποτροφίες, επαγγελματικές ευκαιρίες), ενισχύοντας αφενός την ελκυστικότητα της μάθησης στον χώρο εργασίας και αφετέρου την αναγνώριση και ενσωμάτωση των ωφελούμενων της Ε.Ε.Κ. στην αγορά εργασίας, ως αναγκαίο βήμα για μια ουσιαστική σύνδεση εκπαίδευσης και απασχόλησης.
17. Ολοκλήρωση των δράσεων «Ίδρυση και Ενίσχυση Θεματικών και Πειραματικών Σ.Α.Ε.Κ.» και «Ίδρυση και Λειτουργία Πρότυπων Επαγγελματικών Λυκείων (Πρότυπων ΕΠΑ.Λ.)».

1.3.2 Στρατηγικός Στόχος 2: Αύξηση της εξωστρέφειας, της συνεργασίας και της κινητικότητας σε επίπεδο συστήματος Ε.Ε.Κ. & Δ.Β.Μ.

Ο Στρατηγικός Στόχος 2 αφορά στην αύξηση της εξωστρέφειας και στρατηγικής προβολής και δημοσιότητας της Ε.Ε.Κ., στην ενθάρρυνση της δικτύωσης των παρόχων Ε.Ε.Κ. με επιστημονικούς φορείς, Α.Ε.Ι., κοινωνικούς εταίρους, επιχειρήσεις, με αντίστοιχους φορείς του εξωτερικού και στην ενίσχυση της κινητικότητας των εκπαιδευόμενων αλλά και των εκπαιδευτών στο εξωτερικό.

Αξιοποιώντας τα ευρήματα από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης κατέστη επίκαιρο όσο ποτέ το αίτημα για **συντονισμένη στρατηγική ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης και προβολής** τόσο της αξίας της Ε.Ε.Κ. γενικά, όσο και των επιμέρους δράσεων και των αποτελεσμάτων τους όπως π.χ. το Μεταλυκειακό Έτος – Τάξη Μαθητείας. Η στρατηγική ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης αφορά όχι μόνο τους νέους μαθητές, τους σπουδαστές και τους γονείς, αλλά και τις επιχειρήσεις και τους εργοδότες. Έμφαση λοιπόν θα δοθεί στην ανάπτυξη και εκπόνηση στρατηγικής για την ευαισθητοποίηση και ενημέρωση όλης της κοινωνίας περί των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων της Ε.Ε.Κ. & Δ.Β.Μ. με στόχο τη μετατόπιση της κοινής γνώμης για την αξία και τη συμβολή της Ε.Ε.Κ. και την προσέλκυση εκπαιδευομένων που συνειδητά επιλέγουν τον συγκεκριμένο δρόμο επαγγελματικής ανέλιξης.

Η πρόσβαση των αποφοίτων Σχολών Ανωτέρων Επαγγελματικών Κατάρτισης (Σ.Α.Ε.Κ.) και Μεταλυκειακού Έτους - Τάξης Μαθητείας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και η ενίσχυση της διαπερατότητας από το Επίπεδο Προσόντων 5 (ΕΠΠ5) στο ΕΠΠ6 αποτελούν κρίσιμα βήματα για την ανάδειξη της αξίας των επαγγελματικών προσόντων ως κρίσιμης εκπαιδευτικής επιλογής, της διεύρυνσης των επιλογών σπουδών για τους αποφοίτους του ΕΠΠ5, καθώς και για την ενίσχυση της επαγγελματικής και κοινωνικής κινητικότητας.

Είναι βέβαιο ότι με βάση και την ευρωπαϊκή εμπειρία, οι συντονισμένες παρεμβάσεις στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση και τη Διά Βίου Μάθηση θα συνδεθούν άμεσα με την αύξηση της παραγωγικότητας και της οικονομικής μεγέθυνσης και την ταυτόχρονη μείωση του ποσοστού ανεργίας και κυρίως των νέων.

Με την υλοποίηση του ανωτέρω στόχου αναμένεται η ενίσχυση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας της Ε.Ε.Κ. & Δ.Β.Μ., καθώς και η αύξηση της ελκυστικότητας και του κοινωνικού κύρους της, ενδυναμώνοντας τη θέση της ως ισότιμης εκπαιδευτικής και επαγγελματικής επιλογής.

Ειδικότερα, στον ΣΣ2 εντάσσονται δράσεις όπως:

1. **Σχεδιασμός και υλοποίηση στρατηγικής επικοινωνίας και προβολής της Ε.Ε.Κ.:** για την αύξηση της συμμετοχής των νέων, και ειδικά των γυναικών, στις μαθησιακές διαδρομές της Ε.Ε.Κ. διαμορφώνεται μια ενιαία στρατηγική επικοινωνίας και προβολής, η οποία θα εξειδικεύεται θεματικά ανά επίπεδο της Ε.Ε.Κ. και θα προτάσσει τα πλεονεκτήματα και τα οφέλη των εν λόγω μαθησιακών διαδρομών, προβάλλοντας τις αρχές της συμπερίληψης και της ισότητας. Ομάδα στόχος θα είναι οι μαθητές, οι σπουδαστές και οι οικογένειές τους, καθώς και η επιχειρηματική κοινότητα, ώστε να αναδειχθεί η αξία και τα αμοιβαία οφέλη της Ε.Ε.Κ., τόσο για τους νέους μαθητές και σπουδαστές όσο και για τις επιχειρήσεις που θα αποτελέσουν μελλοντικούς εργοδότες και συνεργάτες τους.
2. **Σχεδιασμός και υλοποίηση στρατηγικής επικοινωνίας και προβολής Δ.Β.Μ.:** Ανάπτυξη και εφαρμογή ολοκληρωμένης στρατηγικής επικοινωνίας για την προβολή της αξίας, των ευκαιριών και των αποτελεσμάτων της Δ.Β.Μ., με στόχο την ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και ενεργοποίηση των πολιτών όλων των ηλικιών. Η στρατηγική θα οργανώνεται σε άξονες για την ενημέρωση του γενικού πληθυσμού σε εθνικό και τοπικό επίπεδο, με αξιοποίηση παραδοσιακών και ψηφιακών μέσων (social media, τηλεόραση, ραδιόφωνο, έντυπα) και για την προβολή καλών πρακτικών και ιστοριών επιτυχίας καταρτιζόμενων, με σκοπό την ενίσχυση της ελκυστικότητας της Δ.Β.Μ.. Επίσης η στρατηγική θα προωθεί, συνεργασίες με τοπικούς φορείς, δήμους, ΜΚΟ και εργοδότες για την ευρύτερη διάχυση της πληροφόρησης.
3. Δημιουργία **Ακαδημιών Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης** με τη σύνδεση των δομών της Ε.Ε.Κ. με τις τοπικές κοινωνίες και τις οικονομικές δραστηριότητες κάθε περιοχής για τη βελτίωση των προοπτικών μάθησης και επαγγελματικής αποκατάστασης των νέων.
4. **Ενίσχυση της εξωστρέφειας** μέσω συνεργασιών με άλλα κράτη (διμερείς συμφωνίες) στους τομείς της Ε.Ε.Κ. και με συμμετοχή σε ευρωπαϊκές και διεθνείς εκδηλώσεις και διαγωνισμούς (π.χ. **Euroskills**).
5. Ενίσχυση της **κινητικότητας** εκπαιδευομένων και εκπαιδευτών μέσα από το συντονισμό ειδικών δράσεων του Erasmus+.

6. Συμμετοχή σε ομάδες εργασίας και σε εμπειρογνωμοσύνες με άλλα κράτη μέλη της ΕΕ με σκοπό τον σχεδιασμό και την εφαρμογή πολιτικών Ε.Ε.Κ. & Δ.Β.Μ..
7. Συστηματική **ενημέρωση και προβολή** των προσφερόμενων προγραμμάτων Δ.Β.Μ. για το σύνολο του πληθυσμού, με στόχο την ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών και την εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης όλων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρία, στην παρεχόμενη πληροφόρηση.
8. Ενίσχυση της **σύζευξης της Ε.Ε.Κ.** με την αγορά εργασίας, καθώς και με τις ανάγκες και την ιδιαίτερη φυσιογνωμία της τοπικής κοινωνίας και οικονομίας με τη λειτουργία των Κέντρων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Κ.Ε.Ε.Κ.) και επιμέρους στόχους: α) τη βέλτιστη αξιοποίηση της διάγνωσης των αναγκών της αγοράς εργασίας, β) την ολιστική αντιμετώπιση της μάθησης διαμέσου συνεργειών και συνεργασιών μεταξύ των Επιπέδων τρία (3), τέσσερα (4) και πέντε (5) του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων (Ε.Π.Π.), καθώς και γ) την προώθηση της καινοτομίας και της διάχυσης καλών πρακτικών.
9. Η επιτυχής **διοργάνωση, συνδιοργάνωση και συμμετοχή σε διαγωνισμούς προσόντων και δεξιοτήτων** όπως Εθνικών Διαγωνισμών Δεξιοτήτων στο πλαίσιο του WorldSkills Europe, Διαγωνισμών Δεξιοτήτων σε επαγγελματικές ειδικότητες στο πλαίσιο διμερών συμφωνιών, Διαγωνισμών προώθησης αριστείας για τη μάθηση στο χώρο εργασίας, η συμμετοχή ελληνικής αποστολής στους Ευρωπαϊκούς Διαγωνισμούς Δεξιοτήτων (EuroSkills), σε άλλους εθνικούς διαγωνισμούς δεξιοτήτων μελών του κινήματος WorldSkills Europe και στους Παγκόσμιους Διαγωνισμούς Δεξιοτήτων (WorldSkills). Οι διαγωνισμοί αυτοί ενισχύουν τη σύνδεση της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας και συμβάλλουν στη βελτίωση της ελκυστικότητας της επαγγελματικής εκπαίδευσης, αφού όχι μόνο εστιάζουν στην καλλιέργεια δεξιοτήτων αλλά και αναδεικνύουν την αξία και τις δυνατότητες των επαγγελματικών προσόντων και της σημασίας τους για μια καλύτερη επαγγελματική σταδιοδρομία.

1.3.3 Στρατηγικός Στόχος 3: Ενίσχυση της ισότιμης πρόσβασης και προώθηση της συμπερίληψης στην Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ., με έμφαση στις ευάλωτες ομάδες και στα άτομα με χαμηλά προσόντα

Ο Στρατηγικός Στόχος 3 επιδιώκει την ενίσχυση της ισότιμης πρόσβασης και την προώθηση της συμπερίληψης στα προγράμματα της Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ. των ατόμων που προέρχονται από ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού και των ατόμων με χαμηλά προσόντα. Ο ΣΣ3 συνδέεται άρρηκτα με την αποστολή της Γενικής Γραμματείας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης, όπου μεταξύ άλλων, εντοπίζεται με διακριτό τρόπο η υποχρέωση παροχής όλων των μαθησιακών διαδρομών, δίχως διακρίσεις και αποκλεισμούς, κάνοντας ρητή αναφορά στα άτομα με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις, καθώς και σε άλλες ευάλωτες ομάδες (βλ. άρθρο 79 του ν. 4763/2020).

Η εξασφάλιση ίσων ευκαιριών στη διαδρομή της τυπικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και στη διά βίου μάθηση για άτομα με αναπηρία, για ενήλικες με χαμηλό επίπεδο προσόντων, για άτομα από μη προνομιούχο κοινωνικό και οικονομικό υπόβαθρο, αποτελεί προτεραιότητα για τη μείωση του κοινωνικού αποκλεισμού και την ένταξη στην απασχόληση και κατ' επέκταση στην κοινωνία. Η προώθηση της ισότιμης συμμετοχής όλων και ιδιαίτερα των ατόμων με αναπηρία, και των μελών κοινωνικά ευάλωτων και ευπαθών ομάδων (Ρομά, μετανάστες) σε όλες τις δράσεις της Ε.Ε.Κ. και της Γενικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων, συνεισφέρει στην προαγωγή της κοινωνικής ευημερίας και της κοινωνικής συνοχής .

Στον ν. 5082/2024 γίνεται αναφορά στην ιδιαίτερη μέριμνα για τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε υπηρεσίες ποιοτικής συμπεριληπτικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης των ατόμων με αναπηρία. Οι ρυθμίσεις του νόμου αφορούν σε όλους τους καταρτιζόμενους, τους μαθητευόμενους, τους μαθητές των δομών Ε.Ε.Κ., καθώς και όλο το ανθρώπινο δυναμικό που υποστηρίζει τις δομές των Σ.Α.Ε.Κ., των Σ.Α.Ε.Κ. για άτομα με αναπηρία, των Ε.Σ.Κ., των Ε.Σ.Κ. για άτομα με αναπηρία, των Π.ΕΠΑ.Λ., των ΕΠΑ.Λ. και των Ε.Κ. Σημαντική εν προκειμένω είναι η ίδρυση Επαγγελματικών Σχολών Κατάρτισης (Ε.Σ.Κ.) για άτομα με αναπηρία, για τις περιπτώσεις ατόμων με αναπηρία που δεν δύνανται, τεκμηριωμένα, να φοιτήσουν σε Ε.Σ.Κ. που απευθύνονται στον γενικό πληθυσμό.

Ειδικότερα, στον **στρατηγικό στόχο 3** εντάσσονται δράσεις όπως:

1. **Αξιολόγηση των υφιστάμενων δομών εκπαίδευσης για τα άτομα με αναπηρία**, με στόχο να λειτουργούν ως σύγχρονες συμπεριληπτικές μονάδες εκπαίδευσης.
2. Εφαρμογή των **αρχών του καθολικού σχεδιασμού** (universal design), λαμβάνοντας υπόψη τις πολλαπλές εκφάνσεις της προσβασιμότητας.
3. Εκπόνηση μελέτης για την **αναβάθμιση των Ειδικών Εργαστηρίων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΕΕΚ)** προκειμένου να ενταχθούν στο Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων και οι απόφοιτοί τους να έχουν τη δυνατότητα πιστοποιημένων προσόντων.
4. Τη **δημιουργία συστήματος/μηχανισμού παρακολούθησης της εφαρμογής του καθολικού σχεδιασμού** υποδομών, εξοπλισμών, υπηρεσιών, εκπαιδευτικού υλικού και διαδικασιών και της παροχής **εύλογων προσαρμογών** σε όλα τα επίπεδα του Εθνικού Συστήματος Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, προκειμένου το Κ.Σ.Ε.Ε.Κ. να μπορέσει να ασκήσει την προβλεπόμενη από το άρθρο 5, παρ. 3 (σημείο στ.) του ν. 4763/2020 αρμοδιότητα.
5. **Επιμόρφωση των στελεχών των δομών Ε.Ε.Κ.** (δημόσιων και ιδιωτικών) στα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία και στην αλληλεπίδραση με άτομα με αναπηρία ή/και χρόνιες και σπάνιες παθήσεις σε συνεργασία με το ΙΝ-ΕΣΑμεΑ.
6. Ανάπτυξη και υλοποίηση **προσβάσιμων και εξειδικευμένων προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης**, στοχευμένων στα άτομα με αναπηρία ή/και χρόνιες και σπάνιες παθήσεις που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα εμπόδια στην αγορά εργασίας και εναρμονισμένων με τις ανάγκες της σύγχρονης αγοράς εργασίας σε συνεργασία με το ΙΝ-Ε.Σ.Α.μεΑ.
7. Ενσωμάτωση **Οδηγού προσβασιμότητας** στους κανονισμούς λειτουργίας των Δημοσίων Σ.Α.Ε.Κ. και συνεργασία με την Ε.Σ.Α.μεΑ. για την οριστικοποίησή του.
8. Επέκταση του δικτύου των Ε.Σ.Κ. και ίδρυση **Ε.Σ.Κ. για άτομα με αναπηρία**, για τις περιπτώσεις ατόμων με αναπηρία που τεκμηριωμένα δεν μπορούν να φοιτήσουν σε Ε.Σ.Κ. που απευθύνεται στον γενικό πληθυσμό.
9. Σχεδιασμός και παροχή εξειδικευμένων κινήτρων, ενεργειών και προγραμμάτων, αλλά και μελετών, για τις ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες, σύμφωνα και με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, όπως η βελτίωση της προσβασιμότητας των εκπαιδευτικών μονάδων, η παροχή εκπαιδευτικών προγραμμάτων με προσβάσιμες μεθόδους διδασκαλίας, η ανάπτυξη

συνεργασιών μεταξύ δομών Ε.Ε.Κ. της Ε.Σ.Α.μεΑ. και των οργανώσεων -μελών της

10. Αναβάθμιση της λειτουργίας των **Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας** με προτεραιότητα στις υποδομές, το ανθρώπινο δυναμικό, τη χρηματοδότηση, τα προγράμματα σπουδών, τα εκπαιδευτικά υλικά, την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών/εκπαιδευτών, και τη διάχυση του έργου και της αποστολής του θεσμού προς την κοινωνία. Προς αυτή την κατεύθυνση προβλέπεται να υλοποιηθεί μια σειρά από δράσεις. Αρχικά, προβλέπεται η δημιουργία **Παρατηρητηρίου Αποφοίτων** που θα επιτρέψει την καταγραφή της πορείας επαγγελματικής σταδιοδρομίας των αποφοίτων. Παράλληλα, αναμένεται η επικαιροποίηση του **Κανονισμού Λειτουργίας των Σ.Δ.Ε.**, ώστε να ανταποκρίνονται στις σύγχρονες ανάγκες. Επίσης, η ενεργοποίηση και λειτουργία της **Επιτροπής Παρακολούθησης του Εκπαιδευτικού Έργου** θα διασφαλίσει την ποιοτική αναβάθμιση της παρεχόμενης εκπαίδευσης. Για τη διεύρυνση της πρόσβασης στη μάθηση, θα δημιουργηθούν **προπαρασκευαστικά τμήματα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας για μετανάστες, πρόσφυγες και ευάλωτες κοινωνικά ομάδες**, ώστε να διευκολυνθεί η εγγραφή τους στα Σ.Δ.Ε. Επιπλέον, η δημιουργία τμημάτων προετοιμασίας για τις **εξετάσεις απόκτησης απολυτηρίου Δημοτικού** θα συμβάλλει στην ενίσχυση της βασικής εκπαίδευσης. Παράλληλα, θα αναπτυχθεί ένα **ψηφιακό αποθετήριο** με υλικό διδασκαλίας γραμματισμών για να προσφέρει ένα σύγχρονο εργαλείο για εκπαιδευτικούς και εκπαιδευόμενους. Για τις ευάλωτες ομάδες, όπως οι Ρομά, θα δημιουργηθούν τμήματα Σ.Δ.Ε. σε περιοχές όπου υπάρχει αυξημένο ενδιαφέρον, ενώ θα συνδεθούν τα Σ.Δ.Ε. με τις Ε.Σ.Κ. (Επαγγελματικές Σχολές Κατάρτισης). Επιπλέον, η ανάπτυξη του πληροφοριακού συστήματος «**ΝΕΦΕΛΗ**» θα παρέχει δυνατότητες, όπως η εκτύπωση τίτλων σπουδών, η αναλυτική βαθμολογία και η παροχή αποδεικτικών σπουδών. Παράλληλα, η **σύνδεση των Σ.Δ.Ε. με τις Ε.Σ.Κ.** του Υπουργείου Παιδείας, ειδικότερα στα **σωφρονιστικά καταστήματα**, θα επιτρέψει τη διεύρυνση των ευκαιριών μάθησης για τους κρατούμενους. Τέλος, θα διερευνηθεί η ανάγκη σχεδιασμού «**Λυκείων Δεύτερης Ευκαιρίας**», προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες όσων επιθυμούν να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους μετά το Σ.Δ.Ε.
11. **Επέκταση του δικτύου** των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας.
12. Συνεργασία του **Παρατηρητηρίου Μετάβασης** των Αποφοίτων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης προς την Αγορά Εργασίας με το **Παρατηρητήριο Θεμάτων Αναπηρίας της Ε.Σ.Α.μεΑ.** με στόχο την

ενσωμάτωση της δικαιωματικής προσέγγισης της αναπηρίας στη δράση του πρώτου.

13. Στελέχωση των **Γραφείων Επαγγελματικής Ανάπτυξης και Σταδιοδρομίας** (Γ.Ε.Α.Σ.) των Κέντρων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Κ.Ε.Ε.Κ.) (βλ. άρθρο 9, ν.5082/2024) με **διερμηνείς Ελληνικής Νοηματικής Γλώσσας** ώστε να διασφαλίζεται η πρόσβαση των κωφών και βαρήκων καταρτιζόμενων σε αυτά.
14. **Πλήρης προσβασιμότητα στα άτομα με αναπηρία της ηλεκτρονικής πύλης** και της ειδικής ηλεκτρονικής εφαρμογής των Σ.Α.Ε.Κ. (εκπαιδευτικό υλικό, εξ αποστάσεως κατάρτιση, αξιοποίηση εφαρμογών κατάρτισης με τη χρήση φορητών συσκευών - Mobile Learning κ.λπ.).
15. Η ανάληψη του ρόλου του **Εθνικού Συντονιστή από την Επιστημονική Ένωση Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Ε.Ε.Ε.Ε.)** στο πλαίσιο της **Ευρωπαϊκής Ατζέντας Εκπαίδευσης Ενηλίκων 2026-2027** και η υλοποίηση του έργου **«Cooperation and Innovation for Resilient Creative Learning» (CIRCLE)** («Συνεργασία και Καινοτομία για Ανθεκτική Δημιουργική Μάθηση») θα δημιουργήσει προοπτικές για την ενίσχυση της εκπαίδευσης ενηλίκων μέσα από δράσεις εξωστρέφειας, επιμόρφωσης στελεχών Σ.Δ.Ε. και σχεδιασμού προγραμμάτων πολιτεϊότητας, σύμφωνα με τις ανάγκες των εκπαιδευομένων. Το προτεινόμενο έργο αποσκοπεί στην προώθηση της συμμετοχής στην Εκπαίδευση Ενηλίκων (ΕΕ) και την ανάπτυξη δεξιοτήτων και οι ειδικότεροι στόχοι του αναλύονται ως εξής:
 - α) Βελτίωση της διακυβέρνησης: περιλαμβάνεται η συγκρότηση Εθνικής Ομάδας Διοίκησης Έργου με τη συμμετοχή εκπροσώπων δημόσιων αρχών, τοπικής αυτοδιοίκησης και κοινωνικών εταίρων, Κεντρικής Ομάδας Έργου και Ομάδας Εμπειρογνομώνων, και η διοργάνωση πέντε περιφερειακών συνεδρίων.
 - β) Αύξηση της συμμετοχής ενηλίκων στην Ε.Ε.: προβλέπεται η εκπόνηση μελέτης για τη διάγνωση της συμμετοχής στη Γενική Εκπαίδευση Ενηλίκων καθώς και έκθεσης σχετικά με το ρόλο και τα προσόντα των εκπαιδευτών ενηλίκων. Παράλληλα θα διεξαχθεί εθνική εκστρατεία και θα προωθηθεί η ανάπτυξη της Επαγγελματικής Συμβουλευτικής.
 - γ) Προώθηση της αναβάθμισης και επανακατάρτισης των ενηλίκων: Το CIRCLE θα υποστηρίξει την ανάπτυξη δεξιοτήτων σε τοπικό/περιφερειακό επίπεδο, τη βελτίωση των γλωσσικών, ψηφιακών, πράσινων και εγκάρσιων δεξιοτήτων κοινωνικά ευάλωτων ομάδων, την ανανέωση/αναβάθμιση των

προγραμμάτων σπουδών των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας, καθώς και τη δημιουργία Παρατηρητηρίου Μετάβασης για τους αποφοίτους τους.

δ) Προώθηση ανθεκτικής, ποιοτικής και συμπεριληπτικής Ε.Ε.: ο στόχος θα επιδιωχθεί μέσω των προαναφερόμενων δράσεων και με την ανάπτυξη διαδικασίας διαπίστευσης για τα προγράμματα της Γ.Ε.Ε..

Το CIRCLE στηρίζεται στα αποτελέσματα προηγούμενων σχετικών δραστηριοτήτων και αποτελεί συμπληρωματική δράση σε σχέση με άλλες ενέργειες. Τέλος, διαθέτει σχέδιο διάχυσης και αξιοποίησης των αποτελεσμάτων σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

1.3.4 Στρατηγικός Στόχος 4: Προώθηση του ψηφιακού μετασχηματισμού και της πράσινης μετάβασης στην Ε.Ε.Κ. και στη Δ.Β.Μ. και αναβάθμιση του εργαστηριακού εξοπλισμού

Ο Στρατηγικός Στόχος 4 θέτει ως προτεραιότητα τον εκσυγχρονισμό της Ε.Ε.Κ. και της Δ.Β.Μ. μέσω της προώθησης του ψηφιακού μετασχηματισμού και της πράσινης μετάβασης των φορέων και της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Ο **ψηφιακός μετασχηματισμός** της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης απαιτεί την επικαιροποίηση των Προγραμμάτων Σπουδών που αφορούν στην ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων από τους καταρτιζόμενους/εκπαιδευόμενους/μαθητευόμενους, καθώς και στην ανάπτυξη εξειδικευμένων ψηφιακών δεξιοτήτων για την ένταξή τους στην αγορά εργασίας της ψηφιακής οικονομίας. Για την υποστήριξη του ψηφιακού μετασχηματισμού απαιτείται η περαιτέρω αναβάθμιση του εργαστηριακού εξοπλισμού και των πληροφοριακών συστημάτων των εκπαιδευτικών φορέων. Σκοπός είναι να ενισχυθεί η ψηφιακή μάθηση και να καταστεί η Ε.Ε.Κ. μια ελκυστική μαθησιακή διαδρομή.

Στην προσπάθεια αυτή είναι σημαντικό να συνεκτιμηθεί ο ρόλος που μπορεί να διαδραματίσει η **Τεχνητή Νοημοσύνη (TN)** η οποία αποκτά ολοένα και περισσότερες δυνατότητες και αναδεικνύει συνεχώς καινούργια πεδία και τρόπους εφαρμογής της μετασχηματίζοντας ριζικά την κοινωνία, την οικονομία και την αγορά εργασίας.

Στην Ε.Ε.Κ. & Δ.Β.Μ. η TN μπορεί να αξιοποιηθεί στην εκπόνηση και στην αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών με νέα αντικείμενα και στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών/εκπαιδευτών.

Στο πλαίσιο αυτό απαιτείται **καλύτερη κατανόηση των επιπτώσεων της ΤΝ στην εκπαίδευση**, όπου μπορεί να επιφέρει μετασχηματιστικές αλλαγές, προσδιορίζοντας ποιες **διδακτικές πρακτικές** θα μπορούσαν να επαναπροσδιοριστούν και ποιοι **μαθησιακοί στόχοι** απαιτούν αναθεώρηση και μπορούν να λειτουργούν ως καθοδηγητικό πλαίσιο για μελλοντικές συζητήσεις γύρω από το πρόγραμμα σπουδών, τον ρόλο των εκπαιδευτικών και τις δεξιότητες που θα απαιτηθούν από τους μαθητές στο μέλλον.

Η **πράσινη μετάβαση** στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (Ε.Ε.Κ.) απαιτεί την προσαρμογή των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, ώστε να υποστηρίζουν τη μετάβαση σε μια βιώσιμη και κλιματικά ουδέτερη οικονομία. Αυτό περιλαμβάνει την ανάπτυξη πράσινων δεξιοτήτων, την ενσωμάτωση βιώσιμων πρακτικών στα προγράμματα σπουδών και την ενίσχυση της σύνδεσης με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Οι δράσεις που θα συμβάλλουν στην επίτευξη του Στρατηγικού Στόχου 4 είναι οι ακόλουθες:

1. **Ενσωμάτωση ψηφιακών και πράσινων δεξιοτήτων στα αναλυτικά προγράμματα σπουδών** ανεξαρτήτως ειδικότητας, με τη δημιουργία μαθημάτων που να εστιάζουν στις ψηφιακές τεχνολογίες και την πράσινη οικονομία, αλλά και με την ανάπτυξη διαθεματικών προγραμμάτων που να συνδυάζουν τις δυο κατηγορίες δεξιοτήτων, θεωρώντας ότι οι ψηφιακές δεξιότητες αποτελούν τον οδηγό ή το βασικό εργαλείο για τη μετάβαση στην πράσινη οικονομία.
2. **Rebranding** των Σ.Α.Ε.Κ. και **πλήρης ψηφιοποίηση** των διοικητικών και εκπαιδευτικών διαδικασιών (ηλεκτρονική γραμματεία, πρακτική άσκηση, εκπαιδευτικό προσωπικό, καταρτιζόμενοι).
3. **Επικαιροποίηση των Προγραμμάτων Σπουδών** που αφορούν στην ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων.
4. **Υποστήριξη εκπαιδευτικών & εκπαιδευτών** στην ενσωμάτωση των πράσινων δεξιοτήτων.
5. **Επιμορφωτικά προγράμματα** σε πράσινες και ψηφιακές δεξιότητες σε συνεργασία με κοινωνικούς φορείς, οργανισμούς, επιχειρήσεις και βιομηχανίες.
6. **Αναμόρφωση προγραμμάτων σπουδών** με ενσωμάτωση της κλιματικής εκπαίδευσης, της βιώσιμης ανάπτυξης στην Ε.Ε.Κ. καθώς και της πράσινης επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας.

7. **Συμμετοχή σε ευρωπαϊκά και διεπιστημονικά προγράμματα** για την ενσωμάτωση πράσινων δεξιοτήτων και βιώσιμων πρακτικών στα προγράμματα Ε.Ε.Κ. σύμφωνα με τη σύσταση του Συμβουλίου για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση.
8. **Δράσεις STEP (Strategic Technologies for Europe Platform)** της νέας προτεραιότητας 8 του ΠΑΔΚΣ για την Ε.Ε.Κ. και τη Δ.Β.Μ.: ο κανονισμός STEP στοχεύει στα σύνολα δεξιοτήτων που σχετίζονται με την ανάπτυξη και την παραγωγή κρίσιμων τεχνολογιών σε όλους τους τομείς STEP, καθώς και στη δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας και μαθητείας. Επιδιώκεται να στηριχθούν έργα δεξιοτήτων σε προηγμένες τεχνολογίες με έμφαση στους τομείς των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και του ψηφιακού μετασχηματισμού (π.χ. κυβερνοασφάλεια).
9. **Ολοκλήρωση προμήθειας εργαστηριακού εξοπλισμού** για Σ.Α.Ε.Κ., ΕΠΑ.Λ. κλπ. Η Δράση αφορά στην ολοκλήρωση της προμήθειας και εγκατάστασης εργαστηριακού εξοπλισμού σε **376** εργαστήρια της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ε.Ε.Κ., Σ.Α.Ε.Κ., ΕΠΑ.Λ. και τμήματα μεταδευτεροβάθμιας μαθητείας) στο πλαίσιο της ολοκλήρωσης της ανανέωσης και του πλήρους τεχνολογικού εκσυγχρονισμού της υποδομής εργαστηριακού εξοπλισμού.
10. **Ψηφιοποίηση Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. / Digitization of EOPPEP**: Αντικείμενο του έργου είναι η ψηφιοποίηση του Εθνικού Οργανισμού Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.), ενισχύοντας τη σύνδεση της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας. Με δράσεις όπως η δημιουργία ολοκληρωμένων ψηφιακών συστημάτων, διενέργεια εξ' αποστάσεως εξετάσεων πιστοποίησης, έκδοση, χορήγηση και επαλήθευση ψηφιακών διπλωμάτων/πιστοποιητικών, εκπαίδευση προσωπικού και αναβάθμιση της τεχνολογικής υποδομής. Η πρωτοβουλία αυτή βελτιώνει τη διαφάνεια και την αποτελεσματικότητα του Οργανισμού, προσφέροντας προηγμένες ψηφιακές υπηρεσίες σε πολίτες, εκπαιδευτικούς, εκπαιδευόμενους και φορείς εκπαίδευσης και κατάρτισης»
11. **«VET Platform – Πλατφόρμα Ε.Ε.Κ.»**: Η πλατφόρμα Ε.Ε.Κ. αποτελείται από δύο βασικά υποσυστήματα, ήτοι το υποσύστημα διακυβέρνησης της Ε.Ε.Κ. και το Υποσύστημα ψηφιακής μάθησης.
12. Αξιοποίηση εθνικής, ευρωπαϊκής και διεθνούς εμπειρίας και καλών πρακτικών στην Ε.Ε.Κ., μέσω ενίσχυσης της συνεργασίας με πανεπιστήμια, ερευνητικά κέντρα και παραγωγικούς κλάδους της ελληνικής οικονομίας που έχουν ενσωματώσει ή αναπτύξει καινοτόμες δράσεις στον τομέα της

Τεχνητής Νοημοσύνης (TN). Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην καλλιέργεια συνεργειών με φορείς που δραστηριοποιούνται στην έρευνα και την καινοτομία, προκειμένου να διασφαλιστεί η σύνδεση της εκπαίδευσης με τις εξελίξεις στην TN και τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας.

1.3.5 Στρατηγικός Στόχος 5: Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος διακυβέρνησης της Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ., με έμφαση στη διασύνδεση και τη διαρκή συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους.

Ο Στρατηγικός Στόχος 5 επιδιώκει τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος διακυβέρνησης της Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ. σε εθνικό, περιφερειακό και κλαδικό επίπεδο, ενισχύοντας συνέργειες και συνεργασίες με τα θεσμικά όργανα, φορείς καθώς και με τους κοινωνικούς εταίρους.

Η προώθηση της αναδιοργάνωσης στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στην Ελλάδα, προϋποθέτει την ανάδειξη και ενίσχυση του μοντέλου διακυβέρνησης και των αντίστοιχων δομών / οργάνων που θεσμοθετήθηκαν από τον νόμο 4763/2020, σε εφαρμογή των αρχών διακυβέρνησης του άρθρου 3 του ίδιου νόμου. Η μεταρρύθμιση αυτή στόχευε στην ενίσχυση του επιτελικού συντονισμού της Ε.Ε.Κ., μέσα από την ενδυνάμωση των επιτελικών αρμοδιοτήτων της ΓΓ Ε.Ε.Κ. & Δ.Β.Μ. σε σχέση με τον σχεδιασμό, την υποστήριξη της υλοποίησης και την αξιολόγηση της εφαρμογής των ασκούμενων πολιτικών Ε.Ε.Κ.

Στο πλαίσιο αυτό ο νέος νόμος 5082/2024 προωθεί συνέργειες μεταξύ των διαφορετικών επιπέδων του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων, με έμφαση στο 4 και 5, επιδιώκοντας την καλύτερη ανταπόκριση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στις ανάγκες της αγοράς εργασίας, τόσο σε εθνικό όσο και σε τοπικό επίπεδο. Επιπρόσθετα ενισχύεται η **περιφερειακή διακυβέρνηση του συστήματος της Ε.Ε.Κ.**, μέσω βελτιώσεων στη λειτουργία των Συμβουλίων Σύνδεσης με την Παραγωγή και την Αγορά Εργασίας (Σ.Σ.Π.Α.Ε.). Τέλος, προωθούνται αλλαγές και βελτιώσεις σε θέματα διοίκησης δομών, στελεχώσεις αυτών με ανθρώπινο δυναμικό καθώς και διαδικαστικά θέματα και εργαλεία, που στόχο έχουν τη βελτίωση της διακυβέρνησης της Ε.Ε.Κ. σε όλα τα επίπεδα.

Βάσει της υφιστάμενης θεσμικής πρόβλεψης, κρίνεται σημαντική και αναγκαία η ενημέρωση του Κεντρικού Συμβουλίου Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Κ.Σ.Ε.Ε.Κ.) από το Εθνικό Συμβούλιο Δεξιοτήτων Εργατικού Δυναμικού (Ε.Σ.Δ.Ε.Δ.) για τη δυνατότητα αξιοποίησης της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης στην ενίσχυση των δεξιοτήτων των αποφοίτων της Ε.Ε.Κ.. Μάλιστα, με δεδομένο ότι το Ε.Σ.Δ.Ε.Δ. συνεργάζεται με τα Κλαδικά Συμβούλια Δεξιοτήτων του ν. 4763/2020, τα οποία καταγράφουν, αναλύουν και τεκμηριώνουν τις ανάγκες δεξιοτήτων στους επιμέρους παραγωγικούς κλάδους, η αξιοποίηση των δεδομένων θα ενισχύσει την περιφερειακή και κλαδική διάσταση του συστήματος διακυβέρνησης της Ε.Ε.Κ..

Στο πλαίσιο αυτό προβλέπονται ενδεικτικά δράσεις όπως:

1. **Μηχανισμός παρακολούθησης και αξιολόγησης της πορείας υλοποίησης της νέας στρατηγικής για την Ε.Ε.Κ. και τη Δ.Β.Μ.**, ο οποίος θα λειτουργεί συμπληρωματικά προς τις Ετήσιες Εκθέσεις του Εθνικού Συστήματος Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης (Ε.Σ.Ε.Ε.Κ.). Ο μηχανισμός αυτός θα συμβάλλει στη συγκέντρωση, επεξεργασία και ανάλυση δεδομένων, τα οποία με τη σειρά τους θα υποστηρίζουν τη λήψη εμπειρικά τεκμηριωμένων αποφάσεων, ενισχύοντας την αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων στο πεδίο.
2. **Συντονισμός και συνέργειες** μεταξύ των τριών επιπέδων Ε.Ε.Κ. (3, 4, 5) με την ενίσχυση των οργάνων διακυβέρνησης του συστήματος σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.
3. Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των **Συμβουλίων Σύνδεσης με την Παραγωγή και την Αγορά Εργασίας**, ως προς τη διάγνωση των τοπικών αναγκών (οικονομική και διοικητική, τυποποίηση διαδικασιών).
4. Εξορθολογισμός της διαδικασίας και ανάπτυξη **μηχανισμού αποτύπωσης της συμμετοχής των ενηλίκων** σε προγράμματα Διά Βίου Μάθησης.
5. Ενίσχυση της **ποιότητας στα συστήματα διοίκησης** με τη θέσπιση νέων κριτηρίων για την επιλογή στελεχών σε δομές Ε.Ε.Κ..
6. **Ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας του Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.**, με έμφαση στην ενίσχυση και ενδυνάμωση του ανθρώπινου δυναμικού και την παροχή κινήτρων καθώς και στην ανάπτυξη καινοτόμων και αποτελεσματικών διαδικασιών για την πιστοποίηση προσόντων και τη διαμόρφωση σύγχρονων επαγγελματικών περιγραμμάτων, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας και της αξιοπιστίας των παρεχόμενων υπηρεσιών.

7. **Αναβάθμιση δυνατοτήτων και επέκταση της λειτουργίας του Εθνικού Μηχανισμού Διάγνωσης Αναγκών της Αγοράς Εργασίας.** Στόχος είναι η αναβάθμιση των δυνατοτήτων και επέκταση της λειτουργίας του Εθνικού Μηχανισμού Διάγνωσης Αναγκών της Αγοράς Εργασίας καθώς και η ανάπτυξη ολοκληρωμένου συστήματος τεκμηρίωσης πολιτικών στα πεδία της πρόβλεψης δεξιοτήτων και της ανίχνευσης της πορείας των εκπαιδευόμενων στην αγορά εργασίας.
8. **Παρατηρητήριο Μετάβασης των Αποφοίτων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης προς την Αγορά Εργασίας** και ανάπτυξη μεθοδολογικού πλαισίου και εργαλείων για την ιχνηλάτηση των αποφοίτων της Ε.Ε.Κ..
9. **«Ιχνηλάτηση Σχολικών και Εργασιακών Διαδρομών μέσω Παρατηρητηρίου Μετάβασης – Απόφοιτοι»:** Αντικείμενο του έργου είναι η ανάπτυξη και πιλοτική λειτουργία μηχανισμού για την παρακολούθηση και αποτίμηση της πορείας ολοκλήρωσης της φοίτησης του μαθητικού πληθυσμού, καθώς και της διαδικασίας μετάβασης σε κύκλο σπουδών ανώτερου επιπέδου ή/και στην αγορά εργασίας. Μέσω του μηχανισμού θα παρακολουθούνται οι μεταβάσεις στις διάφορες εκπαιδευτικές βαθμίδες και οι μεταβάσεις από την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας, ενώ ταυτόχρονα θα καταγράφονται στοιχεία των μεταβάσεων όπως ενδεικτικά οι σχολικές και εργασιακές/επαγγελματικές προτιμήσεις των μαθητών.
10. Επιτάχυνση των διαδικασιών για την έγκαιρη παραγωγή της απαραίτητης **δευτερογενούς νομοθεσίας** με την οποία εξειδικεύονται οι όροι και οι προϋποθέσεις για τις νέες οργανωσιακές οντότητες της Ε.Ε.Κ..
11. Εγκαθίδρυση και λειτουργία ενός **αποτελεσματικού μηχανισμού παρακολούθησης της ομαλής πορείας υλοποίησης των μεταρρυθμίσεων** με σαφή χρονοδιαγράμματα, κατανομή ρόλων και στρατηγικής αντιμετώπισης τυχόν αποκλίσεων.
12. Υιοθέτηση και εφαρμογή ολοκληρωμένου συστήματος και σήματος ποιότητας των παρόχων ΣΕΚ με βάση την εμπειρογνωμοσύνη του Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π..² Ενιαία ρύθμιση του θέματος της πιστοποίησης των

² «ΟΟΣΑ (2024) 'Οδικός χάρτης για την εισαγωγή ενός ελληνικού συστήματος διασφάλισης ποιότητας για τη μη τυπική εκπαίδευση'. Το έργο χρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης (REFORM/IM2021/009) και υλοποιήθηκε για λογαριασμό του ΕΟΠΠΕΠ από τον ΟΟΣΑ

εκπαιδευτικών προγραμμάτων και της διάθεσης των εκπαιδευτικών περιεχομένων και υλικών προς χρήση από τους παρόχους κατάρτισης.

13. Πρωτοβουλίες για την προώθηση του θέματος της αναγνώρισης της πρότερης μάθησης (εμπειρογνωμοσύνη Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.³).

σε συνεργασία με τη Γενική Διεύθυνση Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (https://eqavet.eoppep.gr/docs/21EL28%20-%20QA%20roadmap%20-%20Output%205_EL_15032024.pdf)

³ «ΟΟΣΑ (2024) Έισαγωγή ενός συστήματος αξιολόγησης και επικύρωσης πρότερης μάθησης στην Ελλάδα». Το έργο χρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης (REFORM/IM2021/009) και υλοποιήθηκε για λογαριασμό του ΕΟΠΠΕΠ από τον ΟΟΣΑ σε συνεργασία με τη Γενική Διεύθυνση Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (https://www.eoppep.gr/images/eek/21EL28%20-%20AVPL%20conclusions%20-%20Output%207_EL_15032024.pdf)

2. Χρηματοδοτικοί πόροι

Οι στρατηγικοί άξονες και οι δράσεις του Στρατηγικού Σχεδίου για την Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ. θα χρηματοδοτηθούν τόσο από εθνικούς όσο και από ενωσιακούς πόρους, συμπεριλαμβανομένων των πόρων που θα διατεθούν από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Recovery and Resilience Facility - RRF). Πηγές χρηματοδότησης για την υλοποίηση των δράσεων που προτείνονται στο πλαίσιο της παρούσας Στρατηγικής, ενδεικτικά, μπορεί να αποτελέσουν οι κάτωθι:

2.1 Πρόγραμμα Δημόσιων Επενδύσεων (Π.Δ.Ε.)

Το Π.Δ.Ε. αποτελεί το βασικό εργαλείο αναπτυξιακής πολιτικής. Σύμφωνα με τον Κρατικό Προϋπολογισμό 2025⁴ για το Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. οι προβλέψεις δαπανών του Π.Δ.Ε. για το οικονομικό έτος 2025 ανέρχονται στο ποσό των **1.012 δις ευρώ**, (ποσό 810 εκατ. ευρώ σε δαπάνες του εθνικού και συγχρηματοδοτούμενου σκέλους και επιπλέον 202 εκατ. ευρώ για έργα που χρηματοδοτούνται από το Τ.Α.Α. Το Π.Δ.Ε. διακρίνεται σε δύο βασικά υποπρογράμματα, το εθνικό Π.Δ.Ε. και το συγχρηματοδοτούμενο Π.Δ.Ε.. Το εθνικό Π.Δ.Ε. περιλαμβάνει έργα τα οποία χρηματοδοτούνται αμιγώς από εθνικούς πόρους. Στο εθνικό Π.Δ.Ε. περιλαμβάνονται, επίσης, τα έργα που χρηματοδοτούνται από πόρους του Τ.Α.Α.

Το συγχρηματοδοτούμενο Π.Δ.Ε. περιλαμβάνει έργα στο χρηματοδοτικό σχήμα των οποίων συμμετέχουν με πόρους τα ευρωπαϊκά ταμεία, ευρωπαϊκά προγράμματα ή/και άλλοι Διεθνείς Χρηματοδοτικοί Οργανισμοί κλπ.

2.2 Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (Ε.Π.Α.)

Το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (Ε.Π.Α.) θεσπίστηκε με το ν. 4635/2019 (Α'167) με σκοπό την υιοθέτηση ενός ολοκληρωμένου συστήματος για τον σχεδιασμό, τη διαχείριση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο των παρεμβάσεων που χρηματοδοτούνται από τους εθνικούς πόρους του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (Π.Δ.Ε.). Με το Ε.Π.Α. εισάγονται η μεσοπρόθεσμη στοχοθεσία και η υπαγωγή των παρεμβάσεων του Π.Δ.Ε. σε στρατηγικούς στόχους και ιεραρχούμενες αναπτυξιακές προτεραιότητες.

⁴⁴ Κρατικός Προϋπολογισμός 2025, https://minfin.gov.gr/kratikos-proypologismos-2025/?utm_source=chatgpt.com

Οι προγραμματικές περιόδους του Ε.Π.Α. έχουν πενταετή διάρκεια. Η έναρξη της πρώτης προγραμματικής περιόδου ξεκινάει την 1η Ιουλίου 2021 με τη σταδιακή ενεργοποίηση των επιμέρους προγραμμάτων του έως την 31η Δεκεμβρίου 2021.

Το Ε.Π.Α. καθορίζει τις προτεραιότητες ανά τομέα πολιτικής στο πλαίσιο των εθνικών αναπτυξιακών στόχων, τους ειδικούς στόχους και δράσεις, το συνολικό και ανά πρόγραμμα προϋπολογισμό, καθώς και τα αποτελέσματα που επιδιώκονται με την εφαρμογή του.

Στο Ε.Π.Α 2021-2025 ορίζονται 5 αναπτυξιακοί στόχοι που αφορούν **πέντε πυλώνες**: 1. Έξυπνη Ανάπτυξη, 2. Πράσινη Ανάπτυξη, 3. Κοινωνική Ανάπτυξη, 4. Ανάπτυξη Υποδομών, 5. Εξωστρέφεια.

Ανά τομέα πολιτικής, στο πλαίσιο των αναπτυξιακών στόχων του Ε.Π.Α. γίνεται περαιτέρω εξειδίκευση σε προτεραιότητες. Στο Ε.Π.Α. διακρίνονται συνολικά 60 προτεραιότητες.

Το Ε.Π.Α. απαρτίζεται από τα Τομεακά Προγράμματα Ανάπτυξης (Τ.Π.Α.) και Περιφερειακά Προγράμματα Ανάπτυξης (Π.Π.Α.), τα οποία καταρτίζονται, αντίστοιχα, από τα αρμόδια Υπουργεία και τις Περιφέρειες και περιλαμβάνουν τους στόχους του μεσοπρόθεσμου αναπτυξιακού προγραμματισμού στον τομέα ευθύνης του αντίστοιχου φορέα, με βάση τον προγραμματισμό του Ε.Π.Α. και την κατανομή των πόρων του Ε.Π.Α. που του αναλογούν.

Στις επιλέξιμες κατηγορίες έργων για χρηματοδότηση στο πλαίσιο του Ε.Π.Α., πέραν των δράσεων που μπορούν να χρηματοδοτηθούν από το Π.Δ.Ε., σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο που ισχύει, περιλαμβάνονται ενδεικτικά δράσεις:

- ✓ Ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας επιχειρήσεων, ελεύθερων επαγγελματιών και επιστημόνων
- ✓ Μεταρρύθμισης του δημόσιου τομέα
- ✓ Ενίσχυσης της απασχόλησης
- ✓ Ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού
- ✓ Διαχείρισης των μεταναστευτικών ροών
- ✓ Ενίσχυσης της παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας του πρωτογενή τομέα
- ✓ Χρηματοδότησης πράξεων με χρηματοδοτικά μέσα
- ✓ Δράσεις υποστήριξης συγχρηματοδοτούμενων έργων, για την έναρξη και υλοποίησή τους, καθώς και μετά την απένταξή τους ή μετά τη λήξη της περιόδου επιλεξιμότητας για συγχρηματοδότηση

- ✓ Επιχορηγήσεις ιδιωτικών και δημόσιων φορέων για την παροχή Υπηρεσιών Γενικού Οικονομικού Συμφέροντος (Υ.Γ.Ο.Σ.) και δαπάνες διαχείρισης και διοίκησης ανώνυμων εταιρειών του Δημοσίου για την υλοποίηση έργων και προγραμμάτων υπό προϋποθέσεις

Ο συνολικός προϋπολογισμός του Ε.Π.Α. για την πρώτη προγραμματική περίοδο ορίσθηκε σε 10.000.000.000 €. Ο συνολικός προϋπολογισμός του Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης του Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. ανέρχεται στα εξακόσια είκοσι (620) εκατομμύρια ευρώ, σύμφωνα με το εγκεκριμένο Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης για το 2021-2025.

2.3 Εταιρικό Σύμφωνο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2021-2027

Στις 12 Ιουλίου 2021 πραγματοποιήθηκε η επίσημη υποβολή του κειμένου του νέου ΕΣΠΑ 2021-2027. Σε εθνικό επίπεδο, οι προτεραιότητες που τίθενται διαμορφώνονται ως εξής:

- ✓ Στόχος Πολιτικής 1 «Μια εξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού»
- ✓ Στόχος Πολιτικής 2 «Μια πιο πράσινη χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και ανθεκτική Ευρώπη μέσω της προώθησης της καθαρής και δίκαιης ενεργειακής μετάβασης, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων»
- ✓ Στόχος Πολιτικής 3 «Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας και των περιφερειακών διασυνδέσεων Τ.Π.Ε.»
- ✓ Στόχος Πολιτικής 4 «Μια πιο κοινωνική Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων»
- ✓ Στόχος Πολιτικής 5 «Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της, μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών, καθώς και μέσω της στήριξης τοπικών πρωτοβουλιών»
- ✓ Ειδικός Στόχος για το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης.

Στον Στόχο Πολιτικής 4, κεντρική επιδίωξη των παρεμβάσεων είναι μια πιο κοινωνική Ελλάδα μέσω της επένδυσης στο ανθρώπινο δυναμικό και της διασφάλισης ισότιμης πρόσβασης σε θέσει υπηρεσίες και αγαθά. Βασική επιλογή αποτελεί η αναβάθμιση της ποιότητας και η ενίσχυση της εξωστρέφειας και της

συνάφειας της Εκπαίδευσης όλων των βαθμίδων και της Δια Βίου Μάθησης με την αγορά εργασίας. Στο πλαίσιο αυτό, θα δοθεί έμφαση στη βελτίωση των επιδόσεων των μαθητών ιδιαίτερα σε σύγχρονες γνώσεις και δεξιότητες, στην αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών, στην ενίσχυση των υπηρεσιών επαγγελματικού προσανατολισμού και συμβουλευτικής, στη βελτίωση της ποιότητας των Προγραμμάτων Σπουδών και στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης. Επιπλέον, η βελτίωση των επιδόσεων και η ενίσχυση της ισότιμης πρόσβασης τίθενται στο επίκεντρο με έμφαση σε ευάλωτες ομάδες. Η δημιουργία και αναβάθμιση υποδομών, εξοπλισμού και η διασφάλιση της ποιότητας υπηρεσιών, μέσω της βελτίωσης της διακυβέρνησης όλων των βαθμίδων, της ενίσχυσης της αυτονομίας, καθώς και της ολοκλήρωσης του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων, αποτελούν επίσης προτεραιότητα.

Οι πόροι για το ΕΣΠΑ κατανέμονται:

- ✓ Στα **13 Περιφερειακά Προγράμματα** προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες υποδομών για την εκπαίδευση και τη Διά Βίου Μάθηση.
- ✓ Στα **Τομεακά Προγράμματα**, με επίκεντρο το νέο Πρόγραμμα Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή 2021-2027 (ΠΑΔΚΣ), για τη χρηματοδότηση δράσεων σχετικά με τη βελτίωση και ανάπτυξη των συστημάτων εκπαίδευσης, την κατάρτιση και τη Διά Βίου Μάθηση.

Το πρόγραμμα «**ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ 2021-2027**» έχει τους ακόλουθους στρατηγικούς στόχους:

- ✓ Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και ενίσχυση της απασχολησιμότητας του ανθρώπινου δυναμικού, με ιδιαίτερη έμφαση στους νέους έως 29 ετών εκτός Απασχόλησης, Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΑΕΚ)
- ✓ Βελτίωση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας των συστημάτων εκπαίδευσης και διά βίου μάθησης και ενίσχυση της ίσης πρόσβασης, χωρίς αποκλεισμούς, στην εκπαίδευση, κατάρτιση και διά βίου μάθηση
- ✓ Αντιμετώπιση της υλικής στέρησης
- ✓ Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της ίσης πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες υγείας
- ✓ Προώθηση της κοινωνικής καινοτομίας

Οι **Προτεραιότητες του ΠΑΔΚΣ** και οι αντίστοιχοι προϋπολογισμοί τους είναι :

- ✓ Π 01 ΣΥΣΤΗΜΙΚΕΣ- ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ - 165.000.000,00 €
- ✓ Π 02 ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ - 1.355.240.300,00 €
- ✓ **Π 03 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ - 1.223.000.000,00 €**
- ✓ Π 04 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ - 25.000.000,00 €

- ✓ Π 05 ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ (ΕΑΕΚ) ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (Δ.Δ.) - 939.382.635,00 €
- ✓ Π 06 ΕΠΙΣΤΙΤΙΣΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΗ ΣΤΕΡΗΣΗ - 400.000.000,00 €
- ✓ Π 07 ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ - 53.971.268,00 €

Συνολικός προϋπολογισμός του προγράμματος ανέρχεται στα 4,161 δις ευρώ με συγχρηματοδότηση από το ΕΚΤ+.

Τέλος αναφέρονται **οι στόχοι της Προτεραιότητας 3** καθώς έχουν άμεση συνάφεια με την Ε.Ε.Κ..

- ✓ Βελτίωση της ποιότητας, συμμετοχικότητας και αποτελεσματικότητας του εκπαιδευτικού συστήματος με σκοπό την απόκτηση δεξιοτήτων, τη μαθησιακή εξέλιξη, την ολοκλήρωση των σπουδών και τη σύνδεση με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.
- ✓ Ενίσχυση της ισότιμης πρόσβασης σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης με έμφαση στην υποστήριξη ατόμων με αναπηρίες ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και ατόμων ευάλωτων κοινωνικών ομάδων - Συμπεριληπτική Εκπαίδευση.
- ✓ Αναβάθμιση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης – Εξωστρέφεια και Κινητικότητα μαθητευομένων, καταρτιζόμενων και εκπαιδευτών – Ανάπτυξη Δεξιοτήτων σε σύγχρονους τομείς π.χ. βιώσιμη ανάπτυξη, γαλάζια οικονομία, κλιματική αλλαγή κ.λπ.
- ✓ Ενίσχυση της Γενικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων και του επαγγελματικού προσανατολισμού, για την προώθηση ευκαιριών μάθησης, με έμφαση σε ομάδες που χρήζουν στήριξης, για τη βελτίωση των προοπτικών επαγγελματικής σταδιοδρομίας και προσωπικής ανάπτυξης.

2.4 Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Recovery and Resilience Facility)

Ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Recovery and Resilience Facility - RRF) συστάθηκε για την αντιμετώπιση της COVID-19 κρίσης και τη στήριξη της μετάβασης σε μια πράσινη και ψηφιακή οικονομία. Ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας με συνολικό προϋπολογισμό 672,5 δις ευρώ (εκ των οποίων 312,5 δις ευρώ επιχορηγήσεις και 360 δις ευρώ με τη μορφή δανείων) θα στηρίξει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, ιδίως σε πράσινες και ψηφιακές τεχνολογίες, με διαρκή αντίκτυπο στην παραγωγικότητα και την ανθεκτικότητα της οικονομίας της Ένωσης.

Το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0» είναι πλήρως εναρμονισμένο με τους στόχους της Ε.Ε. για ταχύτερη μετάβαση της ελληνικής οικονομίας προς ένα πράσινο και ψηφιακό μοντέλο. Αποτελείται από τέσσερις πυλώνες: (1) Πράσινο, (2) Ψηφιακό, (3) Απασχόληση, δεξιότητες και κοινωνική συνοχή (υγεία, παιδεία, κοινωνική προστασία), (4) Ιδιωτικές επενδύσεις και οικονομικός και θεσμικός μετασχηματισμός.

Ο Άξονας 3.2. «Ενίσχυση της εκπαίδευσης και της διά βίου μάθησης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης», του Εθνικού Σχέδιου, περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης και την ενσωμάτωση νέων δεξιοτήτων στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση με κύριο στόχο τη σύνδεση του εργατικού δυναμικού της χώρας με τις σύγχρονες ανάγκες της αγοράς εργασίας και τον ψηφιακό κόσμο. Επίσης, περιλαμβάνονται η εισαγωγή νέων μεθοδολογιών εκπαίδευσης και η ψηφιοποίηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης και επενδύσεις που ενισχύουν την αυτονομία και συνάφεια/εξωστρέφεια της Ανώτατης Εκπαίδευσης προς την τοπική και διεθνή κοινότητα και οικονομία.

Πιο συγκεκριμένα, ο άξονας περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις για την πανεπιστημιακή εκπαίδευση, την ενίσχυση της ερευνητικής απόδοσης, την ποιότητα της εκπαίδευσης (συμπεριλαμβανομένης της άμεσης συνάφειας με την αγορά εργασίας), και τη διεθνή προβολή και εξωστρέφεια, αυξάνοντας τις προοπτικές των αποφοίτων στην ελληνική και την ευρωπαϊκή αγορά εργασίας.

Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου Άξονα έχει ενταχθεί από το Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. η Δράση με τίτλο **«Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης»**, η οποία στοχεύει στην επιτάχυνση της εφαρμογής του ν. 4763/2020 - Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης. Ειδικότερα, η εν λόγω δράση περιλαμβάνει τις κάτωθι υποδράσεις, συνολικού προϋπολογισμού 79.831.829,92€ (με ΦΠΑ):

✓ **Υποδράση 1. Ίδρυση Θεματικών και Πειραματικών Ι.Ε.Κ.**

Η Υποδράση αναφέρεται στον σχεδιασμό και στην ανάπτυξη 5 Θεματικών και 10 Πειραματικών Ι.Ε.Κ. Τα Θεματικά Ι.Ε.Κ. θα αναπτύξουν ειδικότητες σε συγκεκριμένα θεματικά πεδία όπως η Ενέργεια, η Υγεία, η Πρωτοβάθμια παραγωγή, ο Τουρισμός και τα STEM. Τα Πειραματικά Ι.Ε.Κ. θα εφαρμόσουν ειδικούς κανονισμούς λειτουργίας και οδηγούς εκπαίδευσης σε στοχευμένες ειδικότητες. Η Υποδράση περιλαμβάνει επίσης την ανακαίνιση κτιρίων, την ανάπτυξη νέων Προγραμμάτων Σπουδών και προγραμμάτων κατάρτισης, καθώς και την περαιτέρω εκπαίδευση/κατάρτιση των εκπαιδευτών των Ι.Ε.Κ..

✓ **Υποδράση 2: Ίδρυση και λειτουργία Πρότυπων Επαγγελματικών Λυκείων**

Η Υποδράση περιλαμβάνει την ανακαίνιση και την κατασκευή κτιρίων με το μικρότερο δυνατό περιβαλλοντικό αποτύπωμα (πράσινα κτίρια), τον σχεδιασμό Προγραμμάτων Σπουδών, προσαρμοσμένων στις ανάγκες της αγοράς εργασίας, που ενσωματώνουν εξελιγμένες μεθοδολογίες κατάρτισης, καθώς και τη δημιουργία ενός κέντρου για την περαιτέρω εκπαίδευση και κατάρτιση των εκπαιδευτικών των επαγγελματικών ειδικοτήτων.

✓ **Υποδράση 3: Μετασχηματισμός Ε.Ε.Κ. (Ψηφιοποίηση Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. - Πλατφόρμα Ε.Ε.Κ.)**

Βασικός σκοπός της υποδράσης είναι η ψηφιοποίηση του Εθνικού Οργανισμού Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού. Η διαδικασία της ψηφιοποίησης του Οργανισμού περιλαμβάνει την ανάπτυξη πληροφοριακών συστημάτων (σύστημα ηλεκτρονικών εξετάσεων, σύστημα διαχείρισης διαπιστευμένων εκπαιδευτικών φορέων, σύστημα διαχείρισης μητρώων κ.α.), την ψηφιοποίηση της διαδικασίας πιστοποίησης για τους αποφοίτους Επαγγελματικής Κατάρτισης των επιπέδων 3 και 5 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων (EQF), καθώς και την ανάπτυξη μιας «δεξαμενής» ερωτήσεων εξετάσεων για το συγκεκριμένο σκοπό. Επιπρόσθετα, θα αναπτυχθεί μια πλατφόρμα ηλεκτρονικής μάθησης Ε.Ε.Κ. (e-learning VET platform), ενώ το υπάρχον εκπαιδευτικό υλικό θα μετατραπεί σε ψηφιακά προγράμματα κατάρτισης (e-learning modules) με στόχο την ενίσχυση της ψηφιακής μάθησης για τους μαθητές σε όλη την Ελλάδα και την αναβάθμιση του προγράμματος «train-the-trainer» για τους εκπαιδευτικούς και τους εκπαιδευτές.

Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου Άξονα έχει ενταχθεί από το Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. η Δράση με τίτλο **«Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ε.Ε.Κ.): Προμήθεια εργαστηριακού εξοπλισμού για τα Εργαστηριακά Κέντρα και Σχολικά Εργαστήρια που εξυπηρετούν ανάγκες των Σ.Α.Ε.Κ., ΕΠΑ.Λ., του Μεταλυκειακού έτους – Τάξεων Μαθητείας και των Σχολών Επαγγελματικής Κατάρτισης»** και συνολικό προϋπολογισμό 113.605.005 € (συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ). Η εν λόγω δράση στοχεύει στη βελτίωση της ποιότητας των εργαστηριακών μαθημάτων και την αναβάθμιση της Ε.Ε.Κ. μέσω της βελτίωσης των υποδομών των εργαστηριακών κέντρων και των σχολικών εργαστηρίων και της προμήθειας του κατάλληλου εξοπλισμού. Ειδικότερα περιλαμβάνει την ανανέωση και τον πλήρη εκσυγχρονισμό, σύμφωνα με τα ισχύοντα τεχνολογικά πρότυπα, του εργαστηριακού εξοπλισμού σε Εργαστηριακά Κέντρα των Σ.Α.Ε.Κ., των ΕΠΑ.Λ., του Μεταλυκειακού έτους – τάξεων Μαθητείας και των Σχολών Επαγγελματικής Κατάρτισης.

Ο Άξονας 4.6: «**Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας**» στοχεύει στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, της παραγωγικότητας και της ανθεκτικότητας των βασικών οικονομικών τομέων, όπως ο τουρισμός, ο πολιτισμός, η αγροδιατροφή, η μεταποίηση, καθώς και η βελτίωση των εθνικών μεταφορών και των υποδομών εφοδιαστικής αλυσίδας. Αυτό θα επιτευχθεί μέσω μιας σειράς επενδύσεων που συμβάλλουν στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της χώρας στους προαναφερθέντες τομείς, συνδέοντας σημαντικά οικονομικά κέντρα και αντιμετωπίζοντας γεωγραφικές και περιφερειακές ανισότητες. Στον Άξονα 4.6 έχει ενταχθεί η Δράση με τίτλο «**Ανάπτυξη δεξιοτήτων εργαζομένων Πολιτιστικού Τομέα**» συνολικού προϋπολογισμού 5.000.000 €. Μέσω της συγκεκριμένης Δράσης θα υλοποιηθούν προγράμματα κατάρτισης δεξιοτήτων στους επαγγελματίες του πολιτιστικού και δημιουργικού τομέα. Η **κατάρτιση θα στηρίζεται σε συνεργασίες με πολιτιστικά, εκπαιδευτικά και ερευνητικά ιδρύματα για τη δημιουργία ειδικών προγραμμάτων κατάρτισης για εργαζόμενους του κλάδου, και θα περιλαμβάνει τόσο ψηφιακές όσο και φυσικές (διά ζώσης) δράσεις.**

Αντίστοιχα, μέσω της Δράσης του **Άξονα 3.2 με τίτλο «Νέα στρατηγική για τη διά βίου μάθηση & το εθνικό σύστημα αναβάθμισης δεξιοτήτων»** (προϋπολογισμός 1,4 δις) επιδιώκεται η ριζική αναθεώρηση και ο εκσυγχρονισμός του συστήματος αναβάθμισης δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού. Η νέα στρατηγική προβλέπει συστηματική και διαρκή αξιολόγηση των παρόχων, συνδέει την αμοιβή τους και την αμοιβή των καταρτιζομένων με πιστοποιημένη από τρίτους απόκτηση δεξιοτήτων και διασφαλίζει τη διαρκή σύνδεση της κατάρτισης με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Συνδεδεμένη επένδυση με τη συγκεκριμένη μεταρρύθμιση είναι ένα μεγάλο οριζόντιο πρόγραμμα κατάρτισης σε νέες δεξιότητες (ψηφιακές, πράσινες και ήπιες) για το εργατικό δυναμικό της χώρας μέσα από ένα στοχευμένο σύστημα ανάλυσης των κενών στις δεξιότητες και των αναγκών των δυνητικά ωφελούμενων.

Αναλυτικότερα, στον άξονα 3.2 έχουν ενταχθεί οι ακόλουθες Δράσεις με τα Έργα τους:

Δράση 16792: Εκσυγχρονισμός Επαγγελματικής Κατάρτισης της **Δ.Υπ.Α.** και του Λογαριασμού για την Απασχόληση και την Επαγγελματική Κατάρτιση (Λ.Α.Ε.Κ.) με προϋπολογισμό 131 εκ.€ η οποία περιλαμβάνει τα έργα:

- ο Έλεγχος ποιότητας στην Ε.Ε.Κ.: Το έργο αφορά στη βελτίωση του ποιοτικού ελέγχου των μονάδων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης της Δ.Υπ.Α., κυρίως μέσω της αξιολόγησης των εκροών και της παρακολούθησης της πορείας των αποφοίτων στην αγορά εργασίας

- Αναβάθμιση εκπαιδευτικών προγραμμάτων Σ.Α.Ε.Κ.-Κ.Ε.Κ.-Κ.Ε.Κ. Α.μ.Ε.Α. Δ.Υπ.Α.: Περιλαμβάνει την επανεκτίμηση, τον ανασχεδιασμό και την αναβάθμιση των υφιστάμενων Προγραμμάτων Σπουδών, με την ενεργό συμμετοχή και εμπλοκή των κοινωνικών εταίρων και των εργοδοτών, προκειμένου να προσανατολιστούν στις πραγματικές ανάγκες της αγοράς εργασίας
- E-learning και ψηφιοποίηση εκπαιδευτικού περιεχομένου: Δημιουργία εκπαιδευτικού περιεχομένου για Σ.Α.Ε.Κ., Κ.Ε.Κ. και Κ.Ε.Κ. Α.μ.Ε.Α. της Δ.Υπ.Α. με σκοπό τη σύνδεση με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας καθώς και επέκταση της χρήσης πλατφόρμας ηλεκτρονικής μάθησης. Επιπλέον στόχος είναι η απλοποίηση και η ένταξή τους σε ένα ολοκληρωμένο μοντέλο Ενεργητικών Πολιτικών Απασχόλησης
- Πρόγραμμα κατάρτισης σε βασικές και ψηφιακές δεξιότητες και σε δεξιότητες σε κλάδους αιχμής: Στοχευμένο πρόγραμμα κατάρτισης ανέργων σε βασικές και ψηφιακές δεξιότητες και σε δεξιότητες σε κλάδους αιχμής με έμφαση στη συμπερίληψη διαφορετικών κοινωνικών ομάδων και κλάδων
- **Εκσυγχρονισμός των υφιστάμενων εργαστηρίων και του εξοπλισμού: Ανακαίνιση των εργαστηρίων στο πλαίσιο αναβάθμισης της αισθητικής αξίας και των προτύπων εκπαίδευσης, καθώς και ενεργειακής αναβάθμισης και λειτουργικότητας των κτιρίων**
- Μεταρρύθμιση του Λ.Α.Ε.Κ.: Θεσμική ρύθμιση αντιμετώπισης των γραφειοκρατικών και άλλων προβλημάτων αξιοποίησης των πόρων του Λ.Α.Ε.Κ. καθώς και αναβάθμιση του ποιοτικού ελέγχου.

Δράση 16794: Μεταρρύθμιση και ανάπτυξη του συστήματος μαθητείας της Δ.Υπ.Α. με προϋπολογισμό 143 εκ € και έργα:

- Λειτουργία Γραφείων Επαγγελματικής Ανάπτυξης και Σταδιοδρομίας (Γ.Ε.Α.Σ.): Επέκταση του υφιστάμενου δικτύου των Γ.Ε.Α.Σ..
- Ποιοτικός έλεγχος Μαθητείας ΕΠΑ.Σ. Δ.Υπ.Α.: Εφαρμογή ενός νέου συστήματος αναβάθμισης του ποιοτικού ελέγχου στις ΕΠΑ.Σ. της Δ.Υπ.Α., αποτίμηση των εκροών του και παρακολούθηση της πορείας και της απόδοσης των αποφοίτων στην αγορά εργασίας.
- E-learning και ψηφιοποίηση εκπαιδευτικού περιεχομένου: Απλοποίηση των μαθησιακών διαδικασιών και ενσωμάτωση νέων μεθοδολογιών και εργαλείων, όπως πλατφόρμες ηλεκτρονικής μάθησης και ψηφιοποιημένο εκπαιδευτικό περιεχόμενο, τόσο για τους μαθητευόμενους όσο και για τους εκπαιδευτικούς.

- Επικαιροποίηση των υφιστάμενων προγραμμάτων μάθησης των ΕΠΑ.Σ.: Επανεκτίμηση, ανασχεδιασμός και αναβάθμιση των 32 υφισταμένων Προγραμμάτων Σπουδών με τη συνδρομή εργοδοτών και κοινωνικών εταίρων, προκειμένου να επιτευχθεί η καλύτερη δυνατή ευθυγράμμισή τους με τις ανάγκες της σύγχρονης αγοράς εργασίας.
- Εκσυγχρονισμός των υποδομών της Ε.Ε.Κ., ειδικότερα σε ότι αφορά στα εργαστηριακά κέντρα: Το προτεινόμενο έργο στοχεύει στην υιοθέτηση των σύγχρονων τεχνολογικών προτύπων και στην ενίσχυση των εργαστηριακών μαθημάτων.
- Ενεργειακή και λειτουργική αναβάθμιση εκπαιδευτικών δομών: Ενεργειακή, αισθητική και χωρική αναβάθμιση των ΕΠΑ.Σ. και των εκπαιδευτικών προτύπων. Σε αυτό το πλαίσιο θα δημιουργηθούν πειραματικές ΕΠΑ.Σ. οι οποίες θα επικεντρωθούν στην αναβάθμιση δεξιοτήτων σε κλάδους, όπως ο τουρισμός, η πράσινη ενέργεια και η βιωσιμότητα, καθώς και η γαλάζια οικονομία.
- Αίθουσες επαυξημένης ή εικονικής πραγματικότητας: Υιοθέτηση τεχνολογίας επαυξημένης ή εικονικής πραγματικότητας στην καθημερινή εκπαιδευτική διαδικασία.
- Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών Δ.Υπ.Α. με Τεχνικές Σύγχρονης και Ασύγχρονης Εκπαίδευσης και Κατάρτισης: Εκτεταμένο πρόγραμμα «εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών» για το εκπαιδευτικό προσωπικό της Δ.Υπ.Α..
- Δράσεις για την προβολή της Ε.Ε.Κ. - Ο θεσμός του πρεσβευτή για τη μαθητεία: Δράσεις προβολής και προώθησης του θεσμού του πρεσβευτή για τη μαθητεία, για την προβολή των νέων εκπαιδευτικών προγραμμάτων στους νέους και τις επιχειρήσεις.

Δράση 16913: Νέα στρατηγική για τη διά βίου μάθηση & το εθνικό σύστημα αναβάθμισης δεξιοτήτων συνολικού προϋπολογισμού 1 δις που κατανέμεται στα ακόλουθα έργα:

- Νέο θεσμικό πλαίσιο για την διά βίου ανάπτυξη δεξιοτήτων: Η Δ.Υπ.Α. και το ΥπΕΚΥ θα ενεργοποιήσουν τους εμπλεκόμενους φορείς, Υπουργεία, και κοινωνικούς εταίρους σε ανοικτό διάλογο για την κατανόηση του συστήματος αναβάθμισης δεξιοτήτων, τη διατύπωση των αναγκών αναβάθμισης δεξιοτήτων και τη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ υφιστάμενων δεξιοτήτων και δεξιοτήτων που ζητά η αγορά εργασίας. Οι εκροές αυτής της διαβούλευσης θα ληφθούν υπόψη για την υλοποίηση της μεταρρύθμισης.

- Θεμελιώδεις υποδομές (κτίρια, συστήματα, δίκτυα): Στο έργο αυτό θα εξασφαλισθούν οι υποδομές, κτιριακές και συστήματα που κρίνονται απαραίτητα για την υποστήριξη της μεταρρύθμισης. Επιπλέον τα νέα συστήματα θα διευκολύνουν τις παρεχόμενες υπηρεσίες εξατομικευμένης προσέγγισης και κατάρτισης, ενώ συμπληρωματικά των παραπάνω θα λειτουργήσουν οι Ατομικοί Λογαριασμοί Μάθησης καθώς και η ανάπτυξη ενός Συστήματος Λογοδοσίας των παρόχων κατάρτισης, το οποίο θα συνδέει την πληρωμή τους με την απόδοσή τους.
- Προγράμματα αναβάθμισης δεξιοτήτων και επανακατάρτισης σε κλάδους υψηλής ζήτησης με έμφαση στις ψηφιακές και πράσινες δεξιότητες: Η επένδυση αυτή καλείται να καλύψει την υψηλή ζήτηση ψηφιακών και πράσινων δεξιοτήτων και άλλων δεξιοτήτων αιχμής σε ανέργους, ιδιαιτέρως σε μακροχρόνια και μικρής ηλικίας ανέργους, και εργαζομένους.

Δράση 16747: Μεταρρύθμιση των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης, στην οποία περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων 2 έργα συνολικού προϋπολογισμού 135 εκ € που συνδέουν την κατάρτιση με την απασχόληση:

- Πρόγραμμα αναβάθμισης δεξιοτήτων/ επανακατάρτισης και βραχυπρόθεσμης απασχόλησης για ανέργους ηλικίας 25-45 ετών: Πρόγραμμα κατάρτισης, πιστοποίησης και απασχόλησης ανέργων που θα πραγματοποιηθεί σε δύο κύκλους και στοχεύει στην πληθυσμιακή ομάδα των ανέργων ηλικίας 25 έως 45.
- Προγράμματα Ανοικτού Τύπου στο Πλαίσιο των Ενεργητικών Πολιτικών Απασχόλησης: Στο πλαίσιο του έργου αυτού θα επιλεγούν τρεις πόλεις: μια τοπική οικονομία σε μετάβαση, μια τοπική οικονομία που βιώνει ταχεία αποβιομηχάνιση και μια έντονα εποχική τοπική οικονομία, με γνώμονα την άμεση αντιμετώπιση της ανεργίας και τη διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής. Στο έργο θα περιλαμβάνεται Συμβουλευτική, Κατάρτιση, Πιστοποίηση Δεξιοτήτων, Πρακτική Άσκηση και Απασχόληση, με διάρθρωση τέτοια που να εστιάζει στη μείωση της αναντιστοιχίας δεξιοτήτων των ανέργων σε σχέση με τις δεξιότητες που ζητούνται από την αγορά εργασίας και στη βελτίωση της απασχολησιμότητας.

2.5 Πρόγραμμα Erasmus+

Το Erasmus+ είναι το πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Εκπαίδευση, την Κατάρτιση, τη Νεολαία και τον Αθλητισμό, που στοχεύει να συμβάλει στην προσωπική ανάπτυξη, την ενίσχυση των δεξιοτήτων και της απασχολησιμότητας

των συμμετεχόντων και να υποστηρίξει τον εκσυγχρονισμό των συστημάτων Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Νεολαίας, σε όλους τους τομείς της Διά Βίου Μάθησης (Ανώτατη Εκπαίδευση, Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση, Εκπαίδευση Ενηλίκων, Σχολική Εκπαίδευση, δραστηριότητες Νεολαίας, Αθλητισμός).

Το **Ίδρυμα Κρατικών υποτροφιών** με την υπ' αρ. 28159/Η1/16-03-2021 Υ.Α. έχει οριστεί Εθνική Μονάδα Συντονισμού για την υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Erasmus+ για τους τομείς της Εκπαίδευσης και Κατάρτισης για τη νέα προγραμματική περίοδο 2021-2027.

Το πρόγραμμα Erasmus+ αποτελεί έναν σημαντικό χρηματοδοτικό μηχανισμό καθώς στηρίζει περιόδους κινητικότητας και σχέδια διεθνικών συνεργασιών για τον τομέα της **Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης**, αποσπώντας το 27% του διαθέσιμου προϋπολογισμού⁵ για την Χώρα. Στη **δράση της κινητικότητας για τον τομέα της Ε.Ε.Κ.** στην Ελλάδα πάνω από το 70% των συμμετεχόντων οργανισμών είναι ΕΠΑ.Λ., Σ.Α..Ε.Κ. και Κ.Ε.ΔΙ.ΒΙ.Μ.⁶ Η εν λόγω δράση στηρίζει παρόχους επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και άλλους οργανισμούς που δραστηριοποιούνται στην Ε.Ε.Κ. και επιθυμούν να οργανώσουν δραστηριότητες μαθησιακής κινητικότητας για εκπαιδευόμενους και προσωπικό οργανισμών Ε.Ε.Κ. Παρέχεται στήριξη για ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων, οι οποίες συμπεριλαμβάνουν παρακολούθηση εργασίας και μαθήματα επαγγελματικής επιμόρφωσης, περιόδους πρακτικής άσκησης και μακροχρόνια απόκτηση εργασιακής εμπειρίας (ErasmusPro), πρόσκληση εμπειρογνομώνων και άλλες δραστηριότητες.

Επίσης, το Ίδρυμα Νεολαίας και Δια Βίου Μάθησης υλοποιεί την **Δράση Κινητικότητα προσωπικού στον Τομέα του Αθλητισμού**. Στόχος της δράσης αυτής είναι να συνδράμει στην ανάπτυξη των αθλητικών οργανώσεων υποστηρίζοντας τη μαθησιακή κινητικότητα του προσωπικού τους. Μέσω των δραστηριοτήτων τους, οι συμμετέχοντες οργανισμοί θα πρέπει να προωθήσουν ενεργά την ένταξη και την πολυμορφία, την περιβαλλοντική βιωσιμότητα, την ψηφιακή εκπαίδευση, καθώς και τη συμμετοχή στα κοινά. Χρησιμοποιώντας τις ευκαιρίες ειδικής χρηματοδότησης που παρέχονται από το πρόγραμμα γι' αυτούς τους σκοπούς, ενημερώνουν τους συμμετέχοντες τους για το συγκεκριμένο θέμα, ανταλλάσσουν βέλτιστες πρακτικές και επιλέγοντας τον κατάλληλο σχεδιασμό των δραστηριοτήτων τους. Ο γενικός στόχος της δράσης αυτής είναι να δοθεί η

⁵ <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/>

⁶ https://ec.europa.eu/assets/eac/factsheets/factsheet-el-2019_en.html

ευκαιρία στο προσωπικό των αθλητικών οργανώσεων, κυρίως στον τομέα του μαζικού αθλητισμού, να βελτιώσει τις ικανότητες, τα επαγγελματικά προσόντα του και να αποκτήσει νέες δεξιότητες μέσω της μαθησιακής κινητικότητας, διανύοντας ένα χρονικό διάστημα στο εξωτερικό, και με τον τρόπο αυτόν να συμβάλει στη δημιουργία ικανοτήτων και στην ανάπτυξη αθλητικών οργανώσεων. Η δράση αυτή στηρίζει την επαγγελματική ανάπτυξη προπονητών και άλλου προσωπικού (τόσο αμειβόμενου προσωπικού όσο και εθελοντών) στον τομέα του μαζικού αθλητισμού. Το προσωπικό στον τομέα του μη μαζικού αθλητισμού, συμπεριλαμβανομένων όσων ακολουθούν διττή σταδιοδρομία, αθλητική και μη αθλητική, μπορεί επίσης να ενισχύσει τον αντίκτυπο της μάθησης και τη μεταφορά γνώσης για το προσωπικό και τις οργανώσεις μαζικού αθλητισμού. Είναι δυνατόν να υποστηριχτούν ευκαιρίες μαθησιακής κινητικότητας για το προσωπικό στον τομέα του μη μαζικού αθλητισμού, όταν η συμμετοχή του εν λόγω προσωπικού μπορεί να ωφελήσει τον μαζικό αθλητισμό. Η δράση συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων του προγράμματος εργασιών της ΕΕ για τον αθλητισμό για την περίοδο 2024-2027⁷.

Ένα ακόμα εργαλείο για την νέα Προγραμματική Περίοδο είναι η **Διαπίστευση Erasmus για φορείς Ε.Ε.Κ.** που επιθυμούν να συμμετάσχουν σε διασυνοριακές ανταλλαγές και συνεργασία. Η απονομή της διαπίστευσης Erasmus επιβεβαιώνει ότι ο αιτών έχει καταρτίσει σχέδιο για την υλοποίηση δραστηριοτήτων κινητικότητας υψηλής ποιότητας στο πλαίσιο μιας ευρύτερης προσπάθειας ανάπτυξης του οργανισμού του. Στόχος της Διαπίστευσης για τον τομέα είναι η συμβολή στην εφαρμογή της σύστασης του Συμβουλίου για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση και της δήλωσης του Osnabrück, καθώς και η συμβολή στο ευρωπαϊκό θεματολόγιο δεξιοτήτων και στη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης. Οι φορείς που έως τώρα έχουν λάβει διαπίστευση είναι σαράντα δύο (42) εκ των οποίων είκοσι εννέα (29) είναι ΕΠΑ.Λ. και οκτώ (8) Σ.Α.Ε.Κ⁸.

Η **δεύτερη βασική δράση του Προγράμματος είναι η Συνεργασία μεταξύ Οργανισμών και Ιδρυμάτων** και περιλαμβάνει για τον τομέα της Ε.Ε.Κ. τις συμπράξεις συνεργασίας, τις συμπράξεις αριστείας που εμπίπτουν τα κέντρα επαγγελματικής αριστείας και τις συμμαχίες για την στήριξη της καινοτομίας.

Οι **συμπράξεις συνεργασίας** παρέχουν τη δυνατότητα στους συμμετέχοντες οργανισμούς να αποκτήσουν πείρα στη διεθνή συνεργασία και να ενισχύσουν τις

⁷ [Κινητικότητα προσωπικού στον τομέα του αθλητισμού - Erasmus+](#)

⁸ <https://www.iky.gr/>

ικανότητές τους, καθώς επίσης να επιτύχουν υψηλής ποιότητας καινοτόμα αποτελέσματα.

Η πρωτοβουλία για τα **Κέντρα Επαγγελματικής Αριστείας (Κ.Ε.Α.)** καθορίζει μια «από τη βάση προς την κορυφή» προσέγγιση της αριστείας, βάσει της οποίας τα ιδρύματα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης θα είναι σε θέση να διασφαλίζουν τάχιστα την παροχή δεξιοτήτων ανάλογα με τις αναδυόμενες οικονομικές και κοινωνικές ανάγκες. Στόχος της είναι η προώθηση διακρατικών συνεργατικών πλατφορμών, τις οποίες δύσκολα θα μπορούσαν να δημιουργήσουν μεμονωμένα κράτη μέλη χωρίς ενωσιακά κίνητρα, τεχνική υποστήριξη και αμοιβαίες ευκαιρίες μάθησης. Η εν λόγω δράση στηρίζει τη σταδιακή θέσπιση και ανάπτυξη ευρωπαϊκών πλατφορμών για τα Κέντρα Επαγγελματικής Αριστείας συμβάλλοντας, κατ' αυτόν τον τρόπο, στις στρατηγικές περιφερειακής ανάπτυξης, καινοτομίας και έξυπνης εξειδίκευσης, καθώς και στις διεθνείς συνεργατικές πλατφόρμες.

Οι **Συμμαχίες για τη στήριξη της καινοτομίας** έχουν ως στόχο την ανάπτυξη της ικανότητας της Ευρώπης να καινοτομεί με την ενίσχυση της καινοτομίας μέσω της συνεργασίας και της ροής γνώσεων μεταξύ της ανώτατης/τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, της επαγγελματικής (αρχικής και συνεχούς) εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και του ευρύτερου κοινωνικοοικονομικού περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένης της έρευνας. Αποσκοπούν επίσης στην ενίσχυση της παροχής νέων δεξιοτήτων και την αντιμετώπιση των αναντιστοιχιών των δεξιοτήτων με τον σχεδιασμό και τη δημιουργία νέων Προγραμμάτων Σπουδών για την ανώτατη/τριτοβάθμια εκπαίδευση και την Ε.Ε.Κ., καθώς και με τη στήριξη της καλλιέργειας του πνεύματος ανάληψης πρωτοβουλιών και της επιχειρηματικής νοοτροπίας στην Ε.Ε.

Το πρόγραμμα Erasmus+⁹ στηρίζει τα μέσα της Ε.Ε. που εξασφαλίζουν διαφάνεια και αναγνώριση των ικανοτήτων, των δεξιοτήτων και των προσόντων —ειδικότερα το **Europass, το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Επαγγελματικών Προσόντων (Ε.Π.Ε.Π.), το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τη Διασφάλιση της Ποιότητας στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (EQAVET)**, καθώς και τα πανευρωπαϊκά δίκτυα στον τομέα της εκπαίδευσης και κατάρτισης τα οποία στηρίζουν τα εν λόγω μέσα, ειδικότερα τα δίκτυα **Euroguidance**, τα εθνικά κέντρα Europass και τα εθνικά σημεία συντονισμού του Ε.Π.Ε.Π. Κοινός σκοπός αυτών των μέσων είναι να διασφαλίσουν την ευκολότερη αναγνώριση και την καλύτερη κατανόηση των ικανοτήτων, των δεξιοτήτων και των επαγγελματικών προσόντων,

⁹ <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/resources-and-tools/documents-and-guidelines>

εντός και εκτός εθνικών συνόρων, σε όλα τα υποσυστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και στην αγορά εργασίας, ανεξαρτήτως του αν τα προσόντα αυτά έχουν αποκτηθεί μέσω επίσημης εκπαίδευσης και κατάρτισης ή άλλων μαθησιακών εμπειριών (π.χ. εργασιακή πείρα, εθελοντισμός, διαδικτυακή μάθηση).

Για την Ελλάδα ο Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού¹⁰ αποτελεί το εθνικό σημείο αναφοράς για τη διασφάλιση ποιότητας και εκπροσωπεί την Χώρα στο **EQAVET**. Επίσης, ο Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. είναι το Εθνικό Σημείο Συντονισμού για το **Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Επαγγελματικών Προσόντων καθώς και το Εθνικό Κέντρο Europass από το 2005**¹¹.

Τέλος, το **Ίδρυμα Νεολαίας και Δια Βίου Μάθησης** υλοποιεί την Δράση **European Solidarity Corps**. Το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης ("European Solidarity Corps" – "ESC") είναι ένα χρηματοδοτικό πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο δημιουργεί ευκαιρίες για όσους νέους επιθυμούν να κάνουν εθελοντισμό και να υλοποιήσουν τα δικά τους σχέδια αλληλεγγύης, που θα ωφελήσουν κοινότητες σε όλη την Ευρώπη. Για τη διαχείριση του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνεργάζεται με τους εθνικούς οργανισμούς. Το Ίδρυμα Νεολαίας και Δια Βίου Μάθησης έχει οριστεί ως Εθνική Μονάδα Συντονισμού του εν λόγω προγράμματος.

Το Πρόγραμμα έχει στόχο να ενισχύσει τη συμμετοχή των νέων και των οργανώσεων σε προσβάσιμες και υψηλής ποιότητας δραστηριότητες αλληλεγγύης, ως μέσο ενίσχυσης της συνοχής, της αλληλεγγύης, της δημοκρατίας, της ευρωπαϊκής ταυτότητας και της ενεργού συμμετοχής στην Ευρωπαϊκή Ένωση και πέραν αυτής, αντιμετωπίζοντας κοινωνικές και ανθρωπιστικές προκλήσεις επί τόπου, με ιδιαίτερη έμφαση στην προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης, της κοινωνικής ένταξης και των ίσων ευκαιριών. Στηρίζοντας άλλους, όπως είναι τα πιο ευάλωτα μέλη των κοινωνιών, οι νέοι υλοποιούν έμπρακτα τις αξίες της Ε.Ε και αποκτούν επίσης δεξιότητες και εμπειρία, συμπεριλαμβανομένων των γλωσσικών δεξιοτήτων, που μπορεί να είναι πολύτιμες κατά την αναζήτηση θέσης εργασίας ή την περαιτέρω εκπαίδευση και εξέλιξή τους.

Το νέο **Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης**:

- ο Προωθεί την ένταξη και την ποικιλομορφία και στοχεύει να παρέχει σε όλους τους νέους ίσες ευκαιρίες πρόσβασης στο Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης.

¹⁰ <https://eqavet.eoppep.gr/>

¹¹ <https://europass.eoppep.gr/europass-national-center/>

- Στοχεύει να υιοθετήσει πράσινες πρακτικές σε όλα τα σχέδια και δραστηριότητες, καθώς και να προωθήσει περιβαλλοντικά βιώσιμη και υπεύθυνη συμπεριφορά μεταξύ των συμμετεχόντων και των οργανισμών.
- Στηρίζει την ψηφιακή μετάβαση μέσω σχεδίων και δραστηριοτήτων που ενισχύουν τις ψηφιακές δεξιότητες, προωθούν τον ψηφιακό γραμματισμό και αναπτύσσουν την κατανόηση των κινδύνων και των ευκαιριών που σχετίζονται με την ψηφιακή τεχνολογία.
- Προάγει τη συμμετοχή των νέων ανθρώπων στις δημοκρατικές διαδικασίες και στα κοινά.
- Παρέχει την ευελιξία να προσθέτει ετήσιες προτεραιότητες, συμβάλλοντας έτσι στην αντιμετώπιση απρόβλεπτων προκλήσεων, όπως η αντιμετώπιση του αντίκτυπου της πανδημίας COVID-19 και η ανάκαμψή της, ιδίως στον τομέα της πρόληψης και της υποστήριξης της υγείας. Το πρόγραμμα μπορεί να κινητοποιήσει εθελοντές για την υποστήριξη σχεδίων που αφορούν σε διάφορες προκλήσεις για την υγεία.

3. Αποτύπωση δράσεων και προϋπολογισμών του Στρατηγικού Σχεδίου

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται:

α) οι δράσεις που εντάσσονται στο Στρατηγικό Σχέδιο και έχουν εξασφαλίσει χρηματοδότηση έως το 2025 μέσω του ΕΣΠΑ 2021-2027.

β) οι δράσεις που έχουν προταθεί για το Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027».

γ) οι δράσεις που έχουν εξασφαλίσει χρηματοδότηση μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και

δ) οι δράσεις που χρηματοδοτούνται από άλλα χρηματοδοτικά εργαλεία, όπως το ERASMUS+, το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (Π.Δ.Ε.), Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (Ε.Π.Α.).

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται ανά Στρατηγικό Στόχο, τα έργα με μια σύντομη περιγραφή, το εκτιμώμενο χρονοδιάγραμμα, ο εκτιμώμενος προϋπολογισμός τους και ο δικαιούχος.

Υπογραμμίζεται ότι οι δράσεις που αποτυπώνονται στους ακόλουθους πίνακες καταγράφηκαν στο πλαίσιο κατάρτισης του παρόντος στρατηγικού σχεδίου και δύναται να τροποποιηθούν ανάλογα με τις προτεραιότητες και τις ανάγκες.

ΕΡΓΟ/ΔΡΑΣΗ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ/ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΜΕΣΟ	ΠΡΟΫΠ/ΣΜΟΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΕΝΑΡΞΗ	ΛΗΞΗ
Στρατηγικός Στόχος 1: Ολιστική αναβάθμιση της Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ., με έμφαση στην ποιότητα και τη διασύνδεση με την αγορά εργασίας.						
ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΠΑ.Λ.						
Υποστήριξη εγγραμμάτων και κοινωνικοσυναισθηματικής ανάπτυξης μαθητών Επαγγελματικής Εκπαίδευσης	<p>Το έργο αυτό αποτελεί μια δέσμη παρεμβάσεων στα ΕΠΑ.Λ που αφορούν στην ψυχοκοινωνική και γνωστική υποστήριξη των μαθητών/τριών και στη δημιουργία δικτύων υποστήριξης καθώς και συμπληρωματικές δράσεις.</p> <p>Στο πλαίσιο αυτό θα υλοποιηθούν δράσεις όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργία Δικτύου ψυχολόγων (αφορά στη στελέχωση των ΕΠΑ.Λ. με ψυχολόγους για την υποστήριξη μαθητών/τριών και εκπαιδευτικών ενώ θα επιχειρηθεί δικτύωση και με άλλες ψυχοκοινωνικές δομές). • Εναλλακτική Ενισχυτική Διδασκαλία, όπου θα ενισχυθούν οι μαθητές/τριες στο γραμματισμό και αριθμητισμό, κυρίως στην Α' τάξη Λυκείου και δευτερευόντως στις άλλες τάξεις. • Συμπληρωματικές δράσεις υποστήριξης (π.χ. ενέργειες ενημέρωσης, προβολής και δημοσιότητας, προμήθεια αναλωσίμων κ.λπ.). <p>Το έργο αποσκοπεί στην ενίσχυση των μαθητών στο γραμματισμό και αριθμητισμό με τη μέθοδο της Εναλλακτικής Ενισχυτικής Διδασκαλίας, ενώ διαμέσου της υποστήριξης ψυχολόγων, θα ευαισθητοποιηθεί η σχολική κοινότητα στα θέματα της κοινωνικοποίησης και της προσαρμογής στο σχολικό περιβάλλον.</p> <p>Η υλοποίηση της Πράξης θα συμβάλει στη μείωση της σχολικής διαρροής και στην ομαλότερη ολοκλήρωση σπουδών των μαθητών, ώστε να είναι ικανοί να εισέλθουν με επιτυχία και αξιώσεις στον ακαδημαϊκό και επαγγελματικό στίβο.</p>	ΠΑΔΚΣ	21.277.710,44	ΕΔ ΕΣΠΑ Υ.ΠΑΙ.Θ.Α.	1/8/2023	30/6/2027
Υποστήριξη και Διαχείριση «Σχεδίων Δράσης» στα ΕΠΑ.Λ.	<p>Το έργο «Υποστήριξη και Διαχείριση Σχεδίων Δράσης στα ΕΠΑ.Λ.» στοχεύει στην ενίσχυση των Επαγγελματικών Λυκείων μέσω στοχευμένων παρεμβάσεων. Περιλαμβάνει την ανάπτυξη και εφαρμογή σχεδίων δράσης προσαρμοσμένων στις ανάγκες κάθε σχολείου (κυρίως projects τύπου STEAM (Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics), αλλά ενδέχεται να αφορούν και κοινωνικά θέματα, δράσεις ψυχαγωγίας, υγείας και πολιτισμού), την</p>	ΠΑΔΚΣ	5.029.754,00	Κέντρο Διάδοσης Επιστημών και Μουσείου Τεχνολογίας (ΚΔΕΜΤ)– «Νόησις»	2025	2028

Στρατηγικό Σχέδιο για την Επαγγελματική Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Διά Βίου Μάθηση 2025-2027

ΕΡΓΟ/ΔΡΑΣΗ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ/ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΜΕΣΟ	ΠΡΟΫΠ/ΣΜΟΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΕΝΑΡΞΗ	ΛΗΞΗ
	επιμόρφωση εκπαιδευτικών σε σύγχρονες διδακτικές μεθόδους και τη δημιουργία πληροφοριακού συστήματος για την παρακολούθηση και αξιολόγηση των δράσεων. Με αυτόν τον τρόπο, βελτιώνεται η ποιότητα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και ενισχύεται η σύνδεσή της με την αγορά εργασίας.					
ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΑΘΗΤΕΙΑ						
Μαθητεία Μεταλυκειακού έτους ΕΠΑ.Λ. (άνω των 29 ετών)	Το πρόγραμμα «Μαθητεία Μεταλυκειακού Έτους ΕΠΑ.Λ.» προσφέρει στους αποφοίτους ΕΠΑ.Λ. την ευκαιρία να συνδυάσουν θεωρητική εκπαίδευση με πρακτική άσκηση σε συνεργαζόμενες επιχειρήσεις. Η διάρκεια του προγράμματος είναι 12 μήνες και στοχεύει στη σύνδεση της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας. Περιλαμβάνει επιμόρφωση εκπαιδευτών και εφαρμογή συστήματος παρακολούθησης της προόδου των μαθητευομένων, προπαρασκευαστικά προγράμματα υποστήριξης πιστοποίησης. Απευθύνεται σε νέους άνω των 29 ετών.	ΠΑΔΚΣ	35.100.000,00	ΕΔ ΕΣΠΑ Υ.ΠΑΙ.Θ.Α.	1/10/2023	31/12/2027
Μαθητεία Μεταλυκειακού έτους ΕΠΑ.Λ. (εκτός ΕΑΕΚ έως 29 ετών)	Το πρόγραμμα «Μαθητεία Μεταλυκειακού Έτους ΕΠΑ.Λ.» προσφέρει στους αποφοίτους ΕΠΑ.Λ. την ευκαιρία να συνδυάσουν θεωρητική εκπαίδευση με πρακτική άσκηση σε συνεργαζόμενες επιχειρήσεις. Η διάρκεια του προγράμματος είναι 12 μήνες και στοχεύει στη σύνδεση της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας. Περιλαμβάνει επιμόρφωση εκπαιδευτών και εφαρμογή συστήματος παρακολούθησης της προόδου των μαθητευομένων, προπαρασκευαστικά προγράμματα υποστήριξης πιστοποίησης. Απευθύνεται σε νέους έως 29 ετών, εκτός ΕΑΕΚ.	ΠΑΔΚΣ	147.000.000,00	ΕΔ ΕΣΠΑ Υ.ΠΑΙ.Θ.Α.	1/10/2023	31/12/2027
ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ Σ.Α.Ε.Κ. & ΤΗΝ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ						
Πρακτική άσκηση καταρτιζόμενων ΙΕΚ - Μεταφερόμενη Πράξη από ΠΠ 2014-2020»	Η πράξη στοχεύει στη βασική διασύνδεση των καταρτιζόμενων των Σ.Α.Ε.Κ. αρμοδιότητας του Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. με την αγορά εργασίας μέσω του θεσμού της αμειβόμενης Πρακτικής Άσκησης σε χώρους εργασίας, από την οποία οι καταρτιζόμενοι θα ενισχύσουν τις γνώσεις και τις δεξιότητές τους και θα αποκτήσουν επαγγελματική εμπειρία σε συναφείς με την κατάρτισή τους κλάδους, σε θέσεις που προσφέρονται από φορείς και επιχειρήσεις του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.	ΠΑΔΚΣ	89.000.000,00	ΙΝΕΔΙΒΙΜ	1/9/2021	30/9/2025

Στρατηγικό Σχέδιο για την Επαγγελματική Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Διά Βίου Μάθηση 2025-2027

ΕΡΓΟ/ΔΡΑΣΗ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ/ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΜΕΣΟ	ΠΡΟΫΠ/ΣΜΟΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΕΝΑΡΞΗ	ΛΗΞΗ
«Ειδικά προγράμματα διεξαγωγής πρακτικής άσκησης και απόκτησης επαγγελματικής εμπειρίας (Σ.Α.Ε.Κ.) - Μεταφερόμενη Δράση από ΠΠ 2014-2020»	Από τη Δράση προβλέπεται να επωφεληθούν 2.000 εκπαιδευόμενοι από δημόσιες Σ.Α.Ε.Κ. του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού καθώς και ιδιωτικές Σ.Α.Ε.Κ., οι οποίοι έχουν ολοκληρώσει το θεωρητικό μέρος των σπουδών τους, ενώ δεν έχουν πραγματοποιήσει το εξάμηνο της πρακτικής άσκησης και ως εκ τούτου δεν έχουν λάβει την αντίστοιχη πιστοποίηση από τον Ε.Ο.Π.Ε.Π..	ΠΑΔΚΣ	7.997.787,00	1. ΙΝΕ ΓΣΕΕ ως Κύριο Δικαιούχο 2. ΚΑΝΕΠ ΓΣΕΕ 3. ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ 4. ΚΑΕΛΕ 5. Ε.Ο.Π.Ε.Π.	2021	2026
«Επαγγελματική κατάρτιση σπουδαστών των δημοσίων Σχολών Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης (Σ.Α.Ε.Κ.) αρμοδιότητας Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. - ΓΓΕΚΔ.Β.Μ. (καταρτιζόμενοι εκτός 15-29 ετών ΕΑΕΚ), τάξη 2022-2024 – Μεταφερόμενη Δράση από ΠΠ 2014-2020»	Χρηματοδότηση της θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης που παρέχεται στις δημόσιες Σ.Α.Ε.Κ. αρμοδιότητας Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. - ΓΓΕΚΔ.Β.Μ. για τα σχολικά έτη 2022-2023, 2023-2024 και εν συνεχεία της πρακτικής άσκησης των καταρτιζόμενων διάρκειας 960 ωρών.	ΠΑΔΚΣ	39.023.348,00	ΙΝΕΔΙΒΙΜ	2022	2026
«Επαγγελματική κατάρτιση σπουδαστών των δημοσίων Σχολών Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης (Σ.Α.Ε.Κ.) αρμοδιότητας Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. - ΓΓΕΚΔ.Β.Μ. (καταρτιζόμενοι έως 29 ετών ΕΑΕΚ, τάξη 2022-2024) - Β' Φάση (Τμηματοποιημένη πράξη της ΠΠ 2014 – 2020)»	Το έργο αφορά τη Β' φάση της Τμηματοποιημένης πράξης «Επαγγελματική κατάρτιση σπουδαστών των δημοσίων ΙΕΚ αρμοδιότητας ΥΠΑΙΘ (καταρτιζόμενοι έως 29 ετών ΕΑΕΚ)» και θα καλύψει: (α) το 2ο έτος (2023-2024) της θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης των σπουδαστών με έναρξη φοίτησης τον Οκτώβριο του 2022, οι οποίοι πληρούν σωρευτικά τα κριτήρια επιλεξιμότητας της Προτεραιότητας 5 του ΠΑΔΚΣ, ήτοι ΕΑΕΚ έως 29 ετών (δύναται να έχουν συμπληρώσει το 29ο έτος ηλικίας και να διανύουν το 30ο). (β) την επιδότηση της πρακτικής τους άσκησης.	ΠΑΔΚΣ	33.618.274,00	ΙΝΕΔΙΒΙΜ	2023	2026

Στρατηγικό Σχέδιο για την Επαγγελματική Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Διά Βίου Μάθηση 2025-2027

ΕΡΓΟ/ΔΡΑΣΗ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ/ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΜΕΣΟ	ΠΡΟΫΠ/ΣΜΟΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΕΝΑΡΞΗ	ΛΗΞΗ
«Αναβάθμιση και Υποστήριξη Λειτουργίας των Δημοσίων Σχολών Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης (Σ.Α.Ε.Κ.) του Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. - ΓΓΕΚΔ.Β.Μ. και Δράσεις Πρακτικής Άσκησης (καταρτιζόμενοι εκτός 15-29 ετών ΕΑΕΚ, τάξεις 2023-2027)»	Η Δράση περιλαμβάνει: α) τη χρηματοδότηση των λειτουργικών δαπανών που αφορούν στη θεωρητική και εργαστηριακή κατάρτιση που παρέχεται στις δημόσιες Σ.Α.Ε.Κ. αρμοδιότητας Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. - ΓΓΕΚΔ.Β.Μ. κατά τα εκπαιδευτικά έτη 2023-2025, 2024-2026 και 2025-2027,. β) τη χρηματοδότηση της πρακτικής άσκησης των καταρτιζόμενων των ανωτέρω εκπαιδευτικών ετών, με στόχο τη διευκόλυνση της επαγγελματικής ένταξής τους στην αγορά εργασίας.	ΠΑΔΚΣ	110.518.020,00	ΙΝΕΔΙΒΙΜ	1/9/2023	31/12/2029
«Αναβάθμιση και Υποστήριξη Λειτουργίας των Δημοσίων Σχολών Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης (Σ.Α.Ε.Κ.) του Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. - ΓΓΕΚΔ.Β.Μ. και Δράσεις Πρακτικής Άσκησης (καταρτιζόμενοι έως 29 ετών ΕΑΕΚ, τάξεις 2023-2027)»	Η Δράση περιλαμβάνει: α) τη χρηματοδότηση των λειτουργικών δαπανών που αφορούν στη θεωρητική και εργαστηριακή κατάρτιση που παρέχεται στις δημόσιες Σ.Α.Ε.Κ. αρμοδιότητας Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. - ΓΓΕΚΔ.Β.Μ. κατά τα εκπαιδευτικά έτη 2023-2025, 2024-2026 και 2025-2027,. β) τη χρηματοδότηση της πρακτικής άσκησης των καταρτιζόμενων των ανωτέρω εκπαιδευτικών ετών, με στόχο τη διευκόλυνση της επαγγελματικής ένταξής τους στην αγορά εργασίας.	ΠΑΔΚΣ	157.710.900,00	ΙΝΕΔΙΒΙΜ	1/9/2023	31/12/2029

Στρατηγικό Σχέδιο για την Επαγγελματική Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Διά Βίου Μάθηση 2025-2027

ΕΡΓΟ/ΔΡΑΣΗ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ/ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΜΕΣΟ	ΠΡΟΫΠ/ΣΜΟΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΕΝΑΡΞΗ	ΛΗΞΗ
«Διαμόρφωση Οδηγών Κατάρτισης και Εκπαιδευτικών Εγχειριδίων Σχολών Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης (Σ.Α.Ε.Κ.) - Μεταφερόμενη Δράση από ΠΠ 2014-2020»	<p>Η δράση αφορά στην ανάπτυξη νέας μεθοδολογίας, οδηγών κατάρτισης, εκπαιδευτικών εγχειριδίων συμπεριλαμβανομένων οδηγών προς τους εκπαιδευτές και τράπεζας θεμάτων εξετάσεων πιστοποίησης για τις 130 εγκεκριμένες και νέες ειδικότητες των Σ.Α.Ε.Κ.. Στη συγκεκριμένη δράση θα αναπτυχθούν:</p> <p>1. Εκπόνηση μελέτης διερεύνησης χαρακτηριστικών, ιδιαιτεροτήτων και προβλημάτων στο πεδίο της αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης.</p> <p>2. Ανάπτυξη εκπαιδευτικής μεθοδολογίας και δημιουργία Οδηγών Κατάρτισης και εκπαιδευτικών εγχειριδίων που θα βασίζονται στη συγκεκριμένη μεθοδολογία. Στη συγκεκριμένη δράση θα αναπτυχθούν:</p> <p>α. Οδηγός κατάρτισης για εκπαιδευόμενους και εκπαιδευτές</p> <p>β. Εκπαιδευτικό εγχειρίδιο για τους εκπαιδευόμενους το οποίο θα συνοδεύεται και από οδηγίες προς τους εκπαιδευτές και το οποίο θα οδηγεί σε Τράπεζες Θεμάτων</p> <p>γ. Οδηγός υποστήριξης συγγραφέων εκπαιδευτικού εγχειριδίου</p> <p>3. Μεθοδολογία ευέλικτης περιοδικής αξιολόγησης και επικαιροποίησης των περιεχομένων των Οδηγών</p>	ΠΑΔΚΣ	4.936.293,11	ΚΑΝΕΠ - Γ.Σ.Ε.Ε., ως Κύριος Δικαιούχος ΙΝΣΕΤΕ ως συνδικαιούχος ΙΝΕ ΓΣΕΕ ως συνδικαιούχος Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. ως συνδικαιούχος ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ ως συνδικαιούχος Κ.Α.ΕΛ.Ε. ως συνδικαιούχος	01/01/2021	31/03/2026
ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ						
Δράσεις προώθησης της Άτυπης Μάθησης	Μέσω της δράσης προωθείται η άτυπη μάθηση όπως η αυτομόρφωση με έντυπο υλικό, ενώ προωθείται η καλλιέργεια κοινοτήτων μάθησης χωρίς αποκλεισμούς. Ωφελούμενοι της δράσης είναι φοιτητές, ερευνητές, εκπαιδευτικοί όλων των βαθμίδων, γονείς και παιδιά καθώς επίσης έμμεσα και ο γενικός πληθυσμός.	ΠΑΔΚΣ	3.271.000	ΕΒΕ	2025	2028
Ολοκληρωμένο πλέγμα δράσεων για την αντιμετώπιση του φαινομένου του χρηματοοικονομικού αναλφαριθμητισμού.	Δράσεις εκπαίδευσης ενηλίκων για την ανάπτυξη γνώσεων σε χρηματοοικονομικά θέματα.	ΠΑΔΚΣ	21.701.210,00	ΙΝΕΔΙΒΙΜ	2025	2028

Στρατηγικό Σχέδιο για την Επαγγελματική Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Διά Βίου Μάθηση 2025-2027

ΕΡΓΟ/ΔΡΑΣΗ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ/ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΜΕΣΟ	ΠΡΟΫΠ/ΣΜΟΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΕΝΑΡΞΗ	ΛΗΞΗ
Επιμορφωτικό πρόγραμμα του γενικού πληθυσμού για την απόκτηση δεξιοτήτων τηλεργασίας.	Πρόγραμμα εκπαίδευσης ενηλίκων για την απόκτηση δεξιοτήτων οργάνωσης της εργασίας με εξ αποστάσεως μέσα.	ΠΑΔΚΣ		ΙΝΕΔΙΒΙΜ	2025	2028
ΔΡΑΣΕΙΣ ΟΛΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΕΚ & Δ.Β.Μ.						
1η Υποδράση: Εκπαίδευση εκπαιδευτών και στελεχών εκπαίδευσης και κατάρτισης ενηλίκων	Η δράση αποσκοπεί στην εκπαίδευση των εκπαιδευτών ενηλίκων, αλλά και των εκπαιδευτών εκπαιδευτών, των αξιολογητών εκπαιδευτών, των στελεχών σχεδιασμού και εφαρμογής προγραμμάτων διά βίου μάθησης, των υπευθύνων μαθητείας και πρακτικής άσκησης, αλλά και των επαγγελματικών συμβούλων, δηλαδή του συνόλου του ανθρώπινου δυναμικού της συνεχιζόμενης, αλλά και της αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης	ΠΑΔΚΣ	41.412.500,00	ΕΔ ΕΣΠΑ Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. - Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.	2025	2028
2η Υποδράση: Ανάπτυξη οδηγών κατάρτισης ΣΕΑΚ και μηχανισμός επικαιροποίησής τους	Προβλέπονται τα εξής: • Ανάπτυξη 30 νέων ειδικοτήτων των Σχολών Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης (Σ.Α.Ε.Κ.). • Ανάπτυξη και εφαρμογή του Μηχανισμού Παρακολούθησης / Επικαιροποίησης / Ανατροφοδότησης των υφιστάμενων Οδηγών Κατάρτισης των Σ.Α.Ε.Κ. . • Ανάπτυξη εξειδικευμένων διαδραστικών video σε 30 επιλεγμένες σύγχρονες ειδικότητες.	ΠΑΔΚΣ		ΕΔ ΕΣΠΑ Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. - Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.	2025	2028
3η Υποδράση: Ανάπτυξη Γραφείων Επαγγελματικής Ανάπτυξης και Σταδιοδρομίας (ΓΕΑΣ) των Κέντρων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΚΕΕΚ)	Η 3η Υποδράση στοχεύει στην ενίσχυση και υποστήριξη του δικτύου των ΓΕΑΣ των ΚΕΕΚ με ομάδα έργου, μεθοδολογία και εργαλεία για την ενδυνάμωση των αποφοίτων.	ΠΑΔΚΣ		ΕΔ ΕΣΠΑ Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. - Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.	2025	2028

Στρατηγικό Σχέδιο για την Επαγγελματική Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Διά Βίου Μάθηση 2025-2027

ΕΡΓΟ/ΔΡΑΣΗ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ/ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΜΕΣΟ	ΠΡΟΫΠ/ΣΜΟΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΕΝΑΡΞΗ	ΛΗΞΗ
4η Υποδράση: Ανάπτυξη νέων Οδηγών Κατάρτισης για το Μεταλλουργικό έτος – Τάξη Μαθητείας για τον εκσυγχρονισμό των επαγγελματιών προσόντων των αποφοίτων της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης	<p>Αντικείμενο της 4ης Υποδράσης αποτελεί η σύνταξη Οδηγών Κατάρτισης για το Μεταλλουργικό έτος - Τάξης Μαθητείας. Εκτός από τους Οδηγούς Κατάρτισης θα διαμορφωθούν εκπαιδευτικά εγχειρίδια με συγκεκριμένες οδηγίες προς τους εκπαιδευτικούς της Ε.Ε.Κ. και τους εκπαιδευτές στον χώρο εργασίας.</p> <p>Τέλος, θα υπάρξει προτεινόμενη διαδικασία επικαιροποίησης της πιστοποίησης των αποφοίτων του Μεταλλουργικού έτους - Τάξης Μαθητείας, καθώς στους Οδηγούς Κατάρτισης θα περιλαμβάνεται κατάλογος θεμάτων πιστοποίησης και μελέτη τροποποίησης ή αλλαγής του Προπαρασκευαστικού Προγράμματος Πιστοποίησης.</p>	ΠΑΔΚΣ		ΕΔ ΕΣΠΑ Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. - Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.	2025	2028
ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΑΑ						
SUB.1 Ίδρυση και Ενίσχυση Θεματικών και Πειραματικών ΙΕΚ (Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης) / Establishment of Thematic IEK and Experimental IEK	<p>Αφορά στον σχεδιασμό και την ανάπτυξη 5 θεματικών και 10 πειραματικών Σ.Α.Ε.Κ.. Οι θεματικές Σ.Α.Ε.Κ. αναπτύσσουν ειδικότητες ενός συγκεκριμένου θεματικού πεδίου όπως Ενέργεια, Υγεία, Πρωτοβάθμια παραγωγή, Τουρισμός και ΕΤΜΜ, ενώ οι πειραματικές Σ.Α.Ε.Κ. εφαρμόζουν ειδικούς κανονισμούς λειτουργίας και εκπαιδευτικούς οδηγούς σε στοχευμένες ειδικότητες. Το έργο προβλέπεται να υλοποιηθεί μέσω των δράσεων:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. "Κτηριακές Παρεμβάσεις" - Ανακαίνιση, αναβάθμιση κτηρίων και περιβαλλόντων χώρων, προμήθεια για κτιριακό εξοπλισμό 2. "Εκπαιδευτικό υλικό και Εκπαίδευση" - Ανάπτυξη εκπαιδευτικών οδηγών σύμφωνα με τη θεματική εξειδίκευση της Σ.Α.Ε.Κ.. Εκπαίδευση και κατάρτιση εκπαιδευτών στα νέα προγράμματα σπουδών για τη λειτουργία του θεματικού και πειραματικού ΣΑΕΚ 	TAA	15.893.279,64	ΙΝΕΔΙΒΙΜ	29/4/2022	30/04/2026
SUB.2 Ίδρυση και Λειτουργία Πρότυπων Επαγγελματικών Λυκείων (Πρότυπων ΕΠΑ.Λ.) / Establishment and Operation of Model Vocational Lyceums (Model EPAL)	<p>Το υποέργο αναφέρεται στη δημιουργία ή/ και σταδιακή μετατροπή 25 πρότυπων επαγγελματικών λυκείων (πρότυπα ΕΠΑ.Λ.). Προβλέπεται να υλοποιηθεί ως ακολούθως:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. "Κτηριακές Παρεμβάσεις" - Ανακαίνιση, αναβάθμιση κτηρίων και περιβαλλόντων χώρων, προμήθεια για κτιριακό εξοπλισμό 2. "Εκπαιδευτικό υλικό και Εκπαίδευση" - Ανάπτυξη εκπαιδευτικών οδηγών σύμφωνα με τη θεματική εξειδίκευση του ΕΠΑ.Λ. (Προγράμματα σπουδών και Εκπαιδευτικό υλικό) καθώς και την 	TAA	34.107.530,52	ΙΝΕΔΙΒΙΜ	29/4/2022	30/04/2026

Στρατηγικό Σχέδιο για την Επαγγελματική Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Διά Βίου Μάθηση 2025-2027

ΕΡΓΟ/ΔΡΑΣΗ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ/ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΜΕΣΟ	ΠΡΟΫΠ/ΣΜΟΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΕΝΑΡΞΗ	ΛΗΞΗ
	εκπαίδευση και κατάρτιση εκπαιδευτών στα νέα προγράμματα σπουδών για τα Πρότυπα ΕΠΑ.Λ..					
Στρατηγικός Στόχος 2: Αύξηση της εξωστρέφειας, της συνεργασίας και της κινητικότητας σε επίπεδο συστήματος Ε.Ε.Κ. & Δ.Β.Μ.						
Συμμετοχή της Ελλάδας στο WorldSkills Europe	Διεξαγωγή Εθνικού Διαγωνισμού Δεξιοτήτων και συμμετοχή της εθνικής αντιπροσωπείας στον Ευρωπαϊκό Διαγωνισμό EuroSkills 2025.	ΠΔΕ, Χορηγοί, Ιδρύματα / ΕΣΔ	-	Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. - ΓΓΕΚΔ.Β.Μ.	13/5/2023	31/12/2025
«Ευρωπαϊκή Ατζέντα για την Εκπαίδευση Ενηλίκων»	Το 2021-2027, το πρόγραμμα Erasmus+ προσφέρει στις συμμετέχουσες χώρες τη δυνατότητα να υποβάλουν αίτηση για επιχορήγηση για την υποστήριξη του έργου των εθνικών συντονιστών για την εκπαίδευση ενηλίκων. Ο προϋπολογισμός του προγράμματος Erasmus+ για το 2023 προβλέπει μια επιχορήγηση ανά χώρα για ένα διετές πρόγραμμα εργασίας, το οποίο καλύπτει το 2024 και το 2025. Στο πλαίσιο αυτό η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη να αναλάβουν συγκεκριμένες δράσεις για να διασφαλίσουν ότι όλοι οι ενήλικες μπορούν και υποστηρίζονται ενεργά να έχουν πρόσβαση σε ευκαιρίες τυπικής, μη τυπικής και άτυπης μάθησης.	Erasmus +	-	Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. - ΓΓΕΚΔ.Β.Μ.	2021	2028
Future4VET ((3ετής συμφωνία μεταξύ Ελλάδας κ Γερμανίας που ξεκίνησε το 2021))	Στο πλαίσιο της Κοινής Δήλωσης Προθέσεων τέθηκαν από την ελληνική πλευρά συγκεκριμένες πολιτικές προτεραιότητες της Γραμματείας και συντάχθηκε πλάνο υλοποίησης που εδράζεται σε 3 άξονες, οι οποίοι συνδέονται ξεκάθαρα με τους στόχους της μεταρρύθμισης του ν. 4763/2020: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Εμπλοκή των κοινωνικών εταίρων στην ΕΕΚ σε περιφερειακό επίπεδο και σε δομές ΕΕΚ ➤ Διασφάλιση ποιότητας στην ΕΕΚ δια της αξιοποίησης έργου στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Δικτύου EQAVET ("ΕΡΟΣ - VET ": Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.- BIBB). ➤ Την ενίσχυση των δεξιοτήτων των συντελεστών της ΕΕΚ. 	ΕΠΑ 2021 - 2025	-	Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. - ΓΓΕΚΔ.Β.Μ.	2021	2028

Στρατηγικό Σχέδιο για την Επαγγελματική Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Διά Βίου Μάθηση 2025-2027

ΕΡΓΟ/ΔΡΑΣΗ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ/ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΜΕΣΟ	ΠΡΟΫΠ/ΣΜΟΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΕΝΑΡΞΗ	ΛΗΞΗ
WG Adult Learning	Ο κύριος στόχος αυτής της ομάδας εργασίας είναι να διευκολύνει τις ανταλλαγές και τις συνεισφορές, που υποστηρίζουν τα κράτη μέλη στην υλοποίηση των δράσεων της Ευρωπαϊκής Ατζέντας Δεξιοτήτων του 2020: επανειδίκευση και αναβάθμιση δεξιοτήτων των ενηλίκων και ενδυνάμωσή τους ώστε να συνεχίσουν να μαθαίνουν καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους.	-	-	Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. - ΓΓΕΚΔ.Β.Μ.	2021	2028
Erasmus+	European Solidarity Corps: Περιλαμβάνει τα ακόλουθα τα Σχέδια Αλληλεγγύης Σχέδια Εθελοντισμού, τον Ομαδικό εθελοντισμό σε τομείς υψηλής προτεραιότητας και τα Σχέδια εθελοντισμού ανθρωπιστικής βοήθειας.	Erasmus +	-	INEΔΙΒΙΜ	2021	2028
Erasmus+	Erasmus+ Τομέας Αθλητισμού: Βελτίωση των δεξιοτήτων και των επαγγελματικών προσόντων του προσωπικού, διανύοντας ένα διάστημα στο εξωτερικό, με σκοπό τη συμβολή στη βελτίωση ικανοτήτων (capacity building) και την ανάπτυξη των αθλητικών οργανώσεων.	Erasmus +	-	INEΔΙΒΙΜ	2021	2028
Κοινή Δήλωση Προθέσεων Ελλάδας - Γαλλίας	Η Κοινή Δήλωση Προθέσεων Ελλάδας – Γαλλίας αποτελεί μια συμφωνία που υπογράφηκε τον Μάρτιο του 2023 μεταξύ του Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. και του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Νεολαίας της Γαλλίας. Στόχος της συνεργασίας είναι η προώθηση και ενίσχυση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, της μαθητείας και της δια βίου μάθησης στη Γαλλία και Ελλάδα διεξάγοντας κοινές δράσεις και συμπράξεις σε διάφορους τομείς. Η ΓΓ Ε.Ε.Κ. & Δ.Β.Μ., στοχεύει την υπογραφή νέας δήλωσης συνεργασίας με σκοπό την υλοποίηση νέων δράσεων όπως τη διοργάνωση κοινών διαγωνισμών σε κάποιες ειδικότητες, στην ανάπτυξη κοινής μεθοδολογίας για την αύξηση της ελκυστικότητας στη μαθητεία, για την προώθηση του VET system, για την ανταλλαγή εμπειρογνομόνων σε κοινές ειδικότητες στο διαγωνισμό Euroskills, τη δικτύωση τους με σκοπό την από κοινού συμμετοχή σε προγράμματα Erasmus + και γενικότερα στην παρουσίαση του από κοινού έργου στην εκδήλωση του Cedefop για τα 50 χρόνια.	-	-	Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. - ΓΓΕΚΔ.Β.Μ.	2021	2028
EAFA (European Alliance for Apprenticeship)	Η Ευρωπαϊκή Συμμαχία για τη Μαθητεία (EAfA) είναι μια πολυμερής πλατφόρμα με στόχο: • την ενίσχυση της ποιότητας, της προσφοράς και της εικόνας της	-	-	Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. - ΓΓΕΚΔ.Β.Μ.	2021	2028

ΕΡΓΟ/ΔΡΑΣΗ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ/ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΜΕΣΟ	ΠΡΟΫΠ/ΣΜΟΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΕΝΑΡΞΗ	ΛΗΞΗ
	<p>μαθητείας στην Ευρώπη</p> <ul style="list-style-type: none"> • την προώθηση της κινητικότητας των μαθητευομένων <p>Η δέσμευση της Γενικής Γραμματείας Ε.Ε.Κ Δ.Β.Μ στην ΕΑfA περιλαμβάνει την προώθηση ενός ισχυρού και χωρίς αποκλεισμούς συστήματος μαθητείας που υποστηρίζει την απασχολησιμότητα των νέων, την ανάπτυξη δεξιοτήτων, την αναβάθμιση των προσόντων και την οικονομική ανάπτυξη.</p>					
Στρατηγικός Στόχος 3: Ενίσχυση της ισότιμης πρόσβασης και προώθηση της συμπερίληψης στην Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ., με έμφαση στις ευάλωτες ομάδες και στα άτομα με χαμηλά προσόντα						
«Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.)	<p>Τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.) προσφέρουν σε ενήλικες που δεν ολοκλήρωσαν την υποχρεωτική εκπαίδευση την ευκαιρία να αποκτήσουν απολυτήριο γυμνασίου, ενισχύοντας τις βασικές τους δεξιότητες.</p> <p>Το έργο περιλαμβάνει:</p> <p>Λειτουργία Σ.Δ.Ε. σε όλη τη χώρα: Παροχή ευέλικτων προγραμμάτων σπουδών προσαρμοσμένων στις ανάγκες των ενηλίκων.</p> <p>Ενισχυτική διδασκαλία: Υποστήριξη σε βασικά μαθήματα, όπως γλώσσα, μαθηματικά και πληροφορική.</p> <p>Συμβουλευτική υποστήριξη: Προσφορά επαγγελματικού προσανατολισμού και βοήθειας για κοινωνική ένταξη.</p> <p>Εκπαιδευτικές δράσεις και συνεργασίες: Συνεργασία με φορείς για τη διευκόλυνση της πρόσβασης των αποφοίτων στην αγορά εργασίας.</p> <p>6 Υποέργα</p> <p>Επιμόρφωση εκπαιδευτικών και στελεχών: Διοργάνωση προγραμμάτων επιμόρφωσης σε σύγχρονες διδακτικές μεθόδους και τεχνικές εκπαίδευσης ενηλίκων.</p> <p>Αναβάθμιση και παραμετροποίηση του ΠΣ παρακολούθησης της Πράξης και των ηλεκτρονικών μητρώων ωρομισθίων εκπαιδευτών, συμβούλων σταδιοδρομίας και συμβούλων ψυχολόγων</p> <p>Η υλοποίηση αυτών των δράσεων στοχεύει στη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης που παρέχουν τα Σ.Δ.Ε., ενισχύοντας τις δεξιότητες των εκπαιδευτικών και την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων σπουδών.</p>	ΠΑΔΚΣ	25.303.023,52	ΙΝΕΔΙΒΙΜ	1/9/2023	31/12/2027

Στρατηγικό Σχέδιο για την Επαγγελματική Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Διά Βίου Μάθηση 2025-2027

ΕΡΓΟ/ΔΡΑΣΗ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ/ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΜΕΣΟ	ΠΡΟΫΠ/ΣΜΟΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΕΝΑΡΞΗ	ΛΗΞΗ
Εκπαίδευση Εκπαιδευτών Κινητικότητας, Προσανατολισμού & Δεξιοτήτων Καθημερινής Διαβίωσης για τα Άτομα με Οπτική Αναπηρία "Mobility Rights for All"	Η δράση αφορά α) στη δημιουργία Επαγγελματικού Περιγράμματος «Εκπαιδευτής/τρια Κινητικότητας, Προσανατολισμού & Δεξιοτήτων Καθημερινής Διαβίωσης» και β) στην υλοποίηση προγράμματος συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης σε σαράντα (40) ανέργους/ες. Το πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης θα οδηγήσει σε πιστοποίηση επαγγελματικών προσόντων.	ΠΑΔΚΣ	800.000,00	ΙΝ ΕΣΑμεΑ	2025	2027
Στρατηγικός Στόχος 4: Προώθηση του ψηφιακού μετασχηματισμού και της πράσινης μετάβασης στην Ε.Ε.Κ. και στη Δ.Β.Μ. και αναβάθμιση του εργαστηριακού εξοπλισμού						
SUB.3.2 Ψηφιοποίηση Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. / Digitization of EOPPEP	Αντικείμενο του έργου είναι η ψηφιοποίηση του Εθνικού Οργανισμού Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.), ενισχύοντας τη σύνδεση της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας. Με δράσεις όπως η δημιουργία ψηφιακών συστημάτων, εκπαίδευση προσωπικού και αναβάθμιση της τεχνολογικής υποδομής, η πρωτοβουλία αυτή βελτιώνει τη διαφάνεια και την αποτελεσματικότητα του οργανισμού, προσφέροντας προηγμένες ψηφιακές υπηρεσίες σε πολίτες και εκπαιδευτικούς.	TAA	7.083.260,52	Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.	1/3/2023	30/04/2026
SUB 3.1 «VET Platform – Πλατφόρμα ΕΕΚ»	Η πλατφόρμα ΕΕΚ αποτελείται από δύο βασικά υποσυστήματα: Α) Υποσύστημα διακυβέρνησης της ΕΕΚ Β) Υποσύστημα ψηφιακής μάθησης	TAA	22.747.759,24	ΤΕΕ	1/2/2023	30/04/2026
Αναβάθμιση επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης – προμήθεια εργαστηριακού εξοπλισμού για Σ.Α.Ε.Κ., ΕΠΑ.Λ. κ.λπ.	Η Δράση αφορά στην ολοκλήρωση της προμήθειας και εγκατάστασης εργαστηριακού εξοπλισμού για 376 εργαστήρια της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης. (ΕΕΚ, Σ.Α.Ε.Κ., ΕΠΑ.Λ. και τμήματα μεταδευτεροβάθμιας μαθητείας στο πλαίσιο ολοκλήρωσης της ανανέωσης και του πλήρους τεχνολογικού εκσυγχρονισμού της υποδομής εργαστηριακού εξοπλισμού.	TAA	110.784.168,04	ΓΔΣΣΠ&ΗΔ - ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ Υ.ΠΑΙ.Θ.Α.	10/12/2022	31/12/2025

Στρατηγικό Σχέδιο για την Επαγγελματική Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Διά Βίου Μάθηση 2025-2027

ΕΡΓΟ/ΔΡΑΣΗ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ/ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΜΕΣΟ	ΠΡΟΫΠ/ΣΜΟΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΕΝΑΡΞΗ	ΛΗΞΗ
Ενίσχυση δεξιοτήτων για τις Στρατηγικές Τεχνολογίες για την Ευρώπη (STEP)	Ο κανονισμός STEP στοχεύει στα σύνολα δεξιοτήτων που σχετίζονται με την ανάπτυξη και την παραγωγή κρίσιμων τεχνολογιών σε όλους τους τομείς STEP, καθώς και στη δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας και μαθητείας. Επιδιώκεται να στηριχθούν έργα δεξιοτήτων στον τομέα της προηγμένης τεχνολογίας του συστήματος ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και στην ψηφιακή τεχνολογία, όπως πχ. σε θέματα κυβερνοασφάλειας.	ΠΑΔΚΣ	25.000.000,00	Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. - ΓΓΕΚΔ.Β.Μ.	2025	2029
Στρατηγικός Στόχος 5: Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος διακυβέρνησης της Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ. με έμφαση στη διασύνδεση και διαρκή συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους						
«Ιχνηλάτηση Σχολικών και Εργασιακών Διαδρομών μέσω Παρατηρητηρίου Μετάβασης - Απόφοιτοι (Μεταφερόμενη Πράξη της ΠΠ 2014-2020)	Αντικείμενο του έργου είναι η ανάπτυξη και πιλοτική λειτουργία μηχανισμού για την παρακολούθηση και αποτίμηση της πορείας ολοκλήρωσης της φοίτησης του μαθητικού πληθυσμού, καθώς και της διαδικασίας μετάβασης σε κύκλο σπουδών ανώτερου επιπέδου ή/και στην αγορά εργασίας. Μέσω του μηχανισμού θα παρακολουθούνται οι μεταβάσεις στις διάφορες εκπαιδευτικές βαθμίδες και οι μεταβάσεις από την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας, ενώ ταυτόχρονα θα καταγράφονται στοιχεία των μεταβάσεων όπως ενδεικτικά οι σχολικές και εργασιακές/επαγγελματικές προτιμήσεις των μαθητών.	ΠΑΔΚΣ	776.315,69	ΙΕΠ	1/12/2021	30/6/2026
Ιχνηλάτηση Σχολικών και Εργασιακών Διαδρομών μέσω Παρατηρητηρίου Μετάβασης - Αγορά Εργασίας (Μεταφερόμενη Πράξη της ΠΠ 20142020)	Αντικείμενο της πράξης είναι η ανάπτυξη και πιλοτική λειτουργία μηχανισμού για την παρακολούθηση και αποτίμηση της πορείας ολοκλήρωσης της φοίτησης του μαθητικού πληθυσμού, καθώς και της διαδικασίας μετάβασης σε κύκλο σπουδών ανώτερου επιπέδου ή/και στην αγορά εργασίας. Μέσω του μηχανισμού θα παρακολουθούνται οι μεταβάσεις στις διάφορες εκπαιδευτικές βαθμίδες και οι μεταβάσεις από την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας, ενώ ταυτόχρονα θα καταγράφονται στοιχεία των μεταβάσεων όπως ενδεικτικά οι σχολικές και εργασιακές/επαγγελματικές προτιμήσεις των μαθητών.	ΠΑΔΚΣ	633.640,04	ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΕΚΑ	1/12/2021	30/6/2026

Στρατηγικό Σχέδιο για την Επαγγελματική Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Διά Βίου Μάθηση 2025-2027

ΕΡΓΟ/ΔΡΑΣΗ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ/ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΜΕΣΟ	ΠΡΟΫΠ/ΣΜΟΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΕΝΑΡΞΗ	ΛΗΞΗ
Υποστήριξη των Συστημάτων Διακυβέρνησης της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΚ)	Το έργο αφορά σε δράσεις υποστήριξης των αρμοδίων οργάνων διακυβέρνησης και δαπάνες μετακίνησης τους, ενώ περιλαμβάνει δράσεις δημοσιότητας της ΕΕΚ καθώς και τη δημιουργία Μονάδας Διοίκησης έργου για την υποστήριξη της Διακυβέρνησης του Εθνικού Συστήματος Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και του Στρατηγικού Σχεδίου 2025-2027.	ΠΑΔΚΣ	1.124.999,68	ΕΔ ΕΣΠΑ Υ.ΠΑΙ.Θ.Α.	20/4/2024	31/12/2029
Αναβάθμιση δυνατοτήτων και επέκταση της λειτουργίας του Εθνικού Μηχανισμού Διάγνωσης Αναγκών της Αγοράς Εργασίας για την περίοδο 2021-2023» (μεταφερόμενη Πράξη της ΠΠ 2014-2020)	Το έργο δομείται σε 3 Υποέργα ως εξής: Υποέργο 1: «Αναβάθμιση δυνατοτήτων και επέκταση της λειτουργίας του Εθνικού Μηχανισμού Διάγνωσης Αναγκών της Αγοράς Εργασίας για την περίοδο 2021-2023» Υποέργο 2: «Ανάλυση, Συσχέτιση και Οπτικοποίηση των δευτερογενών δεδομένων για την εκπαίδευσή και την αγορά εργασίας με την αξιοποίηση του λογισμικού επιχειρηματικής ευφυΐας και των υποδομών που χρησιμοποιεί ο ΜΔΔΑΕ» Υποέργο 3: «Ανάπτυξη ολοκληρωμένου συστήματος τεκμηρίωσης πολιτικών στα πεδία της πρόβλεψης δεξιοτήτων και της ανίχνευσης της πορείας των εκπαιδευόμενων στην αγορά εργασίας».	ΠΑΔΚΣ	5.472.864,00	ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΕΚΑ	1/10/2021	30/6/2025
Παρατηρητήριο Μετάβασης των Αποφοίτων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης προς την Αγορά Εργασίας (Μεταφερόμενη Πράξη της ΠΠ 2014-2020)	Η πράξη αφορά στην ανάπτυξη και πιλοτική λειτουργία ενός μηχανισμού παρακολούθησης της πορείας των αποφοίτων μεταγυμνασιακής και μεταδευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΕΕΚ) και της μετάβασής τους σε άλλες εκπαιδευτικές διαδρομές ή και στην αγορά εργασίας, καθώς και στην καταγραφή και ανάλυση του ρόλου της πιστοποίησης, τόσο κατά τη διαδικασία μετάβασης των αποφοίτων από την εκπαίδευση στην απασχόληση όσο και κατά την επιλογή των εκπαιδευτικών και επαγγελματικών τους διαδρομών.	ΠΑΔΚΣ	267.088,00	ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΕΚΑ	2022	2027

Στρατηγικό Σχέδιο για την Επαγγελματική Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Διά Βίου Μάθηση 2025-2027

ΕΡΓΟ/ΔΡΑΣΗ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ/ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΜΕΣΟ	ΠΡΟΫΠ/ΣΜΟΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΕΝΑΡΞΗ	ΛΗΞΗ
<p>Παρατηρητήριο Μετάβασης των Αποφοίτων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης προς την Αγορά Εργασίας - Απόφοιτοι (Μεταφερόμενη Πράξη της ΠΠ 2014-2020)</p>	<p>Το έργο αυτό στοχεύει στην ανάπτυξη και πιλοτική λειτουργία ενός μηχανισμού παρακολούθησης της πορείας των αποφοίτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΕΕΚ). Αυτός ο μηχανισμός επιτρέπει την ιχνηλάτηση της μαθησιακής και εργασιακής τους εξέλιξης, είτε συνεχίζουν σε άλλες εκπαιδευτικές διαδρομές είτε εισέρχονται στην αγορά εργασίας. Επιπλέον, καταγράφει και αναλύει τον ρόλο της πιστοποίησης τόσο στη διαδικασία μετάβασης από την εκπαίδευση στην απασχόληση όσο και στην επιλογή των εκπαιδευτικών και επαγγελματικών διαδρομών των αποφοίτων. Στο πλαίσιο αυτό προβλέπεται η διενέργεια ερευνών /μελετών παρακολούθησης των αποφοίτων, ερευνών εργοδοτών η η δημιουργία και ανάπτυξη πληροφοριακού συστήματος η ανάπτυξη και υποστήριξη λειτουργίας συστήματος επιχειρηματικής ευφυΐας (B.I) αλλά και η επιμόρφωση στελεχών/χειριστών παροχής πληροφόρησης, Τέλος προβλέπεται ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη ιστότοπου /ηλεκτρονικού κόμβου πληροφόρησης.</p>	<p>ΠΑΔΚΣ</p>	<p>395.480,88</p>	<p>Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.</p>	<p>26/9/2022</p>	<p>30/6/2027</p>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: Ανάλυση υφιστάμενης κατάστασης

1.1 Εσωτερικό περιβάλλον – Εθνικό θεσμικό πλαίσιο και πολιτικές για την Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ.

Για τον εμπειρικά τεκμηριωμένο σχεδιασμό της στρατηγικής στόχευσης είναι απαραίτητη η χαρτογράφηση και αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης στα πεδία της Ε.Ε.Κ. και της Δ.Β.Μ. στη χώρα μας. Στόχος είναι η καταγραφή των δυνατών και αδύναμων σημείων, αλλά και η ανάδειξη των καλών πρακτικών που πρέπει να συνεχιστούν καθώς και των ευκαιριών και των προκλήσεων που προέρχονται από το ευρύτερο εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές περιβάλλον.

1.1.1 Θεσμικό πλαίσιο και εθνικές πολιτικές

Η αναβάθμιση της Ε.Ε.Κ. βρίσκεται, από το 2019, στο επίκεντρο των μεταρρυθμιστικών πρωτοβουλιών για την παιδεία στην Ελλάδα, με σημαντικό ορόσημο τον ν. 4763/2020 (ΦΕΚ Α 254/21.12.2020) ο οποίος προώθησε μια ολοκληρωμένη στρατηγική για την επαγγελματική εκπαίδευση, την κατάρτιση και τη διά βίου μάθηση. Οι βασικές τομές του ν. 4763/2020 ήταν η θέσπιση του Εθνικού Συστήματος Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ε.Σ.Ε.Ε.Κ.), η οριοθέτηση των προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στα επίπεδα 3 έως 5 του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων, με σαφή πρόκριση τη σύνδεσή τους με την αγορά εργασίας, η έγκριση νέων ειδικοτήτων, η δημιουργία του Κεντρικού Συμβουλίου Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Κ.Σ.Ε.Ε.Κ.) ως συμβουλευτικού οργάνου για την παρακολούθηση και τον συντονισμό των πολιτικών καθώς και των λοιπών δομών διακυβέρνησης, όπως π.χ. τα 15 Συμβούλια Σύνδεσης με την Παραγωγή και την Αγορά Εργασίας (Σ.Σ.Π.Α.Ε.) και, τέλος, η Κεντρική Επιστημονική Επιτροπή (Κ.Ε.Ε.).

Η περαιτέρω επιχειρησιακή εξειδίκευση και συμπλήρωση του ν. 4763/2020 έγινε με τη θέσπιση του ν. 5082/2024 (ΦΕΚ Α 9/19.1.2024) για την «Ενίσχυση του Εθνικού Συστήματος Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης». Το νέο θεσμικό πλαίσιο θέτει ως προτεραιότητα την στενότερη και πιο συντονισμένη συνεργασία της επαγγελματικής εκπαίδευσης με την επαγγελματική κατάρτιση, αλλά και συνολικότερα την προώθηση της συνέργειας των διαφορετικών επιπέδων του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων (Ε.Π.Π.). Απώτερος στόχος είναι η ουσιαστική

βελτίωση των γνώσεων, των ικανοτήτων και των δεξιοτήτων των αποφοίτων και η αποτελεσματικότερη ένταξη των νέων στην τοπική κοινωνία και οικονομία, με τελικό όφελος για την εθνική οικονομία.

Επιπροσθέτως, ο νέος νόμος στοχεύει στη βελτίωση του τρόπου διακυβέρνησης του συστήματος της Ε.Ε.Κ., στην ανάπτυξη συνεργειών μεταξύ των διαφορετικών επιπέδων του Ε.Π.Π., με γνώμονα τη βέλτιστη ανταπόκριση των εκροών της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης με τις ανάγκες σε δεξιότητες της αγοράς εργασίας σε εθνικό και σε τοπικό επίπεδο. Επιπλέον το νέο θεσμικό πλαίσιο αποσκοπεί στην αναδιάρθρωση των Σχολών Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης (Σ.Α.Ε.Κ.), όπως μετονομάζονται τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.), στη συνολική αναμόρφωση των Επαγγελματικών Λυκείων (ΕΠΑ.Λ.), ως προς το πλαίσιο φοίτησης, την οργάνωση και τη λειτουργία τους, τα όργανα διοίκησης, με τη μεταφορά καλών πρακτικών που έχουν ήδη εφαρμοστεί στα Πρότυπα Επαγγελματικά Λύκεια (Π.ΕΠΑ.Λ.), καθώς και στην ενίσχυση του περιφερειακού σκέλους της διακυβέρνησης, μέσω συγκεκριμένων βελτιώσεων και προσαρμογών του τρόπου λειτουργίας των Συμβουλίων Σύνδεσης με την Παραγωγή και την Αγορά Εργασίας (Σ.Σ.Π.Α.Ε.).

Συνοπτικά οι μακροπρόθεσμοι στόχοι (σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση) της νομικής ρύθμισης του ν. 5082/2024 οι οποίοι επηρεάζουν διαμορφωτικά την ανάπτυξη της νέας στρατηγικής για την Ε.Ε.Κ. αποτυπώνονται ως εξής:

- Η ολοκληρωμένη και απρόσκοπτη λειτουργία του Εθνικού Συστήματος Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ε.Σ.Ε.Ε.Κ.) στα επίπεδα 3, 4 και 5 του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων (Ε.Π.Π.).
- Η βελτίωση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και η καλύτερη ευθυγράμμισή της με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, καθώς και η προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.
- Η διασφάλιση αρχών για εκπαίδευση και κατάρτιση χωρίς αποκλεισμούς, ιδίως για τα άτομα με αναπηρία.
- Η οικονομική ανάπτυξη, μέσα από την εξασφάλιση ανθρώπινου δυναμικού, με δεξιότητες και ικανότητες που ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας.
- Η διασφάλιση της ισότητας στο ανθρώπινο δυναμικό.
- Η μείωση του ποσοστού ανεργίας, ιδίως μεταξύ των νέων.

- Η προώθηση της χρήσης και της εφαρμογής των νέων τεχνολογιών στον χώρο της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Πέρα από το θεσμικό πλαίσιο για την οργάνωση και λειτουργία της Ε.Ε.Κ. η στρατηγική για την Ε.Ε.Κ. και τη Δ.Β.Μ. συντονίζεται και στοιχίζεται με τα ισχύοντα κείμενα δημόσιας πολιτικής στα πεδία της εκπαίδευσης, της αγοράς εργασίας και των δεξιοτήτων, της οικονομίας και της κοινωνικής ένταξης. Στο πλαίσιο αυτό αναφέρονται το **Εθνικό Σχέδιο Μεταρρυθμίσεων 2022** κατά το σκέλος που αφορά στο Υ.ΠΑΙ.Θ.Α., το **Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης «Ελλάδα 2.0»**, το **Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων**, το οποίο αποτελεί βασικό μέρος της διαδικασίας του “Ευρωπαϊκού Εξαμήνου” (European Semester), το **Εταιρικό Σύμφωνο Περιφερειακής Ανάπτυξης** (ΕΣΠΑ) για την περίοδο 2021-2027, η **Εθνική Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2024-2030** με έμφαση στον Πυλώνα IV, Στόχος IV.4 ο οποίος αφορά στην εξασφάλιση της συμπερίληψης στην Ε.Ε.Κ. και τη Δ.Β.Μ., η **Εθνική Στρατηγική για τις Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης**, η **Στρατηγική για την Αναβάθμιση των Δεξιοτήτων του Εργατικού Δυναμικού και τη Διασύνδεσή του με την Αγορά Εργασίας** της Δ.Υπ.Α και η **Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας**.

1.1.2 Επαγγελματική Εκπαίδευση

Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.)

Σήμερα στη χώρα μας λειτουργούν συνολικά **430 Ημερήσια και Εσπερινά Επαγγελματικά Λύκεια** και **Πρότυπα Επαγγελματικά Λύκεια (405 ΕΠΑ.Λ. και 25 Π.ΕΠΑ.Λ.)** με **106.485** μαθητές. Στα ΕΠΑ.Λ. το σύνολο των μαθητών φτάνει τα **98.795** άτομα ενώ στα Π.ΕΠΑ.Λ. ο αριθμός των μαθητών ανέρχεται σε **7.690** άτομα. Αξίζει να σημειωθεί ότι κατά το σχολικό έτος 2022-2023 στα Π.ΕΠΑ.Λ. απαριθμούνταν **3.071** μαθητές και το σχολικό έτος 2023-2024, **5.726** μαθητές. Συνεπώς, το 2024-2025 οι μαθητές των Π.ΕΠΑ.Λ. είναι **2,5** φορές περισσότεροι σε σχέση με το 2022-23.

Σύμφωνα με τις προβλέψεις του ν. 4763/20 το 2022 ολοκληρώθηκε η επίτευξη του στρατηγικού στόχου ίδρυσης και λειτουργίας **25 συνολικά Π.ΕΠΑ.Λ.** Ειδικότερα, το 2021 ιδρύθηκαν τα πρώτα **6** Π.ΕΠΑ.Λ. (ΦΕΚ Β΄ 2503/11-06-2021), ενώ το 2022 ιδρύθηκαν και λειτούργησαν τα υπόλοιπα **19** Π.ΕΠΑ.Λ. (ΦΕΚ Β΄ 3019/16-6-2022). Ιδρύθηκαν επίσης οι προβλεπόμενες δομές διακυβέρνησης των Π.ΕΠΑ.Λ., ήτοι το Συμβούλιο των Π.ΕΠΑ.Λ. και οι 25 Επιτροπές Συντονισμού Π.ΕΠΑ.Λ. (Ε.Σ.Π.ΕΠΑ.Λ.). Το

σχολικό έτος 2024-2025 στα ΕΠΑ.Λ. και στα Π.ΕΠΑ.Λ. προσφέρθηκαν συνολικά **35** ειδικότητες από **εννέα (9)** τομείς προσανατολισμού, ήτοι Τομέας Γεωπονίας, Τροφίμων και Περιβάλλοντος, Τομέας Διοίκησης και Οικονομίας, Τομέας Δομικών Έργων, Δομημένου Περιβάλλοντος και Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού, Τομέας Εφαρμοσμένων Τεχνών, Τομέας Ηλεκτρολογίας, Ηλεκτρονικής και Αυτοματισμού, Τομέας Μηχανολογίας, Τομέας Ναυτιλιακών Επαγγελμάτων, Τομέας Πληροφορικής και Τομέας Υγείας-Πρόνοιας-Ευεξίας. Η διαθεσιμότητα των τομέων και ειδικοτήτων διαφέρει ανάλογα με τις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας, τις υποδομές και το εκπαιδευτικό προσωπικό κάθε περιοχής. Το Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. - με απόφαση Υφυπουργού αφού προηγηθεί διαδικασία προτάσεων των ΔΔΕ/ΠΔΕ, εισήγηση των Σ.Σ.Π.Α.Ε. προς το Κ.Σ.Ε.Ε.Κ. επί αυτών των προτάσεων και εν συνεχεία εισήγηση του Κ.Σ.Ε.Ε.Κ. - καθορίζει τους τομείς και τις ειδικότητες που θα λειτουργήσουν σε κάθε ΕΠΑ.Λ. για το εκάστοτε σχολικό έτος.

Η έμφυλη διάσταση στην Ε.Ε.Κ. παραμένει ένα σημαντικό ζήτημα. Το εκπαιδευτικό έτος 2021-2022 το σύνολο του μαθητικού δυναμικού στα ΕΠΑ.Λ. ήταν **106.880** άτομα, εκ των οποίων το **37% (40.161)** ήταν κορίτσια και το **63% (68.083)** αγόρια. Η ασύμμετρη αναλογία κοριτσιών και αγοριών στο μαθητικό δυναμικό στα ΕΠΑ.Λ. συνεχίζει να υπογραμμίζει τα εγκαθιδρυμένα στερεότυπα για «ανδρικά» και «γυναικεία» επαγγέλματα, διαπίστωση που σχετίζεται όμως άμεσα και με τις προσφερόμενες ειδικότητες στα ΕΠΑΛ. Επομένως οι γυναίκες έχουν μειωμένες ευκαιρίες απασχόλησης σε «ανδροκρατούμενα» τεχνικά επαγγέλματα. Η έμφυλη ανισότητα στη φοίτηση σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης σημαίνει ευρύτερα και σε βάθος χρόνου χαμηλή προσφορά εργασίας στον γυναικείο πληθυσμό σε τεχνικά επαγγέλματα, παρόλο που αυτά παρουσιάζουν υψηλή ζήτηση για τεχνικό προσωπικό.

Τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών των ΕΠΑ.Λ. καθορίζονται με απόφαση του Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. ύστερα από γνώμη του Ι.Ε.Π. Για τη διαμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών κάθε τομέα και ειδικότητας λαμβάνονται υπόψη, εφόσον υπάρχουν, και τα αντίστοιχα επαγγελματικά περιγράμματα, πλέον των 250, που πιστοποιούνται από τον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. (άρθρο 10 του ν. 4186/2013). Επισημαίνεται ότι η πιστοποίηση των Επαγγελματικών Περιγραμμάτων ή και η επικαιροποίηση των ήδη υφιστάμενων είναι μία δυναμική διαδικασία σε εξέλιξη. Αυτή η πρακτική, να μεν διασφάλιζε ένα πλαίσιο ποιότητας στην εκπαιδευτική διαδικασία, όμως ταυτόχρονα δεν παρείχε στις εκπαιδευτικές μονάδες τη δυνατότητα να προσαρμόσουν τα εκπαιδευτικά προγράμματα ανάλογα με τις τοπικές ή περιφερειακές ανάγκες. Στο ισχύον θεσμικό πλαίσιο παρέχεται πλέον η δυνατότητα στις σχολικές μονάδες να

προσαρμόζουν υπό συνθήκες τα εκπαιδευτικά προγράμματα, σύμφωνα με τις τάσεις και τις εξελίξεις της αγοράς εργασίας, σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Με αυτή τη ρύθμιση ενισχύθηκε η αυτονομία των εκπαιδευτικών μονάδων.

Σημαντικό ρόλο για τις επιλογές επαγγέλματος διαδραματίζει ο **Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός** (ΣΕΠ), ο οποίος μαζί με την οικογένεια καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό τις επαγγελματικές επιλογές των νέων. Από τα ανωτέρω στοιχεία προκύπτει ότι στο πλαίσιο του ΣΕΠ θα μπορούσαν να υλοποιηθούν στοχευμένες δράσεις μέσω των οποίων οι νέοι, και ειδικά τα κορίτσια τα οποία υποεκπροσωπούνται στην Ε.Ε.Κ., να γνωρίσουν τις τεχνικές ειδικότητες και τις επαγγελματικές προοπτικές που αυτές προσφέρουν, και έτσι η Ε.Ε.Κ. να γίνει πιο ελκυστική.

Τέλος, οι απόφοιτοι των ΕΠΑ.Λ. συμμετέχουν σε ειδικές πανελλαδικές εξετάσεις για να διεκδικήσουν θέσεις σε τμήματα σπουδών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, τα οποία είναι αντίστοιχα με τους τομείς που αποφοίτησαν και για αριθμό θέσεων που υπολογίζεται ως ποσοστό επί του αριθμού των θέσεων ανά τμήμα.

Διαπιστώσεις για την επαγγελματική εκπαίδευση

Ένα από τα σημαντικότερα χρόνια προβλήματα της τυπικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης στη χώρα μας υπήρξε η αδυναμία της κοινωνικής της καταξίωσης και αναγνώρισης. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, εκτός από την παγιωμένη πλέον προσέλευση μικρού αριθμού μαθητών σε σύγκριση με τη Γενική Εκπαίδευση, όπου το **33%** επιλέγει την Επαγγελματική Εκπαίδευση έναντι του **67%** που επιλέγει τη Γενική Εκπαίδευση, σημαντικό ποσοστό των μαθητών που αποφασίζουν να φοιτήσουν στην επαγγελματική εκπαίδευση να χαρακτηρίζεται από χαμηλές σχολικές επιδόσεις.

Σύμφωνα με έρευνα του Cedefop (2023) προκύπτει ότι σε ευρωπαϊκό επίπεδο οι χαμηλές επιδόσεις στη γενική εκπαίδευση σε συνδυασμό με το χαμηλό ποσοστό φοίτησης αποτελεί έναν από τους πιο συχνούς λόγους για τους οποίους οι σπουδαστές Ε.Ε.Κ. **εγκαταλείπουν πρόωρα τις σχολές**. Οι υπόλοιποι παράγοντες που ενισχύουν την πρόωρη εγκατάλειψη των σχολών Ε.Ε.Κ. είναι θέματα υγείας και ευζωίας (wellbeing), η χαμηλή υποστήριξη και μειωμένη ενεργητική συμμετοχή της οικογένειας, και η απουσία ή η μειωμένη καθοδήγηση για τις διαθέσιμες μαθησιακές διαδρομές και τις επαγγελματικές επιλογές.

Γενικά, ισχύει ότι η Ε.Ε.Κ. αποτελεί για τους περισσότερους νέους μια «**δεύτερη επιλογή**» μάθησης, με την τριτοβάθμια εκπαίδευση να συγκεντρώνει υψηλότερα

ποσοστά νέων λόγω της συγκριτικά υψηλότερης κοινωνικής αναγνώρισης και ελκυστικότητας. Ενδεικτικά, στη χώρα μας το 2023 τα άτομα 25 – 34 ετών που είχαν ολοκληρώσει τριτοβάθμια εκπαίδευση ήταν **44,5%**, ποσοστό υψηλότερο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο **43,1%** (Eurostat, 2024).

Οι **βασικοί λόγοι** για τους οποίους προσδίδεται χαμηλό κύρος στην επαγγελματική εκπαίδευση και ως εκ τούτου δεν αποτελεί πρώτη επιλογή από την πλειονότητα των μαθητών Γυμνασίου, είναι κυρίως οι ακόλουθοι:

- Η έλλειψη αντικειμενικής και αξιόπιστης ενημέρωσης της κοινής γνώμης και ειδικά των γονιών για τις δυνατότητες και τις επαγγελματικές προοπτικές που προσφέρει η επαγγελματική εκπαίδευση.
- Η αναπαραγωγή στερεοτυπικών αντιλήψεων από την κοινή γνώμη για την επαγγελματική εκπαίδευση ως χώρου μάθησης που συγκεντρώνει μαθητές με χαμηλές σχολικές επιδόσεις.
- Η περιορισμένη αποτελεσματικότητα του μαθήματος του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού στο Γυμνάσιο.
- Τα σημαντικά μαθησιακά κενά μερίδας αποφοίτων Γυμνασίου, οι οποίοι κατά κανόνα κατευθύνονται στην επαγγελματική εκπαίδευση, όχι απαραίτητα για την απόκτηση μιας ειδικότητας, αλλά διότι υπάρχει η εντύπωση ότι αυτή η εκπαιδευτική διαδρομή είναι πιο εύκολη.
- Οι ελλείψεις σε υποδομές και στον εργαστηριακό εξοπλισμό που είχαν παρατηρηθεί στο πρόσφατο παρελθόν, και μεν έχουν αντιμετωπιστεί, όμως έχουν διαμορφώσει μια αρνητική εικόνα, η οποία εξακολουθεί να επικρατεί σε μεγάλη μερίδα του πληθυσμού.
- Η αδύναμη σύνδεση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας, κυρίως λόγω της αραιής συχνότητας ενημέρωσης των προγραμμάτων σπουδών βάσει των τρεχουσών αναγκών της οικονομίας, αλλά και της περιορισμένης συμμετοχής των επιχειρήσεων και των εργοδοτών στη συνδιαμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών.

Αν και ο ν. 4763/2020 επιχείρησε να προωθήσει την ένταξη όλων των δομών (επίπεδα 3,4,5) στο Ε.Σ.Ε.Ε.Κ., με την ίδρυση των Π.ΕΠΑ.Λ. και τις κοινές δομές διακυβέρνησης (π.χ. αρμοδιότητα Κ.Σ.Ε.Ε.Κ./Σ.Σ.Π.Α.Ε. για τις σχολικές μεταβολές στα ΕΠΑ.Λ./Π.ΕΠΑ.Λ.) και ο ν.5082/2024 με αντίστοιχη στόχευση με τα Κ.Ε.Ε.Κ., φαίνεται να παραμένει πρόβλημα η έλλειψη συνάρθρωσης των ΕΠΑ.Λ. με το σύστημα κατάρτισης και τις Σχολές Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης (Σ.Α.Ε.Κ.) διότι ο

συντονισμός και ο κοινός σχεδιασμός, τόσο μεταξύ εκπαίδευσης και κατάρτισης, όσο και μεταξύ των διαφόρων τύπων κατάρτισης χρήζει περαιτέρω βελτίωσης.

1.1.3 Μεταγυμνασιακή Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση

Επαγγελματικές Σχολές Μαθητείας

Με τον νόμο 4763/2020 θεσπίστηκαν δύο δομές μεταγυμνασιακής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, ήτοι οι νέες Επαγγελματικές Σχολές Κατάρτισης (Ε.Σ.Κ.) αρμοδιότητας του Υ.ΠΑΙ.Θ.Α., οι προϋπάρχουσες Επαγγελματικές Σχολές Μαθητείας (ΕΠΑ.Σ.) της Δ.Υπ.Α, οι οποίες μετατράπηκαν σε ΕΠΑ.Σ. του ν. 4763/2020 και ιδρυθήκαν 6 Πειραματικές Επαγγελματικές Σχολές Μαθητείας. Αμφότερες, εδράζονται στο δυικό σύστημα το οποίο συνδυάζει τη θεωρητική και εργαστηριακή εκπαίδευση στην τάξη με τη μαθητεία σε εργασιακό χώρο, δηλαδή σχεδιάζουν και υλοποιούν προγράμματα μάθησης στον εργασιακό χώρο, τα οποία σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφος 2 της υπ' αριθμ. ΦΒ7/108652/Κ3/06.09.2021 ΚΥΑ (Β' 4146) ορίζονται ως το σύνολο των δραστηριοτήτων μάθησης που ακολουθούν οι μαθητευόμενοι και περιλαμβάνουν γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες ή και ολοκληρωμένες επαγγελματικές δραστηριότητες/εργασίες και άλλα έργα (projects) που περιγράφονται στα μαθησιακά αποτελέσματα του Οδηγού Κατάρτισης ο οποίος αποτελεί παράρτημα της σύμβασης Μαθητείας.

Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι η παραμονή του μαθητευόμενου στην επιχείρηση δεν έχει απλώς τον χαρακτήρα πειραματισμού με αντικείμενα της εργασίας ή απόκτησης εργασιακής εμπειρίας, αλλά συστηματικής εκπαίδευσης.

Επαγγελματικές Σχολές Κατάρτισης (Ε.Σ.Κ.)

Οι Επαγγελματικές Σχολές Κατάρτισης του Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. παρέχουν μεταγυμνασιακή επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, επιπέδου 3 και σε αυτές μπορούν να φοιτήσουν απόφοιτοι γυμνασίου. Η φοίτηση είναι διετής, με θεωρητική κατάρτιση και πρακτική άσκηση ή «Πρόγραμμα μάθησης σε εργασιακό χώρο», το οποίο διέπεται από σύμβαση, που συνάπτεται μεταξύ του φορέα λειτουργίας της Ε.Σ.Κ. και του εργοδότη, με δυνατότητα παροχής κινήτρων πρόσληψης του μαθητευόμενου μετά το πέρας της μαθητείας.

Στο τέλος της φοίτησης και ύστερα από πιστοποίηση χορηγείται Πτυχίο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, επιπέδου τρία του Εθνικού Πλαισίου

Προσόντων. Οι Ε.Σ.Κ. μπορεί να είναι δημόσιες ή ιδιωτικές, ημερήσιες ή εσπερινές. Η φοίτηση στις δημόσιες Ε.Σ.Κ είναι δωρεάν.

Το 2022 ιδρύθηκαν οι **τρεις (3)** πρώτες δημόσιες Ε.Σ.Κ. αρμοδιότητας Υ.ΠΑΙ.Θ.Α., εκ των οποίων οι **δύο (2)** στις Ναυπηγοεπισκευαστικές ζώνες Περάματος (Περιφέρεια Αττικής), και Σύρου (Περιφέρεια Ν. Αιγαίου) και **μία (1)** στο Μέτσοβο (Περιφέρεια Ηπείρου). Οι προσφερόμενες ειδικότητες συνδέονται και σχετίζονται με τις τοπικές ανάγκες της αγοράς εργασίας και της οικονομίας. Ειδικότερα, στην Ε.Σ.Κ. Περάματος και Σύρου προσφέρονται από το 2022-2023 ειδικότητες με υψηλή ζήτηση στην τοπική οικονομία που σχετίζονται με την Ναυπηγική Βιομηχανία, όπως Τεχνίτες Εργαλειομηχανών, Εφαρμοστές, Ελασματοουργοί, Σωληνοουργοί, Ηλεκτροσυγκολλητές, Αμμοβολιστές-Βαφείς, Ναυπηγοξυλουργοί και Καραβομαραγκοί. Αντιστοίχως στην Ε.Σ.Κ. Μετσόβου λειτουργεί από το 2022-2023 η ειδικότητα «Τεχνίτης Υφαντικής Τέχνης». Σημειώνεται ότι το εκπαιδευτικό έτος 2022-2023 ήταν η πρώτη χρονιά λειτουργίας των Ε.Σ.Κ.. Κατά το Α' έτος λειτουργίας των Ε.Σ.Κ. φοίτησαν συνολικά **87** άτομα, ενώ κατά την τρέχουσα χρονιά 2024-2025 λειτουργούν **τρεις (3)** Ε.Σ.Κ με συνολικά **56** μαθητευόμενους. Τέλος, τον Σεπτέμβριο του 2025 προβλέπεται η λειτουργία μίας Ε.Σ.Κ. εντός σωφρονιστικού καταστήματος με ειδικότητα «Αρτοποιία - Ζαχαροπλαστική».

Επαγγελματικές Σχολές Μαθητείας (ΕΠΑ.Σ.) της Δ.Υπ.Α

Η μαθητεία της Δ.Υπ.Α εντάσσεται στη μεταγυμνασιακή επαγγελματική εκπαίδευση. Η διάρκεια φοίτησης ανέρχεται στα **δυο (2)** έτη και περιλαμβάνει τις τάξεις Α' και Β', οι οποίες οργανώνονται σε τμήματα ειδικότητας. Τα προγράμματα διδασκαλίας περιλαμβάνουν μαθήματα τεχνικά, επαγγελματικά και εργαστηριακές ασκήσεις. Η μαθητεία της Δ.Υπ.Α βασίζεται στο δυικό υπόδειγμα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης σύμφωνα με το οποίο η μάθηση εναλλάσσεται μεταξύ σχολικής δομής και επιχείρησης. Μάλιστα, η μάθηση στον χώρο εργασίας συνιστά τουλάχιστον το **50%** του συνολικού χρόνου μάθησης. Στην Α' τάξη των ΕΠΑΣ εγγράφονται χωρίς εξετάσεις οι κάτοχοι απολυτηρίου Γυμνασίου ή άλλου ισότιμου τίτλου. Το Πτυχίο των ΕΠΑΣ αντιστοιχίζεται στο **επίπεδο 3** του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων. Μάλιστα το αρ.42 του ν. 4763/2020 προβλέπει ότι οι πιστοποιημένοι απόφοιτοι των ΕΠΑΣ έχουν πρόσβαση στη Β' τάξη των ΕΠΑ.Λ., σε αντίστοιχο με την ειδικότητά τους Τομέα.

Κατά το τρέχον έτος 2024-2025, στην **τυπική μεταγυμνασιακή επαγγελματική εκπαίδευση** λειτουργούν συνολικά **56 Επαγγελματικές Σχολές** (50 ΕΠΑ.Σ. και 6 Π.ΕΠΑ.Σ.) Μαθητείας της Δ.Υπ.Α και προσφέρουν **36 ειδικότητες**, οι οποίες

καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα επαγγελμάτων, ανταποκρινόμενες στις ανάγκες της αγοράς εργασίας και προσφέροντας στους νέους τη δυνατότητα να αποκτήσουν πρακτική κατάρτιση και εξειδικευμένες δεξιότητες. Οι ειδικότητες που προσφέρονται ανά εκπαιδευτικό έτος καθορίζονται κάθε χρόνο βάσει Κοινής Υπουργικής Απόφασης μεταξύ του Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. και του ΥΠΕΚΥ.

Το εκπαιδευτικό έτος 2024 – 2025, στις σχολές μαθητείας φοιτούν συνολικά **7.668** μαθητευόμενοι, εκ των οποίων οι **7.474** είναι εγγεγραμμένοι στις ΕΠΑ.Σ και οι **193** στις Π.ΕΠΑ.Σ. Κατά το εκπαιδευτικό έτος 2023-2024, λειτούργησαν στη Δ.Υπ.Α **56** ΕΠΑ.Σ. και **6** Π.ΕΠΑ.Σ. με σύνολο **5.173** μαθητευόμενους (**5.073** μαθητευόμενοι σε ΕΠΑ.Σ. και **100** σε Π.ΕΠΑ.Σ.) Οι Π.ΕΠΑ.Σ Μαθητείας λειτούργησαν σε επτά πόλεις (Αθήνα, Ηράκλειο, Ρόδο, Μυτιλήνη, Πάτρα, Θεσσαλονίκη και Κέρκυρα), με τρεις ειδικότητες (Τεχνίτης Μαγειρικής Τέχνης, Τεχνίτης Επισιτισμού και Υπάλληλος Υποδοχής Πελατών Ξενοδοχείου), όπου εφαρμόστηκαν καινοτόμα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Η ανάλυση των ειδικοτήτων που επιλέγουν πιο συχνά οι νέοι δείχνει ότι τα τελευταία χρόνια (2019-2022) **πέντε (5)** ειδικότητες συγκεντρώνουν σχεδόν το 50% των σπουδαστών. Οι ειδικότητες αυτές είναι η Κομμωτική Τέχνη, οι Τεχνίτες Μηχανών και Συστημάτων Αυτοκινήτου, Μαγειρικής Τέχνης, Τεχνικής Υποστήριξης Συστημάτων Υπολογιστών και Αρτοποιίας – Ζαχαροπλαστικής.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η διαγνωστική έρευνα που εκπονήθηκε στο πλαίσιο του Έργου «**Τεχνική Βοήθεια για τον Εκσυγχρονισμό των Υπηρεσιών Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης της Δ.Υπ.Α**» που ολοκληρώθηκε το **2023** με ανάδοχο την Παγκόσμια Τράπεζα. Τα βασικά αποτελέσματα της διαγνωστικής έρευνας αναδεικνύουν τα εξής:

- Οι περισσότεροι μαθητές που εγγράφονται στις ΕΠΑ.Σ είναι απόφοιτοι της δευτεροβάθμιας μη-υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Ειδικότερα **46%** προέρχονται από τα **ΓΕΛ** και **36%** από τα **ΕΠΑ.Λ.**
- Το **37%** των εγγεγραμμένων μαθητών είναι κορίτσια ενώ κατά μέσο όρο η ηλικία των μαθητών είναι τα **19** έτη.
- Ο βαθμός ικανοποίησης των μαθητών από τις συνθήκες μάθησης που επικρατούν στις σχολές ΕΠΑ.Σ, το μαθησιακό κλίμα καθώς και από τις σχολικές τους επιδόσεις, κυμαίνεται ως επί το πλείστον σε υψηλά επίπεδα.
- Αρκετή ικανοποίηση στους μαθητές υπάρχει και σχετικά με την εμπειρία τους στις επιχειρήσεις πρακτικής άσκησης, τις συνθήκες εργασίας και το εργασιακό περιβάλλον.

Σε σχέση με την αγορά εργασίας και την απορρόφηση των αποφοίτων, η διαγνωστική έρευνα δείχνει ότι οι θέσεις μαθητείας πολύ συχνά καταλήγουν σε πρόσληψη μετά την αποφοίτηση. Ωστόσο, οι εκπρόσωποι των σχολών ανέφεραν ότι οι προσπάθειες παρακολούθησης της επαγγελματικής και ακαδημαϊκής πορείας των νέων μετά την αποφοίτησή τους, χρειάζονται καλύτερη οργάνωση και πλαισίωση με σύγχρονα μέσα και τεχνικές ιχνηλάτησης (graduates tracking). Επίσης, καταγράφηκε ως αδυναμία η περιορισμένη συνεργασία σε έργα Έρευνας και Ανάπτυξης με τη βιομηχανία, αν και αυτά δυνητικά θα μπορούσαν να προσφέρουν ευκαιρίες σε εκπαιδευτικούς και μαθητές και θα ενίσχυαν περαιτέρω τους δεσμούς με τον ιδιωτικό τομέα.

Συνοπτικά για το σύστημα μαθητείας, βάσει και των ευρημάτων από τις ατομικές συνεντεύξεις, τεκμηριώνονται οι ανάγκες για αναβάθμιση της ποιότητας της παρεχόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης μέσω της εισαγωγής σύγχρονων μεθόδων και εργαλείων διοίκησης, η εξασφάλιση ότι οι ειδικότητες που προσφέρονται ανταποκρίνονται στις πραγματικές ανάγκες της αγοράς εργασίας, διευκολύνοντας την επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων, και τέλος, η ενίσχυση της εξωστρέφειας και της συνεργασίας με ευρωπαϊκούς και διεθνείς φορείς και οργανισμούς για ενίσχυση της τεχνογνωσίας και την ανταλλαγή καλών πρακτικών.

1.1.4 Μεταλυκειακή Επαγγελματική Κατάρτιση

Σχολές Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης (Σ.Α.Ε.Κ.)

Σύμφωνα με τον νόμο 5082/2024, τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.), δημόσια και ιδιωτικά, μετονομάζονται σε Σχολές Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης (Σ.Α.Ε.Κ.). Στην ελληνική επικράτεια λειτουργούν ιδιωτικές και δημόσιες Σχολές Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης (Σ.Α.Ε.Κ.). Οι δημόσιες Σχολές Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης (Σ.Α.Ε.Κ.) εποπτεύονται από δημόσιους φορείς όπως το Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, το Υπουργείο Υγείας, το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης-Δ.Υπ.Α., το Υπουργείο Τουρισμού και το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Σύμφωνα με το νέο θεσμικό πλαίσιο προβλέπεται ότι ο Τομέας Επαγγελματικής Κατάρτισης των Σ.Α.Ε.Κ. δύναται να οργανώνει και να πραγματοποιεί προγράμματα αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης επιπέδου 5 του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων και προγράμματα αναβάθμισης δεξιοτήτων και επικαιροποίησης γνώσεων, που

απευθύνονται σε καταρτιζόμενους - μαθητευομένους που έχουν ολοκληρώσει τη φοίτησή τους και δεν είναι κάτοχοι Πτυχίου – Διπλώματος Επαγγελματικής Ειδικότητας Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, επιπέδου 5.

Η φοίτηση στις Σ.Α.Ε.Κ. διαρκεί συνολικά έως τρία έτη. Ειδικότερα, η επαγγελματική κατάρτιση στις Σ.Α.Ε.Κ. ξεκινά κατά το χειμερινό ή εαρινό εξάμηνο, διαρκεί κατ' ελάχιστον τέσσερα (4) εξάμηνα και δεν δύναται να υπερβαίνει τα έξι (6) συνολικά εξάμηνα, σύμφωνα με τους Οδηγούς Κατάρτισης της ειδικότητας, συμπεριλαμβανομένης σ' αυτά της περιόδου πρακτικής άσκησης ή μαθητείας. Η κατάρτιση των αποφοίτων της δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης (ΕΠΑ.Λ.), καθώς και των κατόχων ισότιμων τίτλων επαγγελματικής εκπαίδευσης, διαρκεί σε Σ.Α.Ε.Κ. από δύο (2) μέχρι τρία (3) εξάμηνα, συμπεριλαμβανομένης σ' αυτά περιόδου πρακτικής άσκησης ή μαθητείας, εφόσον πρόκειται για τίτλο σε ειδικότητα του επαγγελματικού τομέα από τον οποίο αποφοίτησαν από το ΕΠΑ.Λ. ή ισότιμη δομή δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης. Στα προγράμματα των Σ.Α.Ε.Κ. εγγράφονται οι απόφοιτοι της μη υποχρεωτικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, δηλαδή των ΓΕ.Λ και ΕΠΑ.Λ., καθώς και οι κάτοχοι ισότιμων τίτλων. Επίσης, οι απόφοιτοι των δημοσίων και ιδιωτικών Σ.Α.Ε.Κ. και οι απόφοιτοι του Μεταλυκειακού Έτους - Τάξης Μαθητείας των ΕΠΑ.Λ. δύνανται να κατατάσσονται σε συναφείς ειδικότητες των Σ.Α.Ε.Κ., με απαλλαγή από τα μαθήματα τα οποία ήδη έχουν διδαχθεί, ή κατατάσσονται σε εξάμηνο πέραν του Α' και σε συναφείς ειδικότητες Σ.Α.Ε.Κ., σύμφωνα με τα προγράμματα σπουδών και ύστερα από έγκριση του Προϊσταμένου Διεύθυνσης Εφαρμογής Επαγγελματικής Κατάρτισης της Γ.Γ.Ε.Ε.Κ.Δ.Β.Μ. Από το 2013 νομοθετήθηκε και η υποχρεωτική εξάμηνη Πρακτική Άσκηση ή/και Μαθητεία σε φυσικά πρόσωπα, Ν.Π.Δ.Δ., Ν.Π.Ι.Δ. και δημόσιες υπηρεσίες.

Αναπτύχθηκαν και εγκρίθηκαν **130 νέοι Οδηγοί Κατάρτισης** για τις Σ.Α.Ε.Κ.. Αυτοί οι οδηγοί, πιστοποιημένοι από τον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π., τέθηκαν σε εφαρμογή το Α' εξάμηνο του εκπαιδευτικού έτους 2024-2025.

Η υφιστάμενη κατάσταση στον χώρο των Σ.Α.Ε.Κ.

α) Κατά το χειμερινό εξάμηνο του **2024** λειτούργησαν **121** δημόσιες Σ.Α.Ε.Κ. αρμοδιότητας Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. στις οποίες φοιτούσαν **31.114** καταρτιζόμενοι. Στις **121** Σ.Α.Ε.Κ. Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. περιλαμβάνονται **δυο (2)** Σ.Α.Ε.Κ. για άτομα με αναπηρία, **τρεις (3)** Θεματικές Σ.Α.Ε.Κ. και **10** Πειραματικές Σ.Α.Ε.Κ.. Επίσης λειτουργεί η Σ.Α.Ε.Κ. της Σιβιτανιδείου με **575** καταρτιζόμενους καθώς και **τρεις δημόσιες Σ.Α.Ε.Κ.** σε Σωφρονιστικά Καταστήματα με **137** καταρτιζόμενους. Αντίστοιχα κατά το χειμερινό

εξάμηνο του **2020** λειτούργησαν **129** δημόσιες Σ.Α.Ε.Κ. αρμοδιότητας Υ.ΠΑΙ.Θ.Α εγκατεστημένες σε **74** πόλεις της Ελλάδας στις οποίες φοιτούσαν πάνω από **34.000** καταρτιζόμενοι. Σε αυτές περιλαμβάνονται δύο Δ. Σ.Α.Ε.Κ. Ειδικής Αγωγής και τρεις Δ. Σ.Α.Ε.Κ. σε Σωφρονιστικά Καταστήματα.

β) Το χειμερινό εξάμηνο του **2024**, λειτούργησαν συνολικά **90** Ιδιωτικές Σ.Α.Ε.Κ. στις οποίες φοιτούσαν πάνω από **46.000** καταρτιζόμενοι **ενώ κατά το χειμερινό εξάμηνο του 2020 84** Ι.Σ.Α.Ε.Κ. στις οποίες φοιτούσαν πάνω από **36.000** καταρτιζόμενοι.

γ) Το χειμερινό εξάμηνο του **2024** λειτούργησαν 30 Σ.Α.Ε.Κ. αρμοδιότητας Δ.Υπ.Α, με **3.936** σπουδαστές, ενώ κατά το χειμερινό εξάμηνο του 2022 λειτουργούσαν **31** Σ.Α.Ε.Κ. και φοίτησαν **2.722** σπουδαστές.

δ) το χειμερινό εξάμηνο του **2024** λειτούργησαν **οκτώ (8)** Σ.Α.Ε.Κ. του Υπουργείου Τουρισμού σε διαφορετικές πόλεις της Ελλάδας, και δη στην Ανάβυσσο Αττικής, στο Κοκκίνη Χάνι Ηρακλείου Κρήτης, στη Ρόδο, στην Περαιά Θερμαϊκού, στο Άργος Πελοποννήσου, στο Γαλαξίδι, στην Αλεξανδρούπολη και στην Κέρκυρα. Οι Σ.Α.Ε.Κ. του Υπουργείου Τουρισμού παρέχουν κατάρτιση σε ειδικότητες συναφείς με τον κλάδο του τουρισμού και περιλαμβάνουν ενδεικτικά:

- ✓ Στέλεχος Μονάδων Φιλοξενίας
- ✓ Τεχνικός Μαγειρικής Τέχνης - Αρχιμάγειρας (chef)
- ✓ Τεχνικός Αρτοποιίας-Ζαχαροπλαστικής
- ✓ Στέλεχος Διοίκησης και Οικονομίας στον τομέα του Τουρισμού
- ✓ Στέλεχος Ταξιδιωτικών και Τουριστικών Επιχειρήσεων (Πειραματική ειδικότητα)
- ✓ Στέλεχος Επιχειρήσεων Φιλοξενίας με εξειδίκευση στον τομέα Διοίκησης Δωματίων (Πειραματική ειδικότητα).

Στις Σ.Α.Ε.Κ. του Υπουργείου Τουρισμού φοιτούν **1.022** σπουδαστές. Ο αριθμός των δομών στις Σ.Α.Ε.Κ. του Υπουργείου Τουρισμού παραμένει σταθερός ενώ επίσης σχετικά σταθερός είναι και ο αριθμός των σπουδαστών.

ε) κατά το χειμερινό εξάμηνο του 2024 λειτούργησαν **48** Δημόσιες Σ.Α.Ε.Κ. αρμοδιότητας Υπουργείου Υγείας στις ειδικότητες «Βοηθός Νοσηλευτικής» (Γενικής Νοσηλείας, Τραυματολογίας, Χειρουργείου, ΜΕΘ, Ατόμων με Ειδικές Παθήσεις) και «Διασώστης - Πλήρωμα Ασθενοφόρου». Οι Σ.Α.Ε.Κ. του Υπουργείου Υγείας λειτουργούν τομεακά στα νοσοκομεία της χώρας και στο Ε.Κ.Α.Β., υπό την εποπτεία του Υπουργείου Υγείας. Οι σπουδαστές ανέρχονται σε **2.076** άτομα. Ο αριθμός των

δομών στις Σ.Α.Ε.Κ. του Υπουργείου Υγείας παραμένει σταθερός ενώ επίσης σχετικά σταθερός είναι και ο αριθμός των σπουδαστών.

στ) από το έτος κατάρτισης 2021-2022 ιδρύθηκαν και λειτουργούν **έξι (6)** Δημόσιες Σ.Α.Ε.Κ. αρμοδιότητας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων στις Περιφερειακές Ενότητες Ιωαννίνων, Λάρισας, Κορίνθου, Τρικάλων, Ηρακλείου και Αττικής. Η οργάνωση και λειτουργία των ανωτέρω Δημοσίων Σ.Α.Ε.Κ. έχει ανατεθεί στον "ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ". Ο αριθμός των δομών στις Σ.Α.Ε.Κ. παραμένει σταθερός ενώ ο αριθμός των σπουδαστών παρουσιάζει αύξηση, από **151** σπουδαστές το 2022 οι σπουδαστές έχουν ανέλθει το 2024-2025 στους **208**.

Ο Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. διεξήγαγε μια έρευνα για την «**Παρακολούθηση της πορείας των αποφοίτων της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης στην αγορά εργασίας**». Η έρευνα βασίστηκε στην ανάλυση των αποκρίσεων των αποφοίτων Σ.Α.Ε.Κ. και των εργοδοτών που είχαν απασχολήσει ή απασχολούσαν αποφοίτους Σ.Α.Ε.Κ., για τις περιόδους 2018-2019 και 2020-2021, αντίστοιχα. Σκοπός της έρευνας ήταν η τροφοδότηση των διαδικασιών λήψης αποφάσεων σε σχέση με τις πολιτικές και τον σχεδιασμό των προγραμμάτων Ε.Ε.Κ.. Παρακάτω παρουσιάζονται τα βασικά συμπεράσματα της έρευνας.

Όσον αφορά τους **αποφοίτους Σ.Α.Ε.Κ.**:

- Υπάρχει μια σταθερή άνοδος της συμμετοχής τους στο εργατικό δυναμικό της χώρας την τελευταία δεκαετία. Σχεδόν **τρεις (3)** στους **τέσσερις (4)** εργάστηκαν μετά την αποφοίτηση, ενώ ο μέσος χρόνος εύρεσης εργασίας μετά την αποφοίτηση υπολογίζεται **στους 7,4 μήνες**. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι μη πιστοποιημένοι απόφοιτοι βρίσκουν σχετικά πιο γρήγορα εργασία από τους πιστοποιημένους, γεγονός που θα μπορούσε να σχετίζεται με τις ειδικότητες Σ.Α.Ε.Κ. αλλά και με το γεγονός ότι οι μη πιστοποιημένοι απόφοιτοι βρίσκουν εργασία μη συναφή με την ειδικότητα σε μεγαλύτερο βαθμό από τους πιστοποιημένους.
- **Τρεις (3)** στους **πέντε (5)** αποφοίτους δηλώνουν ότι υπάρχει **υψηλή συνάφεια μεταξύ πρώτης θέσης εργασίας με την ειδικότητα που απέκτησαν από τη Σ.Α.Ε.Κ.**, ενώ ακόμη και στις περιπτώσεις που δεν παρέμειναν στην πρώτη εργασία μετά την αποφοίτηση, ο συνολικός χρόνος παραμονής στις περισσότερες περιπτώσεις ξεπερνάει τον **ένα (1) χρόνο**.
- Όσον αφορά στη σημερινή εργασιακή κατάσταση των αποφοίτων Σ.Α.Ε.Κ. του δείγματος, **δύο (2)** στους **πέντε (5)** εργάζονται με **πλήρη απασχόληση** και σχεδόν το **60%** των αποφοίτων απάντησε ότι υπάρχει συνάφεια της ειδικότητας

Σ.Α.Ε.Κ. με τη σημερινή εργασία. Στις περιπτώσεις εκείνες που δεν υπάρχει συνάφεια, ο κύριος λόγος που εργάζονται σε θέση που δεν σχετίζεται με την ειδικότητά τους, προκύπτει από το γεγονός ότι, ενώ αναζήτησαν δεν κατάφεραν να βρουν ανάλογη εργασία.

- Ως προς τον ρόλο του Διπλώματος Σ.Α.Ε.Κ. διαφαίνεται μία γενικότερη τάση επιβεβαίωσης της σημαντικότητάς του για την εύρεση εργασίας, ενώ η χρησιμότητα των γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων που αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια φοίτησης στη Σ.Α.Ε.Κ. στη σημερινή εργασία των αποφοίτων αξιολογείται με πολύ υψηλό βαθμό από **έναν/μία (1) στους τέσσερις (4) αποφοίτους**.
- Ως προς τη συνολική ικανοποίηση από την ποιότητα της επαγγελματικής κατάρτισης και εκπαίδευσης και σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, η υψηλότερη ικανοποίηση απορρέει από τους Εκπαιδευτές/Εκπαιδευτριες, ενώ η Υλικοτεχνική Υποδομή βρίσκεται στη χαμηλότερη θέση. Σε γενικές γραμμές, η συνολική ικανοποίηση των αποφοίτων Σ.Α.Ε.Κ. από την ποιότητα της επαγγελματικής κατάρτισης και εκπαίδευσης βρίσκεται σε ικανοποιητικά επίπεδα.

Αναφορικά με την έρευνα των **εργοδοτών**, προκύπτουν τα ακόλουθα:

- όσον αφορά τον τρόπο πρόσληψης των αποφοίτων Σ.Α.Ε.Κ. προκύπτει ότι ο συνηθέστερος τρόπος είναι μέσω **βιογραφικών** και ακολουθούν τα **προγράμματα πρακτικής άσκησης**.
- Σχετικά με τη μέση χρονική διάρκεια απασχόλησης των αποφοίτων Σ.Α.Ε.Κ., σύμφωνα με τις αποκρίσεις των εργοδοτών, αυτή διαφοροποιείται ανάλογα με την ειδικότητα. Πιο συγκεκριμένα, παρατηρείται ότι οι ειδικότητες με το **μεγαλύτερο** διάστημα απασχόλησης είναι οι **Λογιστές** και οι **Βοηθοί Επαγγελματιών Νοσηλευτικής**, ενώ τα επαγγέλματα με το **μικρότερο** χρονικό διάστημα απασχόλησης είναι οι **Μάγειροι** και οι **Σερβιτόροι**.
- Όσον αφορά στην Πιστοποίηση Επαγγελματικής Κατάρτισης των αποφοίτων Σ.Α.Ε.Κ. ως κριτήριο πρόσληψης σχεδόν οι **μισοί εργοδότες** αποκρίθηκαν ότι την λαμβάνουν υπόψη.
- Σχετικά με την πρόθεση πρόσληψης αποφοίτων Σ.Α.Ε.Κ., θετικό είναι το γεγονός ότι **τρεις (3) στους πέντε (5)** δήλωσαν ότι έχουν σκοπό να προσλάβουν αποφοίτους Σ.Α.Ε.Κ..
- Ως προς τη συνολική ικανοποίηση των επιχειρήσεων για την απόδοση των αποφοίτων Σ.Α.Ε.Κ. η έρευνα αναδεικνύει τη θετική απόδοση των αποφοίτων Σ.Α.Ε.Κ. κατά την εργασία. Αναφορικά με την αξιολόγηση της ικανοποίησης κάθε

ειδικότητας, υψηλότερα στην κλίμακα τοποθετούνται οι **Βοηθοί Λογιστών (7,47)** και οι **Βοηθοί Βρεφονηπιοκόμοι** και σχετικές ειδικότητες (**7,27**), ενώ χαμηλότερα τοποθετούνται οι **Αισθητικοί** και ασκούντες συναφή επαγγέλματα. Τα ευρήματα αυτά σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα των ατομικών συνεντεύξεων επικυρώνουν σε σημαντικό βαθμό τις διαγνωσμένες ανάγκες που αναδείχθηκαν από την έρευνα του Κέντρου Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας (Κ.ΑΝ.Ε.Π. Γ.Σ.Ε.Ε., 2020). Συνοπτικά, λοιπόν οι αδυναμίες και οι ανάγκες για τη βελτίωση της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης είναι οι ακόλουθες:

Αναγκαιότητα για περαιτέρω βελτίωση της ποιότητας της Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης και τον εκσυγχρονισμό των διαδικασιών της πιστοποίησης μέσω της ανάσχεσης των παραγόντων εκείνων που μειώνουν τα κίνητρα στους αποφοίτους των Σ.Α.Ε.Κ. να συμμετάσχουν στις εξετάσεις πιστοποίησης. Η αναγκαιότητα αυτή υπάρχει παρότι παρατηρείται διαχρονικά υψηλή και προσφάτως αυξημένη συμμετοχή των αποφοίτων Σ.Α.Ε.Κ. στις διαδικασίες πιστοποίησης του Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. (19.800 υποψήφιοι συμμετείχαν στις εξετάσεις της 1^{ης} περιόδου 2024, σε 189 ειδικότητες και 16 εξεταστικά κέντρα σε όλη την επικράτεια)¹²,

Ειδικότερα, παράγοντες όπως: α) ο **χρόνος** που μεσολαβεί από την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης στην πιστοποίηση, β) ο **τρόπος εξέτασης**, ο οποίος απαιτείται να εντάξει σε μεγαλύτερο βαθμό τεχνικές αξιολόγησης με επιτόπια παρακολούθηση εκτέλεσης πρακτικών εργασιών, γ) ο **βαθμός δυσκολίας** των εξετάσεων, δ) η **φήμη** των ποσοστών αποτυχίας και ε) η ύπαρξη επαγγελμάτων που **δεν είναι νομικά ρυθμισμένα** και κατά συνέπεια δεν απαιτείται από τους εργοδότες η τυπική αναγνώριση των προσόντων, φαίνεται πως απομακρύνουν τους αποφοίτους από τη συμμετοχή τους στις διαδικασίες πιστοποίησης.

- Εστιάζοντας στους αποφοίτους που βρήκαν εργασία, εμφανίζεται μια τάση προς τις συμβάσεις **ορισμένου χρόνου** και γενικότερα προς τις **ευέλικτες μορφές απασχόλησης**, σε μια συγκυρία που οι περισσότεροι διαισθάνονται έντονα την

¹² Βλ. σχετ.: <https://www.eoppep.gr/index.php/el/announcements/2121-olokilorsi-exetaseon-pistop-saek-sek>

αβεβαιότητα, την εργασιακή ανασφάλεια και τους μετασχηματισμούς στην αγορά εργασίας είτε λόγω οικονομικής κρίσης, είτε λόγω ανεργίας, είτε λόγω πανδημίας κ.ο.κ. Ειδικά δε για τους αποφοίτους ειδικοτήτων που **το επάγγελμα δεν είναι νομικά ρυθμισμένο** ο ανταγωνισμός με άλλους νέους από άλλα επίπεδα εκπαίδευσης είναι έντονος.

- Η **διεύρυνση των γνώσεων και η απόκτηση επαγγελματικών δεξιοτήτων** θεωρούνται από την πλειονότητα των ερωτώμενων η βασική συνεισφορά της αρχικής κατάρτισης στην προσπάθεια εύρεσης εργασίας και επαγγελματικής αποκατάστασης.
- Η εξειδίκευση στο αντικείμενο κατάρτισης καταγράφεται ως ο ισχυρότερος λόγος επιλογής της ειδικότητας σπουδών, ενώ στην πρώτη πεντάδα με παρόμοια ποσοστά αναφέρονται η διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας, η ενίσχυση των γνώσεων/ικανοτήτων/δεξιοτήτων, η απόκτηση περισσότερων τυπικών προσόντων και η ενίσχυση της επαγγελματικής σταθερότητας.
- Τα άτυπα κοινωνικά δίκτυα, όπως οι φίλοι, οι γνωστοί, τα κοινωνικά δίκτυα και οι απορρέουσες κοινωνικές επαφές εμφανίζονται ως οι βασικότεροι μοχλοί προώθησης στην αγορά εργασίας σε αντίθεση με τους επίσημους θεσμικούς φορείς και τις δομές προώθησης της απασχόλησης. Παράλληλα επισημαίνεται η ανάγκη θεμελίωσης της διασύνδεσης με την αγορά εργασίας και της περαιτέρω θεσμικής ενδυνάμωσης των Σ.Α.Ε.Κ. με επίσημους φορείς και δομές απασχόλησης με στόχο την επωφελέστερη μετάβαση στην επαγγελματική αποκατάσταση. Κατά συνέπεια υπάρχει ανάγκη για την ισχυροποίηση του ρόλου των Γραφείων Επαγγελματικής Ανάπτυξης και Σταδιοδρομίας και τη στελέχωσή τους με επαγγελματικούς συμβούλους, συμβούλους αγοράς εργασίας και επιχειρήσεων, και διοικητικό προσωπικό.
- Η αδύναμη σύνδεση των **ειδικών επαγγελματικών δομών για τα άτομα με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις** με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, σε συνδυασμό με τις προκαταλήψεις των εργοδοτών για τις ικανότητες των ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις, με αποτέλεσμα η πλειονότητα αυτών μετά την ολοκλήρωση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης να μην εντάσσονται στην αγορά εργασίας.
- Η έλλειψη ενός ολοκληρωμένου **συστήματος παρακολούθησης της πορείας των αποφοίτων** που θα τροφοδοτεί με χρήσιμα δεδομένα τόσο τους παρόχους Σ.Α.Ε.Κ. όσο και τους φορείς σχεδιασμού πολιτικών και δράσεων Ε.Ε.Κ. γενικότερα.

- Η δυσκολία προσαρμογής των προγραμμάτων κατάρτισης στις εκάστοτε νέες συνθήκες και ανάγκες της οικονομίας και της αγοράς εργασίας. Ήδη έχουν αναπτυχθεί **130** νέοι Οδηγοί Κατάρτισης, όμως η διαδικασία ενημέρωσής τους ήταν χρονοβόρα και απαιτούσε συνεργασία σε πολλαπλά επίπεδα.
- Ο μεγάλος αριθμός των δημοσίων Σ.Α.Ε.Κ., πολλές από τις οποίες δεν έχουν την κατάλληλη υποδομή, έχουν υψηλό λειτουργικό κόστος, χωρίς παράλληλα να καλύπτουν πραγματικές ανάγκες. Η ανάγκη για τη δημιουργία και πλήρη εφαρμογή ενός σύγχρονου πλαισίου ποιότητας και αξιολόγησης των Δημοσίων Σ.Α.Ε.Κ., σε επίπεδο διοικητικής δομής και οργάνωσης, εκπαιδευτικής διαδικασίας αλλά και αποτελεσματικότητάς του σχετικά με την απορρόφηση των αποφοίτων από την αγορά εργασίας, αποτελεί εν προκειμένω προτεραιότητα. Προς αυτή την κατεύθυνση επισημαίνεται ότι κινείται ο νέος νόμος καθώς έχει διαμορφωθεί το πλαίσιο αξιολόγησης του έργου των Διευθυντών, Υποδιευθυντών και εκπαιδευτών επαγγελματικής κατάρτισης των δημόσιων Σ.Α.Ε.Κ. αρμοδιότητας Υ.ΠΑΙ.Θ.Α..
- Ανάγκη υποστήριξης λειτουργίας των Περιφερειακών μηχανισμών με αρμοδιότητα την επιλογή των προγραμμάτων κατάρτισης και των ειδικοτήτων που θα προσφέρονται τοπικά στις Δ.Σ.Α.Ε.Κ. και τις άλλες σχολές επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, έτσι ώστε να επιτευχθεί η αποκέντρωση και ο περιφερειακός συντονισμός στις δομές και τα προγράμματα κατάρτισης με την τοπική κοινωνία και οικονομία.
- Απαιτείται αποτελεσματική αξιοποίηση του εργαστηριακού εξοπλισμού και των υποδομών με τη συστηματική ενίσχυση της συνεργασίας ΕΠΑ.Λ. και Σ.Α.Ε.Κ., όπου αυτά συστεγάζονται.
- Αξίζει να σημειωθεί ότι οι αδυναμίες της ποιότητας των υποδομών της επαγγελματικής εκπαίδευσης επιβαρύνουν και την εικόνα της επαγγελματικής κατάρτισης λόγω της συστέγασης των Σ.Α.Ε.Κ. με σχολικές μονάδες της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και της από κοινού σε αρκετές περιπτώσεις αξιοποίησης εργαστηριακών χώρων.
- Παρατηρούνται σημαντικές **επικαλύψεις ειδικοτήτων** των Σ.Α.Ε.Κ. με αυτές των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ., οι οποίες πολλές φορές οδηγούν στα ίδια επαγγελματικά δικαιώματα ή με ελάχιστες χρονικές διαφοροποιήσεις για την απόκτηση σχετικών αδειών άσκησης επαγγέλματος. Ομοίως από την εξέταση των ονομασιών - τίτλων των ειδικοτήτων στα τρία επίπεδα της Ε.Ε.Κ. δεν φαίνεται να τηρείται με συνέπεια μια ορισμένη ορολογία στις ονομασίες των ειδικοτήτων. Για παράδειγμα, η ειδικότητα «ΒΟΗΘΟΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΗ» φέρει τον

ίδιο χαρακτηρισμό σε τρία επίπεδα προσόντων. Αλλά και η χρήση των όρων «βοηθός», «στέλεχος» και «υπάλληλος» που προηγούνται μιας ειδικότητας φαίνεται να εφαρμόζεται χωρίς συστηματική λογική, κάτι που δημιουργεί σύγχυση στους ενδιαφερόμενους σπουδαστές, στη μετέπειτα επαγγελματική πορεία των αποφοίτων και στην αγορά εργασίας. Απαιτείται λοιπόν η επανεξέταση όλων των ειδικοτήτων με στόχο τον επανασχεδιασμό των προγραμμάτων συναφών ειδικοτήτων που παρέχουν ειδικεύσεις ενός επαγγέλματος. Ομοίως ανακύπτει η ανάγκη αναθεώρησης της ονοματολογίας των ειδικοτήτων.

Μεταλυκειακό έτος - τάξη μαθητείας

Το Μεταλυκειακό Έτος - Τάξη Μαθητείας αποφοίτων ΕΠΑ.Λ., στηρίζει την αναβάθμιση των προσόντων των αποφοίτων της επαγγελματικής εκπαίδευσης, μέσω μιας μαθησιακής διαδρομής που αξιοποιεί τις υπάρχουσες επαγγελματικές γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες και συντελεί στην ομαλή ένταξη των αποφοίτων ΕΠΑ.Λ. στην αγορά εργασίας μέσω της απόκτησης εργασιακής εμπειρίας.

Κατά το Μεταλυκειακό Έτος - Τάξη Μαθητείας, φορείς του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα αναλαμβάνουν να παράσχουν στον μαθητευόμενο μάθηση στον χώρο εργασίας. Συνολικά οι σπουδαστές βρίσκονται μια ημέρα την εβδομάδα στη δομή εκπαίδευσης (για την παρακολούθηση των εργαστηριακών μαθημάτων ειδικότητας, τα οποία πραγματοποιούνται σε Σχολικό Εργαστήριο (Σ.Ε.) ΕΠΑ.Λ. ή σε Ε.Κ. και τέσσερις ημέρες στον χώρο εργασίας. Μετά από εξετάσεις, οι απόφοιτοι οδηγούνται στην πιστοποίηση των γνώσεων και δεξιοτήτων σε συγκεκριμένη ειδικότητα. Οι απόφοιτοι του Μεταλυκειακού έτους – Τάξη Μαθητείας παίρνουν Πτυχίο Επαγγελματικής Ειδικότητας, Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, επιπέδου (5) στο Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων, μετά από πιστοποίηση.

Όλες οι εργασίες – προσφορά θέσεων, αιτήσεις εκπαιδευτικών και μαθητευόμενων, αξιολόγηση μαθητευόμενων κ.α. - του Μεταλυκειακού έτους – Τάξη Μαθητείας υποστηρίζονται από το Πληροφοριακό Σύστημα **e-mathiteia** που αναπτύχθηκε από το ΙΤΥΕ – Διόφαντος.

Ο αριθμός των τμημάτων και των μαθητευόμενων σχεδόν διπλασιάστηκε το εκπαιδευτικό έτος 2024 – 2025 καθώς λειτουργούν **802** τμήματα Μεταλυκειακού έτους – Τάξης Μαθητείας, με συνολικά **6.955** μαθητευόμενους. Συγκριτικά, κατά το εκπαιδευτικό έτος 2022-2023 λειτούργησαν **470** τμήματα Μεταλυκειακού Έτους – Τάξης Μαθητείας με σύνολο **3.899** μαθητευόμενους.

Ειδικότερα σύμφωνα με τα στοιχεία του Υ.ΠΑΙ.Θ.Α., κατά τα έτη 2017 – 2023 έχουν διατεθεί περισσότερα από **54,5 εκ.€** (Συνολική Δημόσια Δαπάνη) για προγράμματα Μαθητείας, τα οποία έχουν δοθεί σε **1.311** ΕΠΑ.Λ. και έχουν επωφεληθεί **21.209** μαθητευόμενοι. Εντυπωσιακή δε είναι η ετήσια αύξηση, από το εκπαιδευτικό έτος 2021-2022 στο 2022-2023, όπου ο η διαθέσιμη δημόσια δαπάνη παρουσιάζει αύξηση **46%** (από **13 εκ. €** στα **19 εκ. €**). Αντίστοιχα, η ποσοστιαία ετήσια αύξηση συμμετοχής των ΕΠΑ.Λ. στα προγράμματα Μαθητείας εκτιμάται στο **20%** (από 144 σε 175 εκπαιδευτικές μονάδες), ενώ οι ωφελούμενοι μαθητευόμενοι αυξήθηκαν από **2.872** σε **3.897** άτομα (+35%).

Αναφορικά με τις προσφερόμενες θέσεις εργασίας φαίνεται ότι από το εκπαιδευτικό έτος 2018 – 2019 έως το 2021-2022 οι προσφερόμενες θέσεις παρουσίαζαν συνεχή μείωση της τάξης του **9%** κατά μέσο όρο, πιθανόν λόγω Covid και των σχετικών περιορισμών. Η εικόνα αυτή αλλάζει σημαντικά το έτος 2022 – 2023 καθώς καταγράφεται αύξηση της τάξης του **30%** των προσφερόμενων θέσεων σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Η ίδια εικόνα με ποσοστά αύξησης των προσφερόμενων θέσεων συνεχίζεται και κατά τα επόμενα εκπαιδευτικά έτη (**47%** από το 2022-2023 στο 2023-2024 και **13%** από το 2023-2024 στο 2024-2025).

Αναφορικά με τις προσφερόμενες θέσεις επισημαίνεται ότι κατά τα εκπαιδευτικά έτη 2018-2019 έως 2021-2022 παρατηρήθηκε μειωμένη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα σε σχέση με τον δημόσιο. Η εικόνα αρχίζει να αντιστρέφεται το εκπαιδευτικό έτος 2022-2023, όπου οι προσφερόμενες θέσεις στον ιδιωτικό τομέα ήταν περισσότερες από τις προσφερόμενες θέσεις στον δημόσιο τομέα κατά **680 θέσεις**. Η αυξητική τάση των προσφερόμενων θέσεων του ιδιωτικού τομέα έναντι των προσφερόμενων θέσεων του δημοσίου τομέα συνεχίζεται έως σήμερα. Τα ευρήματα αυτά καταδεικνύουν μια τάση αλλαγής της αγοράς του ιδιωτικού τομέα προς αξιοποίηση των αποφοίτων της Ε.Ε.Κ. και συνεπώς αποδοχής του θεσμού από τους εργοδότες.

Όσον αφορά την υλοποίηση του Μεταλυκειακού έτους – Τάξης Μαθητείας είναι εμφανές ότι υπάρχει πλεόνασμα προσφερόμενων θέσεων μαθητείας σε σχέση με τις αιτήσεις, πολύ δε περισσότερο σε σχέση με τις τοποθετήσεις. Έτσι μεσοσταθμικά φαίνεται ότι κατά την τετραετία 2019-2023 προσφέρθηκαν κατά μέσο όρο **5.890** θέσεις συνολικά, για τις οποίες έγιναν κατά μέσο όρο **4.756** αιτήσεις. Αν οι συνολικά προσφερόμενες θέσεις συγκριθούν με τις μεσοσταθμικές τοποθετήσεις που εκτιμώνται σε **3.466** θέσεις, ενισχύεται το γεγονός ότι περίπου το **50%** των προσφερόμενων θέσεων παραμένουν ακάλυπτες. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι το ποσοστό ολοκλήρωσης μαθητείας κατά την προγραμματική περίοδο 2014 – 2020

ήταν **85%** ενώ το ποσοστό ολοκλήρωσης μαθητείας το 2023 – 2024 αγγίζει το **91%**. Η σημαντική αύξηση στο ποσοστό ολοκλήρωσης δύναται να ερμηνευτεί ως το αποτέλεσμα της αύξησης του βαθμού ικανοποίησης των εργοδοτών και των μαθητευόμενων.

Από τα στοιχεία του Παρατηρητηρίου των αποφοίτων (17/11/2023) προκύπτει ότι ένα ποσοστό της τάξης του **34%**, δηλαδή λιγότεροι από τους μισούς εργαζόμενους – απόφοιτους - εργάζονται στον εργοδότη που ολοκλήρωσαν το πρόγραμμα της μαθητείας. Η εικόνα αυτή βελτιώνεται σημαντικά το 2024 (στοιχεία 11/11/2024) όπου φαίνεται ότι σχεδόν το **60%** από του μισούς εργαζόμενους – απόφοιτους - εργάζονται στον εργοδότη που έκαναν μαθητεία.

Από τα στοιχεία του 2023 και του 2024 προκύπτει ότι οι πλέον δημοφιλείς ειδικότητες με υψηλή απορρόφηση στην αγορά εργασίας είναι ο υπάλληλος τουριστικών επαγγελμάτων, ο τεχνικός μηχανολογικών εγκαταστάσεων και κατασκευών, ο τεχνικός ηλεκτρονικών υπολογιστικών συστημάτων, εγκαταστάσεων, δικτύων και τηλεπικοινωνιών, ο τεχνικός εφαρμογών πληροφορικής, ο βοηθός φαρμακείου, ο βοηθός βρεφονηπιοκόμων και η αισθητική τέχνη.

Με βάση τις διαπιστώσεις από την ως άνω ανάλυση και συνδυαστικά με τα ευρήματα από τις ατομικές συνεντεύξεις προκύπτουν ορισμένες προκλήσεις για την τάξη μαθητείας. Πρώτον, η ανάγκη για **διενέργεια μέτρησης του βαθμού ικανοποίησης** των εργοδοτών που προσφέρουν θέσεις μαθητείας ή απασχολούν αποφοίτους της τάξης μαθητείας, ώστε τα ευρήματα να αξιοποιηθούν για να σχεδιαστούν μέτρα ενίσχυσης του θεσμού του μεταλυκειακού έτους μαθητείας καθώς και βελτιώσεις στον τρόπο οργάνωσης. Δεύτερον, η ανάγκη για μεγαλύτερη **προβολή και δημοσιότητα** της τάξης μαθητείας με στόχο την αύξηση της συμμετοχής των νέων και των επιχειρήσεων σε αυτήν.

1.1.5 Διά Βίου Μάθηση

Στο πλαίσιο του παρόντος Στρατηγικού Σχεδίου στο πεδίο της Διά Βίου Μάθησης εντάσσεται η Εκπαίδευση Ενηλίκων, λόγω και των αρμοδιοτήτων της Γενικής Γραμματείας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης. Ως εκ τούτου δράσεις για την ενίσχυση της Διά Βίου Μάθησης στο πλαίσιο της πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης θα συμπεριληφθούν στα λοιπά Στρατηγικά Σχέδια του Υ.ΠΑΙ.Θ.Α..

Η διά βίου μάθηση αποτελεί εθνική πολιτική προτεραιότητα, καθώς είναι σαφής η ισχυρή σύνδεσή της με την απασχόληση, την οικονομική ευημερία, την πλήρη συμμετοχή του ατόμου στην κοινωνία και την ανάπτυξη δεξιοτήτων που υποστηρίζουν τόσο την προσωπική όσο και την επαγγελματική ανάπτυξη. Η μεταρρύθμιση του συστήματος διά βίου μάθησης στην Ελλάδα στηρίχθηκε σε μια ολοκληρωμένη στρατηγική για την Επαγγελματική Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Διά Βίου Μάθηση και όχι σε αποσπασματικές παρεμβάσεις με βάση και την ήδη αποκτηθείσα εμπειρία πολλών ετών.

Ο ν. 4763/2020 επιχείρησε μια ολιστική μεταρρύθμιση της Ε.Ε.Κ. και της Δ.Β.Μ. σε τρεις άξονες:

1. στον κοινό σχεδιασμό της Ε.Ε.Κ. και της Δ.Β.Μ.,
2. στη διασύνδεση της Ε.Ε.Κ. και της Δ.Β.Μ. με τις πραγματικές ανάγκες της αγοράς εργασίας,
3. στην αναβάθμιση της παρεχόμενης Ε.Ε.Κ..

Επίσης, επιχείρησε να θεραπεύσει μια σειρά από δυσλειτουργίες, όπως:

- τις αλληλοεπικαλύψεις μεταξύ δομών και εκπαιδευτικών διαδρομών,
- την απουσία δομών μετα-γυμνασιακού επιπέδου,
- την ύπαρξη παρωχημένων ειδικοτήτων και οδηγών κατάρτισης,
- την ανεπαρκή διασύνδεση με τις πραγματικές ανάγκες της αγοράς εργασίας (συμπεριλαμβανομένης της απουσίας συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων στον σχεδιασμό της Ε.Ε.Κ.),
- την έλλειψη αξιοπιστίας στην πιστοποίηση των επαγγελματικών προσόντων,
- τις παρατυπίες στην οργάνωση της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης που παρέχεται στα Κέντρα Δια Βίου Μάθησης (Κ.Δ.Β.Μ.).

Προκειμένου να υποστηριχθούν οι νέες πολιτικές ο ν. 4763/2020 ίδρυσε νέες δομές διακυβέρνησης: α) τη Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, και Δια Βίου Μάθησης και (ΓΓΕ.Ε.Κ.Δ.Β.Μ.), β) το Κεντρικό Συμβούλιο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Κ.Σ.Ε.Ε.Κ.), γ) την Κεντρική Επιστημονική Επιτροπή (Κ.Ε.Ε.) και δ) τα Συμβούλια Σύνδεσης με την Παραγωγή και την Αγορά Εργασίας (Σ.Σ.Π.Α.Ε.).

Πρόσφατα εντός του 2024 ψηφίστηκε ο **ν. 5082/2024** με σκοπό την περαιτέρω ενίσχυση του Εθνικού Συστήματος Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ε.Σ.Ε.Ε.Κ.), μέσω: α) της διεύρυνσης της συνεργασίας μεταξύ της επαγγελματικής εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης και β) της ουσιαστικής βελτίωσης της συνέργειας μεταξύ των διαφορετικών επιπέδων του Εθνικού Πλαισίου

Προσόντων (ΕΠΠ), με απώτερο στόχο την αναβάθμιση των γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων των αποφοίτων τους, καθώς και τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας ως προς την ομαλή ένταξη των νέων στην τοπική κοινωνία και οικονομία και συνακόλουθα στην εθνική οικονομία.

Στο νόμο αυτό προβλέπονται μεταξύ άλλων τα **Κέντρα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης** και **οι Επαγγελματικές Σχολές Κατάρτισης για άτομα με αναπηρία**.

Τα **Κ.Ε.Ε.Κ.** έχουν ως αποστολή την ενίσχυση της σύζευξης της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ε.Ε.Κ.) με την αγορά εργασίας, καθώς και με τις ανάγκες και την ιδιαίτερη φυσιογνωμία της τοπικής κοινωνίας και οικονομίας.

Αναφορικά με τη συμμετοχή των ενηλίκων σε δράσεις εκπαίδευσης και διά βίου μάθησης τα αποτελέσματα από την έρευνα της **ΕΛΣΤΑΤ για την Εκπαίδευση Ενηλίκων που διενεργήθηκε το 2023 με περίοδο αναφοράς το έτος 2022** παρουσιάζουν ειδικό ενδιαφέρον. Η έρευνα απευθύνθηκε σε άτομα ηλικίας 18 – 69 ετών με σκοπό τη συγκέντρωση πληροφοριών για τη συμμετοχή των ενηλίκων σε εκπαιδευτικά προγράμματα. Τα βασικά ευρήματα είναι τα ακόλουθα:

- η συμμετοχή των ενηλίκων είναι υψηλότερη σε προγράμματα του μη τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος από ό,τι σε προγράμματα του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος (**14,3% και 7,0%, αντίστοιχα**).
- η συμμετοχή των γυναικών είναι υψηλότερη από αυτή των ανδρών τόσο στα προγράμματα του τυπικού όσο και σε εκείνα του μη τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος (7,5% έναντι 6,5% και 15,3% έναντι 13,3%, αντίστοιχα).
- Οι άνδρες συμμετέχουν περισσότερο σε προγράμματα μη τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος.
- τα άτομα ηλικίας 35 ετών και άνω, όπως και τα άτομα που έχουν ολοκληρώσει έως κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, έχουν **πολύ μικρό ποσοστό συμμετοχής σε προγράμματα του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος**.
- τα άτομα ηλικίας 18-24 ετών, σε κατάσταση απασχόλησης μη ενεργά επιπέδου ISCED 3-4, έχουν πολύ μεγάλο ποσοστό συμμετοχής σε προγράμματα του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος.
- τα **υψηλότερα ποσοστά συμμετοχής σε προγράμματα του μη τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος** παρατηρούνται μεταξύ των ατόμων ηλικίας

- έως 34 ετών, των γυναικών, των απασχολούμενων και των ατόμων που έχουν ολοκληρώσει τριτοβάθμια εκπαίδευση.
- στη συμμετοχή σε εκπαιδευτικά προγράμματα **μη τυπικού εκπαιδευτικού** συστήματος σε σχέση με την κατάσταση απασχόλησης και την ηλικία, **το χαμηλότερο ποσοστό** παρατηρείται στα άτομα **εκτός εργατικού δυναμικού ηλικίας 55 – 69 ετών (2,3%)**, ενώ **το υψηλότερο στα άτομα εκτός εργατικού δυναμικού ηλικίας 18 – 24 ετών (81,5%)**. Στα άτομα ηλικίας 35 ετών και άνω τα ποσοστά συμμετοχής είναι μεγαλύτερα στους απασχολούμενους και στους ανέργους.
 - Τα άτομα που συμμετείχαν σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες, είτε εντός είτε εκτός του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος, ανέφεραν **ως συχνότερα αποτελέσματα αυτής της συμμετοχής το ότι τους βοήθησε να αποδίδουν καλύτερα στην εργασία τους και ότι τους βοήθησε σε προσωπικά θέματα - πλούτισαν τις γνώσεις τους, έκαναν νέες γνωριμίες.**
 - Ως κύριο λόγο που εμπόδισε τη συμμετοχή τους **σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες** αναφέρεται συχνότερα η έλλειψη τυπικών προσόντων και μάλιστα για τα άτομα ηλικίας 18 – 24 ετών φτάνει στο 54,3%. Οι επόμενοι κατά σειρά λόγοι μη συμμετοχής είναι οι οικογενειακές υποχρεώσεις (19,7%) και οι μη κατάλληλες ώρες εκπαίδευσης (18,0%).
 - Από τα άτομα που παρακολούθησαν **εκπαιδευτικές δραστηριότητες εκτός του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος, το 79,7% παρακολούθησε εκπαιδευτικές δραστηριότητες που είχαν σχέση με την εργασία τους ή με τις επαγγελματικές τους προοπτικές.** Το εν λόγω ποσοστό είναι υψηλότερο στα άτομα **25-34 ετών (88,0%)**, στα άτομα **τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (86,5%)** και στους **άνδρες (84,3%)**.
 - Οι δραστηριότητες στις οποίες συμμετείχαν συχνότερα τα άτομα που παρακολούθησαν εκπαιδευτικές δραστηριότητες **εκτός του επίσημου εκπαιδευτικού συστήματος, είχαν αντικείμενο την χρήση υπολογιστών (19,5%), και την οικονομία και διοίκηση (17,2%)**. Ακολουθούν οι τέχνες (9,1%), οι προσωπικές υπηρεσίες (8,1%) και οι υπηρεσίες ασφάλειας και μεταφορών (7,3%).
 - Τα άτομα που έχουν ολοκληρώσει έως **κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, παρακολούθησαν κατά κύριο λόγο εκπαίδευση με αντικείμενο τις τέχνες (19,6%)**, τα άτομα που έχουν ολοκληρώσει έως μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση παρακολούθησαν συχνότερα προγράμματα

για τη χρήση υπολογιστών (16,0%), ενώ τα άτομα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης παρακολούθησαν, κατά κύριο λόγο, προγράμματα που είχαν αντικείμενο τη χρήση υπολογιστών (23,3%) και την οικονομία και διοίκηση επιχειρήσεων (22,8%).

- Τα άτομα ηλικίας **18-24 ετών παρακολούθησαν κυρίως προγράμματα με θέμα την εκμάθηση ξένων γλωσσών (21,6%)** ενώ τα προγράμματα με θέμα τη χρήση υπολογιστών είναι τα πιο δημοφιλή σε άτομα ηλικίας 25-34 ετών καθώς και 55 και άνω.

Τέλος, από τη σύγκριση των στοιχείων της έρευνας του **2022** με παλαιότερες έρευνες του 2011 και 2013 παρατηρείται ότι η συμμετοχή στην τυπική εκπαίδευση κυμαίνεται σε χαμηλότερα επίπεδα από ό,τι στην μη τυπική εκπαίδευση. Επίσης, η συμμετοχή των ατόμων ηλικίας **25 έως 64** ετών σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες (στο τυπικό ή/και στο μη τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα) έχει αυξηθεί από το **2011** ενώ είναι παρόμοια με αυτήν του 2016. Ωστόσο, παρατηρούνται διαφορές από το 2016 στο 2022 στις επιμέρους κατηγορίες, όπως στους ανέργους όπου η συμμετοχή αυξάνεται ενώ μειώνεται στους απασχολούμενους (**13,2%** έναντι **10,5%** και **20,4%** έναντι **21,3%**, αντίστοιχα). Αυτή η αύξηση ενδεχομένως συνδέεται με την προσφορά επιδοτούμενων προγραμμάτων συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης προς τους ανέργους με στόχο την προώθησή τους στην αγορά εργασίας.

Από τα παραπάνω στοιχεία προκύπτει ότι, το μεγαλύτερο ποσοστό όσων ενηλίκων συμμετέχουν σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες είναι άτομα με αυξημένα τυπικά προσόντα, δηλαδή κυρίως πτυχιούχοι Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, ενώ αντίθετα, εκείνοι που έχουν χαμηλά προσόντα και συγχρόνως μεγαλύτερη ανάγκη δεν αποτελούν την ομάδα-στόχο των προγραμμάτων αυτών, παρά τις προσπάθειες που καταβάλλονται. Αυτό δεν είναι ελληνικό αποκλειστικά φαινόμενο αλλά, σύμφωνα με την Cross (Καραλής 2021:35), «όσο περισσότερη εκπαίδευση έχουν οι άνθρωποι, τόσο περισσότερο ενδιαφέρονται για περαιτέρω εκπαίδευση», καθώς η μάθηση είναι εθιστική. Έτσι, μοιάζει να παραμένει επίκαιρο το ερώτημα αν οι πολιτικές Διά Βίου Μάθησης καταφέρνουν να αμβλύνουν τις ανισότητες που παρατηρούνται στην τυπική εκπαίδευση. Κι ενώ η Δ.Β.Μ. θα μπορούσε και θα έπρεπε να αποτελεί το εργαλείο για την εξάλειψη των ανισοτήτων ή έστω για την άμβλυσή τους, στην πραγματικότητα συμβάλλει στην αναπαραγωγή τους (Καραλής, 2016).

Σύμφωνα με τη μελέτη «*Η εκπαίδευση και κατάρτιση ενηλίκων στην Ελλάδα*» (Διανεοσις, Σεπτέμβριος 2021), φαίνεται, ότι υπάρχει πρόθεση της κεντρικής διοίκησης να ενισχυθούν οι προϋποθέσεις για τον συντονισμό του πεδίου, να

συνδεθεί η επαγγελματική κατάρτιση με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, να βελτιωθούν οι υπηρεσίες που παρέχουν τα ΚΔ.Β.Μ., τα Σ.Α.Ε.Κ. και τα Σ.Δ.Ε., να αξιολογείται η απόδοση των ΚΔ.Β.Μ., να πραγματοποιείται επιμόρφωση των επιμορφωτών και των στελεχών του πεδίου, να αναβαθμιστούν οι δεξιότητες, ιδίως οι ψηφιακές, που αποκτώνται μέσω της συμμετοχής σε προγράμματα ΕΚΕ, να επιταχυνθούν οι διαδικασίες διαμόρφωσης επαγγελματικών περιγραμμάτων και πιστοποίησης των προγραμμάτων, να ενισχυθεί η ποιότητα της πραγματοποιούμενης πρακτικής άσκησης και της εκπαίδευσης από απόσταση, να ενδυναμωθεί ο θεσμός της επαγγελματικής συμβουλευτικής και να ρυθμιστούν τα επαγγελματικά δικαιώματα που σχετίζονται με προσόντα που αποκτώνται με συμμετοχή σε προγράμματα άτυπης επαγγελματικής εκπαίδευσης/κατάρτισης.

Λιγότερο ισχυρή, πάντως υπαρκτή πρόθεση διαφαίνεται στον ν. 4763/2020 αναφορικά με την ενίσχυση της γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων και την αναγνώριση της κουλτούρας διά βίου μάθησης.

Από την άλλη, παραμένουν ανοικτά δύο κρίσιμα ζητήματα: α) η θεσμοθέτηση ενός πλαισίου ποιοτικών προδιαγραφών αναφορικά με την υλοποίηση προγραμμάτων διά βίου μάθησης, και β) η θέσπιση κινήτρων προς τις επιχειρήσεις προκειμένου να εντατικοποιήσουν την εμπλοκή τους στην επαγγελματική κατάρτιση και πρακτική άσκηση.

Παρά τη σημασία της Ε.Ε.Κ. για την οικονομική μεγέθυνση, οι τρέχουσες επιδόσεις του συστήματος στην Ελλάδα υστερούν σημαντικά σε σχέση με την Ε.Ε., τόσο σε σχέση με τη συμμετοχή στην Αρχική Ε.Ε.Κ. και Συνεχιζόμενη Ε.Ε.Κ. για την ανάπτυξη δεξιοτήτων, όσο και όσον αφορά την αντιστοιχία της εκπαίδευσης με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Ειδικότερα, σύμφωνα με τη μελέτη του IOBE (2021) για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση, η Ελλάδα κατατάσσεται στην τελευταία θέση της Ε.Ε. όσον αφορά το ποσοστό συμμετοχής εργαζομένων και επιχειρήσεων σε προγράμματα κατάρτισης, με 18,5% και 21,7% αντίστοιχα. Στην τρίτη χαμηλότερη θέση κατατάσσεται η χώρα όσον αφορά τις δαπάνες για προγράμματα Σ.Ε.Ε.Κ. ως ποσοστό του εργατικού κόστους (1,1%), ενώ συγκριτικά χαμηλές είναι και οι δαπάνες για την κατάρτιση ανέργων, ειδικά σε σχέση με άλλες χώρες που αντιμετωπίζουν αυξημένα ποσοστά ανεργίας.

Δεξιότητες των ενηλίκων

Όσον αφορά την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών Ε.Ε.Κ., οι χαμηλές επιδόσεις της χώρας σε όρους ανεργίας των νέων, μακροχρόνια ανέργων, ανταγωνιστικότητας και κοινωνικής ενσωμάτωσης ευάλωτων και ευαίσθητων ομάδων δεν προσφέρουν ενθαρρυντικές ενδείξεις. Επιπλέον, καταγράφεται σημαντικό έλλειμμα δεξιοτήτων στο ανθρώπινο δυναμικό της χώρας στους σχετικούς δείκτες.

Ενδεικτικά αναφέρεται ο **Δείκτης Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας** (DESI - Digital Economy and Society Index), ο οποίος αξιολογεί τις επιδόσεις των χωρών της ΕΕ σε τέσσερις βασικούς τομείς που προωθούν τον ψηφιακό σχηματισμό. Σύμφωνα λοιπόν με την **Έκθεση για την Κατάσταση της Ψηφιακής Δεκαετίας του 2024**, η Ελλάδα να μεν έχει σημειώσει πρόοδο στον ψηφιακό μετασχηματισμό, αλλά εξακολουθεί να αντιμετωπίζει προκλήσεις σε ορισμένους τομείς παραμένοντας στις χαμηλότερες θέσεις μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ. Πιο ειδικά, και αναφορικά με τις **ψηφιακές δεξιότητες**, διαπιστώνεται ότι το 2023, το **52,5%** των Ελλήνων 16-74 ετών διέθεταν τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες, ποσοστό ελαφρώς χαμηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ (**53,9%**). Το ποσοστό αυτό συρρικνώνεται στο **20,0%** για τις ψηφιακές δεξιότητες που είναι ανώτερες των βασικών. Ως προς τη χρήση του Διαδικτύου η εικόνα είναι αρκετά πιο ενθαρρυντική αφού το 2023 το **81,9%** των Ελλήνων χρησιμοποιούσαν το Διαδίκτυο, έναντι **88,6%** κατά μέσο όρο στην ΕΕ. Οι επιχειρήσεις με πάνω από 10 εργαζομένους που παρέχουν ενδοεπιχειρησιακή κατάρτιση σε θέματα ψηφιακών δεξιοτήτων αγγίζουν μόλις το **13,4%**, έναντι **22,4%** που είναι ο ευρωπαϊκός μέσος όρος.¹³

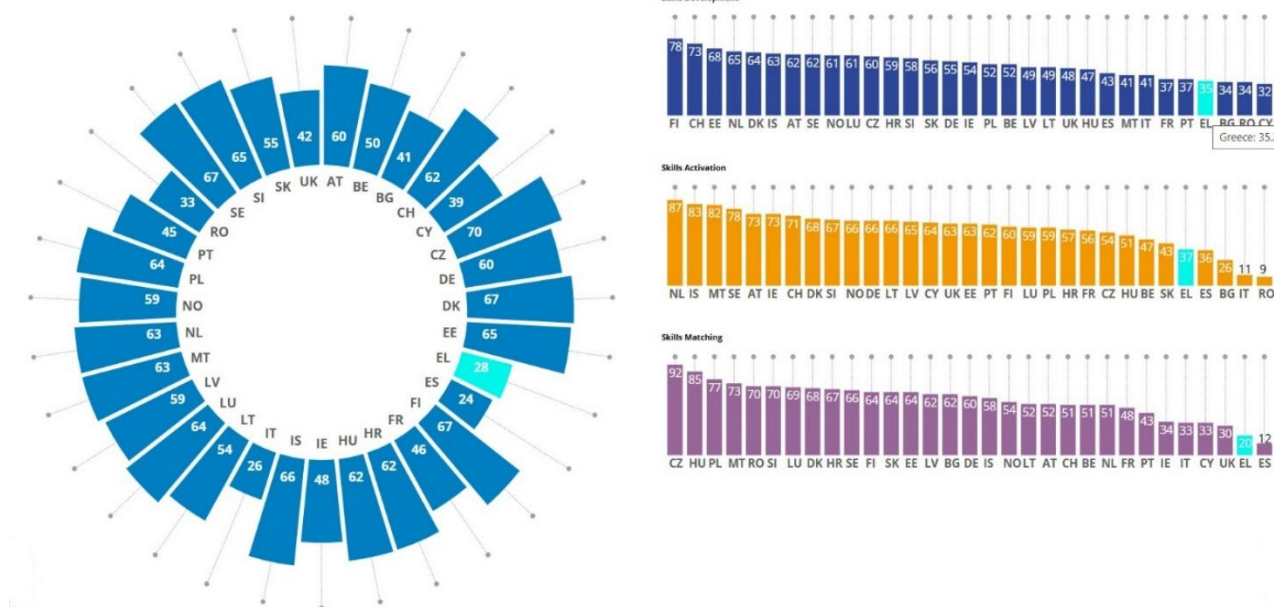
Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα δεδομένα για τον **Ευρωπαϊκό Δείκτη Δεξιοτήτων** (European Skills Index - ESI) του Cedefop, η Ελλάδα κατατάσσεται στην προτελευταία θέση (29 από 31 χώρες), μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με βαθμολογία **28,1 στα 100**. Επιμερίζοντας τον δείκτη ESI στα τρία συστατικά του μέρη παρατηρούνται τα εξής:¹⁴

- Ως προς την **ανάπτυξη δεξιοτήτων**, η οποία αφορά στην ποιότητα και την αποτελεσματικότητα των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, η χώρα μας καταλαμβάνει την 4^η θέση πριν το τέλος με βαθμολογία **35,2/100**.

¹³ Βλ. European Commission (2023): Shaping Europe's digital future, και τη σχετική βάση δεδομένων [DESI - Compare countries progress](#).

¹⁴ CEDEFOP (2024): European skills index. [Country pillars. Greece](#).

- Ως προς την **ενεργοποίηση δεξιοτήτων**, η οποία μετρά τη συμμετοχή του ανθρώπινου δυναμικού στην αγορά εργασίας, η Ελλάδα βρίσκεται στην 5^η θέση πριν το τέλος με βαθμολογία **37,4/100**.
- Ως προς την **αντιστοίχιση δεξιοτήτων**, η οποία αξιολογεί τον βαθμό στον οποίο οι δεξιότητες του εργατικού δυναμικού ανταποκρίνονται στις ανάγκες της αγοράς εργασίας, η Ελλάδα βρίσκεται στην προτελευταία θέση με βαθμολογία **20/100**.

Εικόνα 1: Ευρωπαϊκός Δείκτης Δεξιοτήτων (European Skills Index - ESI). Πηγή: CEDEFOP, 2024.

Δυστυχώς, από το 2017 μέχρι το 2024 η θέση της Ελλάδας παραμένει σταθερά στην 29^η θέση μεταξύ 31 ευρωπαϊκών χωρών. Στο διάστημα αυτό όμως, η συνολική βαθμολογία της αυξήθηκε από το **18,7** στο **28,1**. Η βελτίωση αυτή φαίνεται ωστόσο να είναι όμοια και για τα άλλες χώρες αφήνοντας αμετάβλητη την κατανομή των βαθμολογιών μεταξύ των χωρών. Η χαμηλή θέση της Ελλάδας στον δείκτη υποδηλώνει προκλήσεις στους παραπάνω τομείς, όπως η **περιορισμένη συμμετοχή των ενηλίκων** και των εργαζομένων στη **διά βίου μάθηση**, οι δυσκολίες στην ένταξη του εργατικού δυναμικού στην αγορά εργασίας λόγω **μειωμένων δυνατοτήτων ενεργοποίησης και αξιοποίησης των διαθέσιμων δεξιοτήτων** στον χώρο εργασίας και, τέλος, η **αναντιστοιχία μεταξύ των δεξιοτήτων** που προσφέρονται και αυτών που ζητούνται από την αγορά.

Επίσης αξίζει να αναφερθεί ότι σε σύγκριση με άλλες χώρες της Ε.Ε., η δαπάνη των ελληνικών επιχειρήσεων για την κατάρτιση των εργαζομένων τους κινείται σε χαμηλά επίπεδα. Με βάση το κόστος προς το σύνολο των εργαζομένων, η Ελλάδα κατατάσσεται στην 9η χαμηλότερη θέση στην Ε.Ε. (με €247 έναντι €644 κατά μέσο όρο στην Ε.Ε. και €1625 στη Δανία), ενώ με βάση το κόστος κατάρτισης ως ποσοστό του συνολικού εργατικού κόστους, η Ελλάδα μοιράζεται την 23η-25η θέση με τη Φινλανδία και τη Λιθουανία (με 1,1%, έναντι 1,7% κατά μέσο όρο στην ΕΕ και 2,7% στην Δανία).

Για την αντιμετώπιση της χαμηλής συμμετοχής και της ζητούμενης αύξησης της ελκυστικότητας των αναφερόμενων προγραμμάτων αξίζει να αναφερθούν, σύμφωνα με την άποψη των Ελλήνων πολιτών, οι λόγοι της μη συμμετοχής τους στην Ε.Κ.Ε., παρά τη γενικευμένη δήλωσή τους για την αξία της, όπως αποτυπώνονται σε δύο έρευνες (CEDEFOP 2020 & Καραλής 2021) και παρουσιάζονται σε πρόσφατη έρευνα (Κόκκος και συνεργάτες, 2021 σ. 131, 9/2021). Αν και οι ανιχνευτικές ερωτήσεις των δύο ανωτέρω ερευνών έχουν κάπως διαφορετική διατύπωση, επιτρέπουν εντούτοις την άντληση συμπερασμάτων.

Κύριοι λόγοι για τη μη συμμετοχή σε προγράμματα ΕΚΕ (%)

Εμπόδια στη συμμετοχή, 2019 (Καραλής 2021)		Παράγοντες που θα ενθάρρυναν τη συμμετοχή, 2019 (CEDEFOP, 2020)	
Κόστος συμμετοχής	80,2%	Οικονομικά κίνητρα	81%
Η ποιότητα και η οργάνωση των σεμιναρίων δεν είναι στα επιθυμητά επίπεδα	65,5%	Καλύτερη ποιότητα	78%
Τα σεμινάρια πραγματοποιούνται σε ημέρες και ώρες που δεν μπορώ να παρακολουθήσω	61,1%	Περισσότερο ευέλικτος χρόνος πραγματοποίησης	72%
Έλλειψη πληροφόρησης και ενημέρωσης για τα σεμινάρια που γίνονται	57,2%	Περισσότερη ενημέρωση και συμβουλευτική	79%
Έλλειψη χρόνου λόγω οικογενειακών υποχρεώσεων	55%	Περισσότερη υποστήριξη στις κοινωνικές και οικογενειακές υποχρεώσεις	75%

Πηγή: α) Καραλής, 2021, σ. 29. β) CEDEFOP, 2020, σσ. 66-69, 72.

Από τα δεδομένα του πίνακα και σε συνδυασμό με τα λοιπά ευρήματα από τις ατομικές συνεντεύξεις συνάγεται ότι οι βασικοί συνειδητοί και ρητοί λόγοι που αναστέλλουν τη συμμετοχή των πολιτών στην Ε.Κ.Ε. και Δ.Β.Μ. στη χώρα μας είναι οι εξής:

- συχνά οι ενδιαφερόμενοι αναγκάζονται να καταβάλουν **το κόστος συμμετοχής** (παρά την προσφορά σημαντικού αριθμού προγραμμάτων μέσω των συγχρηματοδοτούμενων έργων)
- η **χαμηλή ποιότητα** των προγραμμάτων
- η **ελλιπής πληροφόρηση**

- η απουσία ρυθμίσεων που θα διευκόλυναν την **εναρμόνιση της παρακολούθησης προγραμμάτων με τις προσωπικές τους υποχρεώσεις**
- το πεδίο άσκησης των ευρωπαϊκών και εθνικών δημόσιων πολιτικών για την εκπαίδευση και την απασχόληση αποδίδει τα τελευταία χρόνια **εμφατική σημασία στους νέους** με διάφορες πρωτοβουλίες και δράσεις, μειώνοντας ταυτόχρονα τις επενδύσεις και συρρικνώνοντας το ενδιαφέρον στους ενήλικες.
- Στην Ελλάδα το **44,5%** των ενηλίκων **35-44 ετών** κατέχει πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και αυτά τα άτομα φαίνεται να έχουν λιγότερη ανάγκη για συμμετοχή σε προγράμματα συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης και δια βίου μάθησης.
- Άρρηκτα συνδεδεμένο με το προηγούμενο είναι και το ότι τα **κίνητρα** για συμμετοχή σε Ε.Ε.Κ. και δράσεις Δ.Β.Μ. είναι μειωμένα ή εντελώς απόντα, ειδικά για τα άτομα με υψηλά προσόντα.
- **Έλλειψη εδραιωμένης κουλτούρας** δια βίου μάθησης, με έντονα **κρατοκεντρική προσέγγιση** σε αντίθεση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες όπου στο σύστημα της ΕΚΕ και της Δ.Β.Μ. συμμετέχουν ενεργά οι κοινωνικοί εταίροι, τα πανεπιστήμια, τα συνδικάτα και άλλοι φορείς.
- **Πολυδιάσπαση και ανταγωνισμός μεταξύ των παρόχων Δ.Β.Μ..**

Αξίζει να σημειωθεί ότι αρκετοί εμπειρογνώμονες καταθέτουν την άποψη ότι για τη μέτρηση των δεικτών συμμετοχής ενηλίκων στη Δ.Β.Μ. υπάρχει μεγάλη επισφάλεια, διότι δεν υπάρχει ένα κοινό μεθοδολογικό υπόβαθρο που μοιράζονται οι ερευνητές. Απαιτείται λοιπόν η ανάπτυξη και υιοθέτηση ενός **επιστημονικού μεθοδολογικού πλαισίου** για τον λειτουργικό ορισμό και τη **μέτρηση συμμετοχής των ενηλίκων στη Δ.Β.Μ..**

Σύμφωνα με την πρόβλεψη του CEDEFOP για τις δεξιότητες στην Ελλάδα έως το 2025 ([Greece - 2025 Skills forecast](#)), οι αναδυόμενες ανάγκες σε δεξιότητες θα προέρχονται κατά **58%** από νέες θέσεις εργασίας που απαιτούν **μεσαίο επίπεδο προσόντων**, πολύ υψηλότερο από τον μέσο όρο της Ε.Ε., και κατά **42%** από νέες θέσεις εργασίας που θα απαιτούν **υψηλού επιπέδου προσόντα**. Οι περισσότερες θέσεις θα δημιουργηθούν λόγω αποχωρήσεων – συνταξιοδότηση ή αλλαγή καριέρας – και όχι χάρη στη δημιουργία νέων θέσεων. Οι τομείς και τα επαγγέλματα με τις περισσότερες ανοικτές θέσεις εκτιμάται ότι θα είναι οι εξής:

- Προσωπικές υπηρεσίες (16%) – π.χ. υγεία, φροντίδα, τουρισμός.
- Πωλήσεις (13%) – π.χ. λιανικό εμπόριο.

- Διοικητική υποστήριξη και χειρισμός υπολογιστών για την καταχώρηση και διαχείριση πληροφοριών (7%).
- Καθαριστές, βοηθοί κουζίνας, ηλεκτρολόγοι και τεχνίτες.
- Επαγγέλματα υψηλής εξειδίκευσης με ανισορροπία προσφοράς/ζήτησης:
 - ο Νομικοί, κοινωνικοί, πολιτιστικοί επαγγελματίες
 - ο Πληροφορική – προγραμματιστές και τεχνικοί ICT

Οι δομικές προκλήσεις και ελλείψεις αναδεικνύουν ανεπάρκεια σε εργαζομένους με μεσαία και χαμηλά προσόντα, κυρίως λόγω δημογραφικών αλλαγών, κυρίως σε χειριστές μηχανημάτων, εργαζόμενους στην εξυπηρέτηση πελατών και τεχνίτες και επαγγελματίες μεσαίας εξειδίκευσης.

Αναφορικά με το [μέλλον της εργασίας και τις δεξιότητες των ενηλίκων στην Ελλάδα 2024-2030](#), μια πρόσφατη μελέτη εντοπίζει και παρουσιάζει τις κρίσιμες δεξιότητες, ήπιες και ψηφιακές, που θα απαιτηθούν τα επόμενα χρόνια από τους ενήλικες. Αυτές οι δεξιότητες είναι:

- Ανθεκτικότητα, ευελιξία και ευκινησία (agility)
- Ενσυναίσθηση και ενεργή ακρόαση
- Επικοινωνία
- Διαχείριση ανθρώπων
- Αναλυτική σκέψη
- Δημιουργικότητα
- Τεχνητή νοημοσύνη (AI) και μεγάλα δεδομένα (big data)
- Περιέργεια και νοοτροπία δια βίου μάθησης
- Τεχνολογική παιδεία
- Προσανατολισμός στις υπηρεσίες και εξυπηρέτηση πελατών

Μάλιστα, η μελέτη προτείνει, μεταξύ άλλων, την εισαγωγή νέων μαθημάτων, εργαστηρίων και διδακτικών μεθόδων που αναπτύσσουν τις προαναφερθείσες ήπιες δεξιότητες, καθώς και την καλλιέργεια της έννοιας της δια βίου μάθησης από το σχολείο, δεδομένου ότι το 48% αυτών των βασικών δεξιοτήτων στο μέλλον θα αλλάξει εκ νέου.

Για την πιο μακροπρόθεσμη κάλυψη της ανάγκης για ανάπτυξη δεξιοτήτων είναι απαραίτητη η διερεύνηση της **επικύρωσης και αναγνώρισης των γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων** που αποκτώνται εκτός του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος. Η αυξανόμενη σπουδαιότητα της διά βίου μάθησης θα οδηγήσει στην ανάπτυξη ρυθμίσεων που υποστηρίζουν την αποτίμηση και αξιοποίηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων – κυρίως δε την επικύρωση προγενέστερης μάθησης

και τη μεταφορά διδακτικών/πιστωτικών μονάδων. Η πιστοποίηση της τυπικής μάθησης και ο συντονισμός όλων των μορφών Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης θα άλλαζε στην ουσία όλη τη μέχρι σήμερα θολή εικόνα που επικρατεί.

Η επικρατούσα τάση σε ευρωπαϊκό επίπεδο είναι η όλο και μεγαλύτερη αξιοποίηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Κατ' αυτόν τον τρόπο τα αποτελέσματα του τι μπορεί να κάνει κάποιος ύστερα από μια μαθησιακή εμπειρία, ανεξαρτητοποιούνται από τη διάρκεια, από το χώρο διεξαγωγής ή ακόμα και από το περιεχόμενο του προγράμματος. Αυτό προσδίδει ευελιξία και φέρνει πιο κοντά τις διάφορες μορφές μάθησης στις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Το **Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Επαγγελματικών Προσόντων** (EQF) βασίζεται στην έννοια των μαθησιακών αποτελεσμάτων και αυτό θα διευκολύνει την επικύρωση και αναγνώριση των διαφόρων ειδών μάθησης στα διάφορα επίπεδα. Το ίδιο απαραίτητη κρίνεται και η δημιουργία αξιόπιστου συστήματος πιστοποίησης επαγγελματικών προσόντων. Ένα τέτοιο σύστημα προϋποθέτει την καθιέρωση εθνικών ποιοτικών προδιαγραφών (standards) κατάρτισης και την πιστοποίηση της κατάρτισης σε εθνικό επίπεδο με βάση τη διαπίστωση επάρκειας (competence-based).

Ένα νέο εργαλείο για την σύντομη, ευέλικτη και στοχευμένη αναγνώριση προσόντων είναι τα **μικροδιαπιστευτήρια** (microcredentials). Σύμφωνα με τον ορισμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2022) τα «μικρο-διαπιστευτήρια αποτυπώνουν τα μαθησιακά αποτελέσματα που έχει επιτύχει ένας εκπαιδευόμενος μέσω της παρακολούθησης ενός προγράμματος σύντομης διάρκειας. Οι μαθησιακές εμπειρίες που οδηγούν στην απόκτηση 'Μικρο διαπιστευτηρίων' σχεδιάζονται ώστε να παρέχουν γνώσεις δεξιότητες και ικανότητες που να ανταποκρίνονται άμεσα σε κοινωνικές, προσωπικές, πολιτισμικές και εργασιακές ανάγκες. Το 2021 με πρωτοβουλία του Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. οργανώθηκε δημόσια διαβούλευση για την πρωτοβουλία «Μικροδιαπιστευτήρια για διά βίου μάθηση και απασχολησιμότητα» με στόχο να συλλεχθούν ιδέες για την ανάπτυξη ενός κοινού ορισμού των μικροδιαπιστευτηρίων, προτύπων της ΕΕ για την ποιότητα και διαφάνειά τους και περαιτέρω δράσεων σε θεσμικό επίπεδο. Σημειώνεται ότι τον Ιούνιο του 2020 είχε προηγηθεί η ανακοίνωση της κοινής θέσης της Ευρωπαϊκής Συνομοσπονδίας Συνδικάτων (ETUC) και της Ευρωπαϊκής Συνδικαλιστικής Επιτροπής για την Εκπαίδευση (ETUCE), σύμφωνα με την οποία αναγνωρίζεται η αξία και η χρησιμότητα των μικροδιαπιστευτηρίων, ενώ διατυπώνονται παράλληλα συγκεκριμένες επιφυλάξεις σχετικά με την απουσία κοινού ορισμού και κατανόησης

των μικροδιαπιστευτηρίων, την ανάγκη για ένα πλαίσιο ποιότητας και την εξέταση του τρόπου αντιστοίχισής τους στο Ευρωπαϊκό και κατ' επέκταση στα Εθνικά Πλαίσια Προσόντων. Ήδη, στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στη χώρα μας ορισμένα ιδρύματα όπως π.χ. το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, προσφέρει μικροδιαπιστευτήρια μέσω συνεργασιών με άλλα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια. Ωστόσο για την Ε.Ε.Κ. και τη Δ.Β.Μ. η συζήτηση παραμένει ανοιχτή. Πρόσφατα ο Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π., ως Εθνικό Σημείο Αναφοράς (ν.4115/2013) του δικτύου EQAVET έχει ήδη ξεκινήσει από το 2023 την υλοποίηση του συγχρηματοδοτούμενου έργου (*ERASMUS-EDU-2023-EQAVET-IBA*) «Σύνδεση της Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης με τα Μικρο-διαπιστευτήρια», με ακρωνύμιο «Micro-CVET» (2023-2026) με στόχο την ανάπτυξη διαδικασιών στο πεδίο της επικύρωσης και αναγνώρισης των μαθησιακών αποτελεσμάτων που αποκτώνται μέσω της Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης, με την προοπτική της απόδοσης μικροδιαπιστευτηρίων.

Σημαντικό βήμα για την συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση είναι οι **Ατομικοί Λογαριασμοί Δεξιοτήτων**¹⁵ (ΑΛΔ). Οι ΑΛΔ αποτελούν ένα νέο εργαλείο που στοχεύει στην ενίσχυση της διά βίου μάθησης και της ανάπτυξης δεξιοτήτων. Σύμφωνα με το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, οι ΑΛΔ θεσπίστηκαν με τον νόμο 4921/2022 «Δουλειές ξανά» και αποτελούν ψηφιακό εργαλείο για την καταγραφή των υφιστάμενων δεξιοτήτων των πολιτών, καθώς και εκείνων που θα αποκτούν από προγράμματα κατάρτισης και αναβάθμισης δεξιοτήτων στα οποία θα συμμετέχουν.

Οι Α.Λ.Δ. παρέχουν τη δυνατότητα σε άνεργους και εργαζόμενους να συμμετέχουν σε προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης, με οικονομικό όφελος έως 1.500 ευρώ, συμβάλλοντας έτσι στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων τους και στην ενίσχυση της απασχολησιμότητάς τους.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹⁶ έχει εκδώσει σύσταση για τους Ατομικούς Λογαριασμούς Μάθησης, ενθαρρύνοντας τα κράτη μέλη να θεσπίσουν υποστηρικτικό πλαίσιο για την παροχή προϋπολογισμού

¹⁵ <https://ypergasias.gov.gr/>

¹⁶ <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2022/06/16/council-recommendation-on-individual-learning-accounts-to-boost-training-of-working-age-adults/>

κατάρτισης σε άτομα που βρίσκονται σε ηλικία εργασίας, με στόχο την ενίσχυση της συμμετοχής τους σε προγράμματα κατάρτισης αξιοποιήσιμα στην αγορά εργασίας.

Επομένως, οι ΑΛΔ στην Ελλάδα αποτελούν ένα επιπλέον εργαλείο προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης της διά βίου μάθησης και της προσαρμογής των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού στις σύγχρονες απαιτήσεις της αγοράς εργασίας.

Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.)

Τα «Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας» (Σ.Δ.Ε.) είναι δημόσια σχολεία ενηλίκων και αποτελούν φορείς **Γενικής Τυπικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων** και εμπίπτουν στο πεδίο της Διά Βίου Μάθησης. Απευθύνονται σε πολίτες 18 ετών και άνω, οι οποίοι δεν έχουν ολοκληρώσει την εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση. Πρόκειται για πρόωρα σχολικά διαρρέοντες πολίτες καθώς και για κοινωνικά ευάλωτους ενήλικες, οι οποίοι έχουν αντιμετωπίσει ή αντιμετωπίζουν τον εκπαιδευτικό και τον κοινωνικό αποκλεισμό είτε μέσα από τη σχολική αποτυχία είτε μέσα από άλλες μορφές κοινωνικής ευπάθειας και περιθωριοποίησης. Με τον θεσμό των Σ.Δ.Ε., παρέχεται σε αυτά τα άτομα η δυνατότητα να αποκτήσουν τίτλο ισότιμο με το απολυτήριο Γυμνασίου (ν.4763/2020), δίνοντας έμφαση στην απόκτηση σύγχρονων γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων που θα τα βοηθήσουν στην κοινωνική - οικονομική ένταξη και ανέλιξη. Σκοπός των Σ.Δ.Ε. είναι η ενίσχυση της αυτοεκτίμησης των εκπαιδευομένων και η συμβολή στην ένταξή τους ή στη βελτίωση της θέσης τους στον χώρο της εργασίας.

Ο θεσμός των Σ.Δ.Ε. αναμφίβολα αποτελεί **μια καινοτόμο εκπαιδευτική προσέγγιση** με πολλά και σημαντικά κοινωνικά και πολιτισμικά συμφραζόμενα, αφού η συμβολή τους δεν περιορίζεται μόνο στο εκπαιδευτικό της σκέλος. Αφορά σε μια ευρύτερη στοχοθεσία που συνδέεται με το αίτημα της ενίσχυσης της αυτενέργειας, της αυτοεκτίμησης αλλά και της συμμετοχικότητας των εκπαιδευομένων, αφού ως ενήλικες διαθέτουν σημαντικά βιωματικά και εμπειρικά αποθέματα, τα οποία είτε είναι ανενεργά, είτε παραμένουν εγκλωβισμένα σε μια συνθήκη απομόνωσης και αποκλεισμού. Ως εκ τούτου, τα Σ.Δ.Ε., πέρα από την πιστοποίηση βασικών δεξιοτήτων σε επίπεδο υποχρεωτικής εκπαίδευσης, με τη μεθοδολογία της εκπαίδευσης ενηλίκων, λειτουργούν και ως θύλακες κοινωνικής και πολιτισμικής ένταξης. Ο θεσμός των Σ.Δ.Ε. στην Ελλάδα τυγχάνει ευρείας αποδοχής και θετικής ανταπόκρισης από την εκπαιδευτική κοινότητα και τις τοπικές

κοινωνίες. Σημειώνεται, τέλος, ότι τα Σ.Δ.Ε. στελεχώνονται από Παιδαγωγικό Σύμβουλο, Σύμβουλο Επαγγελματικής Σταδιοδρομίας καθώς και Σύμβουλο Ψυχολόγο.

Με βάση τα στοιχεία του Υ.ΠΑΙ.Θ.Α., το σχολικό έτος 2024-2025 λειτουργούν **80** ΣΔΕ με **387** τμήματα και **5.555** εκπαιδευόμενους. Μάλιστα, **12** εξ αυτών λειτουργούν σε Σωφρονιστικά Καταστήματα, ενώ **27** τμήματα εκτός έδρας στις **13** Περιφέρειες της χώρας. Το σχολικό έτος 2023 – 2024 λειτούργησαν **79** Σ.Δ.Ε. με **388** τμήματα και **5.217** εκπαιδευόμενους, ενώ το 2022 – 2023 παρείχαν εκπαιδευτικό έργο **78** Σ.Δ.Ε. με **327** τμήματα και **5.134** εκπαιδευόμενους. Παρόλο που η αύξηση των σχολικών μονάδων ήταν ελάχιστη, η σημαντική αύξηση τόσο των τμημάτων (+59) όσο και των εκπαιδευόμενων (+421) υποδηλώνει:

- ✓ **Αύξηση της ζήτησης:** Περισσότεροι ενήλικες ενδιαφέρονται να φοιτήσουν στα Σ.Δ.Ε., γεγονός που δείχνει αυξημένη αναγνώριση της αξίας τους.
- ✓ **Βέλτιστη αξιοποίηση των υπάρχουσών δομών:** Τα Σ.Δ.Ε. κατάφεραν να εξυπηρετήσουν περισσότερους εκπαιδευόμενους χωρίς μεγάλη αύξηση σχολικών μονάδων, αλλά μέσω δημιουργίας περισσότερων τμημάτων σε ήδη υπάρχουσες μονάδες.
- ✓ **Προσαρμογή στις ανάγκες:** Η ανάπτυξη περισσότερων τμημάτων μπορεί να οφείλεται σε βελτιωμένη οργάνωση ή σε μεγαλύτερη ευελιξία στη λειτουργία των Σ.Δ.Ε., ώστε να καλύψουν τη ζήτηση.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Υ.ΠΑΙ.Θ.Α., αναφορικά με την περιφερειακή κατανομή των Σ.Δ.Ε. της χώρας, φαίνεται ότι οι περιφέρειες με τον μεγαλύτερο αριθμό Σ.Δ.Ε. είναι η Κεντρική Μακεδονία (17) και η Αττική (10), γεγονός που αντανακλά τον αυξημένο πληθυσμό και τις εκπαιδευτικές ανάγκες στις συγκεκριμένες περιοχές. Ακολουθούν οι Στερεά Ελλάδα και η Ανατολική Μακεδονία - Θράκη με 8 σχολεία η καθεμία, καθώς και η Δυτική Ελλάδα με 7. Αντίθετα, οι περιφέρειες με τον μικρότερο αριθμό Σ.Δ.Ε. είναι τα Ιόνια Νησιά και το Νότιο Αιγαίο, με μόλις 2 σχολεία η καθεμία, κάτι που πιθανώς οφείλεται στη μικρότερη πληθυσμιακή πυκνότητα και στη νησιωτική τους φύση, η οποία καθιστά δυσκολότερη την πρόσβαση σε εκπαιδευτικές δομές. Η άνιση κατανομή των Σ.Δ.Ε. σε διαφορετικές περιοχές υπογραμμίζει την ανάγκη για πολιτικές που θα διασφαλίζουν ίσες ευκαιρίες στη διά βίου μάθηση. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στις νησιωτικές και απομακρυσμένες περιοχές, ώστε να καλυφθούν οι εκπαιδευτικές ανάγκες των ενηλίκων που επιθυμούν να ολοκληρώσουν τη βασική τους εκπαίδευση.

Συνολικά, τα δεδομένα δείχνουν ότι τα Σ.Δ.Ε. γίνονται ολοένα και πιο δημοφιλή, ενώ η έως τώρα ανάπτυξή τους φαίνεται να βασίζεται περισσότερο στην επέκταση των υφιστάμενων σχολικών μονάδων παρά στη δημιουργία νέων.

Με την αριθ. 101988/Κ1/9-9-2024 ΚΥΑ (Β'5226) του Αναπληρωτή Υπουργού και του Υφυπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και της Υφυπουργού Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, ιδρύθηκαν δύο νέα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.):

- στο Μέγα Δέρειο του Δήμου Σουφλίου της Περιφερειακής Ενότητας Έβρου και
- στη Ναύπακτο του Δήμου Ναυπακτίας της Περιφερειακής Ενότητας Αιτωλοακαρνανίας.

Ταυτόχρονα, με σχετικές αποφάσεις της Γενικής Γραμματείας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Δια Βίου Μάθησης, εγκρίθηκε η λειτουργία πέντε νέων εκτός έδρας Τμημάτων:

- Του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.) Κομοτηνής, στο Δήμο Ιάσμου της Περιφερειακής Ενότητας Ροδόπης.
- Του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.) Σαπών, στο Δήμο Αρριανών της Περιφερειακής Ενότητας Ροδόπης
- Του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.) Ηρακλείου, στο Δήμο Γόρτυνας της Περιφερειακής Ενότητα Ηρακλείου.
- Του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.) Ηρακλείου, στο Δήμο Μινώα Πεδιάδας της Περιφερειακής Ενότητα Ηρακλείου.
- Του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.) Πρέβεζας, στο Δήμο Πάργας της Περιφερειακής Ενότητα Πρέβεζας.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα δημογραφικά στοιχεία των εκπαιδευόμενων.

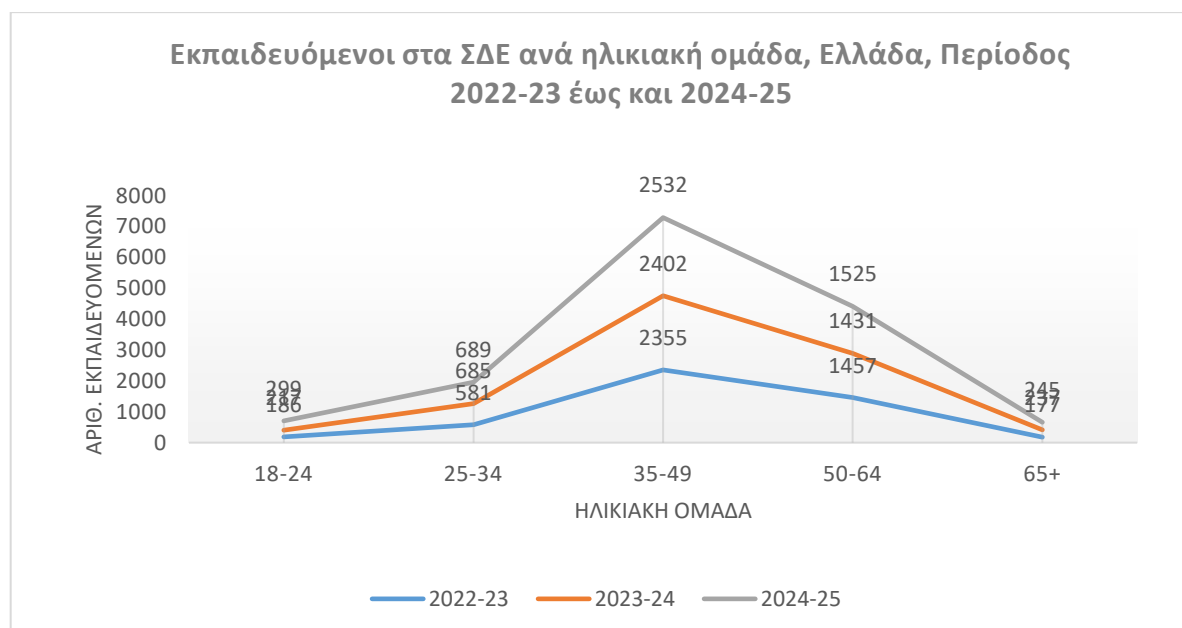
Δημογραφικά Στοιχεία Εκπαιδευόμενων των Σ.Δ.Ε. στην Ελλάδα (2022-2025)

Σχολ. Έτος	Αριθ. Εκπαιδευόμενων	Άνδρες	Γυναίκες	Σε Καταστήματα Κράτησης	Ρομά	Πρόσφυγες/Μετανάστες
2022-23	5.134	2.907	2.227	852	338	797
2023-24	5.217	2.746	2.471	792	366	1.501
2024-25	5.555	2.893	2.662	768	430	1.000

Πηγή: Υ.ΠΑΙ.Θ.Α.

Από τον πίνακα με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των εκπαιδευμένων των Σ.Δ.Ε. φαίνεται ότι κατά την τελευταία τριετία υπάρχει μία συνεχής αύξηση του αριθμού των γυναικών και των Ρομά που φοιτούν Σ.Δ.Ε. Αντίθετα οι εκπαιδευόμενοι στα σωφρονιστικά καταστήματα φαίνεται να μειώνονται έστω και σε μικρό ποσοστό (περίπου 2% κατ' έτος). Οι πρόσφυγες φαίνεται να αποτελούν σημαντικό ποσοστό των εκπαιδευομένων των Σ.Δ.Ε. (15% το έτος 2022-2023, 28% το επόμενο έτος και 18% το τρέχον έτος) το οποίο παρότι είχε μία σημαντική αύξηση κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες το έτος 2023-2024 φαίνεται να επανέρχεται στα ίδια επίπεδα την τρέχουσα χρονιά.

Επιπλέον, στο ακόλουθο διάγραμμα απεικονίζεται η κατανομή των εκπαιδευομένων των Σ.Δ.Ε. της χώρας ανά ηλικιακή ομάδα και φύλο για την περίοδο 2022-23 έως και 2024-25.

Πηγή: Υ.ΠΑΙ.Θ.Α.

Οι βασικές διαπιστώσεις από τη Μελέτη «Τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας στη σύγχρονη Ελλάδα» του ΚΑΝΕΠ ΓΣΕΕ (2024) αφορούν στα ακόλουθα:

- Όσον αφορά το ανθρώπινο δυναμικό, καταγράφεται **αύξηση του εκπαιδευτικού προσωπικού** των Σ.Δ.Ε., ωστόσο ταυτόχρονα παρατηρείται μείωση στο λοιπό προσωπικό, η οποία επηρεάζει την ποιοτική διάσταση του παραγόμενου έργου στα Σ.Δ.Ε. Ένα επιπλέον σημαντικό πρόβλημα είναι το

γεγονός πως το εκπαιδευτικό έργο των Σ.Δ.Ε. φαίνεται να στηρίζεται στους ωρομίσθιους εκπαιδευτικούς.

- Η σχολική **διαρροή είναι μικρή και στο γενικό σύνολο**, γεγονός ενδεικτικό της σημασίας που δίνουν οι μαθητές στον θεσμό. Στο πλαίσιο αυτό θα χρειαστεί να εξεταστεί ενδελεχώς η δυνατότητα επέκτασης των Σ.Δ.Ε. με τη **δημιουργία Λυκείων Δεύτερης Ευκαιρίας**.
- Η συμμετοχή των **αλλοδαπών μαθητών** στα Σ.Δ.Ε. είναι σχετικά υψηλή. Διαφαίνεται ότι ο θεσμός των Σ.Δ.Ε. λειτουργεί ως έναν βαθμό και ως μέσο **ελληνομάθειας**. Είναι ένα δεδομένο το οποίο αξίζει να μελετηθεί περαιτέρω και ανάλογα με τα ευρήματα να ληφθούν και οι απαραίτητες αποφάσεις.
- Το πλέον αξιοσημείωτο στοιχείο που αναδείχτηκε είναι ο μέσος όρος της ηλικίας των μαθητών των Σ.Δ.Ε. **Σήμερα πρόκειται χωρίς αμφιβολία για σχολείο των 40άρηδων, οι οποίοι επιστρέφουν απολύτως συνειδητά στην εκπαίδευση**, ο καθένας για τους δικούς του λόγους, και αφοσιώνονται σε αυτήν, **καθώς είναι ελάχιστο το ποσοστό αυτής της ηλικιακής ομάδας που διαρρέει σε οποιονδήποτε Κύκλο Σπουδών του Σ.Δ.Ε.** Ακριβώς αντίθετη είναι η εικόνα στην ηλικιακή ομάδα των 20άρηδων, οι οποίοι συμμετέχουν σε πολύ μικρότερο ποσοστό, ενώ εγκαταλείπουν τη φοίτηση σε πολύ μεγαλύτερα ποσοστά. Προφανώς, η εικόνα που έχουν από το τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα από το οποίο διέρρευσαν δεν αλλάζει με την είσοδό τους σε ένα Σ.Δ.Ε. και αυτό αναδεικνύεται σε μείζον ζήτημα, καθώς τα άτομα αυτά εγκαταλείποντας και τα Σ.Δ.Ε. έρχονται αντιμέτωπα με το σοβαρό ενδεχόμενο να ενταχθούν στην κατηγορία των NEETs (νέοι εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και κατάρτισης).

Αυτό που γίνεται απολύτως ξεκάθαρο από όλα τα παραπάνω είναι πως ο θεσμός των Σ.Δ.Ε. στην Ελλάδα, παρά τα όποια προβλήματα και τις όποιες δυσλειτουργίες, έχει κατορθώσει να αντέξει στον χρόνο, να αναπτυχθεί σε σημαντικό βαθμό και να αποτελεί μια πολύ σημαντική επιλογή για την επιστροφή στα θρανία.

Τα βασικά ζητήματα που χρήζουν παρέμβασης και βελτίωσης αφορούν, μεταξύ άλλων, τις υποδομές, το ανθρώπινο δυναμικό, τις εργασιακές σχέσεις, τη χρηματοδότηση, τα προγράμματα σπουδών, τα εκπαιδευτικά υλικά, την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών/εκπαιδευτών, και τη διάχυση του έργου και της αποστολής του θεσμού.

Τέλος βασικό ζήτημα αποτελεί και η παρακολούθηση της πορείας και της υποστήριξης αποφοίτων Σ.Δ.Ε. μέσω ενός παρατηρητηρίου.

1.1.6 Συμπεριληπτική Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ.

Η συμπερίληψη αναφέρεται σε μια εκπαιδευτική προσέγγιση που στοχεύει στην ισότιμη πρόσβαση και συμμετοχή όλων των σπουδαστών, ανεξαρτήτως φύλου, ικανοτήτων, αναπηριών, φυλής ή θρησκευτικών πεποιθήσεων. Ειδικά για τα άτομα με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις τα τελευταία χρόνια έχουν υπάρξει σημαντικές νομοθετικές πρωτοβουλίες που προωθούν την ένταξή τους σε δομές Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ., εσχάτως με τον ν. 5082/2024, αλλά και δράσεις επιμόρφωσης του εκπαιδευτικού προσωπικού, προσαρμογής του εκπαιδευτικού υλικού, κ.α.

Ωστόσο, η συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις στην επαγγελματική εκπαίδευση, κατάρτιση και διά βίου μάθηση στην Ελλάδα παρουσιάζει σημαντικές προκλήσεις. Σύμφωνα με το Παρατηρητήριο Θεμάτων Αναπηρίας της Ε.Σ.Α.μεΑ¹⁷ το σύνολο των ατόμων με αναπηρία 15 ετών και άνω εκτιμάται στο 10% του πληθυσμού, ήτοι ανέρχεται σε πάνω από **1 εκ. άτομα**. Το ποσοστό των ατόμων με αναπηρία 20-64 ετών που μετέχουν στον ενεργό πληθυσμό (εργατικό δυναμικό) βρέθηκε να είναι στο ιδιαίτερα χαμηλό ποσοστό του **23,7%**, ενώ το ποσοστό των απασχολούμενων ατόμων με σοβαρή αναπηρία 20-64 ετών ανέρχεται μόλις στο **18,4%**. Στις πιο νέες ηλικιακές ομάδες το **82%** των ανενεργών ατόμων με αναπηρία 15-44 ετών, δεν παρακολουθεί κάποιο πρόγραμμα εκπαίδευσης ή κατάρτισης, είτε εντός είτε εκτός του επίσημου εκπαιδευτικού συστήματος. Όλα τα παραπάνω επιβεβαιώνονται και από τα στοιχεία της Δ.Υπ.Α, τα οποία καταδεικνύουν τη μειωμένη πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στην επαγγελματική κατάρτιση. Για παράδειγμα στο σύνολο των **29.599** ανέργων με αναπηρία που ήταν εγγεγραμμένοι στο Ειδικό Μητρώο Ανέργων της Δ.Υπ.Α το 2022, μόνο το **14,6%** αυτών είχε λάβει οποιασδήποτε μορφής επαγγελματική κατάρτιση.

Ορισμένα από τα εμπόδια με τα οποία έρχονται αντιμέτωπα τα άτομα με αναπηρία στην Ε.Ε.Κ. και τη Δ.Β.Μ. σχετίζονται με:

- ✓ την έλλειψη προσβασιμότητας σε υποδομές και εγκαταστάσεις επαγγελματικής, εκπαίδευσης και κατάρτισης,
- ✓ την έλλειψη προσβάσιμου και προσαρμοσμένου εκπαιδευτικού υλικού και συμπεριληπτικών προγραμμάτων σπουδών,

¹⁷ Βλ. 14ο δελτίο στατιστικής πληροφόρησης του Παρατηρητηρίου Θεμάτων Αναπηρίας της Ε.Σ.Α.μεΑ. (Σεπτέμβριος, 2023).

- ✓ την έλλειψη προσβάσιμων εκπαιδευτικών διαδικασιών, υπηρεσιών και εξοπλισμού (όπως συμπεριληπτικές τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών, ψηφιακής εκπαίδευσης),
- ✓ την ανεπαρκή παροχή προσβάσιμων και προσαρμοσμένων προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου εκπαίδευσης, και
- ✓ τα κοινωνικά στερεότυπα και τις προκαταλήψεις.

Με βάση τον ν. 5082/2024 προβλέπεται πλέον η δυνατότητα ίδρυσης Ε.Σ.Κ. για άτομα με αναπηρία για τις περιπτώσεις ατόμων με αναπηρία τα οποία τεκμηριωμένα δεν μπορούν να φοιτήσουν σε Ε.Σ.Κ. που απευθύνεται στον γενικό πληθυσμό. Στόχος των Ε.Σ.Κ. για άτομα με αναπηρία είναι η προώθηση της ισότιμης πρόσβασης στην εκπαίδευση.

Στη χώρα μας οι Σ.Α.Ε.Κ. για άτομα με αναπηρία προσφέρουν ποιοτική επαγγελματική κατάρτιση, παρέχουν τη δυνατότητα στους καταρτιζόμενους να ενισχύσουν τα επαγγελματικά τους προσόντα, την επαγγελματική τους δυναμική, τις προοπτικές απορρόφησης στην αγορά εργασίας, καθώς και την τοποθέτησή τους σε σύγχρονες θέσεις απασχόλησης. Η φοίτηση στις Δημόσιες Σ.Α.Ε.Κ. για Άτομα με Αναπηρία είναι δωρεάν. Κατά το εκπαιδευτικό έτος 2023 – 2024 λειτούργησαν δυο Σ.Α.Ε.Κ. για άτομα με αναπηρία αρμοδιότητας Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. σε Αττική (Αγία Παρασκευή) και Κεντρική Μακεδονία (Πυλαία-Χορτιάτη). Διαχρονικά, από το 2018 έως και το 2023, ο αριθμός εγγεγραμμένων στις 2 Σ.Α.Ε.Κ. για άτομα με αναπηρία έχει τριπλασιαστεί (από 19 καταρτιζόμενοι το 2018 αυξήθηκαν σε 76 το 2023).

Επιπλέον στη χώρα μας το έτος 2024- 2025 λειτουργούν 3 Σ.Α.Ε.Κ. σε Σωφρονιστικά Καταστήματα στην Κασσάνδρα, στον Κορυδαλλό και στον Αυλώνα, με 137 καταρτιζόμενους (2024 και 2025^Α). Οι ειδικότητες που λειτουργούν είναι:

- ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ / ΟΡΓΑΝΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ,
- ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΑΣ – ΤΥΡΟΚΟΜΟΣ,
- ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΜΑΓΕΙΡΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ - ΑΡΧΙΜΑΓΕΙΡΑΣ (CHEF),
- ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ ΘΕΡΜΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ,
- ΒΟΗΘΟΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΝΟΣΗΛΕΙΑΣ,
- ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗ ΕΝΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ,
- ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΟΣ - ΣΚΙΤΣΟΓΡΑΦΟΣ

Αν και στη χώρα υπάρχουν και λειτουργούν δομές επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης για τα άτομα με αναπηρία, ορισμένες εξ αυτών παραμένουν

αδιαβάθμητες, ήτοι δεν εντάσσονται στο Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων, όπως είναι τα Εργαστήρια Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ε.Ε.Ε.Κ.) και οι επαγγελματικές σχολές της Δ.Υπ.Α. Για την ενίσχυση της συμπερίληψης των ατόμων με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις, απαιτείται μια επισκόπηση και αξιολόγηση των θεσμικών κενών που υφίστανται στις σημερινές δομές επαγγελματικής κατάρτισης, και οι οποίες οδηγούν στη μη πιστοποίηση των επαγγελματικών προσόντων των ατόμων που φοιτούν σε αυτές. Επιπλέον, απαιτείται να αξιολογηθούν οι υφιστάμενες δομές εκπαίδευσης για τα άτομα με αναπηρία, οι οποίες σήμερα φαίνεται να λειτουργούν περισσότερο ως χώροι κοινωνικής φροντίδας και λιγότερο ως σύγχρονες συμπεριληπτικές μονάδες εκπαίδευσης. Επομένως, για το ζήτημα της **ισότιμης ένταξης και συμμετοχής των σπουδαστών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες** στις δραστηριότητες των δομών Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ. χρειάζεται να εφαρμοστούν οι αρχές του **καθολικού σχεδιασμού** (universal design) και να ληφθούν υπόψη οι **πολλαπλές εκφάνσεις της προσβασιμότητας**, λαμβάνοντας υπόψη και τις σχετικές δράσεις και έργα που προβλέπονται στην **Εθνική Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2024-2030** με έμφαση στον Πυλώνα IV, Στόχος IV.4.

Η **Εθνική Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2024-2030** και ειδικότερα ο Πυλώνας IV, Στόχος IV.4 - Εξασφάλιση συμπερίληψης στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση και Διά Βίου Μάθηση, έχει ως στόχο την ένταξη δράσεων για την ενίσχυση της συμπερίληψης των ατόμων με αναπηρία στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση και τη Διά Βίου Μάθηση, οι οποίες αφορούν: α) στη βελτίωση του υφιστάμενου σχετικού θεσμικού πλαισίου και την ανάπτυξη προδιαγραφών, κατευθυντήριων οδηγιών και λοιπών εργαλείων, β) στην άρση χρόνιων παθογενειών, γ) σε στοχευμένες παρεμβάσεις για τη βελτίωση της συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία και δ) σε σχετικές δράσεις ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης, επιμόρφωσης και κατάρτισης.

Οι δράσεις της στρατηγικής για την επίτευξη του στόχου της ενίσχυσης της συμπερίληψης των ατόμων με αναπηρία στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση και τη Διά Βίου Μάθηση είναι οι ακόλουθες:

- ✓ Δράση 106: Ενίσχυση της συμπερίληψης στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση και στα προγράμματα Δια βίου μάθησης, με στόχο την παροχή πιστοποίησης στους καταρτιζόμενους με αναπηρία επί ίσοις όροις. Συμπεριληπτικά προγράμματα σπουδών που να συνάδουν με τις δεξιότητες ατόμων με αναπηρία και τις ανάγκες της κοινωνίας και της αγοράς εργασίας.

- ✓ Δράση 107: Παροχή αυξημένης μοριοδότησης υποψηφίων καταρτιζόμενων ατόμων με αναπηρία.
- ✓ Δράση 108: Παροχή κινήτρων για την υλοποίηση προγραμμάτων μαθητείας ως εργαλείο κοινωνικής συμπερίληψης και στήριξης σε μαθητές με αναπηρία.
- ✓ Δράση 109: Ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ δομών επαγγελματικής κατάρτισης, υπηρεσιών επαγγελματικής ανάπτυξης και φορέων ατόμων με αναπηρία.
- ✓ Δράση 110: Ενίσχυση της εκπροσώπησης ατόμων με αναπηρία στη διακυβέρνηση του περιφερειακού σκέλους του Εθνικού Συστήματος Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης.
- ✓ Δράση 111: Υλοποίηση ειδικού προγράμματος ψηφιακής κατάρτισης ατόμων με αναπηρία με έμφαση στη γνωριμία, εξοικείωση και εκπαίδευση στις νέες τεχνολογίες, την ψηφιακή επικοινωνία και τις δεξιότητες και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μέσω 80 «Κόμβων Ψηφιακής Ενδυνάμωσης» οι οποίοι θα στελεχωθούν με το απαραίτητο προσωπικό και εξοπλισμό.
- ✓ Δράση 112: Αύξηση οικονομικών και υλικών πόρων, ώστε να καταστεί η εκπαίδευση σε κάθε βαθμίδα συμπεριληπτική. Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: Έως Δεκέμβριο 2030 με πρώτο ορόσημο την επίσημη καταγραφή στον ετήσιο προϋπολογισμό του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού του ποσού που διατίθεται για την συμπεριληπτική εκπαίδευση ανά βαθμίδα.
- ✓ Δράση 113: Αναβάθμιση των δεδομένων που συλλέγονται αναφορικά με τους μαθητές, καταρτιζόμενους και φοιτητές με αναπηρία, μέσω των σχετικών πληροφοριακών συστημάτων (π.χ. MySchool, e-University).

1.1.7 Διοργάνωση Διαγωνισμών Δεξιοτήτων

Η διοργάνωση Εθνικών Διαγωνισμών Δεξιοτήτων και η συμμετοχή σε ευρωπαϊκούς διαγωνισμούς, όπως στον [Ευρωπαϊκό Διαγωνισμό EuroSkills](#) αποτελούν βασική στρατηγική για την αναβάθμιση και την ενίσχυση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ε.Ε.Κ). Πρωτοβουλίες όπως οι παραπάνω ανταποκρίνονται στους στρατηγικούς στόχους που έχουν τεθεί από το Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού (Υ.ΠΑΙ.Θ.Α.) και προάγουν την ανάπτυξη τεχνικών και ήπιων δεξιοτήτων, ενισχύουν τη σύνδεση της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας και συμβάλλουν στη βελτίωση της ελκυστικότητας της επαγγελματικής εκπαίδευσης, αφού όχι μόνο εστιάζουν στην καλλιέργεια δεξιοτήτων αλλά και αναδεικνύουν την αξία και τις δυνατότητες της επαγγελματικής σταδιοδρομίας.

Η συμμετοχή του Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. στο κίνημα [WorldSkills Europe](#) ξεκίνησε το 2022 και με απόφαση του Υπουργού ΠΑΙ.Θ.Α. κ. Κυριάκου Πιερρακάκη το Σεπτέμβρη του 2024 ορίστηκε επίσημα η Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Δια Βίου Μάθησης ως Νομική οντότητα (Legal entity) και επίσημο μέλος στον Ευρωπαϊκό Οργανισμό/κίνημα WorldSkills Europe με τους θεσμοθετημένους εκπροσώπους της.

Το WorldSkills Europe αποτελεί μέρος του παγκόσμιου κινήματος WorldSkills - μια ομάδα ανθρώπων και οργανισμών, συμπεριλαμβανομένης του WorldSkills International, που προωθούν από κοινού τον κοινό κοινωνικό στόχο της αύξησης της παροχής και της ανάπτυξης δεξιοτήτων. Το κίνημα προωθεί την επαγγελματική, τεχνολογική και προσανατολισμένη στις υπηρεσίες εκπαίδευση και κατάρτιση σε ολόκληρη την Ευρώπη, μέσω της συνεργασίας νέων, εκπαιδευτικών, επαγγελματιών, κυβερνήσεων και βιομηχανιών για να προετοιμαστεί το εργατικό δυναμικό και να αξιοποιήσει τα ταλέντα του σήμερα για τις θέσεις εργασίας του μέλλοντος. Η Ελλάδα μαζί με 32 ακόμη χώρες μέλη του WorldSkills Europe σχεδιάζουν και συμμετέχουν στο EuroSkills Competition - τη μεγαλύτερη εκδήλωση για την επαγγελματική εκπαίδευση και την αριστεία των δεξιοτήτων στην Ευρώπη.

Οι βασικοί στόχοι που ικανοποιούνται από τη συμμετοχή σε εθνικούς και ευρωπαϊκούς διαγωνισμούς δεξιοτήτων είναι:

Στόχος 1: Ανάπτυξη και ενδυνάμωση της Ε.Ε.Κ.

- **Ενίσχυση των γνώσεων και δεξιοτήτων**

Μέσα από τη συμμετοχή και την προετοιμασία, οι διαγωνιζόμενοι βελτιώνουν τις γνώσεις και δεξιότητές τους και αποκτούν εμπειρία στη χρήση σύγχρονων εργαλείων και τεχνολογίας που ανταποκρίνονται στις ανάγκες της αγοράς. Η συστηματική εκπαίδευση και προετοιμασία που απαιτούνται προκειμένου να μπορέσουν οι μετέχοντες να διαγωνιστούν σε τόσο υψηλά επίπεδα, ωθούν τους διαγωνιζόμενους να βελτιώσουν πέραν των τεχνικών δεξιοτήτων τους και ήπιες δεξιότητες όπως η διαχείριση χρόνου, η επίλυση προβλημάτων, η διαχείριση άγχους, οι επικοινωνιακές δεξιότητες κ.ά.. Αυτή η επιδίωξη της βελτιστοποίησης των δεξιοτήτων τους όχι μόνο ωφελεί τους διαγωνιζόμενους, αλλά δημιουργεί επίσης ένα σημείο αναφοράς (πρότυπα -role models) που θα πρέπει να ακολουθήσουν οι άλλοι μαθητές/καταρτιζόμενοι/μαθητευόμενοι αλλά και οι δομές Ε.Ε.Κ..

- **Μεταφορά καινοτομίας και τεχνογνωσίας σε εκπαιδευτικούς / εκπαιδευτές**

Οι εκπαιδευτικοί/εκπαιδευτές συμμετέχουν ενεργά στη διαδικασία, αποκτώντας πρόσβαση σε καλές πρακτικές και καινοτόμες διδακτικές μεθόδους. Η συμμετοχή τους ενισχύει τις γνώσεις και τις δεξιότητές τους, ενώ λειτουργούν ως πολλαπλασιαστές στην εκπαιδευτική κοινότητα.

Αυτό το δυναμικό περιβάλλον διασφαλίζει ότι η επαγγελματική κατάρτιση παραμένει ενημερωμένη και επικαιροποιημένη σύμφωνα με τα κλαδικά, επαγγελματικά πρότυπα και εξελίξεις.

- **Αναβάθμιση περιεχομένου Ε.Ε.Κ.**

Οι διαγωνισμοί μπορούν να συμβάλλουν στην αναθεώρηση και τον εκσυγχρονισμό των προγραμμάτων σπουδών και των οδηγών κατάρτισης, διασφαλίζοντας ότι είναι προσαρμοσμένα στις σύγχρονες απαιτήσεις της αγοράς εργασίας.

Στόχος 2: Ενίσχυση της εξωστρέφειας, της συνεργασίας, της καινοτομίας και της κινητικότητας

- **Εξωστρέφεια και Ευρωπαϊκή Προβολή**

Η συμμετοχή σε διαγωνισμούς τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο αυξάνει την ευαισθητοποίηση σχετικά με την αξία της επαγγελματικής σταδιοδρομίας και ανέλιξης. Συγκεντρώνοντας τους καλύτερους μελλοντικούς νέους επαγγελματίες από την Ελλάδα και πολλές άλλες χώρες, αυτές οι εκδηλώσεις αποδεικνύουν το υψηλό επίπεδο δεξιοτήτων και τεχνογνωσίας που απαιτούνται σε διάφορους κλάδους και επαγγέλματα και αυτή η προβολή συμβάλλει στην ενίσχυση και βελτίωση της θέσης των επαγγελματικών διαδρομών, οι οποίες συχνά υποτιμώνται σε σύγκριση με τις ακαδημαϊκές διαδρομές.

- **Σύνδεση με την αγορά εργασίας**

Η διοργάνωση διαγωνισμών δημιουργεί γέφυρες συνεργασίας με επιχειρήσεις και κοινωνικούς εταίρους, προωθώντας την απασχολησιμότητα και την ενίσχυση των γνώσεων και δεξιοτήτων που απαιτεί η σύγχρονη οικονομία. Η συμμετοχή σε διαγωνισμούς δεξιοτήτων αναμένεται να ενισχύσει σημαντικά τη δυνατότητα των συμμετεχόντων να βρουν εργασία. Οι εργοδότες αναγνωρίζουν την αφοσίωση, τις γνώσεις, τις δεξιότητες και την ανθεκτικότητα που απαιτούνται από τους διαγωνιζομένους προκειμένου να ανταγωνιστούν σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, τη διεύρυνση των επαγγελματικών προοπτικών και τη δημιουργία περισσότερων ευκαιριών σταδιοδρομίας.

- **Κοινότητα και κινητικότητα**

Οι διαγωνισμοί δημιουργούν στους συμμετέχοντες την αίσθηση ότι είναι μέρη μιας ευρύτερης κοινότητας/ομάδας. Διαγωνιζόμενοι, εμπειρογνώμονες και εκπαιδευτικοί από διαφορετικές χώρες συγκεντρώνονται για να μοιραστούν τις γνώσεις και τις εμπειρίες τους. Αυτό το δυναμικό περιβάλλον βοηθά στη δημιουργία δικτύων και συνεργασιών που μπορούν να οδηγήσουν σε περαιτέρω ευκαιρίες τόσο για μαθητές/καταρτιζόμενους /μαθητευόμενους όσο και για δομές Ε.Ε.Κ.

Στόχος 3: Ισότιμη πρόσβαση στην Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ.

- **Πρώθηση ίσων ευκαιριών**

Οι διαγωνισμοί δεξιοτήτων αποτελούν μία διοργάνωση προσβάσιμη για όλους τους νέους, ανεξαρτήτως κοινωνικής ή οικονομικής κατάστασης.

- **Ενίσχυση της συμμετοχής των νέων**

Μέσω της ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, οι διαγωνισμοί εμπνέουν νέους να ανακαλύψουν τα τεχνικά επαγγέλματα ως μια ελκυστική και βιώσιμη επιλογή καριέρας. Οι συμμετέχοντες έχουν κίνητρο να συνεχίσουν την προσπάθεια επικαιροποίησης των γνώσεων και δεξιοτήτων για να παραμείνουν ανταγωνιστικοί στην ειδικότητά τους. Αυτή η προσέγγιση είναι ζωτικής σημασίας στη σημερινή ταχέως μεταβαλλόμενη αγορά εργασίας, όπου αναδύονται συνεχώς νέες τεχνολογικές προκλήσεις.

Στόχος 4: Ψηφιακός μετασχηματισμός

- **Εισαγωγή νέων τεχνολογιών**

Οι διαγωνισμοί δεξιοτήτων προτάσσουν την εφαρμογή ψηφιακών εργαλείων και καινοτόμων τεχνολογιών, προετοιμάζοντας τους νέους για τη μετάβαση στην ψηφιακή εποχή.

- **Εκπαίδευση με σύγχρονα μέσα**

Κατά την προετοιμασία των διαγωνιζομένων αξιοποιούνται σύγχρονα μέσα και εξοπλισμός, προάγοντας την ψηφιακή εξειδίκευση και την καινοτομία μέσω της συνεργασίας των εκπαιδευτικών δομών με επαγγελματίες κάθε ειδικότητας και κοινωνικούς εταίρους/επιχειρήσεις που επιθυμούν να στηρίξουν την προετοιμασία των διαγωνιζομένων.

Στόχος 5: Αναβάθμιση των υποδομών και του εξοπλισμού

- **Εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων**

Η συμμετοχή σε διαγωνισμούς δεξιοτήτων σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο προωθούν την ανάγκη αναβάθμισης των εκπαιδευτικών υποδομών και του εξοπλισμού, καθώς όλοι οι συμμετέχοντες θα πρέπει να εκπαιδεύονται σε συνθήκες προσαρμοσμένες στις απαιτήσεις των σύγχρονων ειδικοτήτων, όπως αυτές παρουσιάζονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Στόχος 6: Ενίσχυση στρατηγικών συμπράξεων στο σύστημα διακυβέρνησης της ΕΕΚ

- **Συνεργασία και διακυβέρνηση**

Οι διαγωνισμοί δεξιοτήτων αποτελούν υπόδειγμα συνεργασίας μεταξύ κρατικών φορέων, εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, κοινωνικών εταίρων και κοινωφελών οργανισμών, θέτοντας τις βάσεις για ένα σύγχρονο και αξιόπιστο σύστημα διακυβέρνησης της ΕΕΚ. Το υψηλό επίπεδο των διαγωνισμών δεξιοτήτων είναι ελκυστικό όχι μόνο σε κυβερνήσεις αλλά και σε εκπαιδευτικές δομές παροχής εκπαίδευσης και κατάρτισης καθώς και στις βιομηχανίες, οδηγώντας σε αυξημένες επενδύσεις σε προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Αυτή η υποστήριξη μπορεί να έχει τη μορφή χρηματοδότησης, παροχής επιπλέον πόρων, υποστήριξης συμπληρωματικής κατάρτισης και πολιτικών πρωτοβουλιών, που στοχεύουν στη βελτίωση της ποιότητας και της ελκυστικότητας της επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Ειδικότερα, η συμμετοχή της Ελλάδας στους Διαγωνισμούς Δεξιοτήτων ξεκίνησε με την εγγραφή της χώρας στον Οργανισμό/Κίνημα WorldSkills Europe και τη διοργάνωση του 1ου Εθνικού Διαγωνισμού Δεξιοτήτων, που πραγματοποιήθηκε με αποκλειστική δωρεά του Ιδρύματος Μποδοσάκη. Μέσω αυτής της πρωτοβουλίας, η χώρα συμμετείχε στον 8ο Ευρωπαϊκό Διαγωνισμό Δεξιοτήτων (EuroSkills 2023), εδραιώνοντας τη χώρα στο ευρωπαϊκό πεδίο της ΕΕΚ.

Η επιτυχία του πρώτου διαγωνισμού οδήγησε στη διοργάνωση του 2^{ου} Εθνικού Διαγωνισμού Δεξιοτήτων, καθώς και στη συμμετοχή της Ελλάδας στον 9^ο Ευρωπαϊκό Διαγωνισμό Δεξιοτήτων (EuroSkills 2025), η οποία υλοποιείται με δωρεά του Ιδρύματος Μποδοσάκη και την υποστήριξη κορυφαίων φορέων και εταιρειών όπως: Κ.Δ.Β.Μ. Ι.Β.Ε.Π.Ε-ΣΕΒ, SPACE HELLAS A.E., Ινστιτούτο Διαρκούς Επιμόρφωσης Επιχειρήσεων Αυτοκινήτου (ΙΔΕΕΑ), Ελληνικό Ινστιτούτο Τεχνολογίας Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων (ΕΛΙΤΗΕ).

Οι διαγωνισμοί αυτοί δεν θα ήταν εφικτοί χωρίς την υποστήριξη κορυφαίων φορέων και εταιρειών, οι οποίοι συμβάλλουν ενεργά στην εκπαίδευση και προετοιμασία των διαγωνιζομένων. Η υποστήριξη αυτή μπορεί να λάβει πολλές μορφές, όπως χρηματοδότηση, παροχή εξοπλισμού, επιπλέον εκπαιδευτικές δράσεις και πολιτικές πρωτοβουλίες, που στοχεύουν στη βελτίωση της ποιότητας και της ελκυστικότητας της επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Η επένδυση στους διαγωνισμούς δεξιοτήτων συμβάλλει καθοριστικά στη δημιουργία ενός εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού, που μπορεί να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της σύγχρονης οικονομίας. Παράλληλα, λειτουργεί ως γέφυρα μεταξύ της εκπαίδευσης και της αγοράς εργασίας, ενισχύοντας την παραγωγικότητα, την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Το κείμενο πολιτικής διαμορφώθηκε εκ μέρους της Οργανωτικής Επιτροπής για το σχεδιασμό και τη διοργάνωση του 2^{ου} Εθνικού Διαγωνισμού Δεξιοτήτων με σκοπό τη συμμετοχή στον Ευρωπαϊκό Διαγωνισμό Δεξιοτήτων EuroSkills 2025.

1.1.8 Στοιχεία για την Αγορά Εργασίας & την Απασχόληση των Νέων

Η αγορά εργασίας στην Ελλάδα έχει υποστεί σημαντικές μεταβολές τα τελευταία χρόνια, με ιδιαίτερη έμφαση στην απασχόληση των νέων. Παρά τις προκλήσεις, παρατηρούνται τάσεις βελτίωσης, αν και η ανεργία των νέων παραμένει σε υψηλά επίπεδα σε σύγκριση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Παράλληλα, σύμφωνα με την έρευνα του EUROFOUND (2020) οι βασικές προκλήσεις για τις αγορές εργασίας στις χώρες της Ευρώπης είναι η **ευελιξία** (flexibilisation), η **εργασία μερικής απασχόλησης** (part-time work), οι **προσωρινές συμβάσεις/συμβόλαια** (temporary contracts), η **αυτο-απασχόληση** (self-employment), η **πόλωση** (polarisation)-**δυσισμός** μεταξύ υψηλά αμειβόμενων (high-paid) και χαμηλά αμειβόμενων εργαζομένων (low-paid), η **αύξηση της ανασφάλειας** (rising insecurity), τα **νέα επιχειρηματικά μοντέλα** (new business models), και τέλος, ο **αντίκτυπος της πανδημίας COVID-19**.

Σύμφωνα με στοιχεία της EUROSTAT το ποσοστό της ανεργίας τον Ιούλιο του 2024, στην Ε.Ε.-27 βρισκόταν στο **6%** (άνδρες: **5,7%**, γυναίκες: **6,4%**) και στην Ελλάδα στο **9,9%** έναντι **11,1%** τον Ιούλιο του 2023 (ΕΛΣΤΑΤ). Η νεανική ανεργία (15-24 ετών) στην Ε.Ε.-27, τον Ιούλιο του 2024 μειώθηκε στο **14,5%** (άνδρες: **15,4%**, γυναίκες:

14,2%, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στην Ελλάδα για τον ίδιο μήνα μειώθηκε στο **20%**, έναντι **27%** ένα χρόνο πριν (ΕΛΣΤΑΤ).

Εστιάζοντας στον δείκτη **NEETs** (Young People Not in Education, Employment or Training) παρατηρούμε ότι για το 4ο τρίμηνο του 2023, το ποσοστό των NEETs (15-29 ετών) στην Ε.Ε.-27 βρισκόταν στο **11,1%** (άνδρες: **10%**, γυναίκες: **12,3%**), ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στην Ελλάδα για το ίδιο τρίμηνο, ήταν πολύ μεγαλύτερο, ήτοι **16,3%** (άνδρες: 14,7%, γυναίκες: **18%**) (Eurostat, 2024).

Σύμφωνα με τη μελέτη των Παππά & Καραλή (2023) οι παράγοντες κινδύνου, δηλαδή οι συντελεστές που αυξάνουν τον κίνδυνο ένας νέος να βρεθεί στην κατηγορία των NEETs είναι το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο και οι χαμηλές δεξιότητες, οι οικονομικές δυσκολίες, ο κοινωνικός αποκλεισμός και η έλλειψη υποστηρικτικών δικτύων. Παράλληλα, σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία του CEDEFOP για την Ελλάδα, για την περίοδο 2021-2035, προβλέπεται ότι το 41% των διαθέσιμων θέσεων εργασίας θα σχετίζεται με εξειδικευμένα επαγγέλματα. Αυτό υπογραμμίζει την ανάγκη για ανάπτυξη εξειδικευμένων δεξιοτήτων μεταξύ των νέων.

Επομένως, οι ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης και οι συντονισμένες πολιτικές για την Ε.Ε.Κ. συνιστούν βασικά μέτρα για τη μείωση της ανεργίας των νέων και την αύξηση της απασχόλησής τους. Ειδικότερα, η ενίσχυση της πρόσβασης στην εκπαίδευση και την κατάρτιση με στόχο την κατάρτιση και επανακατάρτιση, η δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης για τους νέους και η υποστήριξη κοινωνικής ένταξης και μείωσης του κοινωνικού αποκλεισμού. Η εφαρμογή τέτοιων πολιτικών είναι απαραίτητη για τη μείωση του ποσοστού των NEETs και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.

1.1.9 Η Ε.Ε.Κ. σε αριθμούς

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΣΧΟΛΕΣ (ΕΠΑΣ) Δ.Υπ.Α., 2022-2025

ΕΠΑΣ & Π. ΕΠΑΣ

58 ^{51 ΕΠΑΣ}
_{7 Π. ΕΠΑΣ}
2022-23

56 ^{50 ΕΠΑΣ}
_{6 Π. ΕΠΑΣ}
2023-24

56 ^{50 ΕΠΑΣ}
_{6 Π. ΕΠΑΣ}
2024-25

ΜΑΘΗΤΕΥΟΜΕΝΟΙ ΕΠΑΣ *

6.573
2022-23

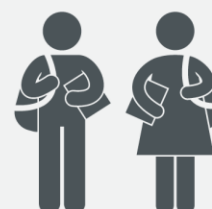
Α' ΕΤΟΣ: 4.046 Β' ΕΤΟΣ: 2.527

5.173
2023-24

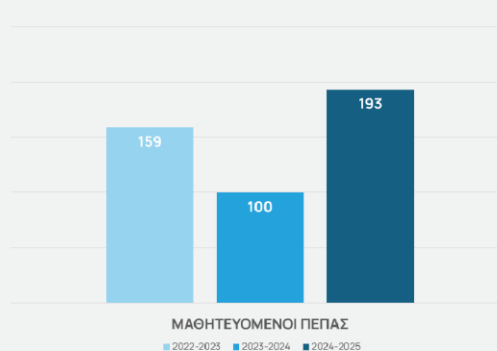
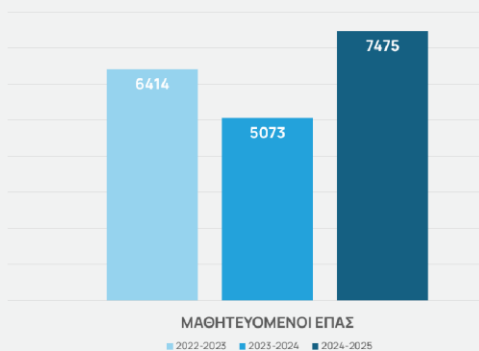

Α' ΕΤΟΣ: 3.024 Β' ΕΤΟΣ: 2.149

7.668
2024-25

Α' ΕΤΟΣ: 5.004 Β' ΕΤΟΣ: 2.664

* Στοιχεία εαρινού εξαμήνου για τα 2022-23 & 2023-24 / χειμερινού εξαμήνου για το 2024-25.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΛΥΚΕΙΑ (ΕΠΑΛ), 2022-2025

ΕΠΑΛ & Π. ΕΠΑΛ

435 410 ΕΠΑΛ
25 Π. ΕΠΑΛ
2022-23

436 411 ΕΠΑΛ
25 Π. ΕΠΑΛ
2023-24

430 405 ΕΠΑΛ
25 Π. ΕΠΑΛ
2024-25

ΜΑΘΗΤΕΥΟΜΕΝΟΙ ΕΠΑΛ *

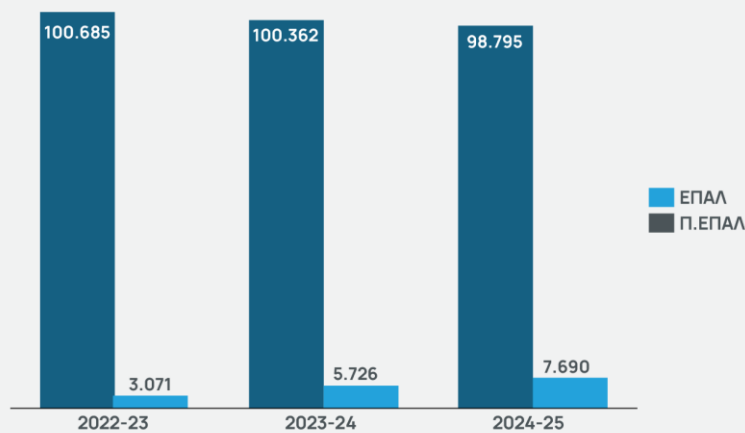
103.756
2022-23

106.088
2023-24

106.485
2024-25

* Στοιχεία εαρινού εξαμήνου για τα 2022-23 & 2023-24 / χειμερινού εξαμήνου για το 2024-25.

ΣΧΟΛΕΣ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΣΑΕΚ)

2022-23
(ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ)

ΔΗΜΟΣΙΕΣ & ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΣΑΕΚ (Πρώην ΙΕΚ)

8 ΣΑΕΚ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ
ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

123 ΣΑΕΚ ΥΠΑΙΘΑ *

6 ΣΑΕΚ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

1 ΣΑΕΚ ΣΙΒΙΤΑΝΙΔΕΙΟΥ

31 ΣΑΕΚ ΔΥΠΑ

3 ΣΑΕΚ ΥΠΑΙΘΑ
ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΚΡΑΤΗΣΗΣ

48 ΣΑΕΚ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ
ΥΓΕΙΑΣ

ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΡΤΙΖΟΜΕΝΩΝ

71.911

30.605 ΔΣΑΕΚ
41.306 ΙΣΑΕΚ

1.065 ΣΑΕΚ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ
ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

23.865 ΣΑΕΚ ΥΠΑΙΘΑ *

151 ΣΑΕΚ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

538 ΣΑΕΚ ΣΙΒΙΤΑΝΙΔΕΙΟΥ

2.722 ΣΑΕΚ ΔΥΠΑ

78 ΣΑΕΚ ΥΠΑΙΘΑ
ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΚΡΑΤΗΣΗΣ

2.186 ΣΑΕΚ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ
ΥΓΕΙΑΣ

Στις 123 Σ.Α.Ε.Κ. ΥΠΑΙ.Θ.Α. περιλαμβάνονται 2 Σ.Α.Ε.Κ. για άτομα με αναπηρία, 3 Θεματικές Σ.Α.Ε.Κ. και 10 Πειραματικές Σ.Α.Ε.Κ. (δεν περιλαμβάνονται οι 3 Σ.Α.Ε.Κ. Καταστημάτων Κράτησης & η Σ.Α.Ε.Κ. Σιβιτανιδείου).

2022-23 (εαρινό εξάμηνο)

	ΑΡΙΘΜΟΣ Σ Σ.Α.Ε.Κ. (πρώην ΙΕΚ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΤΑΡΤΙΖΟΜΕΝΩΝ Α' ΕΞΑΜΗΝΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΤΑΡΤΙΖΟΜΕΝΩΝ Β' ΕΞΑΜΗΝΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΤΑΡΤΙΖΟΜΕΝΩΝ Γ' ΕΞΑΜΗΝΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΤΑΡΤΙΖΟΜΕΝΩΝ Δ' ΕΞΑΜΗΝΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΡΤΙΖΟΜΕΝΩΝ
Σ.Α.Ε.Κ. (πρώην ΙΕΚ) ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	8	–	551	–	514	1,065
Σ.Α.Ε.Κ. (πρώην ΙΕΚ) ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ	6	–	94	–	57	151
Σ.Α.Ε.Κ. (πρώην ΙΕΚ) ΔΥΠΑ	31	–	1,391	–	1,331	2,722
Σ.Α.Ε.Κ. (πρώην ΙΕΚ) ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΥΓΕΙΑΣ	48	53	965	48	1,120	2,186
Σ.Α.Ε.Κ. (πρώην ΙΕΚ) Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. *	123	15	12,067	13	11,770	23,865
Σ.Α.Ε.Κ. (πρώην ΙΕΚ) ΣΙΒΙΤΑΝΙΔΕΙΟΥ	1	–	270	–	268	538
Σ.Α.Ε.Κ. (πρώην ΙΕΚ) Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΡΑΤΗΣΗΣ	3	–	56	–	22	78
ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΣΙΩΝ Σ.Α.Ε.Κ. (πρώην ΙΕΚ)	220	68	15,394	61	15,082	30,605
ΣΥΝΟΛΟ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ Σ.Α.Ε.Κ. (πρώην ΙΕΚ)	87	2,436	20,540	1,307	17,023	41,306
ΣΥΝΟΛΑ (Δ Σ.Α.Ε.Κ. & Ι Σ.Α.Ε.Κ.)	307	2,504	35,934	1,368	32,105	71,911
* Στις 123 Σ.Α.Ε.Κ. (πρώην ΙΕΚ) Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. περιλαμβάνονται 2 Σ.Α.Ε.Κ. (πρώην ΙΕΚ) για άτομα με αναπηρία, 3 Θεματικές Σ.Α.Ε.Κ. (πρώην ΙΕΚ) και 10 Πειραματικές Σ.Α.Ε.Κ. (πρώην ΙΕΚ) (δεν περιλαμβάνονται οι 3 Σ.Α.Ε.Κ. (πρώην ΙΕΚ) Καταστημάτων Κράτησης & η Σ.Α.Ε.Κ. (πρώην ΙΕΚ) Σιβιτανιδείου).						

ΣΧΟΛΕΣ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΣΑΕΚ)

2023-24

(ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ)

ΔΗΜΟΣΙΕΣ & ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΣΑΕΚ (Πρώην ΙΕΚ)

8 ΣΑΕΚ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ
ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

124 ΣΑΕΚ ΥΠΑΙΘΑ *

6 ΣΑΕΚ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

1 ΣΑΕΚ ΣΙΒΙΤΑΝΙΔΕΙΟΥ

30 ΣΑΕΚ ΔΥΠΑ

2 ΣΑΕΚ ΥΠΑΙΘΑ
ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΚΡΑΤΗΣΗΣ

48 ΣΑΕΚ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ
ΥΓΕΙΑΣ

ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΡΤΙΖΟΜΕΝΩΝ

74.636

30.869 ΔΣΑΕΚ
43.767 ΙΣΑΕΚ

1.022 ΣΑΕΚ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ
ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

24.087 ΣΑΕΚ ΥΠΑΙΘΑ *

208 ΣΑΕΚ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

520 ΣΑΕΚ ΣΙΒΙΤΑΝΙΔΕΙΟΥ

2.874 ΣΑΕΚ ΔΥΠΑ

82 ΣΑΕΚ ΥΠΑΙΘΑ
ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΚΡΑΤΗΣΗΣ

2.076 ΣΑΕΚ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ
ΥΓΕΙΑΣ

* Στις 124 ΣΑΕΚ ΥΠΑΙΘΑ περιλαμβάνονται 2 ΣΑΕΚ για άτομα με αναπηρία, 3 Θεματικές ΣΑΕΚ και 10 Πειραματικές ΣΑΕΚ (δεν περιλαμβάνονται οι 3 ΣΑΕΚ Καταστημάτων Κράτησης & η ΣΑΕΚ Σιβιτανιδείου).

2023-24 (εαρινό εξάμηνο)

	ΑΡΙΘΜΟΣ Σ.Α.Ε.Κ.	ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΤΑΡΤΙΖΟΜΕΝΩΝ Α' ΕΞΑΜΗΝΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΤΑΡΤΙΖΟΜΕΝΩΝ Β' ΕΞΑΜΗΝΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΤΑΡΤΙΖΟΜΕΝΩΝ Γ' ΕΞΑΜΗΝΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΤΑΡΤΙΖΟΜΕΝΩΝ Δ' ΕΞΑΜΗΝΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΡΤΙΖΟΜΕΝΩΝ
Σ.Α.Ε.Κ. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	8	-	503	-	519	1,022
Σ.Α.Ε.Κ. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ	6	-	119	-	89	208
Σ.Α.Ε.Κ. ΔΥΠΑ	30	-	1,592	-	1,282	2,874
Σ.Α.Ε.Κ. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΥΓΕΙΑΣ	48	60	1,000	41	975	2,076
Σ.Α.Ε.Κ. Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. *	124	-	12,950	12	11,125	24,087
Σ.Α.Ε.Κ. ΣΙΒΙΤΑΝΙΔΕΙΟΥ	1	-	244	-	276	520
Σ.Α.Ε.Κ. Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. ΚΑΤΑΣΤΗ- ΜΑΤΩΝ ΚΡΑΤΗΣΗΣ**	2	-	65	-	17	82
ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΣΙΩΝ Σ.Α.Ε.Κ.	219	60	16,473	53	14,283	30,869
ΣΥΝΟΛΟ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ Σ.Α.Ε.Κ.	92	2,574	20,083	1,740	19,370	43,767
ΣΥΝΟΛΑ (Δ Σ.Α.Ε.Κ. & Ι Σ.Α.Ε.Κ.)	311	2,634	36,556	1,793	33,653	74,636

* Στις 124 Σ.Α.Ε.Κ. Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. περιλαμβάνονται 2 Σ.Α.Ε.Κ. για άτομα με αναπηρία, 3 Θεματικές Σ.Α.Ε.Κ. και 10 Πειραματικές Σ.Α.Ε.Κ. (δεν περιλαμβάνονται οι 3 Σ.Α.Ε.Κ. Καταστημάτων Κράτησης & η Σ.Α.Ε.Κ. Σιβιτανιδείου).

** Τα στοιχεία αφορούν τις Σ.Α.Ε.Κ. Κασσάνδρας και 2η Κορυδαλλού.

ΣΧΟΛΕΣ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΣΑΕΚ)

2024-25
(ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ)

ΔΗΜΟΣΙΕΣ & ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΣΑΕΚ (Πρώην ΙΕΚ)

217 ΔΣΑΕΚ **90** ΙΣΑΕΚ

8 ΣΑΕΚ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ
ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

6 ΣΑΕΚ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

30 ΣΑΕΚ ΔΥΠΑ

48 ΣΑΕΚ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ
ΥΓΕΙΑΣ

121 ΣΑΕΚ ΥΠΑΙΘΑ *

1 ΣΑΕΚ ΣΙΒΙΤΑΝΙΔΕΙΟΥ

3 ΣΑΕΚ ΥΠΑΙΘΑ
ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΚΡΑΤΗΣΗΣ

ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΡΤΙΖΟΜΕΝΩΝ

86.069

39.494 ΔΣΑΕΚ

46.462 ΙΣΑΕΚ

1.190 ΣΑΕΚ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ
ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

224 ΣΑΕΚ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

3.936 ΣΑΕΚ ΔΥΠΑ

2.431 ΣΑΕΚ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ
ΥΓΕΙΑΣ

31.114 ΣΑΕΚ ΥΠΑΙΘΑ *

575 ΣΑΕΚ ΣΙΒΙΤΑΝΙΔΕΙΟΥ

137 ΣΑΕΚ ΥΠΑΙΘΑ
ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΚΡΑΤΗΣΗΣ

*Στις 121 ΣΑΕΚ ΥΠΑΙΘΑ περιλαμβάνονται 2 ΣΑΕΚ για άτομα με αναπηρία, 3 Θεματικές ΣΑΕΚ και 10 Πειραματικές ΣΑΕΚ (δεν περιλαμβάνονται οι 3 ΣΑΕΚ Καταστημάτων Κράτησης & η ΣΑΕΚ Σιβιτανιδείου)

2024-25 (εαρινό εξάμηνο)

	ΑΡΙΘΜΟΣ Σ.Α.Ε.Κ.	ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΤΑΡΤΙΖΟΜΕ ΝΩΝ Α' ΕΞΑΜΗΝΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΤΑΡΤΙΖΟΜΕΝΩΝ Β' ΕΞΑΜΗΝΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΤΑΡΤΙΖΟΜΕΝΩΝ Γ' ΕΞΑΜΗΝΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΤΑΡΤΙΖΟΜΕΝΩΝ Δ' ΕΞΑΜΗΝΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΡΤΙΖΟΜΕΝΩΝ
Σ.Α.Ε.Κ. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	8	702	-	488	-	1,190
Σ.Α.Ε.Κ. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ	6	112	-	112	-	224
Σ.Α.Ε.Κ. ΔΥΠΑ	30	2,376	-	1,560	-	3,936
Σ.Α.Ε.Κ. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΥΓΕΙΑΣ	48	1,269	41	1,080	41	2,431
Σ.Α.Ε.Κ. Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. *	121	18,277	-	12,825	12	31,114
Σ.Α.Ε.Κ. ΣΙΒΙΤΑΝΙΔΕΙΟΥ	1	290	-	285	-	575
Σ.Α.Ε.Κ. Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΡΑΤΗΣΗΣ**	1	21	-	3	-	24
ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΣΙΩΝ Σ.Α.Ε.Κ.	215	23,047	41	16,353	53	39,494
ΣΥΝΟΛΟ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ Σ.Α.Ε.Κ.	90	22,795	1,935	19,969	1,763	46,462
ΣΥΝΟΛΑ (Δ Σ.Α.Ε.Κ. & ΙΣ.Α.Ε.Κ.)	305	45,842	1,976	36,322	1,816	85,956

* Στις 121 Σ.Α.Ε.Κ. Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. περιλαμβάνονται 2 Σ.Α.Ε.Κ. για άτομα με αναπηρία, 3 Θεματικές Σ.Α.Ε.Κ. και 10 Πειραματικές Σ.Α.Ε.Κ. (δεν περιλαμβάνονται οι 3 Σ.Α.Ε.Κ. Καταστημάτων Κράτησης & η Σ.Α.Ε.Κ. Σιβιτανιδείου).

ΜΕΤΑΛΥΚΕΙΑΚΟ ΕΤΟΣ - ΤΑΞΗ ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΜΗΜΑΤΩΝ

470
2022-23

680
2023-24

802
2024-25

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΝΕΡΓΩΝ ΜΑΘΗΤΕΥΟΜΕΝΩΝ

3.899
2022-23

5.770
2023-24

6.955
2024-25

ΣΧΟΛΕΙΑ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΕΥΚΑΙΡΙΑΣ (ΣΔΕ)

ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΔΕ

78

2022-23

79

2023-24

80

2024-25

ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΜΗΜΑΤΩΝ

327

2022-23

388

2023-24

387

2024-25

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΩΝ

5.134

2022-23

5.217

2023-24

5.555

2024-25

1.2 Εξωτερικό περιβάλλον - Ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο και πολιτικές για την Ε.Ε.Κ. και τη Δ.Β.Μ.

Οι εξελίξεις στους κείριους τομείς της Ε.Ε.Κ. & Δ.Β.Μ. είναι ραγδαίες τα τελευταία χρόνια τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Η επένδυση στο «ανθρώπινο κεφάλαιο», είναι κρίσιμος παράγοντας για τη μακροχρόνια ανάπτυξη μιας χώρας. Μια χώρα μπορεί να βελτιώσει το ανθρώπινο κεφάλαιο που διαθέτει επενδύοντας σε τομείς όπως η υγεία, η παιδεία, η έρευνα και τεχνολογία, κ.ά. Ωστόσο, η εκπαίδευση και η κατάρτιση αποτελούν αδιαμφισβήτητα τις πιο σημαντικές συνιστώσες για τη βελτίωση του ανθρώπινου κεφαλαίου και συμβάλλουν στην ανταγωνιστικότητα, τη συνοχή και την ανθεκτικότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Όπως επισημαίνεται στην Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την «Πυξίδα Ανταγωνιστικότητα»¹⁸ για να παραμείνει η ΕΕ ανταγωνιστική και να είναι προετοιμασμένη για το μέλλον, είναι απαραίτητο να υποστηρίξει και να προετοιμάσει τους πολίτες της με τις δεξιότητες και ικανότητες που απαιτούνται για την επιτυχία στη μάθηση, την εργασία και τη ζωή γενικότερα. Στο πλαίσιο αυτό, η πρωτοβουλία «[Ένωση Δεξιοτήτων](#)»¹⁹ προτείνει μια νέα στρατηγική για την παροχή εκπαίδευσης και δεξιοτήτων στην Ε.Ε. που θα συνδυάζει πολιτικές εκπαίδευσης, κατάρτισης και απασχόλησης και θα υποστηρίζεται από ένα νέο μοντέλο συνεργασίας και διακυβέρνησης, Περιλαμβάνει δράσεις και στόχους με χρονικό ορίζοντα υλοποίησης έως το 2030 και εστιάζεται σε τέσσερις άξονες: (α) Ανάπτυξη δεξιοτήτων για τη ζωή μέσω στέρεων εκπαιδευτικών βάσεων, (β) Αναβάθμιση δεξιοτήτων και επανειδίκευση για δεξιότητες που θα ανταποκρίνονται στις μελλοντικές ανάγκες της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης, (γ) Κυκλοφορία δεξιοτήτων εντός της Ε.Ε για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και (δ) Προσέλκυση, ανάπτυξη και διατήρηση ταλέντων από τρίτες χώρες για την αντιμετώπιση των ελλείψεων δεξιοτήτων.

¹⁸ [Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών με τίτλο «Πυξίδα Ανταγωνιστικότητας για την ΕΕ» \(COM/2025/30 final\)](#).

¹⁹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών με τίτλο «Μια Ένωση Δεξιοτήτων» (COM/2025/90 final).

Με τα ανωτέρω κείμενα επανακαθορίζονται οι στόχοι της νέας στρατηγικής της Ε.Ε. για την ανάπτυξη μιας ανταγωνιστικής αγοράς εργασίας των δεξιοτήτων και η μετάβαση σε μία VET-S Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (VET-S: Vocational Education and Training and Skills Development)²⁰.

Για να σχεδιαστούν επιμέρους στρατηγικές σε εθνικό επίπεδο κρίνεται απαραίτητη η καταγραφή των βασικών πολιτικών-πρωτοβουλιών σε επίπεδο Ε.Ε.

Για την αποφυγή παρερμηνειών αποσαφηνίζεται ότι η παράθεση των κειμένων-πρωτοβουλιών σε ευρωπαϊκό επίπεδο αλλά την ενημέρωση περί των ευρωπαϊκών τάσεων. Για τα πιο σημαντικά κείμενα της Ε.Ε. είναι κρίσιμο να ερευνηθεί επαρκώς το εάν και σε ποιον βαθμό ισχύουν στην περίπτωση της χώρας μας, αλλά και με ποιόν τρόπο, εφόσον αντικατοπτρίζουν εθνικές προτεραιότητες θα μπορούσαν να υλοποιηθούν. Παράλληλα, υψηλότερη προτεραιότητα προκύπτει στην περίπτωση συμμόρφωσης της χώρας μας σε ευρωπαϊκή οδηγία ή άλλη σχετική πρωτοβουλία.

1.2.1 Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση

Η Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (Ε.Ε.Κ.) στην Ευρώπη εξελίσσεται με στόχο την προσαρμογή στις ανάγκες της σύγχρονης αγοράς εργασίας και την ενίσχυση της διά βίου μάθησης. Οι τρέχουσες τάσεις επικεντρώνονται στον **ψηφιακό μετασχηματισμό** της εκπαίδευσης, με την ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών, όπως η τεχνητή νοημοσύνη και η εικονική πραγματικότητα, στη μαθησιακή διαδικασία. Παράλληλα, δίνεται έμφαση στην **πράσινη μετάβαση** (greening), με προγράμματα που προωθούν δεξιότητες βιωσιμότητας και κυκλικής οικονομίας. Η μαθητεία και η συνεργασία με τις επιχειρήσεις ενισχύονται, προσφέροντας στους εκπαιδευόμενους περισσότερες ευκαιρίες πρακτικής εμπειρίας. Επιπλέον, η **κινητικότητα** των σπουδαστών και εκπαιδευτικών ενθαρρύνεται μέσω πρωτοβουλιών όπως το Erasmus+, προωθώντας τη διακρατική ανταλλαγή γνώσεων και δεξιοτήτων. Τέλος, η ενίσχυση της **κοινωνικής ένταξης** μέσω της Ε.Ε.Κ. παραμένει προτεραιότητα, με έμφαση στη στήριξη ευάλωτων ομάδων και την προώθηση ίσων ευκαιριών στη μάθηση και την απασχόληση.

²⁰ <https://www.cedefop.europa.eu/en/publications/4223>

Σημαντικό μέρος της εφαρμογής του **Ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων**²¹ βασίζεται στην Ε.Ε.Κ. Η πρώτη αρχή περί εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης χαρακτηριστικά αναφέρει «Κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση, κατάρτιση και διά βίου μάθηση προκειμένου να διατηρήσει και να αποκτήσει δεξιότητες που θα του επιτρέψουν να συμμετέχει πλήρως στην κοινωνία και να διαχειρίζεται με επιτυχία τις αλλαγές στην αγορά εργασίας». Αντίστοιχα στην τέταρτη αρχή περί ενεργού υποστήριξης για την εξεύρεση απασχόλησης, αλλά και στην πέμπτη αρχή περί ασφαλούς και ευπροσάρμοστης απασχόλησης γίνεται αναφορά για στήριξη και πρόσβαση στην κατάρτιση.

Η ευρωπαϊκή συνεργασία στα θέματα Ε.Ε.Κ. έχει ενισχυθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια. Η επαγγελματική εκπαίδευση αναγνωρίστηκε επισήμως ως τομέας κοινοτικής αρμοδιότητας από τη **Συνθήκη της Ρώμης** το 1957 και στη συνέχεια με τη **Δήλωση της Κοπεγχάγης** (29-30 Νοεμβρίου 2002) τέθηκαν οι βάσεις για μια ευρωπαϊκή στρατηγική ενισχυμένης συνεργασίας στον τομέα της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Διαδικασία της Κοπεγχάγης).

Αν και η συνεργασία αυτή αποτέλεσε τον καταλύτη για τον εκσυγχρονισμό της Ε.Ε.Κ. σε πολλά κ-μ και υποστήριξε την προσπάθεια για την επίτευξη στρατηγικών στόχων της Ε.Ε. , η Ε.Ε.Κ. (ειδικά τα Συστήματα Αρχικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης) εξακολουθεί να εφαρμόζεται με διαφορετικό τρόπο από χώρα σε χώρα.

Τα συστήματα Ε.Ε.Κ. στην Ευρώπη βασίζονται σε ένα καλά ανεπτυγμένο δίκτυο ενδιαφερομένων μερών (stakeholders) , με γνώμονα την αρχή του διαλόγου και της συμμετοχικότητας. Στα δίκτυα αυτά συμμετέχουν οι κοινωνικοί εταίροι, όπως είναι οι εργοδότες και οι συνδικαλιστικές ενώσεις, επιμελητήρια, εκπρόσωποι της κοινωνίας των πολιτών κ.άλ. Τα συστήματα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης αποτελούνται από την Αρχική και τη Συνεχιζόμενη Ε.Ε.Κ. Η Αρχική Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (Α.Ε.Ε.Κ.) παρέχεται συνήθως στο επίπεδο της ανώτερης δευτεροβάθμιας και στο επίπεδο της μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, πριν από την είσοδο των σπουδαστών στον επαγγελματικό βίο. Η Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (Σ.Ε.Ε.Κ.) παρέχεται μετά την αρχική εκπαίδευση και κατάρτιση ή μετά την είσοδο στον επαγγελματικό βίο. Αποσκοπεί στην αναβάθμιση των γνώσεων, στην παροχή βοήθειας στους πολίτες για την απόκτηση νέων δεξιοτήτων, στην μετεκπαίδευση και στην προαγωγή της

²¹ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/economy-works-people/jobs-growth-and-investment/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_el

προσωπικής και της επαγγελματικής εξέλιξης. Η Σ.Ε.Ε.Κ. θα πρέπει να βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στις ανάγκες της αγοράς εργασίας και το μεγαλύτερο μέρος της μάθησης να πραγματοποιείται στο χώρο εργασίας.

Η Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση θεωρείται το κλειδί για τη μείωση του ποσοστού ανεργίας των νέων και για τη διευκόλυνση της μετάβασης των νέων από την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας. Οι φορείς χάραξης πολιτικής σε ολόκληρη την Ε.Ε. αναζητούν τρόπους για να αυξηθεί η ελκυστικότητα των προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης και μαθητείας, προκειμένου να μπορούν να προσφέρουν μια εναλλακτική οδό πέρα από τα προσόντα της γενικής δευτεροβάθμιας και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και να ανταποκρίνονται καλύτερα στις δεξιότητες που χρειάζονται οι εργοδότες.

Η **Διακήρυξη του Herning** (Declaration of Herning) η οποία υιοθετήθηκε στο άτυπο Συμβούλιο Υπουργών αρμόδιων για θέματα ΕΕΚ, τον Σεπτέμβριο του 2025 επιβεβαιώνει τη στρατηγική σημασία των επαγγελματικών δεξιοτήτων για την οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική συνοχή και την πράσινη μετάβαση. Οι δεξιότητες αναγνωρίζονται ως καταλύτης καινοτομίας, παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας σε έναν ταχέως μεταβαλλόμενο κόσμο. Οι υπογράφωντες δεσμεύονται να ενισχύσουν τα συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, επενδύοντας σε σύγχρονα προγράμματα, τεχνολογική υποδομή και εκπαιδευτικό προσωπικό υψηλών προσόντων. Παράλληλα, δίνεται έμφαση στην ενίσχυση της κινητικότητας, της διασύνδεσης με την αγορά εργασίας και της προσβασιμότητας για όλους. Η διακήρυξη προωθεί την αριστεία στις δεξιότητες μέσω διεθνών διαγωνισμών, ενώ ενθαρρύνει την αναγνώριση των δεξιοτήτων ως θεμέλιο για βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. Τέλος, καλεί τα κράτη-μέλη, τους κοινωνικούς εταίρους και τους πολίτες να επενδύσουν συλλογικά στο ανθρώπινο κεφάλαιο, ως μέσο θωράκισης του ευρωπαϊκού μέλλοντος.

Την 1η Ιουλίου 2020 η Επιτροπή πρότεινε μια φιλόδοξη ατζέντα για την καθοδήγηση των προσπαθειών με στόχο την ανάκαμψη από την κρίση της COVID-19 στους τομείς της απασχόλησης και της κοινωνικής πολιτικής. Η ατζέντα επικεντρώνεται στις δεξιότητες και την Ε.Ε.Κ. και περιλαμβάνει την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με το **Ευρωπαϊκό Θεματολόγιο Δεξιοτήτων** (European Skills Agenda) για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ανθεκτικότητα ([COM/2020/274](#) final)²². Πρόκειται για ένα πενταετές σχέδιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με συγκεκριμένες δράσεις, στόχους και δείκτες επίτευξης μέχρι το 2025.

²² https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/policies-and-activities/skills-and-qualifications/european-skills-agenda_en

Μεταξύ άλλων επιδιώκονται η αύξηση της συμμετοχής σε προγράμματα Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ. για τους νέους ενήλικες, για όσους αναζητούν εργασία, αλλά και για τους εργαζομένους με μικρή εμπειρία και με χαμηλά εκπαιδευτικά προσόντα. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχεδιάζει μια σειρά από δραστηριότητες κατάρτισης ενηλίκων και προγράμματα εκπαίδευσης, αξίας 540 εκατομμυρίων, που σχεδιάστηκαν βάσει του πλαισίου του Ευρωπαϊκού Θεματολογίου Δεξιοτήτων και ευθυγραμμίζονται με τους στόχους της Ψηφιακής Δεκαετίας, όπως για παράδειγμα η διασφάλιση ότι έως το 2030 το **80%** των ευρωπαίων πολιτών θα πρέπει να διαθέτει τουλάχιστον ένα βασικό επίπεδο ψηφιακών δεξιοτήτων, με μακροπρόθεσμη επιδίωξη να αυξηθεί ο συνολικός αριθμός των ενηλίκων που θα διαθέτουν βασικές ψηφιακές δεξιότητες σε **230 εκατομμύρια**.

Η εν λόγω ανακοίνωση παρουσιάζει 12 δράσεις της Ε.Ε. που στόχο έχουν να στηρίξουν τις συμπράξεις για τις δεξιότητες, την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανειδίκευση, καθώς και την ενίσχυση της Δ.Β.Μ.. Ένα σημαντικό παραδοτέο στο πλαίσιο της ανακοίνωσης είναι ένα σύμφωνο για τις δεξιότητες ([Pact for Skills](#)), το οποίο δρομολογήθηκε τον Νοέμβριο του 2020 κατά τη διάρκεια της ευρωπαϊκής εβδομάδας επαγγελματικών δεξιοτήτων με στόχο την κινητοποίηση των ενδιαφερόμενων για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανεκπαίδευση των ατόμων σε ηλικία εργασίας και τη διευκόλυνση της δικτύωσης και συνεργασίας (κατά περίπτωση μέσω συμπράξεων).

Επισημαίνεται ότι το Ευρωπαϊκό Θεματολόγιο για την Εκπαίδευση Ενηλίκων, εκδόθηκε το 2011 ([2011/C 372/01](#))²³. Ακολούθησε η δημοσίευση του Ψηφίσματος του Συμβουλίου σχετικά με νέο ευρωπαϊκό θεματολόγιο για την εκπαίδευση των ενηλίκων 2021-2030 ([2021/C 504/02](#)) - [Council Resolution on a new European agenda for adult learning 2021-2030], το οποίο θέτει τους νέους στόχους και τις βασικές προτεραιότητες του ευρωπαϊκού θεματολογίου για την εκπαίδευση των ενηλίκων για την περίοδο έως το 2030 (εδόφια 24, 25), ενώ θέτει και τους στόχους και τους δείκτες της Ε.Ε. για τη Συμμετοχή των Ενηλίκων στη Μάθηση.

²³ Ψήφισμα του Συμβουλίου σχετικά με ένα ανανεωμένο ευρωπαϊκό θεματολόγιο για την εκπαίδευση των ενηλίκων (2011/C 372/01)

Οι βασικοί στόχοι μέχρι το τέλος του 2025 είναι:

Η ανακοίνωση συνοδεύεται από έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής σχετικά με την αξιολόγηση της σύστασης του Συμβουλίου του 2012 για την επικύρωση της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης.

Στις 24 Νοεμβρίου 2020 το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξέδωσε σύσταση για την **Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ανθεκτικότητα** (2020/C 417/01)²⁴. Η σύσταση καθορίζει βασικές αρχές για να εξασφαλιστεί ότι η Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση είναι ευέλικτη υπό την έννοια ότι προσαρμόζεται γρήγορα στις ανάγκες της αγοράς εργασίας και παρέχει ευκαιρίες ποιοτικής μάθησης, τόσο για τους νέους, όσο και τους ενήλικες. Δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην αυξημένη ευελιξία της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, στις ενισχυμένες ευκαιρίες μάθησης και μαθητείας στον χώρο εργασίας και στη βελτίωση της διασφάλισης της ποιότητας. Η σύσταση αντικαθιστά επίσης τη σύσταση EQAVET—Ευρωπαϊκή διασφάλιση της ποιότητας στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση— και περιλαμβάνει επικαιροποιημένο πλαίσιο για την EQAVET, με δείκτες ποιότητας και περιγραφικούς δείκτες, ενώ καταργεί την προηγούμενη σύσταση ECVET. Για την προαγωγή των μεταρρυθμίσεων αυτών, η Επιτροπή στηρίζει, μεταξύ άλλων, τα Κέντρα Επαγγελματικής Αριστείας, τα οποία συγκεντρώνουν τοπικούς εταίρους για την ανάπτυξη «οικοσυστημάτων δεξιοτήτων». Τα οικοσυστήματα δεξιοτήτων θα συμβάλουν στις στρατηγικές περιφερειακής, οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, καινοτομίας και έξυπνης εξειδίκευσης.

Για την καταγραφή των προσπαθειών η Ε.Ε. στο πλαίσιο της σύστασης συνιστά στα κράτη μέλη να καταβάλουν προσπάθειες για την επίτευξη, έως το 2025, των

²⁴ Σύσταση του Συμβουλίου της 24ης Νοεμβρίου 2020 σχετικά με την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (Ε.Ε.Κ.) για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ανθεκτικότητα (2020/C 417/01).

ακόλουθων στόχων σε επίπεδο Ε.Ε., οι οποίοι αποτελούν μέρος των σχετικών ευρωπαϊκών πλαισίων παρακολούθησης, μεταξύ άλλων στον τομέα της εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και των κοινωνικών πολιτικών και των πολιτικών απασχόλησης:

- το ποσοστό των απασχολούμενων αποφοίτων από την Ε.Ε.Κ. θα πρέπει να είναι τουλάχιστον **82%**²⁵,
- το **60%** των πρόσφατων αποφοίτων νέων από την Ε.Ε.Κ. επωφελούνται από τη μάθηση που βασίζεται στην εργασία κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής τους εκπαίδευσης και κατάρτισης. Ο στόχος αφορά όλες τις μορφές μάθησης που βασίζονται στην εργασία. Ως εκ τούτου, θα συμβάλλει στην αύξηση των ευκαιριών συμμετοχής σε προγράμματα μαθητείας τα οποία μπορούν να χρηματοδοτηθούν από την πρωτοβουλία Εγγυήσεις για τη Νεολαία.
- το **8%** των εκπαιδευομένων στην Ε.Ε.Κ. επωφελείται από μαθησιακή κινητικότητα στο εξωτερικό.

Στις 30 Νοεμβρίου 2020 υπουργοί αρμόδιοι για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση από τα κράτη μέλη της Ε.Ε., τις υποψήφιες χώρες και τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο — Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΟΧ-ΕΖΕΣ), Ευρωπαίοι κοινωνικοί εταίροι και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκριναν τη «**Δήλωση του Osnabrück**» του 2020, σχετικά με την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, ως καταλύτη ανάκαμψης και δίκαιης μετάβασης στην ψηφιακή και πράσινη οικονομία». Η δήλωση βασίζεται στη σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ανθεκτικότητα και καθορίζει δράσεις πολιτικής για την περίοδο 2021-2025 στους ακόλουθους τομείς :

- προώθηση της ανθεκτικότητας και της αριστείας στην ΕΕΚ μέσω ποιοτικής, συμπεριληπτικής και ευέλικτης Ε.Ε.Κ.,
- διαμόρφωση νέας αντίληψης για τη διά βίου μάθηση με έμφαση στη σημασία της Συνεχιζόμενης Ε.Ε.Κ. και της ψηφιοποίησης,
- προώθηση της βιωσιμότητας της Ε.Ε.Κ.,
- ανάπτυξη ενός Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και Διεθνοποίηση της Ε.Ε.Κ.

Στις πολιτικές για την Ε.Ε.Κ. περιλαμβάνεται μεταξύ άλλων:

- Η Σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο για **ποιοτικά και αποτελεσματικά προγράμματα μαθητείας**, η οποία προσδιορίζει **14** βασικά κριτήρια, τα οποία πρέπει να χρησιμοποιούν οι χώρες της Ε.Ε. και οι

²⁵ Καλύπτει την ηλικιακή ομάδα 20-34 ετών που αποφοίτησαν πριν από 1-3 έτη από την ανώτερη δευτεροβάθμια ή μεταδευτεροβάθμια, μη τριτοβάθμια ΕΕΚ.

ενδιαφερόμενοι φορείς για να αναπτύσσουν ποιοτικά και αποτελεσματικά προγράμματα μαθητείας

- Η «**Ευρωπαϊκή Συμμαχία για Θέσεις Μαθητείας (E.A.F.A)**», που συστάθηκε το 2013, έχει κινητοποιήσει αποτελεσματικά τα κράτη μέλη της Ε.Ε., την Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών, τις υποψήφιες προς ένταξη στην Ε.Ε. χώρες, καθώς και περισσότερους από 230 ενδιαφερομένους να συμμετάσχουν στην ενίσχυση της προσφοράς, της ποιότητας και της προβολής των θέσεων μαθητείας. Πρόσφατα, προστέθηκε στους στόχους της Συμμαχίας η κινητικότητα των μαθητευομένων. Επισημαίνεται ότι το Υ.ΠΑΙ.Θ.Α., το ΥΠΕΚΥ και η ΔΥΠΑ έχουν καταθέσει από το 2019 κείμενο εθνικών δεσμεύσεων για την προώθηση του θεσμού της μαθητείας στην Ε.Α.Φ.Α. Επίσης η ΔΥΠΑ είναι μέλος της Ε.Α.Φ.Α. από το 2017 και έχει διακριθεί για την προσφορά της στη Μαθητεία και την Ε.Ε.Κ.
- Το «**Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μαθητευομένων**», το οποίο δημιουργήθηκε για να διασφαλίζεται ότι η γνώμη των νεαρών μαθητευομένων θα λαμβάνεται υπόψη στις συζητήσεις σχετικά με την Ε.Ε.Κ. και τις θέσεις μαθητείας.

Σήμερα, μεγάλο μέρος των νέων δεν έχει τις απαραίτητες δεξιότητες για να εισέλθει στην αγορά εργασίας. Οι **πράσινες και ψηφιακές μεταβάσεις** που επιταχύνθηκαν από την πανδημία COVID-19 άσκησαν περαιτέρω πίεση στους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων να μειώσουν την αναντιστοιχία δεξιοτήτων, μέσω της αναβάθμισης υπάρχουσών δεξιοτήτων και της ανάπτυξης νέων δεξιοτήτων των εργαζομένων όλων των ηλικιών. Η **μαθητεία** αποδεικνύεται ότι είναι ένα αποτελεσματικό και αποδοτικό μέσο για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων που απαιτούνται για τον κόσμο της εργασίας. Όπως είπε ο Επίτροπος Schmit: «Τα προγράμματα μαθητείας είναι ένας πολύ καλός τρόπος για να εισέλθουν οι άνθρωποι στην αγορά εργασίας ή να αλλάξουν τομείς. Είναι επίσης ένα ιδανικό μέσο για τις εταιρείες οι οποίες μπορούν να εκπαιδεύσουν άτομα σύμφωνα με τις ακριβείς ανάγκες τους. Είναι μια win-win εμπειρία!».²⁶ Άλλωστε τα σχήματα μαθητείας είχαν περιληφθεί και αναδειχθεί και βάσει της Σύστασης του Συμβουλίου της 30ής Οκτωβρίου 2020 για «**μια γέφυρα προς την απασχόληση — ενίσχυση των εγγυήσεων για τη νεολαία**» και για την κατάρτιση της σύστασης του Συμβουλίου, της 22ας Απριλίου 2013, για τη θέσπιση εγγυήσεων για τη νεολαία (2020/C 372/01). Η συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους συμβάλλει στη διασφάλιση ότι τα προγράμματα μαθητείας είναι σχετικά με τον κόσμο της εργασίας, και χωρίς αποκλεισμούς και ότι οι μαθητευόμενοι γνωρίζουν τα εργασιακά δικαιώματά τους. Όπως δήλωσε ο Guy Ryder: «Όταν κοιτάζετε

26

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=89&newsId=9950&furtherNews=yes&langId=en&>

συστήματα μαθητείας σε όλο τον κόσμο, ο πιο σημαντικός παράγοντας επιτυχίας είναι πρακτικά πάντα ο κοινωνικός διάλογος. Η μαθητεία λειτουργεί επειδή συνδέει την εκπαίδευση στην τάξη και στο χώρο εργασίας και επειδή αξιοποιεί τις γνώσεις τόσο των εργοδοτών όσο και των εργαζομένων σχετικά με το τι απαιτείται και πώς πρέπει να παρασχεθεί».

Χάρη στη **Σύσταση για αποτελεσματικά προγράμματα μαθητείας (2018/C 153/01)** (EFQEA) και την ανανεωμένη **Ευρωπαϊκή Συμμαχία για τη Μαθητεία (EAFA)** σημειώθηκε μεγάλη πρόοδος στον καθορισμό ποιοτικών προγραμμάτων μαθητείας, στη βελτίωση της ελκυστικότητάς τους και στη συμμετοχή κοινωνικών εταίρων και άλλων βασικών παραγόντων, όπως οι ίδιοι οι μαθητευόμενοι, στο σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων μαθητείας. Κατά τη διάρκεια του συνεδρίου στις 16/3/2021, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ILO) μοιράστηκαν τα προκαταρκτικά συμπεράσματα μιας κοινής έρευνας για τους εθνικούς συνασπισμούς/συμπράξεις, η οποία εντόπισε 30 συνασπισμούς σε 13 χώρες που βοηθούν στο σχεδιασμό, την εφαρμογή και την προώθηση προγραμμάτων μαθητείας. Οι κοινές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι συνασπισμοί περιλαμβάνουν τη διασφάλιση της ελκυστικότητας και της προσφοράς μαθητείας, την αντιμετώπιση του COVID-19 και την έλλειψη μηχανισμών διασφάλισης ποιότητας. Από τις βασικές προτάσεις του συνεδρίου ξεχωρίζουν:

- Η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στο σχεδιασμό, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των προγραμμάτων μαθητείας αποτελεί βασικό παράγοντα επιτυχίας.
- Ο εκσυγχρονισμός της μαθητείας και η ευελιξία θα πρέπει να αποτελούν προτεραιότητα για την αντιστοίχιση των συνεχιζόμενων αλλαγών στην αγορά εργασίας.
- Η υποστήριξη και η προώθηση της μαθητείας είναι απαραίτητη τόσο στην Ευρώπη όσο και σε ολόκληρο τον κόσμο, για την αντιμετώπιση των πιθανών αρνητικών στερεότυπων της μαθητείας.

Πέραν της μαθητείας για την ενίσχυση της κινητικότητας των εργαζομένων και των καταρτιζόμενων, αλλά και της διαφάνειας των προσόντων το Συμβούλιο της ΕΕ εξέδωσε τον Ιούνιο 2022 τη σύσταση σχετικά με μια ευρωπαϊκή προσέγγιση για τα **μικροδιαπιστευτήρια για τη διά βίου μάθηση και την απασχολησιμότητα (2022/C 243/02)**. Με τη σύσταση αυτή καλούνται τα κράτη μέλη της ΕΕ να υιοθετήσουν μια ευρωπαϊκή προσέγγιση για τα μικροδιαπιστευτήρια με στόχο:

α) να δώσουν τη δυνατότητα στα άτομα να αποκτήσουν, να επικαιροποιήσουν και να βελτιώσουν τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις ικανότητες που χρειάζονται για να ευημερήσουν σε μια αγορά εργασίας και μια κοινωνία που εξελίσσεται, ώστε να μπορέσουν να επωφεληθούν πλήρως από την κοινωνικά δίκαιη ανάκαμψη και από τη δίκαιη μετάβαση στην πράσινη και την ψηφιακή οικονομία και να είναι καλύτερα εξοπλισμένα για την αντιμετώπιση των υφιστάμενων και μελλοντικών προκλήσεων,

β) να στηρίξουν την ετοιμότητα των παρόχων μικροδιαπιστευτηρίων ώστε να ενισχύσουν την ποιότητα, τη διαφάνεια, την πρόσβαση και την ευελιξία των ευκαιριών μάθησης που προσφέρουν, προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα στα άτομα να διαμορφώνουν εξατομικευμένες διαδρομές μάθησης και επαγγελματικής σταδιοδρομίας,

γ) να προωθήσουν τη συμπεριληπτικότητα, την πρόσβαση και τις ίσες ευκαιρίες και να συμβάλουν στην επίτευξη ανθεκτικότητας, κοινωνικής δικαιοσύνης και ευημερίας για όλους, στο πλαίσιο των δημογραφικών και κοινωνικών αλλαγών και σε όλες τις φάσεις των οικονομικών κύκλων.

Συνιστάται στα κράτη μέλη να χρησιμοποιούν, όπου αρμόζει, τα **μικροδιαπιστευτήρια**, ως εργαλείο για την ενίσχυση και τη συμπλήρωση υφιστάμενων ευκαιριών μάθησης, για την αύξηση της συμμετοχής στη δια βίου μάθηση και για τη συμβολή στην επίτευξη του στόχου για συμμετοχή του 60% όλων των ενηλίκων σε κατάρτιση κάθε χρόνο, όπως ορίστηκε στο σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, το οποίο χαιρέτιστηκε από τους ηγέτες της ΕΕ και εγκρίθηκε με το ψήφισμα του Συμβουλίου σχετικά με νέο ευρωπαϊκό θεματολόγιο για την εκπαίδευση των ενηλίκων 2021-2030.

Ήδη το **CEDEFOP** έχει δημοσιεύσει μελέτες που εξετάζουν τον ρόλο των μικροπιστοποιήσεων στην αγορά εργασίας και την εκπαίδευση. Αυτές οι μελέτες αναλύουν τα χαρακτηριστικά των μικροπιστοποιήσεων, την προστιθέμενη αξία τους για τους εκπαιδευόμενους και τους εργαζόμενους, καθώς και τον αντίκτυπό τους στα υπάρχοντα συστήματα προσόντων και αναγνώρισης. Στη μελέτη «**Microcredentials: striving to combine credibility and agility**» (Ιανουάριος 2024) εξετάζεται πώς τα μικροδιαπιστευτήρια μπορούν να ενισχύσουν την παροχή επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης που είναι σχετική με την αγορά εργασίας, υποστηρίζοντας στρατηγικές αναβάθμισης και επανακατάρτισης σε εθνικό, περιφερειακό και τομεακό επίπεδο. Επισημαίνεται επίσης η σημασία της διασφάλισης της ποιότητας και της αξιοπιστίας των μικροδιαπιστευτηρίων. Ομοίως

η μελέτη «**Microcredentials for labour market education and training: microcredentials and evolving qualifications systems**» εξετάζει τη σχέση μεταξύ των μικροδιαπιστευτηρίων και των συστημάτων προσόντων. Σύμφωνα με τα ευρήματα, τα ζητήματα σχετικά με το αν και πώς τα μικροδιαπιστευτήρια θα πρέπει να συνδέονται με τα καθιερωμένα συστήματα προσόντων βρίσκονται σε αρχικό στάδιο εξέτασης στις περισσότερες χώρες. Η έμφαση δίνεται στην καλύτερη οριοθέτηση και τυποποίηση του ρόλου τους εντός των εθνικών συστημάτων προσόντων. Τέλος, μια άλλη ενδιαφέρουσα μελέτη με τίτλο «**Microcredentials for labour market education and training: the added value for end users**» (Δεκέμβριος 2023) διερευνά την προστιθέμενη αξία των μικροδιαπιστευτηρίων για τους τελικούς χρήστες, όπως οι εκπαιδευόμενοι και οι εργαζόμενοι, και τον αντίκτυπό τους στα υπάρχοντα συστήματα προσόντων. Ωστόσο η έρευνα αυτή αναδεικνύει τα ακόλουθα κύρια σημεία:

1. **Διαφάνεια και Αξιοπιστία:** Η διαφάνεια των μικροδιαπιστευτηρίων είναι κρίσιμη για την καθιέρωση της συγκρισιμότητας και της αναγνώρισης της αξίας τους. Η έλλειψη σαφούς κατανόησης της αξίας τους στην αγορά εργασίας δημιουργεί ερωτήματα σχετικά με το κατά πόσο μπορούν να θεωρηθούν αξιόπιστα δομικά στοιχεία για τη διά βίου μάθηση, την απασχόληση και την επαγγελματική ανέλιξη.
2. **Εμπιστοσύνη και Συμμετοχή:** Η εμπιστοσύνη στα μικροδιαπιστευτήρια, η οποία επηρεάζει την πιθανή συμμετοχή των ατόμων, διαμορφώνεται από κοινωνικοοικονομικούς παράγοντες και την εκπαιδευτική-εργασιακή πορεία του κάθε ατόμου.
3. **Αντίληψη της Αξίας:** Υπάρχουν κενά στην κατανόηση της αντιληπτής αξίας των μικροδιαπιστευτηρίων στην αγορά εργασίας, γεγονός που εγείρει ερωτήματα σχετικά με την αξιοπιστία τους ως εργαλεία για τη διά βίου μάθηση, την απασχόληση και την επαγγελματική ανέλιξη.

Τον Ιούνιο του 2022 το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξέδωσε σύσταση για τους **Ατομικούς Λογαριασμούς Μάθησης (2022/C 243/03)**,²⁷ ενθαρρύνοντας τα κράτη μέλη να θεσπίσουν υποστηρικτικό πλαίσιο για την παροχή προϋπολογισμού κατάρτισης σε άτομα που βρίσκονται σε ηλικία εργασίας, με στόχο την ενίσχυση της συμμετοχής τους σε προγράμματα κατάρτισης αξιοποιήσιμα στην αγορά εργασίας.

²⁷ Σύσταση του Συμβουλίου της 16ης Ιουνίου 2022 για τους ατομικούς λογαριασμούς μάθησης (2022/C 243/03)

Οι ατομικοί λογαριασμοί μάθησης πρόκειται να παρέχουν στα άτομα που βρίσκονται σε ηλικία εργασίας έναν προϋπολογισμό για κατάρτιση με σκοπό τη βελτίωση των δεξιοτήτων και της απασχολησιμότητάς τους καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους, ανεξάρτητα από το αν απασχολούνται ή όχι.

Τον Μάρτιο του 2021, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε την **Στρατηγική για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2021-2030**. Με αυτή τη δεκαετή στρατηγική, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτίθεται να βελτιώσει τη ζωή των ατόμων με αναπηρία στην Ευρώπη και σε όλο τον κόσμο. Η εν λόγω στρατηγική υποστηρίζει την εφαρμογή, εκ μέρους της ΕΕ και των κρατών μελών της, της **Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία** τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Η στρατηγική βασίζεται στα αποτελέσματα της προηγούμενης ευρωπαϊκής στρατηγικής για την αναπηρία 2010-2020, η οποία προετοίμασε το έδαφος για μια Ευρώπη χωρίς φραγμούς και για την ενδυνάμωση των ατόμων με αναπηρία, ώστε να μπορούν να απολαμβάνουν τα δικαιώματά τους και να συμμετέχουν πλήρως στην κοινωνία και την οικονομία. Παρά την πρόοδο που σημειώθηκε την δεκαετία 2010-2020, τα άτομα με αναπηρία εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν σημαντικά εμπόδια και διατρέχουν υψηλότερο κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού. Στόχος της εν λόγω στρατηγικής είναι να σημειωθεί πρόοδος προς την κατεύθυνση της διασφάλισης ότι όλα τα άτομα με αναπηρία στην Ευρώπη, ανεξαρτήτως φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού τους:

- απολαμβάνουν τα ανθρώπινα δικαιώματά τους,
- έχουν ίσες ευκαιρίες, ισότιμη πρόσβαση στην κοινωνία και την οικονομία,
- μπορούν να αποφασίσουν πού, πώς και με ποιον ζουν,
- κυκλοφορούν ελεύθερα στην ΕΕ ανεξάρτητα από τις ανάγκες υποστήριξής τους και
- δεν βιώνουν πλέον διακρίσεις.

Η δεκαετής στρατηγική προσδιορίζει τις κύριες πρωτοβουλίες γύρω από **τρία βασικά θέματα**:

- **Ενωσιακά δικαιώματα:** Τα άτομα με αναπηρία έχουν το ίδιο δικαίωμα με τους άλλους πολίτες της ΕΕ να μετακινούνται σε άλλη χώρα ή να συμμετέχουν στα πολιτικά πράγματα.

- **Ανεξάρτητη διαβίωση και αυτονομία:** Τα άτομα με αναπηρία έχουν το δικαίωμα να ζουν ανεξάρτητα και να επιλέγουν πού και με ποιον επιθυμούν να ζήσουν. Για τη στήριξη της ανεξάρτητης διαβίωσης και της ένταξης στην κοινότητα, η Επιτροπή θα αναπτύξει καθοδήγηση και θα δρομολογήσει πρωτοβουλία για τη βελτίωση των κοινωνικών υπηρεσιών για τα άτομα με αναπηρία.
- **Καμία διάκριση και ίσες ευκαιρίες:** Η στρατηγική αποσκοπεί στην προστασία των ατόμων με αναπηρία έναντι κάθε μορφής διάκρισης και βίας. Αποσκοπεί στην εξασφάλιση ίσων ευκαιριών όσον αφορά την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, την εκπαίδευση, τον πολιτισμό, τον αθλητισμό και τον τουρισμό. Ισότιμη πρόσβαση πρέπει επίσης να εξασφαλίζεται σε όλες τις υπηρεσίες υγείας και απασχόλησης.

Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανακοίνωσε τα «**Συμπεράσματα του Συμβουλίου της 9ης Δεκεμβρίου 2024 σχετικά με τις στρατηγικές συμπράξεις στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης**» ([C/2024/7400](#)), καλώντας τα κράτη μέλη:

- να προωθήσουν στρατηγικές συμπράξεις σε διακρατικό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, με σκοπό την ενίσχυση της ποιότητας, της ελκυστικότητας, της συνάφειας και της συμπεριληπτικότητας όλων των ειδών εκπαίδευσης και κατάρτισης.
- να προωθήσουν την επιχειρηματική ικανότητα, τη δημιουργικότητα και την καινοτομία σε όλα τα επίπεδα και τα είδη εκπαίδευσης και κατάρτισης, ενθαρρύνοντας τη συνεργασία με νεοφυείς επιχειρήσεις και εκκολαπτήρια επιχειρήσεων και άλλες συμπράξεις με την επιχειρηματική κοινότητα, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής και συμπεριληπτικής επιχειρηματικότητας, καθώς και προωθώντας τη συνεργασία μεταξύ των γενεών.
- να προωθήσουν μέσω στρατηγικών συμπράξεων την ανάπτυξη και την εφαρμογή καινοτόμων και ευέλικτων μαθησιακών διαδρομών με επίκεντρο τον εκπαιδευόμενο, ενισχύοντας τη διαπερατότητα μεταξύ των διαφόρων ειδών εκπαίδευσης και κατάρτισης, ιδίως μεταξύ της Ε.Ε.Κ. και των συστημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και εκπαίδευσης ενηλίκων, και προωθώντας την αναγνώριση και την επικύρωση προηγούμενης (τυπικής, μη τυπικής και άτυπης) μάθησης και προσόντων.

- να προωθήσουν τη χρήση στρατηγικών συμπράξεων για την ενίσχυση του ρόλου των υπηρεσιών καθοδήγησης και παροχής συμβουλών, ιδίως για τη στήριξη της μετάβασης των εκπαιδευόμενων μεταξύ διαφορετικών διαδρομών εκπαίδευσης και κατάρτισης και μεταξύ εκπαίδευσης και κατάρτισης και απασχόλησης, προωθώντας παράλληλα τη διά βίου μάθηση και την επαγγελματική εξέλιξη.
- να προωθήσουν ευκαιρίες για μάθηση στον χώρο εργασίας, ποιοτική μαθητεία και άλλες μορφές βιωματικής μάθησης μέσω στρατηγικών συμπράξεων με εργοδότες και κοινωνικούς εταίρους.
- να στηρίξουν και να αναγνωρίσουν την επαγγελματική εξέλιξη και την κινητικότητα των εκπαιδευτικών, των εκπαιδευτών και του προσωπικού εκπαίδευσης και κατάρτισης, ώστε να ενισχύσουν την ικανότητά τους να παρέχουν ή να υποστηρίζουν υψηλής ποιότητας, συμπεριληπτικές και καινοτόμες μαθησιακές εμπειρίες στο πλαίσιο στρατηγικών συμπράξεων με τα ενδιαφερόμενα μέρη.
- να προωθήσουν την ενσωμάτωση των οικοσυστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στις τοπικές, περιφερειακές, διασυνοριακές και ενωσιακές αναπτυξιακές στρατηγικές, προωθώντας συνέργειες με άλλους τομείς πολιτικής, όπως η έρευνα, η καινοτομία, η πράσινη και η ψηφιακή μετάβαση, η επιχειρηματικότητα, η κινητοποίηση των τοπικών κοινοτήτων και η κοινωνική ένταξη.

Επιπροσθέτως, καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη την επικουρικότητα και τις εθνικές περιστάσεις:

- Να προωθήσει την ανταλλαγή ορθών πρακτικών και εμπειριών στον σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αξιολόγηση στρατηγικών συμπράξεων και διακρατικής συνεργασίας στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, μέσω δραστηριοτήτων μάθησης από ομοτίμους, πλατφορμών ανταλλαγής γνώσεων και μελετών που αναδεικνύουν τις βέλτιστες πρακτικές.
- Να παράσχει καθοδήγηση και να προσδιορίσει τις ευκαιρίες χρηματοδότησης για τη στήριξη της δημιουργίας και της υλοποίησης στρατηγικών συμπράξεων και διακρατικής συνεργασίας στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, στο πλαίσιο των προγραμμάτων Erasmus+ και «Ορίζων Ευρώπη», του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+, του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης και άλλων σχετικών χρηματοδοτικών μέσων της ΕΕ, και να διερευνά περαιτέρω και να δημιουργεί συνέργειες μεταξύ των πρωτοβουλιών εκπαίδευσης και κατάρτισης και

άλλων τομέων πολιτικής της ΕΕ για την ενίσχυση του εξορθολογισμού των κοινών δράσεων της ΕΕ.

- Να συνεχίσει να στηρίζει τα κράτη μέλη και τα ιδρύματα εκπαίδευσης και κατάρτισης στις προσπάθειές τους να ενισχύσουν τις στρατηγικές συμπράξεις στον τομέα της εκπαίδευσης και κατάρτισης μέσω διαφόρων πρωτοβουλιών και δράσεων πολιτικής, συμπεριλαμβανομένων των συνασπισμών ευρωπαϊκών πανεπιστημίων, της ευρωπαϊκής συμμαχίας για θέσεις μαθητείας και των κέντρων επαγγελματικής αριστείας, με σκοπό την ενίσχυση της ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας, τη διευκόλυνση της διττής μετάβασης και τη στήριξη της ανοικτής στρατηγικής αυτονομίας μέσω της εκπαίδευσης και της κατάρτισης.
- Να παράσχει στήριξη σε πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στην επέκταση της αναβάθμισης των δεξιοτήτων και της επανειδίκευσης σε μελλοντοστραφείς τομείς και τεχνολογίες.
- Να διεξαγάγει πλήρη διαδικασία χαρτογράφησης των υφιστάμενων και προγραμματισμένων ακαδημίων δεξιοτήτων, συμπεριλαμβανομένων λεπτομερειών σχετικά με τη μορφή, τη διακυβέρνηση, τη χρηματοδότηση και το κοινό-στόχο τους, να την κοινοποιήσει στο Συμβούλιο και να την επικαιροποιεί σε τακτική βάση.
- Να προωθήσει περαιτέρω τη χρήση καινοτόμων παιδαγωγικών προσεγγίσεων και εργαλείων μέσω στρατηγικών συμπράξεων, συμπεριλαμβανομένης της μάθησης με επίκεντρο τον εκπαιδευόμενο και με βάση τον χώρο εργασίας, των μικροδιαπιστευτηρίων και των προγραμμάτων ποιοτικής μαθητείας σε ολόκληρη την Ευρώπη.

1.2.2 Εκπαίδευση και Κατάρτιση Ενηλίκων – Διά Βίου Μάθηση

Οι αρχές του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων, όπως διακηρύχθηκαν στη **Συνοδό Κορυφής του Γκέτεμποργκ το 2017**, περιλαμβάνουν ως πρώτη την Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Διά Βίου Μάθηση υπογραμμίζοντας ότι «*κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση, κατάρτιση και διά βίου μάθηση προκειμένου να διατηρήσει και να αποκτήσει δεξιότητες που θα του επιτρέψουν να συμμετέχει πλήρως στην κοινωνία και να διαχειρίζεται με επιτυχία τις αλλαγές στην αγορά εργασίας*». Η Δ.Β.Μ. και η ανάπτυξη δεξιοτήτων, στις οποίες εστιάζει η Ευρώπη, είναι απαραίτητες για τη βιώσιμη ανάπτυξη, την ενίσχυση της

βιώσιμης ανταγωνιστικότητας, την πρόσβαση σε ίσες ευκαιρίες απόκτησης ή αναβάθμισης δεξιοτήτων, και, συνεπώς, για τη διασφάλιση της κοινωνικής δικαιοσύνης. Σύμφωνα και με το Ευρωπαϊκό Θεματολόγιο Δεξιοτήτων (2020): «Η ανάκαμψη της Ευρώπης θα είναι επιτυχής μόνο αν εξασφαλίζει την αναγκαία συνοχή και δεν αφήνει κανέναν πίσω. [...] Η επίτευξη αυτού του στόχου απαιτεί την παροχή ισότιμης πρόσβασης σε πρόσθετες ευκαιρίες αναβάθμισης δεξιοτήτων για όλους, ανεξάρτητα από το φύλο, τη φυλετική ή εθνοτική καταγωγή, τη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις, την αναπηρία, την ηλικία ή τον σεξουαλικό προσανατολισμό, συμπεριλαμβανομένων των ενηλίκων με χαμηλά προσόντα και δεξιότητες και των ατόμων που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών. Ως αποτέλεσμα της επένδυσης στη Δ.Β.Μ. αναμένεται η βελτίωση της προσαρμοστικότητας των ατόμων στις απαιτήσεις της σύγχρονης ζωής, η αποτελεσματική διαχείριση των δυσκολιών και η εξοικείωση με τις επαγγελματικές τους αλλαγές και μεταβάσεις.

Η πανδημία COVID-19 υπογράμμισε τις ελλείψεις της ψηφιακής ετοιμότητας, ενώ συγχρόνως ενέτεινε το ψηφιακό χάσμα και δημιούργησε νέες ανισότητες, καθώς πολλοί άνθρωποι δεν διαθέτουν τις απαιτούμενες ψηφιακές δεξιότητες ή δεν έχουν στην κατοχή τους τα απαραίτητα εργαλεία και τον εξοπλισμό. Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο, η βελτίωση του ψηφιακού εγγραμματισμού των πολιτών κρίνεται πιο αναγκαία από ποτέ. Με βάση τα διδάγματα που αντλήσαμε από την κρίση της πανδημίας, όσον αφορά τη διαδικτυακή μάθηση, θα πρέπει να αξιοποιηθεί στο έπακρο η τεχνολογία με όλα τα διαθέσιμα εργαλεία, προκειμένου η εκπαίδευση και η κατάρτιση να προσαρμοστούν στην ψηφιακή εποχή, με απώτερο σκοπό να απαλειφθούν οι ανισότητες.

Με βάση αυτή την οπτική όλοι οι πολίτες πρέπει να μπορούν να έχουν πρόσβαση σε ελκυστικά, καινοτόμα και συμπεριληπτικά προγράμματα μάθησης, πόσο μάλλον όταν οι δεξιότητες απαξιώνονται με γρήγορους ρυθμούς. Ωστόσο, τα στοιχεία των ερευνών δείχνουν ότι λιγότεροι από δύο στους πέντε ενηλίκους συμμετέχουν ετησίως σε μαθησιακές δραστηριότητες, ποσοστό που δεν είναι πολλά υποσχόμενο.

«Μόνο με την υιοθέτηση μιας αληθινής κουλτούρας Διά Βίου Μάθησης μπορούμε να εξασφαλίσουμε μια ανταγωνιστική οικονομία και μια συνεκτική κοινωνία, και να δώσουμε σάρκα και οστά στο δικαίωμα σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση, κατάρτιση και Διά Βίου Μάθηση», όπως αναφέρεται στην αρχή 1 του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων.

Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος, η Διά Βίου Μάθηση για όλους πρέπει να γίνει πραγματικότητα σε κάθε κράτος μέλος. Προκειμένου να υπάρξουν αποτελέσματα, η

Επιτροπή προτείνει ποσοτικούς στόχους για τη συμμετοχή των ενηλίκων με χαμηλά προσόντα και των ανέργων στη μάθηση, οι οποίοι θα πρέπει να παρακολουθούνται έως το 2025.

Οι στόχοι αυτοί έχουν διαμορφωθεί ως εξής²⁸:

- Έως το 2025, **120 εκατομμύρια** ενήλικοι στην Ε.Ε. θα πρέπει να συμμετέχουν κάθε χρόνο σε μαθησιακές διαδικασίες. Ο αριθμός αυτός αντιστοιχεί στο **50%** του ενήλικου πληθυσμού και σε περίπου **540 εκατομμύρια** δραστηριότητες κατάρτισης για την εν λόγω ομάδα, κατά την πενταετή περίοδο.
- Έως το 2025, **14 εκατομμύρια** ενήλικοι με χαμηλά προσόντα στην Ε.Ε. θα πρέπει να συμμετέχουν κάθε χρόνο σε μαθησιακές διαδικασίες. Ο αριθμός αυτός αντιστοιχεί στο **30%** αυτής της ομάδας και σε περίπου **60 εκατομμύρια** δραστηριότητες κατάρτισης για την εν λόγω ομάδα, κατά την πενταετή περίοδο.
- Έως το 2025, **2 εκατομμύρια** άτομα που αναζητούν εργασία ή ένας στους πέντε θα πρέπει να έχουν πρόσφατη μαθησιακή εμπειρία. Ο αριθμός αυτός αντιστοιχεί σε περίπου **40 εκατομμύρια** μαθησιακές δραστηριότητες για την εν λόγω ομάδα, κατά την πενταετή περίοδο.
- Έως το 2025, **230 εκατομμύρια** ενήλικοι πρέπει να διαθέτουν τουλάχιστον τις βασικές ψηφιακές δεξιότητες, αριθμός που καλύπτει το **70%** του ενήλικου πληθυσμού της Ε.Ε.

Επίσης λόγω των ταχύτατων αλλαγών στην αγορά εργασίας, όλο και περισσότερο, τα άτομα πρέπει να βασίζονται στη συνεχή επαγγελματική εξέλιξη, ώστε να παραμένουν ανταγωνιστικά στην αγορά εργασίας. Ως εκ τούτου, η εστίαση στην αναβάθμιση δεξιοτήτων ή στην επανειδίκευση είναι ζωτικής σημασίας για να ανταποκριθεί η Ευρώπη τόσο στις οικονομικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει σήμερα, όσο και στη ζήτηση για νέες δεξιότητες και βιώσιμη παραγωγικότητα σε μια ολόένα και περισσότερο ψηφιοποιημένη παγκόσμια οικονομία.

Παρόλα αυτά η συμμετοχή των ενηλίκων σε προγράμματα και δράσεις διά βίου μάθησης, συμπεριλαμβανομένων δραστηριοτήτων άτυπης μορφής μάθησης, στην ΕΕ εμφανίζει σημαντικές αποκλίσεις θέτοντας σοβαρά ερωτήματα για το κατά πόσο τα κράτη μέλη θα μπορέσουν να συγκλίνουν τις εθνικές πολιτικές για την εκπαίδευση

²⁸ <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=22827&langId=el>

ενηλίκων και τη διά βίου μάθηση για να επιτύχουν τους στόχους του 2025. Το 2022, σύμφωνα με την Έρευνα για την Εκπαίδευση Ενηλίκων (Adult Education Survey)²⁹, το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 25 έως 64 ετών στην ΕΕ που συμμετείχαν σε εκπαίδευση ή κατάρτιση κατά τους προηγούμενους 12 μήνες ήταν **46,6%**. Η Σουηδία και οι Κάτω Χώρες κατέγραψαν τα υψηλότερα ποσοστά συμμετοχής (άνω του 65 %), ενώ η Πολωνία, η Βουλγαρία και η Ελλάδα είχαν τα χαμηλότερα ποσοστά συμμετοχής (κάτω του **25%**).

Το ποσοστό του πληθυσμού που συμμετείχε στην εκπαίδευση ενηλίκων ήταν ελαφρώς υψηλότερο μεταξύ των γυναικών (**47,2%**) στην ΕΕ από ό,τι μεταξύ των ανδρών (**46,0 %**). Το 2022, οι γυναίκες κατέγραψαν υψηλότερα ποσοστά συμμετοχής από τους άνδρες σε 21 χώρες της ΕΕ. Οι μεγαλύτερες διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών, σε ποσοστιαίες μονάδες, σημειώθηκαν στην Εσθονία, τη Λιθουανία και τη Φινλανδία, όπου το ποσοστό συμμετοχής των γυναικών ήταν πάνω από **10** ποσοστιαίες μονάδες υψηλότερο από ό,τι για τους άνδρες. Από την άλλη, στην Κύπρο, το ποσοστό συμμετοχής των ανδρών ήταν κατά **17,7** εκατοστιαίες μονάδες υψηλότερο από εκείνο των γυναικών. Το 2023 στην ΕΕ, το **14,1%** των ανέργων ενηλίκων ηλικίας 25 έως 64 ετών είχαν παρακολουθήσει τουλάχιστον ένα πρόγραμμα διά βίου μάθησης. Το ποσοστό αυτό κυμάνθηκε από **51,3%** στη Σουηδία έως **3,0%** στην Ουγγαρία. Έξι χώρες πέτυχαν τον στόχο του **20%** (Σουηδία, Δανία, Κάτω Χώρες, Λουξεμβούργο, Φινλανδία και Εσθονία). Ωστόσο, ποσοστά κάτω του **10%** εντοπίστηκαν σε εννέα χώρες: Λετονία, Κύπρος, Ιταλία, Πολωνία, Λιθουανία, Κροατία, Τσεχία, Ελλάδα και Ουγγαρία. Σύμφωνα πάντα με την ίδια έρευνα το 2022, το **64,2%** των ενηλίκων ηλικίας 25-64 ετών στην ΕΕ ανέφεραν συμμετοχή σε κάποια άτυπη μορφή μάθησης κατά τους 12 μήνες που προηγήθηκαν της συνέντευξης. Η συμμετοχή στην άτυπη μάθηση κυμαινόταν μεταξύ **30%** στην Ελλάδα περίπου **90%** στην Κύπρο. Το ποσοστό συμμετοχής των γυναικών ήταν **65,1%**, ενώ για τους άνδρες ήταν **63,2%**, με αποτέλεσμα το χάσμα μεταξύ των φύλων να ανέρχεται σε 1,9 εκατοστιαίες μονάδες υπέρ των γυναικών στην ΕΕ. Στις περισσότερες χώρες, περισσότερες γυναίκες παρά άνδρες ανέφεραν δραστηριότητες άτυπης μάθησης. Οι μεγαλύτερες διαφορές υπέρ των γυναικών (άνω των 7 εκατοστιαίων μονάδων) διαπιστώθηκαν στη Δανία, τις Κάτω Χώρες και τη Λετονία. Η συμμετοχή στην άτυπη μάθηση ήταν υψηλότερη για τους άνδρες μόνο

²⁹ EUROSTAT (2023): Adult learning statistics. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Adult_learning_statistics

στη Γαλλία, την Ουγγαρία, τη Ρουμανία και την Ελλάδα. Η μεγαλύτερη διαφορά υπέρ των ανδρών σημειώθηκε στην Ελλάδα, με 4,6 ποσοστιαίες μονάδες.

Επιπλέον, το Συμβούλιο εξέδωσε Σύσταση σχετικά με τις «**Διαδρομές αναβάθμισης δεξιοτήτων**» ([2016/C 484/01](#)) με σκοπό να βοηθήσει τους ενήλικους να αποκτήσουν ένα ελάχιστο επίπεδο δεξιοτήτων γραμματισμού, αριθμητισμού και ψηφιακών δεξιοτήτων ή ένα συγκεκριμένο επίπεδο ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδο 3 ή 4 στο Ευρωπαϊκό Πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων (EQF)).

Παράλληλα, οι εγκάρσιες δεξιότητες έχουν αναδειχθεί σε sine qua non απαίτηση τόσο για την καθημερινότητα της ζωής μας, όσο και για την αγορά εργασίας. Δεξιότητες όπως η κριτική σκέψη, η δημιουργικότητα, η επίλυση προβλημάτων, η ενσυναίσθηση, η ενεργητική ακρόαση, η προσαρμογή σε διαφορετικά ή/και σύνθετα περιβάλλοντα είναι απαραίτητες. Τα απαγορευτικά μέτρα και οι περιορισμοί που επιβλήθηκαν, ως συνέπεια της πανδημίας, ανέδειξαν τη σημασία των δεξιοτήτων αυτών, και κυρίως κατέδειξαν τη σπουδαιότητα του να διαχειριζόμαστε τη δυσκολία, να προσαρμοζόμαστε σε νέες συνθήκες και να ενεργούμε με υπευθυνότητα. Οι δεξιότητες αυτές αναπτύσσονται συνήθως εκτός του πλαισίου της τυπικής εκπαίδευσης, σε περιβάλλοντα μη τυπικής ή και άτυπης μάθησης, καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής. Οι εγκάρσιες δεξιότητες είναι δύσκολο να διαγνωσθούν, να αναγνωρισθούν και να πιστοποιηθούν, γεγονός που δημιουργεί την ανάγκη για τη διαμόρφωση κανόνων και προδιαγραφών για την αποτύπωσή τους.

Η τελευταία έρευνα του **Προγράμματος για την Διεθνή Αξιολόγηση των Δεξιοτήτων Ενηλίκων (PIAAC)**, δημοσιεύθηκε στις 10 Δεκεμβρίου 2024 και αφορά στην αξιολόγηση των δεξιοτήτων των ενηλίκων ηλικίας 16-65 ετών σε τομείς όπως η αναγνωστική ικανότητα, η αριθμητική ικανότητα και η επίλυση προβλημάτων σε τεχνολογικά πλούσια περιβάλλοντα. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, παρατηρείται πτώση της αναγνωστικής ικανότητας και αύξηση της ανισότητας σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για στρατηγικές διά βίου και συμπεριληπτικής μάθησης. Ειδικότερα, στην Ισπανία, οι ενήλικες κατατάσσονται κάτω από τον μέσο όρο σε αναγνωστική ικανότητα, μαθηματικά και επίλυση προβλημάτων, με το **30%** των ενηλίκων να παρουσιάζουν χαμηλές επιδόσεις στα μαθηματικά. Η γενική τάση υποδεικνύει την ανάγκη για ενίσχυση των δεξιοτήτων ενηλίκων μέσω στοχευμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων και πολιτικών.

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Ένωση για την Εκπαίδευση Ενηλίκων (**European Association for the Education of Adults -EAEA**) και το **Ευρωπαϊκό Δίκτυο Βασικών Δεξιοτήτων (EBSN)** τα αποτελέσματα της έρευνας PIAAC υποδεικνύουν

την ανάγκη για άμεση λήψη μέτρων και υλοποίηση δράσεων στους ακόλουθους άξονες:

1. Διακυβέρνηση & Στρατηγική

- Ενσωμάτωση της εκπαίδευσης ενηλίκων στις εθνικές στρατηγικές για την εκπαίδευση, την απασχόληση, την ψηφιοποίηση και την κοινωνική ένταξη.
- Ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ υπουργείων, τομέων και φορέων.
- Αύξηση της δημόσιας επένδυσης στη μάθηση ενηλίκων.
- Διασφάλιση ότι η εκπαίδευση ενηλίκων συμβάλλει στην κοινωνική ένταξη και στην ανάπτυξη του εργατικού δυναμικού.

2. Μη Τυπική & Κοινωνική Μάθηση

- Προώθηση μαθησιακών ευκαιριών σε κοινοτικές δομές (βιβλιοθήκες, κέντρα απασχόλησης, κοινωνικές υπηρεσίες).
- Χρήση αξιόπιστων ενδιάμεσων φορέων για τη σύνδεση των ατόμων με τα προγράμματα μάθησης.
- Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού για την εκπαίδευση ενηλίκων.

3. Υποστήριξη Ευάλωτων Ομάδων

- Αναγνώριση και άρση των εμποδίων που αποτρέπουν τη συμμετοχή.
- Σχεδιασμός και εφαρμογή κινήτρων για την ενθάρρυνση της συμμετοχής των ευάλωτων ομάδων.
- Αντιμετώπιση ψυχολογικών, κοινωνικών και οικονομικών παραγόντων που επηρεάζουν τη συμμετοχή.

4. Υποδομές & Ενίσχυση Ικανοτήτων

- Παροχή υποστηρικτικών δομών όπως φροντίδα παιδιών και μεταφορές για τη διευκόλυνση της μάθησης.
- Ανάπτυξη και χρηματοδότηση δομών μη τυπικής εκπαίδευσης ενηλίκων.
- Επένδυση στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών και των συμβούλων μάθησης.
- Προώθηση καινοτόμων μεθόδων μάθησης, συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών εργαλείων.

Στο πλαίσιο αυτό αξίζει επίσης να αναφερθεί η «Διακήρυξη για την Εκπαίδευση Ενηλίκων στον 21ο αιώνα: Η δύναμη και η χαρά της μάθησης»³⁰ η οποία δημοσιεύτηκε από την ΕΑΕΑ το 2024 με στόχο την ανάδειξη του ρόλου που μπορεί

³⁰ Το πλήρες κείμενο της διακήρυξης στα αγγλικά (έκδοση 2024) είναι διαθέσιμο στον σύνδεσμο: <https://eaea.org/our-work/influencing-policy/manifesto-for-adult-learning-in-the-21st-century/>

να διαδραματίσει η εκπαίδευση των ενηλίκων στην αντιμετώπιση πολλών σύγχρονων προκλήσεων στην Ευρώπη συμβάλλοντας με αυτόν το τρόπο στην αλλαγή της ζωής των ανθρώπων και τον μετασχηματισμό των κοινωνιών. Οι ανωτέρω προτάσεις στοχεύουν στη βελτίωση των πολιτικών εκπαίδευσης ενηλίκων, στην αύξηση της πρόσβασης και στη διασφάλιση ενός αποτελεσματικού και δίκαιου συστήματος διά βίου μάθησης για όλους.

Επισημαίνεται ότι η ευρωπαϊκή πολιτική για τη Διά Βίου Μάθηση διέπεται σε υπερβολικά μεγάλο βαθμό από οικονομική λογική, με την έννοια ότι είναι εμφανικά προσανατολισμένη στην ικανοποίηση των αναγκών της αγοράς εργασίας μέσω της επαγγελματικής κατάρτισης (Κόκκος και συνεργάτες 2021). Και σε αυτό επίσης το ζήτημα έχει ασκηθεί κριτική (ενδεικτικά, Illeris, 2016α· Jarvis, 2007· Λιντζέρης, 2013· Φωτόπουλος, 2013), η οποία εστιάζει στο ότι η ευρωπαϊκή πολιτική δεν δίνει τη δέουσα σημασία σε άλλους σημαντικούς στόχους, όπως είναι η συμβολή της εκπαίδευσης και κατάρτισης ενηλίκων στην άμβλυνση των κοινωνικών ανισοτήτων, στην προσωπική ανάπτυξη και στην ενδυνάμωση της ιδιότητας του ενεργού πολίτη.

Από τα αναφερόμενα προκύπτει ότι τα ενήλικα άτομα επιδιώκουν τη συμμετοχή τους στη Δ.Β.Μ. ή Ε.Κ.Ε. για διάφορους λόγους, όπως, για να βελτιώσουν τις προοπτικές απασχόλησής τους, να εξελιχθούν προσωπικά ή επαγγελματικά και να αποκτήσουν μεταβιβάσιμες δεξιότητες, όπως η κριτική σκέψη. Η εκπαίδευση ενηλίκων συμβάλλει επίσης στη βελτίωση της κοινωνικής συνοχής και προάγει την ενεργό συμμετοχή στα κοινά. Ωστόσο, παρατηρείται ότι οι ενήλικες με χαμηλές δεξιότητες καθώς και οι ενήλικες από ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού υποεκπροσωπούνται στα προγράμματα διά βίου μάθησης συγκριτικά με άτομα που διαθέτουν υψηλότερες δεξιότητες (Papadakis, 2022).

Το **Ευρωπαϊκό Θεματολόγιο για την Εκπαίδευση των Ενηλίκων (2021/C 504/02)** έδωσε πολλά την τελευταία δεκαετία στον τομέα αυτόν. Ωστόσο, μένουν πολύ περισσότερα να γίνουν ακόμα, κυρίως στον τομέα της ενίσχυσης των διαδρομών αναβάθμισης των δεξιοτήτων για τους ενηλίκους, ιδίως όσον αφορά τα άτομα με χαμηλότερα επίπεδα δεξιοτήτων και προσόντων, τα οποία όμως είναι και δυσκολότερο να προσεγγιστούν. Επίσης οι παραπάνω προσεγγίσεις δείχνουν τη σημασία του να προσλαμβάνει η εκπαίδευση και κατάρτιση ενηλίκων ολιστική διάσταση, και να καλύπτει τόσο οικονομικούς όσο και κοινωνικοκεντρικούς και ανθρωποκεντρικούς στόχους. Συνακόλουθα, το επόμενο ζήτημα που χρειάζεται να διερευνηθεί είναι ποια χαρακτηριστικά –και ποιο επιστημολογικό υπόβαθρο–

χρειάζεται να έχει η εκπαίδευση και κατάρτιση ενηλίκων ώστε να μπορεί να εκπληρώνει έναν τέτοιο προορισμό.

Το Σχέδιο Δράσης θέτει τρεις κύριους στόχους που πρέπει να επιτευχθούν από την Ε.Ε. έως το 2030:

1. **Τουλάχιστον το 78%** των ατόμων ηλικίας 20 έως 64 ετών πρέπει να εργάζονται.
2. **Τουλάχιστον το 60%** όλων των ενηλίκων πρέπει να συμμετέχουν σε κατάρτιση (ή μάθηση σε άλλα κείμενα) κάθε χρόνο.
3. Ο αριθμός των ατόμων που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού πρέπει να μειωθεί κατά **τουλάχιστον 15 εκατομμύρια**.

Σύμφωνα με το Ψήφισμα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το νέο ευρωπαϊκό θεματολόγιο 2021-2030, τίθενται στόχοι όπως η συμμετοχή τουλάχιστον του **47%** των ενηλίκων ηλικίας 25 έως 64 ετών σε δράσεις μάθησης κατά τους τελευταίους 12 μήνες έως το 2025, και του **60%** έως το 2030.

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ότι από τον Σεπτέμβριο του 2015 τα 193 κράτη μέλη των Ηνωμένων Εθνών υιοθέτησαν ένα κοινό σχέδιο, την **Ατζέντα 2030**, για την επίτευξη ενός καλύτερου μέλλοντος για όλους. Το ιδανικό πλαίσιο αυτής της κοινωνικής παρέμβασης μοιάζει να είναι οι πόλεις. Και δεν είναι τυχαίο πως το Ινστιτούτο Διά Βίου Μάθησης (UIL) της UNESCO ενεργοποίησε, ήδη από το 2012, το παγκόσμιο δίκτυο Πόλεων Learning Cities για την ανταλλαγή καλών πρακτικών και την ανάπτυξη ικανοτήτων μεταξύ των μελών του για να βελτιώσουν τις λειτουργίες τους. Σημαντική είναι και η σύνδεση που κάνει η UNESCO ανάμεσα στις Πόλεις που Μαθαίνουν και τους στόχους της Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs), όπως αυτοί περιγράφονται στην Agenda 2030 των Ηνωμένων Εθνών, και ιδιαίτερα με τους στόχους SDG 4 (Εξασφάλιση δίκαιης, χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευσης και ευκαιρίες Διά βίου Μάθησης για όλους) και SDG 11 (Δημιουργία πόλεων χωρίς αποκλεισμούς, ανθεκτικών και βιώσιμων).

Οι στόχοι του 2030 είναι συνεπείς με τους στόχους αειφόρου ανάπτυξης του ΟΗΕ. Θέτουν την κοινή φιλοδοξία για μια ισχυρή κοινωνική Ευρώπη και θα επιτρέψουν στην Επιτροπή να παρακολουθεί την πρόοδο των κρατών-μελών στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Παρά ταύτα με βάση τις μέχρι σήμερα επιδόσεις της Ελλάδας το κενό που θα κληθεί η χώρα να καλύψει είναι πολύ μεγάλο.

1.2.3 Ειδικά Θέματα

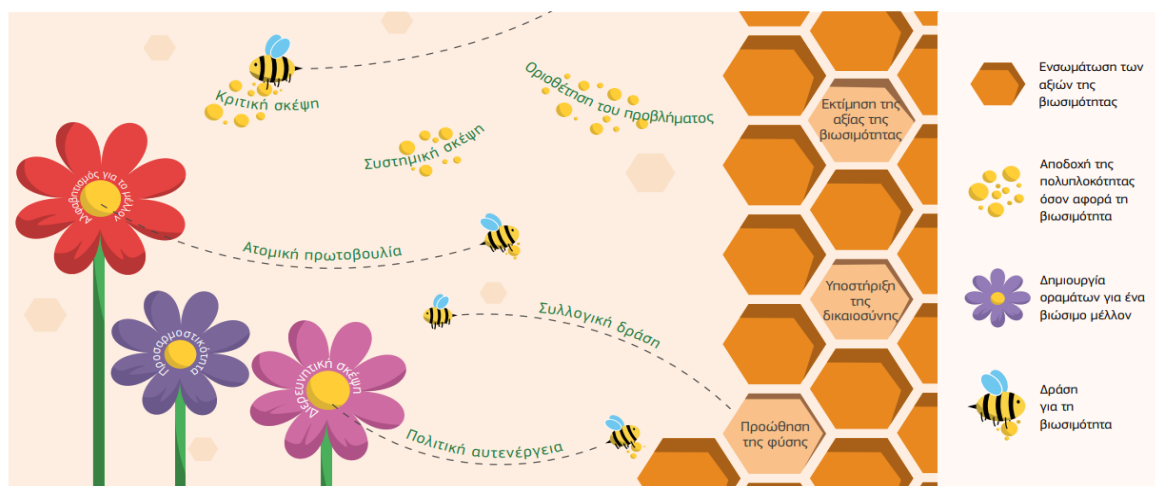
Η δίδυμη μετάβαση στην Ε.Ε.Κ.: αναπτύσσοντας πράσινες και ψηφιακές δεξιότητες

Η διάγνωση αναγκών σε δεξιότητες είναι το αποτέλεσμα μιας διαδικασίας εντοπισμού, ανάλυσης, σύνθεσης και παρουσίασης ποσοτικών ή/και ποιοτικών πληροφοριών σχετικά με τις δεξιότητες και την αγορά εργασίας. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω του εντοπισμού των βασικών τάσεων και απαιτήσεων στην αγορά εργασίας, της αξιολόγησης και της πρόβλεψης αναγκών σε δεξιότητες, της αντιμετώπισης κενών και αναντιστοιχιών σε δεξιότητες, της προσαρμογής της παροχής εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και της παροχής εκπαιδευτικού και επαγγελματικού προσανατολισμού και συμβουλευτικής.

Με βάση τα στοιχεία του Cedefop (2023d), προβλέπεται ότι έως το 2035 η ζήτηση για ανθρώπινο δυναμικό υψηλής εξειδίκευσης θα κυριαρχήσει σε όλους τους τομείς και σε όλα τα επαγγέλματα στην Ε.Ε. Οι λεγόμενες **Μέγα-Τάσεις** (megatrends), οι οποίες συνεχίζουν να διαμορφώνουν τις αγορές εργασίας, είναι η περαιτέρω υποβάθμιση και εγκατάλειψη της βιομηχανίας και του πρωτογενούς τομέα με κύρια ανάπτυξη του τριτογενούς τομέα, οι δημογραφικές και κοινωνικές αλλαγές, η κλιματική κρίση, κ.α. (Παπαδάκης, 2024). Ταυτόχρονα, μεγάλη πρόκληση είναι η δίδυμη μετάβαση η οποία οδηγεί στην ψηφιακή και πράσινη οικονομία. Με γνώμονα τις προκλήσεις της δίδυμης μετάβασης προς την ψηφιακή και πράσινη οικονομία η σημασία της ανάπτυξης **τεχνικών και οριζόντιων δεξιοτήτων** του ανθρώπινου δυναμικού και η σύνδεσή τους με επίκαιρα και ανανεωμένα προγράμματα σπουδών αναδεικνύεται σε μείζονα προτεραιότητα.

Προς επίρρωση των ως άνω, τον Ιούνιο του 2022 το Συμβούλιο της Ευρώπης, στη σύσταση της 16ης Ιουνίου 2022 για τους Ατομικούς Λογαριασμούς Μάθησης υπογραμμίζει μεταξύ άλλων την ανάγκη αναβάθμισης των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και της επανειδίκευσης, ώστε να εξασφαλιστεί ότι η **ψηφιακή και η πράσινη μετάβαση θα πραγματοποιηθούν με κοινωνικά δίκαιο τρόπο**.

Η πράσινη μετάβαση στην Ε.Ε.Κ.

Η ανάπτυξη ενός ευρωπαϊκού πλαισίου ικανοτήτων βιωσιμότητας αποτελεί μία από τις δράσεις πολιτικής που ορίζονται στην **Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία** με σκοπό την προώθηση της μάθησης σχετικά με την περιβαλλοντική βιωσιμότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Το πλαίσιο **GreenComp**³¹ προσδιορίζει μια δέσμη ικανοτήτων βιωσιμότητας που θα πρέπει να ενσωματωθούν σε εκπαιδευτικά προγράμματα προκειμένου να βοηθηθούν οι εκπαιδευόμενοι να αναπτύξουν τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις στάσεις που τους βοηθούν να σκέφτονται, να σχεδιάζουν και να δρουν με ενσυναίσθηση, ευθύνη και μέριμνα για τον πλανήτη μας και για τη δημόσια υγεία. Το GreenComp περιλαμβάνει τέσσερις αλληλένδετους τομείς ικανοτήτων: «ενσωμάτωση των αξιών της βιωσιμότητας», «αποδοχή της πολυπλοκότητας όσον αφορά τη βιωσιμότητα», «δημιουργία οραμάτων για ένα βιώσιμο μέλλον» και «δράση για τη βιωσιμότητα». Ο κάθε τομέας περιλαμβάνει τρεις ικανότητες που είναι αλληλένδετες και εξίσου σημαντικές. Χρησιμοποιεί ως «μεταφορά» την επικοινωνία των μελισσών, στο πλαίσιο της οποίας **οι μέλισσες, τα άνθη, το νέκταρ και οι κυψέλες** αντιπροσωπεύουν **τους τέσσερις τομείς του πλαισίου**. Χρησιμοποιώντας ως παρομοίωση ένα ιδιαίτερα ανεπτυγμένο φυσικό σύστημα, η μεταφορά επισημαίνει την αλληλεπίδραση και τη δυναμική μεταξύ των τεσσάρων τομέων και των **12 ικανοτήτων του GreenComp**.

Το GreenComp βασίζεται στη μέθοδο που ανέπτυξε, δοκίμασε και επικύρωσε το Κοινό Κέντρο Έρευνας (JRC) για τη δημιουργία του πλαισίου ψηφιακών ικανοτήτων για τους πολίτες (DigComp), του πλαισίου επιχειρηματικών ικανοτήτων (EntreComp)

³¹ <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/bc83061d-74ec-11ec-9136-01aa75ed71a1>

και του ευρωπαϊκού πλαισίου για την προσωπική, κοινωνική και μαθησιακή ικανότητα (LifeComp), ενώ έχει σχεδιαστεί έτσι ώστε να αποτελεί μη κανονιστικό πλαίσιο αναφοράς για προγράμματα μάθησης που προωθούν τη βιωσιμότητα ως ικανότητα. Ως εργαλείο αναφοράς, το GreenComp μπορεί να αξιοποιηθεί για πολλούς και διάφορους σκοπούς, μεταξύ άλλων για την επανεξέταση των προγραμμάτων σπουδών, τον σχεδιασμό των προγραμμάτων εκπαίδευσης για εκπαιδευτικούς, την (αυτο)αξιολόγηση/τον προβληματισμό, τη χάραξη πολιτικών, την πιστοποίηση, την αξιολόγηση, την παρακολούθηση και την εκτίμηση.

Εν συνεχεία, άξια αναφοράς είναι τα βασικά συμπεράσματα από τη συζήτηση για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση και την πράσινη μετάβαση, που διοργάνωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 26 Νοεμβρίου 2024 στις Βρυξέλλες, που μεταξύ άλλων ήταν η **ζωτικής σημασίας σύνδεση μεταξύ του επιχειρηματικού τομέα, του τομέα της εκπαίδευσης και των συνδικάτων** για την ανάπτυξη αποτελεσματικών προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης και την ενίσχυση της απασχολησιμότητας στην πράσινη μετάβαση. Επίσης, εξίσου σημαντικό συμπέρασμα ήταν η αναγνώριση της **σημασίας της παγκόσμιας διάστασης** για την προσαρμογή των συστημάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στις σύγχρονες προκλήσεις, όπως επίσης και η πράσινη μετάβαση των συστημάτων Ε.Ε.Κ η οποία αντιμετωπίζει **σημαντικά εμπόδια** λόγω των **περιορισμένων πόρων**, συμπεριλαμβανομένων των περιορισμών στο προσωπικό. Εν ολίγοις, οι παρουσιάσεις επιβεβαίωσαν ότι οι χώρες μπορεί να έχουν πολύ διαφορετικά συστήματα Ε.Ε.Κ, αλλά οι στόχοι είναι οι ίδιοι για όλες. Η συνεργασία μεταξύ των χωρών και μεταξύ των διαφόρων τομέων (επιχειρήσεις, εκπαίδευση, συνδικάτα) θεωρείται απαραίτητη για να καταστεί δυνατή η ομαλή, επιτυχής και χωρίς αποκλεισμούς μετάβαση στην πράσινη οικονομία.

Η Ε.Ε.Κ. παρέχει στους εκπαιδευόμενους δεξιότητες που υποστηρίζουν την προσωπική και επαγγελματική τους ανάπτυξη. Είτε πρόκειται για νέους που ξεκινούν τη σταδιοδρομία τους, είτε για ενήλικες που αναζητούν αναβάθμιση δεξιοτήτων και επαναπροσαρμογή, η Ε.Ε.Κ. επιτρέπει στους εκπαιδευόμενους να προσαρμοστούν στις μεταβαλλόμενες απαιτήσεις του εργασιακού κόσμου, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που σχετίζονται με την πράσινη μετάβαση. Σε αυτό το πλαίσιο, η Ομάδα Εργασίας για την Ε.Ε.Κ. και την Πράσινη Μετάβαση μοιράζεται καλές πρακτικές σχετικά με τον τρόπο προσαρμογής της Ε.Ε.Κ. στις ανάγκες της πράσινης μετάβασης

κάτω από μια σειρά θεμάτων τα οποία έχουν επιλεγεί για να εμπνεύσουν άλλους να δράσουν:³²

1. Κατανόηση και αναγνώριση δεξιοτήτων για την πράσινη μετάβαση

Μια βασική προϋπόθεση για την αποτελεσματική ανταπόκριση της Ε.Ε.Κ. στην πράσινη μετάβαση είναι η ικανότητα να γίνονται ακριβείς αξιολογήσεις των πιθανών αναγκών σε δεξιότητες. Είναι επομένως σημαντικό να υπάρχουν μηχανισμοί μέσω των οποίων μπορούν να εντοπιστούν οι ανάγκες σε πράσινες δεξιότητες και να αναπτυχθεί μια κοινή κατανόηση των δεξιοτήτων για την πράσινη μετάβαση. **Στη Μάλτα**, το 2020, η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία διεξήγαγε μια έρευνα για τις πράσινες θέσεις εργασίας, στόχος της οποίας ήταν να αναλύσει τις ανάγκες σε δεξιότητες για την πράσινη μετάβαση. Ακολούθησε τον Οκτώβριο του 2021 η Εθνική Πολιτική Απασχόλησης 2021-2030 που στοχεύει να εξοπλίσει τους εργαζόμενους με δεξιότητες υψηλής ζήτησης (συμπεριλαμβανομένων των δεξιοτήτων για την πράσινη μετάβαση). Σε λίγες χώρες, έχουν δημιουργηθεί συγκεκριμένες δομές και διαδικασίες για την πρόβλεψη δεξιοτήτων για την πράσινη μετάβαση, όπως το **Εθνικό Παρατηρητήριο της Γαλλίας** για τις θέσεις εργασίας και τα επαγγέλματα της πράσινης οικονομίας.

2. Θέσπιση στρατηγικών και μηχανισμών χρηματοδότησης

Ο εντοπισμός και η πρόβλεψη των αναγκών σε δεξιότητες απαιτεί μια αποτελεσματική προσέγγιση προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η Ε.Ε.Κ. είναι κατάλληλα προετοιμασμένη και δεκτική για την πράσινη μετάβαση. Στο πλαίσιο αυτό απαιτείται να τεθούν σε εφαρμογή στρατηγικές, σχέδια και ρυθμίσεις χρηματοδότησης, οι οποίες μπορούν να παρέχουν συστηματικά και συνεκτικά πλαίσια για τις απαιτούμενες δράσεις. Στην **Κροατία** και τη **Γαλλία**, για παράδειγμα, υπάρχουν στρατηγικές και έγγραφα σχεδιασμού σχετικά με τις πράσινες δεξιότητες. Πρόκειται για το [Plan Oporavka](#) στην Κροατία και τους νόμους [Loi sur la transition énergétique pour la croissance verte](#)) και [Loi Climat et résilience](#) στη Γαλλία.

3. Δημιουργία περισσότερο πράσινων προγραμμάτων και προσόντων Ε.Ε.Κ.

Η κάλυψη της ανάγκης για πράσινες δεξιότητες σημαίνει ότι γίνονται κατάλληλες προσαρμογές στα προγράμματα και τα προσόντα Ε.Ε.Κ. που είναι διαθέσιμα, τόσο

³² Βλ. σχ. European Commission: Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion, Vocational education and training and the green transition – A compendium of inspiring practices, Publications Office of the European Union, 2023, <https://data.europa.eu/doi/10.2767/183713>

για τους νέους (για να διευκολυνθεί η ένταξή τους στην αγορά εργασίας), όσο και για τους ενήλικες (για να ικανοποιηθεί η ανάγκη τους για αναβάθμιση δεξιοτήτων και επανεκπαίδευση). Για παράδειγμα, στο **Λουξεμβούργο** αναπτύσσονται τέτοιου είδους προγράμματα σπουδών με βάση τις τομεακές ανάγκες δεξιοτήτων. Στην **Εσθονία**, το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (RRF) υποστηρίζει την πράσινη μετάβαση των επιχειρήσεων επενδύοντας στην αναβάθμιση και επαναπροσαρμογή των δεξιοτήτων, και συμπεριλαμβάνονται το αναλυτικό εκπαιδευτικό περιεχόμενο, καθώς το εκπαιδευτικό υλικό για την παροχή κατάρτισης σχετικά με τις απαιτούμενες δεξιότητες για την πράσινη μετάβαση.

4. «Πράσινη μετάβαση της Ε.Ε.Κ.» σε τομεακό και περιφερειακό επίπεδο

Οι πρακτικές που εφαρμόζονται σε άλλα κράτη-μέλη δείχνουν ότι οι τομεακές και περιφερειακές παρεμβάσεις αποτελούν σημαντικό μέρος για τις πράσινες δεξιότητες και την Ε.Ε.Κ.. Οι τομεακές παρεμβάσεις τείνουν να πραγματοποιούνται σε εκείνους τους τομείς που επηρεάζονται περισσότερο από περιβαλλοντικές αλλαγές και κανονισμούς, όπως ο τομέας της ενέργειας, των μεταφορών, των κατασκευών, της διαχείρισης των απορριμμάτων κ.λπ. **Στο Βέλγιο**, για παράδειγμα, το Σχέδιο Regal εστιάζει σε ένα στοιχείο της πράσινης ατζέντας, και πιο συγκεκριμένα, στην αντιμετώπιση της σπατάλης τροφίμων. Το σχέδιο ξεκίνησε το 2018 και περιλάμβανε, όχι μόνο δράσεις με στόχο τη μείωση των απορριμμάτων σε όλα τα επίπεδα της αλυσίδας τροφίμων κατά 30%, αλλά και την ανάπτυξη προγραμμάτων σπουδών και εκπαιδευτικού υλικού, συμπεριλαμβανομένου ενός ψηφιακού εργαλείου για μελλοντικούς επαγγελματίες του κλάδου των τροφίμων. Οι περιφέρειες μπορούν να διαδραματίσουν εξίσου σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη πράσινων δεξιοτήτων. "Ένα επόμενο παράδειγμα είναι η **Γαλλία**, η οποία διαθέτει περιφερειακά παρατηρητήρια για την απασχόληση και την κατάρτιση, τα οποία δημοσιεύουν μελέτες για τις πράσινες θέσεις εργασίας και τις ανάγκες δεξιοτήτων, οι οποίες στηρίζουν τις περιφερειακές στρατηγικές.

5. Υιοθέτηση νέων τρόπων διδασκαλίας και μάθησης

Η ψηφιακή και η πράσινη μετάβαση αλληλοσυμπληρώνονται, τόσο μέσω της ενίσχυσης της ψηφιακής μάθησης όσο και μέσω της αξιοποίησης τεχνολογιών που προσφέρουν λύσεις σε περιβαλλοντικές προκλήσεις. Αυτή η διττή πτυχή αντικατοπτρίζεται έντονα στις πρακτικές που προωθούνται στο Βέλγιο. Ειδικότερα, στο **Βέλγιο**, ένα αποτέλεσμα του σχεδίου Regal είναι ένα καινοτόμο εργαλείο ψηφιακής μάθησης για την ευαισθητοποίηση και την καταπολέμηση της σπατάλης τροφίμων.

Εν συνεχεία, ένας ακόμη τύπος παιδαγωγικής που έχει μεγάλες δυνατότητες για την υποστήριξη της ανάπτυξης δεξιοτήτων που απαιτούνται για την πράσινη μετάβαση είναι η μάθηση βάσει έργου. Στην Αλβανία, για παράδειγμα, έχουν αναπτυχθεί «πράσινα στοιχεία» για προγράμματα σπουδών Ε.Ε.Κ. ([Green Elements for VET Curricula](#))³³, τα οποία περιλαμβάνουν σχολικά βιβλία και άλλο υλικό υποστήριξης διδασκαλίας και μάθησης (σε έντυπη ή ψηφιακή μορφή) όπως απαιτείται από τα μαθησιακά αποτελέσματα των αντίστοιχων προσόντων. Μεταξύ άλλων, η μάθηση βάσει έργου περιλαμβάνει συχνά ένα ψηφιακό στοιχείο με τη μορφή της συμμετοχής των μαθητών στην ανάπτυξη καινοτόμων ψηφιακών εργαλείων που σχετίζονται με την πράσινη μετάβαση.

Στην **Κύπρο**, μεταξύ των εργαλείων που αναπτύχθηκαν και υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο του έργου [“LIFE-FOODPRINT”](#), είναι μια διαδικτυακή [«Πλατφόρμα Συνεργασίας»](#) και ένας [«Υπολογιστής απορριμμάτων τροφίμων»](#). Τα εργαλεία αυτά, που αναπτύχθηκαν για να υποστηρίξουν την εφαρμογή του «Οδικού Χάρτη για μια Ευρώπη αποδοτική ως προς τους πόρους», στοχεύουν στην ενθάρρυνση της υιοθέτησης βιώσιμων πρακτικών στις βιομηχανίες τροφίμων και φιλοξενίας της Κύπρου.

Η μάθηση με βάση το παιχνίδι έχει επίσης τη δυνατότητα να υποστηρίξει την πράσινη μετάβαση στην Ε.Ε.Κ.. Ωστόσο, είναι η λιγότερο εμφανής μεταξύ των εμπνευσμένων πρακτικών από τα άλλα είδη παιδαγωγικών που περιγράφηκαν παραπάνω. Εξάιρεση αποτελεί η **Γερμανία**, όπου το Δίκτυο «Εκπαίδευση για Εξοικονόμηση Πόρων και Αποδοτικότητα Πόρων» ([Network Education for Resource Conservation and Efficiency](#)) – BilRes – υποστηρίζει μια Ταξιδιωτική Έκθεση στο πλαίσιο της οποίας έχουν αναπτυχθεί δύο εκπαιδευτικά παιχνίδια – ένα προσανατολισμένο στην καθημερινή ζωή («My World – My Things») και ένα για τη διοργάνωση εκδηλώσεων («My Event – My Celebration»).

6. Ανάπτυξη των δεξιοτήτων του διδακτικού και επιμορφωτικού προσωπικού

Το διδακτικό και εκπαιδευτικό προσωπικό της Ε.Ε.Κ. χρειάζεται κατάλληλες ευκαιρίες επαγγελματικής εξέλιξης για να αναπτύξει μια σειρά από δεξιότητες. Όπως επεσήμανε και το CEDEFOP το 2022, ενώ οι ευρωπαϊκές χώρες έχουν πολλές πρωτοβουλίες για τη βιωσιμότητα στην Ε.Ε.Κ. γενικά, έχουν αναλάβει σχετικά λίγες πρωτοβουλίες για την προετοιμασία των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευτών Ε.Ε.Κ.

αναφορικά με την ενσωμάτωση της πράσινης διάστασης στην Ε.Ε.Κ.. Η **Δανία** ξεκίνησε επιδότηση για το Κέντρο Πληροφορικής στη διδασκαλία της επαγγελματικής εκπαίδευσης ([Subsidy for Centre for IT in teaching VET](#)) για την προετοιμασία και τη δοκιμή νέων μαθημάτων διδασκαλίας και υλικού με έμφαση στη βιωσιμότητα και την πράσινη μετάβαση. Το Κέντρο Πληροφορικής λειτουργεί ως επαγγελματικός φάρος σε όλη την Ε.Ε.Κ..

7. Ενεργοποίηση χώρων μάθησης Ε.Ε.Κ.

Ένα σημαντικό συστατικό του οικολογικού τρόπου με τον οποίο μαθαίνουν οι άνθρωποι αφορά στη δημιουργία πιο πράσινων χώρων μάθησης. Στη **Δανία**, μια ειδική επιδότηση για τους παρόχους επαγγελματικής κατάρτισης ([Special subsidy for providers of VET and labour market education in the technical field](#)) χρησιμοποιείται για την ανάπτυξη τοπικών δραστηριοτήτων για την υποστήριξη της πράσινης μετάβασης, όπως η επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, η συνεργασία με εταιρείες, η προετοιμασία διδακτικού υλικού και η επένδυση σε εξοπλισμό για τη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα. Επίσης, **μια εμπνευσμένη πρακτική από τη Γαλλία** δείχνει πώς η αρμοδιότητα της επιτροπής υγείας και ιθαγένειας κάθε σχολείου ([The Health, Citizenship and Environmental Education Committee of each school](#)) έχει επεκταθεί για να συμπεριλάβει την περιβαλλοντική εκπαίδευση, μια σημαντική διαρθρωτική αλλαγή που δίνει τη δυνατότητα στα σχολεία να ενστερνιστούν την πράσινη ατζέντα. Για παράδειγμα, σύμφωνα με τις νέες ρυθμίσεις, ένα επαγγελματικό σχολείο ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην περιοχή της Τουλούζης έχει αναπτύξει ένα έργο για την αναβάθμιση της αυλής του από έναν απλό χώρο με γρασίδι σε έναν χώρο διαβίωσης με υψηλή βιοποικιλότητα που θα μπορούσε να βελτιώσει την ευημερία της μαθητικής κοινότητας.

8. Εστίαση σε πράσινους κοινωνικούς στόχους

Παρόλο που η Ε.Ε.Κ. διακρίνεται από άλλες μορφές εκπαίδευσης λόγω των εγγενών δεσμών της με την αγορά εργασίας και, ως εκ τούτου, με τους οικονομικούς στόχους, έχει επίσης σημαντικές κοινωνικές λειτουργίες. Σημειώνεται ότι το κοινό της Ε.Ε.Κ. αποτελείται συχνά από μαθητές με χαμηλές έως μεσαίες δεξιότητες που κάποιες φορές προέρχονται από μειονεκτούσες κοινωνικές ομάδες, όπως είναι οι μετανάστες και οι πρόσφυγες. Σε αυτό το πλαίσιο, η Ε.Ε.Κ. διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη διασφάλιση μιας δίκαιης και χωρίς αποκλεισμούς πράσινης μετάβασης στην οποία τα οφέλη του οικολογικού περιβάλλοντος κατανέμονται δίκαια στην κοινωνία. Για παράδειγμα, στην **Πολωνία**, αναπτύσσονται 120 Τομεακά Κέντρα

Δεξιοτήτων ([Establishment and support for the operation of 120 sectoral skills councils](#)) ως Κέντρα Επαγγελματικής Αριστείας που θα περιλαμβάνουν πράσινες βιομηχανίες, όπως διαφορετικές μορφές ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και διαχείριση αποβλήτων. Η αποστολή τους είναι η ανάπτυξη ευκαιριών για άτομα με αναπηρία καθώς και η δυνατότητα πρόσβασης σε κατάλληλες διαδρομές κατάρτισης που θα τους επιτρέψουν να εργαστούν σε αντίστοιχους κλάδους.

9. Υλοποίηση δικτύων και πλατφορμών για συνεργασία

Η δημιουργία μηχανισμών μέσω των οποίων οι φορείς της Ε.Ε.Κ) μπορούν να ανταλλάσσουν εμπειρίες και καλές πρακτικές αποτελεί έναν αποτελεσματικό τρόπο υποστήριξης της πράσινης μετάβασης. Τα συνεργατικά δίκτυα και οι πλατφόρμες είναι δημοφιλή εργαλεία σε πολλούς τομείς της εκπαίδευσης, φέρνοντας σε επαφή διδακτικό και εκπαιδευτικό προσωπικό και ιδρύματα Ε.Ε.Κ.. Τέτοιου είδους δίκτυα δημιουργούνται συχνά ως μέρος ευρύτερων έργων. Για παράδειγμα, το Εκπαιδευτικό Κέντρο Green Village ([Green Village Training Centre](#)) στο Γκκρατς της Αυστρίας, εφαρμόζει προγράμματα σπουδών για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στο συνεργαζόμενο κολέγιο ηλεκτροτεχνικών μηχανικών. Επίσης περιλαμβάνει τη δημιουργία ενός εκπαιδευτικού δικτύου «Πράσινης Μετάβασης» με εκπαιδευτικές δομές πέραν της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, δηλαδή με τα δημοτικά σχολεία, καθώς και με τα πολυτεχνεία και πανεπιστήμια εφαρμοσμένης επιστήμης.

Εν κατακλείδι, με βάση **το Ενημερωτικό Σημείωμα του Cedefop “[GREENING APPRENTICESHIPS](#)”**, τα βασικά συμπεράσματα που προκύπτουν είναι τα κάτωθι:

1. Οι οικολογικές προσεγγίσεις επηρεάζονται από τις διαφορές στα μοντέλα μαθητείας.
2. Η προσαρμογή της μαθητείας μεγιστοποιείται εάν υποστηρίζεται από υψηλής ποιότητας μηχανισμούς πληροφόρησης σχετικά με τις δεξιότητες
3. Οι πολυμερείς δομές διακυβέρνησης υποστηρίζουν την προσαρμογή στην πράσινη μετάβαση.
4. Η συνεργασία σε όλα τα επίπεδα βοηθά τους φορείς της μαθητείας να αντιμετωπίσουν την αλλαγή.

Η ψηφιακή μετάβαση στην Ε.Ε.Κ.

Η ψηφιακή μετάβαση στην Ευρώπη έχει ξεκινήσει πολύ πριν την πανδημία του COVID-19. Ωστόσο, η κατάσταση έκτακτης ανάγκης που δημιουργήθηκε λόγω αυτής, ανέδειξε τον αντίκτυπο του ψηφιακού κόσμου στη ζωή μας και επιτάχυνε την

ψηφιακή μετάβαση. Σε ευθυγράμμιση, λοιπόν, με την **Βίβλο Ψηφιακού Μετασχηματισμού** (BΨΜ), η οποία αποτελεί την Εθνική Στρατηγική για τον ψηφιακό μετασχηματισμό της χώρας, η Γενική Γραμματεία Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Απλούστευσης Διαδικασιών διέθεσε για πρώτη φορά το 2023 την Ελληνική έκδοση του ευρωπαϊκού πλαισίου για τις ψηφιακές ικανότητες των πολιτών DigComp 2.2, στο πλαίσιο της Εθνικής Συμμαχίας για τις Ψηφιακές Δεξιότητες και την Απασχόληση. Το Ευρωπαϊκό πλαίσιο για την ψηφιακή ικανότητα των πολιτών (Digital Competence Framework for Citizens - DigComp) παρέχει μια κοινή γλώσσα και αντίληψη για τον προσδιορισμό και την περιγραφή των βασικών τομέων της ψηφιακής ικανότητας, συμβάλλοντας στη διαμόρφωση των απαραίτητων πολιτικών, τόσο στον τομέα της εκπαίδευσης και κατάρτισης, όσο και στην αγορά εργασίας. Στο DigComp 2.2, η ψηφιακή ικανότητα συγκροτείται από ικανότητες σε πέντε Τομείς: γραμματισμός πληροφοριών και δεδομένων, επικοινωνία και συνεργασία, δημιουργία ψηφιακού περιεχομένου, ασφάλεια, και επίλυση προβλημάτων.

Η **Τεχνητή Νοημοσύνη** (TN) έχει σημειώσει εκθετική πρόοδο. Στο πλαίσιο ενός παγκοσμιοποιημένου οικονομικού περιβάλλοντος, σε ένα διαρκώς εξελισσόμενο τεχνολογικό τοπίο, καθίσταται επιτακτικό για την Ελλάδα να αξιοποιήσει στο έπακρο τις οικονομικές δυνατότητες που θα προκύψουν από την ανάπτυξη και την εφαρμογή της TN. Καθώς η TN συνεχίζει να προχωρεί και να αυτοματοποιεί διαδικασίες σε διάφορους κλάδους, η ανθρώπινη προσαρμοστικότητα και η συνεχής ανάπτυξη δεξιοτήτων είναι ζωτικής σημασίας για να παραμείνει κάποιος μέτοχος των εξελίξεων. Καλλιεργώντας μια κουλτούρα εγγραμματισμού στον τομέα της TN

και παρέχοντας εκπαιδευτικούς πόρους για την πρώτη κατανόηση της από τον γενικό πληθυσμό, μπορούμε να διασφαλίσουμε ότι τα οφέλη της ΤΝ είναι ευρέως προσβάσιμα και οι δυνητικές αρνητικές της επιπτώσεις περιορισμένες.

Εκτός από τις ενέργειες των ατόμων, οι οργανισμοί πρέπει να επανακαταρτίσουν και να αναβαθμίσουν γρήγορα τις δεξιότητες του προσωπικού τους. Ξεκινώντας από μια λεπτομερή ανάλυση των σημερινών και μελλοντικών αναγκών σε ταλέντα ώστε να εντοπίσουν τα κενά σε δεξιότητες και τις ευκαιρίες, οι οργανισμοί οφείλουν να δημιουργήσουν στρατηγικές συνεργασίες με δημόσιους και ιδιωτικούς εκπαιδευτικούς φορείς για την ανάπτυξη προγραμμάτων κατάρτισης που προσαρμόζονται στις εξελίξεις και να προωθήσουν μια κουλτούρα πειραματισμού στα λειτουργικά τους μοντέλα για να ενθαρρύνουν τη συνεχή μάθηση και την καινοτομία. Στην Ελλάδα, τα χαμηλά ποσοστά συμμετοχής στην επαγγελματική κατάρτιση για την ΤΝ απαιτούν να δημιουργηθούν πρωτοβουλίες επαγγελματικής κατάρτισης μέσω ισχυρών δημόσιων-ιδιωτικών συνεργασιών. Τα πανεπιστήμια οφείλουν να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο σε αυτή τη διαδικασία, κάνοντας τις ευκαιρίες επανακατάρτισης και αναβάθμισης δεξιοτήτων διαθέσιμες και προσβάσιμες και μειώνοντας τα γραφειοκρατικά εμπόδια.

Η 'Παραγωγική' ΤΝ είναι κατάλληλη για να ενισχύσει την παροχή επαγγελματικών προγραμμάτων μάθησης, δημιουργώντας εξατομικευμένες μαθησιακές εμπειρίες και προσαρμόζοντας την εκπαίδευση στις ατομικές ανάγκες αντί να ακολουθεί την παραδοσιακή προσέγγιση «το ίδιο μέγεθος για όλους». Τέλος, στον τομέα των πρακτικών δεξιοτήτων της ΤΝ, είναι επιτακτική ανάγκη η ανάπτυξη ενός ισχυρού προγράμματος επαγγελματικής εκπαίδευσης προκειμένου να καλυφθεί η αυξανόμενη ζήτηση. Για να διασφαλιστεί η συμπεριληπτική πρόσβαση σε ποιοτική επαγγελματική εκπαίδευση στην ΤΝ, προτείνεται η ίδρυση περιφερειακών κέντρων κατάρτισης, η αξιοποίηση διαδικτυακών πλατφορμών εκμάθησης για να παρέχονται ευέλικτες επιλογές μάθησης, ιδιαίτερα σε απομακρυσμένες περιοχές, καθώς και η ενθάρρυνση καινοτόμων μεθόδων διδασκαλίας. Μέσω της επαγγελματικής εκπαίδευσης που εστιάζει στην ΤΝ, δύναται να δημιουργηθεί ένα εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό που θα προάγει την καινοτομία και την παραγωγικότητα, προετοιμαζόμενοι για ένα μέλλον που θα διαμορφωθεί από την αυτοματοποίηση και την ΤΝ.

Βάσει της πρόσφατης δημοσίευσης του **Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών** για την Εκπαίδευση, την Επιστήμη και τον Πολιτισμό οδεύουμε προς μια ανθρωποκεντρική προσέγγιση στη χρήση της 'παραγωγικής' Τεχνητής Νοημοσύνης

και αξίζει να αναφερθεί ότι τα δημόσια διαθέσιμα εργαλεία παραγωγικής τεχνητής νοημοσύνης (Generative AI - GenAI) εμφανίζονται και ενημερώνονται με ταχείς ρυθμούς οι οποίοι ξεπερνούν τους ρυθμούς προσαρμογής των εθνικών κανονισμών, η απουσία των οποίων προάγει ως προτεραιότητα τη διασφάλιση του απορρήτου των προσωπικών δεδομένων των χρηστών. Παρομοίως, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα είναι σε μεγάλο βαθμό απροετοίμαστα για την επικύρωση των εργαλείων. Οι πρώτες κατευθυντήριες γραμμές της UNESCO για τη GenAI στην εκπαίδευση έχουν ως στόχο να υποστηρίξουν τις χώρες ώστε να προβούν σε άμεσες ενέργειες και να σχεδιάσουν μακροπρόθεσμες πολιτικές, προκειμένου να προωθήσουν τις απαιτούμενες ικανότητες και να εξασφαλίσουν ένα ανθρωποκεντρικό όραμα για τη χρήση των νέων τεχνολογιών. Ο μετασχηματισμός της εκπαίδευσης και της έρευνας που θα προκληθεί από την GenAI, αν υπάρξει, θα πρέπει να εξεταστεί αυστηρά και να καθοδηγηθεί από μια ανθρωποκεντρική προσέγγιση. Μόνο έτσι θα μπορέσουμε να διασφαλίσουμε ότι οι δυνατότητες της ΤΝ ειδικότερα, και όλων των άλλων κατηγοριών τεχνολογιών που χρησιμοποιούνται στην εκπαίδευση ευρύτερα, θα ενισχύσουν τις ανθρώπινες ικανότητες για την οικοδόμηση ψηφιακών μελλοντικών προοπτικών για όλους χωρίς αποκλεισμούς.

Συνολικά, τα ευρήματα της δημοσίευσης του CEDEFOP με τον ΟΟΣΑ (2024) με θέμα **«Μαθητείες και ψηφιακή μετάβαση: εκσυγχρονισμός της μαθητείας για την κάλυψη των αναγκών σε ψηφιακές δεξιότητες»**, υποδηλώνουν ότι ο ψηφιακός μετασχηματισμός έχει ήδη επηρεάσει την αγορά εργασίας, με αυξημένη ζήτηση μεταξύ των εργοδοτών για ψηφιακές δεξιότητες. Αυτή η ζήτηση εξελίσσεται επίσης με την πάροδο του χρόνου: οι ψηφιακές δεξιότητες και η γνώση συγκεκριμένων εργαλείων που απαιτούνται από τους εργοδότες αλλάζουν για να αντικατοπτρίζουν την εισαγωγή νέων τεχνολογιών και τη διάδοσή τους στην αγορά εργασίας, αν και αυτό δεν είναι ακόμη ορατό σε όλους τους τομείς. Αυτό έχει δύο συνέπειες για την παροχή εκπαίδευσης. Πρώτον, η διάδοση της τεχνολογίας υποδηλώνει ότι η βασική γνώση των ψηφιακών δεξιοτήτων γίνεται ολοένα και πιο διαδεδομένη. Δεύτερον, η ταχύτητα με την οποία εισάγονται νέες τεχνολογίες και αντικαθίστανται οι παλιές τεχνολογίες σημαίνει ότι η εκπαίδευση με στόχο τη γρήγορη εκμάθηση νέων εργαλείων είναι εξίσου, σημαντική με τη γνώση των ειδικών ψηφιακών εργαλείων που απαιτούνται στην αγορά εργασίας σήμερα. Όμως, πέρα από τις γενικές τάσεις, η ζήτηση για ψηφιακές δεξιότητες και οι ειδικές ψηφιακές δεξιότητες που απαιτούνται, διαφέρουν μεταξύ χωρών και ανά επάγγελμα. Όλα αυτά τα ευρήματα υποδηλώνουν ότι ο τρόπος και ο βαθμός με τον οποίο η παροχή εκπαίδευσης πρέπει να προσαρμοστεί στον ψηφιακό μετασχηματισμό ποικίλλει σημαντικά ανάλογα με

την σταδιοδρομία. Συνοψίζοντας, προτείνεται να εξεταστούν οι ευρύτερες τεχνολογικές τάσεις παράλληλα με την ιδιαιτερότητα κάθε επαγγέλματος, παρακολουθώντας στενά τις ανάγκες των εργοδοτών.

Η ικανότητα του επιχειρείν στην Ε.Ε.Κ.

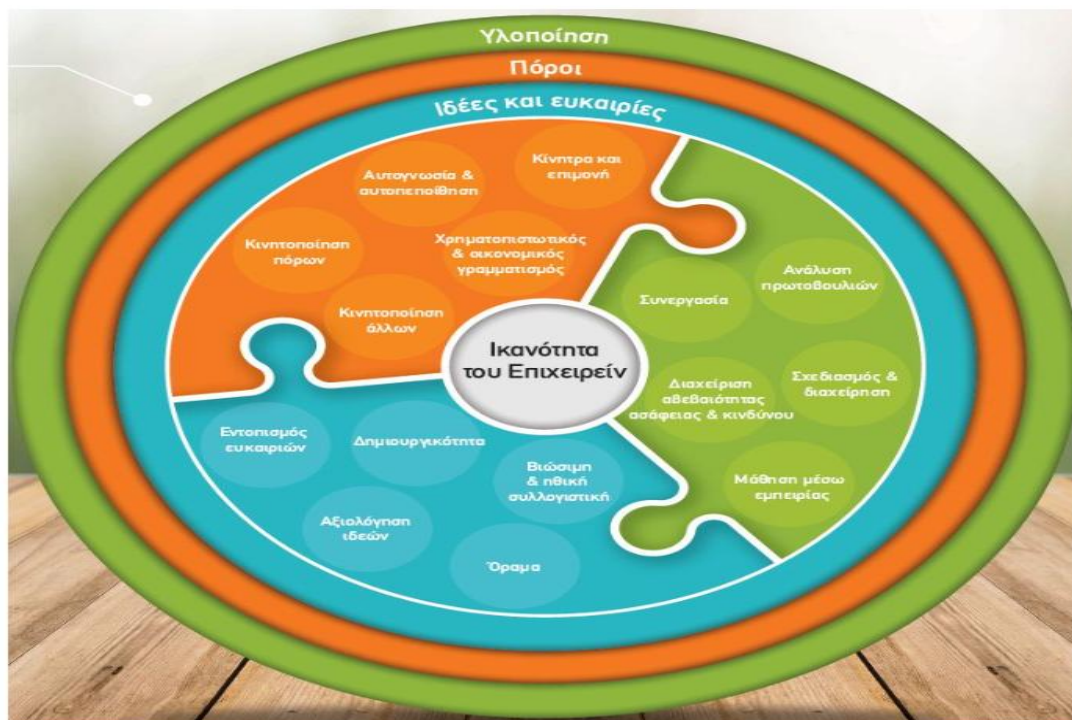
Διανύουμε μια εποχή που χαρακτηρίζεται από ταχύτατες αλλαγές, τόσο σε οικονομικό, όσο και σε κοινωνικό επίπεδο. Η δημιουργικότητα και η καινοτομία, ως βασικοί κινητήριοι μοχλοί ευέλικτης προσαρμογής στη σύγχρονη πραγματικότητα και πυλώνες της κοινωνικο-οικονομικής και προσωπικής ανάπτυξης, τροφοδοτούνται, μεταξύ άλλων, από την ικανότητα του επιχειρείν. Το 2006, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προσδιόρισε το πνεύμα πρωτοβουλίας και την ικανότητα του επιχειρείν ως μία από τις 8 βασικές ικανότητες που είναι απαραίτητες για όλους τους πολίτες της κοινωνίας της γνώσης.

Το **Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για την Ικανότητα του Επιχειρείν** (Entrepreneurship Competence Framework - EntreComp) αποτελεί εργαλείο για τη βελτίωση της επιχειρηματικότητας των πολιτών και των οργανισμών της Ευρώπης, αλλά και τη γεφύρωση του κενού μεταξύ της εκπαίδευσης και της θεωρητικής κατάρτισης και του κόσμου της εργασίας.

Αρχικά δημοσιεύτηκε το 2016 από το **Κοινό Κέντρο Ερευνών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής** (European Commission's Joint Research Centre), ενώ η μετάφραση στα ελληνικά έγινε με πρωτοβουλία και ευθύνη του ελληνικού Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού. Η απόδοση του EntreComp στην ελληνική γλώσσα θεωρείται κομβικής σημασίας, δεδομένων των πολυσύνθετων προκλήσεων που αντιμετωπίζει η Ελλάδα και που απαιτούν άμεση και αποτελεσματική αντιμετώπιση.

Το Πλαίσιο EntreComp αποτελείται από 3 αλληλένδετες και αλληλοεξαρτώμενες περιοχές ικανοτήτων, εκ των οποίων η κάθε μία έχει διαφορετικό χρώμα: **μπλε** για τις ικανότητες στην περιοχή «Ιδέες και ευκαιρίες», **πορτοκαλί** για την περιοχή «Πόροι» και **πράσινο** για τις ικανότητες στην περιοχή «Υλοποίηση». Κάθε μία από τις περιοχές αποτελείται από 5 ικανότητες, οι οποίες, από κοινού, συνιστούν τα δομικά στοιχεία του επιχειρείν ως ικανότητα. Το πλαίσιο μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως βάση για την ανάπτυξη προγραμμάτων σπουδών και μαθησιακών δραστηριοτήτων που προωθούν το επιχειρείν ως ικανότητα. Επίσης, μπορεί να

χρησιμοποιηθεί για τον καθορισμό παραμέτρων αξιολόγησης των επιχειρηματικών ικανοτήτων των μαθητών και των πολιτών γενικότερα.

Για παράδειγμα, η δημιουργικότητα παρουσιάζεται ως μία από τις ικανότητες στην περιοχή «Ιδέες και ευκαιρίες», αλλά η δημιουργική διαδικασία συνεπάγεται, τόσο τη χρήση των πόρων, όσο και την ικανότητα του ατόμου να ενεργεί σύμφωνα με τις ιδέες που διαμορφώνουν αξίες. Ο αναγνώστης μπορεί να δημιουργήσει νέες συνδέσεις μεταξύ των περιοχών και των ικανοτήτων ώστε να επεκτείνει τα στοιχεία του πλαισίου και να τα προσαρμόσει ώστε να ταιριάζουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο με το αντικείμενο εστίασής του.

Η επισφράγιση όλων των ανωτέρω έρχεται με την έκθεση του **Cedefop “Επιχειρηματική ικανότητα στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στην Ευρώπη” (2023e)**, μέσω της οποίας αποδεικνύεται ότι η Ε.Ε.Κ. διαδραματίζει όντως κρίσιμο ρόλο στην προώθηση της επιχειρηματικής ικανότητας. Η διαδικασία ενσωμάτωσης της επιχειρηματικής ικανότητας στην Ε.Ε.Κ. παρουσιάζει ευκαιρίες και προκλήσεις για τα ενδιαφερόμενα μέρη της Ε.Ε.Κ.. **Πέντε παράδοξα** συνοψίζουν τα ευρήματα της εν λόγω μελέτης και τα οποία σχετίζονται με τον ορισμό της επιχειρηματικότητας ως ικανότητα, η οποία δεν έχει ακόμα καταφέρει να αποστασιοποιηθεί πλήρως από την επιχειρηματική της προέλευση, με τα

προγράμματα σπουδών, με το χάσμα μεταξύ της πρόθεσης της επιχειρηματικότητας ως ευρεία δεξιότητα και του τρόπου με τον οποίο εφαρμόζεται στην πραγματικότητα, με το κατά πόσον η επιχειρηματική ικανότητα βελτιώνει τις προοπτικές απασχόλησης, καθώς και με την ανισορροπία μεταξύ πολιτικών και αποδεικτικών στοιχείων.

Εν κατακλείδι, η ανασκόπηση της βιβλιογραφίας της μελέτης τόνισε τη σημασία της ενσωμάτωσης της επιχειρηματικής ικανότητας στην Ε.Ε.Κ. μέσω της κατανόησης του οικοσυστήματος της επιχειρηματικής μάθησης, του εντοπισμού αποτελεσματικών προσεγγίσεων και της αντιμετώπισης των κενών γνώσης.

Αριστεία και συμπερίληψη στην Ε.Ε.Κ.

Η αριστεία και η συμπερίληψη στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (Ε.Ε.Κ.) είναι δύο βασικές αρχές που επιδιώκει η Ευρωπαϊκή Ένωση για τη διαμόρφωση ενός δίκαιου και ανταγωνιστικού εκπαιδευτικού συστήματος.

Αριστεία στην Ε.Ε.Κ.

Η αριστεία αφορά την ποιότητα στην Ε.Ε.Κ. και περιλαμβάνει:

- **Υψηλά πρότυπα εκπαίδευσης:** Προγράμματα που ανταποκρίνονται στις ανάγκες της αγοράς εργασίας και της καινοτομίας.
- **Συνεχή βελτίωση:** Συστήματα αξιολόγησης και ανάπτυξης δεξιοτήτων για εκπαιδευτικούς και μαθητευόμενους.
- **Διασύνδεση με την αγορά εργασίας:** Συνεργασία με επιχειρήσεις και εργοδότες για την εξασφάλιση σχετικότητας των δεξιοτήτων.
- **Ψηφιακός και πράσινος μετασχηματισμός:** Ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών και βιώσιμων πρακτικών στην Ε.Ε.Κ..

Συμπερίληψη στην Ε.Ε.Κ.

Η συμπερίληψη στοχεύει στη δημιουργία ίσων ευκαιριών για όλους τους εκπαιδευόμενους, ανεξαρτήτως φύλου, εθνικότητας, κοινωνικοοικονομικής κατάστασης ή αναπηρίας. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω:

- **Προσβασιμότητας:** Δομές που επιτρέπουν τη συμμετοχή ατόμων με αναπηρία και μειονεκτουσών ομάδων.

- **Διαφορετικότητα:** Αναγνώριση και ενσωμάτωση διαφορετικών μαθησιακών αναγκών και πολιτισμικών προσεγγίσεων.
- **Ευκαιριών επανεισόδου:** Ευέλικτες μορφές μάθησης για άτομα που θέλουν να επιστρέψουν στην εκπαίδευση.
- **Στήριξης μαθητευόμενων:** Καθοδήγηση, mentoring και οικονομική ενίσχυση για ευάλωτες ομάδες.

Η πρωτοβουλία για τα **Κέντρα Επαγγελματικής Αριστείας** (ΚΕΑ) έχει, ως στόχο να ανταποκριθεί σ' αυτήν την πολιτική προτεραιότητα στήριξης των μεταρρυθμίσεων στον τομέα της Ε.Ε.Κ., ώστε να εξασφαλίζονται υψηλής ποιότητας δεξιότητες και ικανότητες που οδηγούν σε ποιοτική απασχόληση και μακροπρόθεσμες επαγγελματικές ευκαιρίες, οι οποίες ανταποκρίνονται στις ανάγκες μιας καινοτόμου, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς οικονομίας.

Τα ΚΕΑ λειτουργούν σε ένα δεδομένο τοπικό πλαίσιο, δημιουργώντας οικοσυστήματα δεξιοτήτων για την καινοτομία, την περιφερειακή ανάπτυξη και την κοινωνική ένταξη, ενώ συνεργάζονται με ΚΕΑ σε άλλες χώρες μέσω διεθνών συνεργατικών δικτύων. Στήριζουν μια προσέγγιση από «τη βάση στην κορυφή» όσον αφορά την επαγγελματική αριστεία, με τη συμμετοχή ευρέος φάσματος τοπικών ενδιαφερόμενων μερών, η οποία επιτρέπει στα ιδρύματα Ε.Ε.Κ. να προσαρμόζουν ταχέως την παροχή δεξιοτήτων στις εξελισσόμενες οικονομικές και κοινωνικές ανάγκες. Παρέχουν ευκαιρίες για αρχική κατάρτιση των νέων, καθώς και για συνεχή αναβάθμιση των δεξιοτήτων και επανειδίκευση ενηλίκων, μέσω ευέλικτης και έγκαιρης προσφοράς κατάρτισης που ανταποκρίνεται στις ανάγκες μιας δυναμικής αγοράς εργασίας, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης. Λειτουργούν ως καταλύτες για την τοπική επιχειρηματική ανάπτυξη και καινοτομία, συνεργαζόμενα στενά με εταιρείες (ιδίως ΜΜΕ) σε σχέδια εφαρμοσμένης έρευνας, με τη δημιουργία κόμβων γνώσης και καινοτομίας, καθώς και με την υποστήριξη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών των εκπαιδευομένων τους.

Επιπροσθέτως, μία πρωτοβουλία ενίσχυσης των ΚΕΑ είναι και το **ETF Network for Excellence (ENE)**, το οποίο είναι ένα διεθνές δίκτυο Κέντρων Επαγγελματικής Αριστείας (Centres of Vocational Excellence - CoVEs). Το ENE ιδρύθηκε στις αρχές του 2020 και υποστηρίζει την ανάπτυξη CoVEs στις χώρες εταίρους του Ευρωπαϊκού Ιδρύματος Κατάρτισης (ETF). Το ENE στοχεύει στην υποστήριξη βελτιώσεων στην

επαγγελματική εκπαίδευση φέρνοντας σε επαφή εξαιρετικούς παρόχους για να μοιραστούν βέλτιστες πρακτικές, να συνεργαστούν και να καινοτομήσουν.

Σύμφωνα με μία πρόσφατη έρευνα του CEDEFOP για τη Νορβηγία που ανακοινώθηκε το 2025³⁴, η χώρα ανακοίνωσε τον Οκτώβριο του 2024 την ίδρυση ενός Εθνικού Κέντρου Επαγγελματικών Σπουδών στο Molde, εντός του 2025. Η ίδρυση του κέντρου αποτελεί σημαντικό βήμα για τη βελτίωση του τοπίου της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (Ε.Ε.Κ.), καθώς αναμένεται να συμβάλει στην καλύτερη προετοιμασία των καταρτιζόμενων για τις μεταβαλλόμενες απαιτήσεις της αγοράς εργασίας. Αυτό το νέο κέντρο θα διασφαλίσει ότι οι μαθητές είναι καλά προετοιμασμένοι για τις μεταβαλλόμενες απαιτήσεις της αγοράς εργασίας και ότι η κατάρτιση είναι προσαρμοσμένη στις ανάγκες του εργατικού δυναμικού. Το κέντρο θα δώσει προτεραιότητα στην ανάπτυξη προγραμμάτων σπουδών και μεθόδων κατάρτισης που είναι στενά ευθυγραμμισμένες με τις ανάγκες της βιομηχανίας, γεφυρώνοντας το χάσμα μεταξύ της θεωρητικής γνώσης και της πρακτικής εφαρμογής. Το κέντρο σηματοδοτεί μια στροφή προς τον εκσυγχρονισμό και την ενσωμάτωση της επαγγελματικής εκπαίδευσης με προηγμένη έρευνα και ανατροφοδότηση της βιομηχανίας.

Αντίστοιχα, στη Ρουμανία, ιδρύθηκε το [InoVerde, το πρώτο Κέντρο Επαγγελματικής Αριστείας \(CoVE\)](#) στον τομέα του αστικού πρασίνου.³⁵ Το κέντρο αυτό στοχεύει στη στήριξη της κλιματικής προσαρμογής, της βιοποικιλότητας και της ευημερίας στο αστικό περιβάλλον διαβίωσης μέσω της μάθησης. Επίσης, στοχεύει στο να διευρύνει την τεχνογνωσία των επαγγελματιών σε αυτόν τον τομέα στην Ευρώπη. Άξιο αναφοράς είναι τα πολλά ορόσημα που έχει επιτύχει από την έναρξη της λειτουργίας του το 2022. Αυτά περιλαμβάνουν:

- ένα **νέο πρότυπο επαγγελματικής κατάρτισης και προγράμματα σπουδών για το επίπεδο EQF 3** για την ειδικότητα Αρχικής Ε.Ε.Κ. «**Αστικός κηπουρός**» («Urban gardener»), που αναπτύχθηκε μέσω μιας συνεργατικής διαδικασίας που περιλαμβάνει δύο επαγγελματικές ενώσεις, μία εταιρεία και δασκάλους από πέντε σχολεία Ε.Ε.Κ.;
- το **διαπιστευμένο και πιλοτικό μάθημα** της Ε.Ε.Κ. «Εισαγωγή στη δενδροκομία» και ένα δημοφιλές εκπαιδευτικό μάθημα διάρκειας 40 ωρών

³⁴ <https://www.cedefop.europa.eu/en/news/norway-new-national-centre-champion-vocational-excellence>

³⁵ <https://www.cedefop.europa.eu/en/news/romania-first-centre-vocational-excellence-supports-urban-greening>

«Εκπαίδευση για τη βιοποικιλότητα σε αστικές περιοχές για μαθητές πριν και εκτός Ε.Ε.Κ. στο κατώτερο επίπεδο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, και τα δύο βασισμένα στην προσέγγιση εμπειρικής μάθησης;

- μια **συνεργασία εκπαιδευτικών και επαγγελματιών του αστικού πρασίνου** με συνομηλίκους τους από τη Δανία, τη Φινλανδία και την Ολλανδία στο πλαίσιο προγραμμάτων κατάρτισης εκπαιδευτικών και ανταλλαγής κινητικότητας;
- σχεδιασμός ενός μοναδικού **υπαίθριου εργαστηρίου αστικού πρασίνου** αξίας 500.000 ευρώ για μαθητές στο Τεχνολογικό Λύκειο Cezar Nicolau;
- διοργάνωση εκδηλώσεων, όπως η **Διεθνής Εβδομάδα Αστικού Πρασίνου** στο Βουκουρέστι τον Απρίλιο του 2024, προσελκύοντας εκπαιδευόμενους Ε.Ε.Κ. από την Ισπανία, τη Φινλανδία, την Ολλανδία, την Τσεχία και τη Δανία.

1.2.4 Στρατηγικές Ε.Ε.Κ. επιλεγμένων ευρωπαϊκών χωρών

Το χρονολόγιο πολιτικών Ε.Ε.Κ. στην Ευρώπη³⁶ είναι μια πλούσια συλλογή στρατηγικών, σχεδίων δράσης, νομικών πράξεων, κανονισμών και πρακτικών μέτρων στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση και τη Διά Βίου Μάθηση (Δ.Β.Μ.) στα κράτη μέλη της ΕΕ, την Ισλανδία και τη Νορβηγία. Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής, οι εμπειρογνώμονες και οι επαγγελματίες της Ε.Ε.Κ. και της Δ.Β.Μ. μπορούν να μάθουν και να διερευνήσουν εθνικές πρωτοβουλίες σε διάφορα θέματα και πώς αυτές συνδέονται με τις ευρωπαϊκές προτεραιότητες στην Ε.Ε.Κ., που εκφράζονται στη Σύσταση του Συμβουλίου για την Ε.Ε.Κ. και τη Διακήρυξη του Osnabrück.

Το χρονολόγιο των πολιτικών Ε.Ε.Κ. στην Ευρώπη παρουσιάζει τις πληροφορίες ως ένα χρονοδιάγραμμα που βοηθά στην παρατήρηση του τρόπου με τον οποίο αναπτύσσονται οι πολιτικές και οι πρακτικές με την πάροδο των ετών και μέσα από διαφορετικά στάδια, από τον σχεδιασμό έως την εφαρμογή και την ολοκλήρωση. Οι πληροφορίες είναι οργανωμένες σε θεματικές κατηγορίες που επιτρέπουν το φιλτράρισμα και τη σύγκριση των πολιτικών και πρακτικών που παρουσιάζονται με διαφορετικά κριτήρια, όπως χώρα ή ομάδα-στόχος.

Οι πληροφορίες συλλέγονται από το CEDEFOP ετησίως από το 2015 σε συνεργασία με το ReferNet, το ευρωπαϊκό δίκτυο εμπειρογνωμοσύνης του στην Ε.Ε.Κ.. Το

³⁶ <https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/timeline-vet-policies-europe>

Cedefop χρησιμοποιεί αυτές τις πληροφορίες για να παρακολουθεί και να αναλύει τον τρόπο με τον οποίο οι χώρες εργάζονται για την επίτευξη των κοινών προτεραιοτήτων της ΕΕ.

Η **Σλοβενία**, στην οποία το 65% των νέων είναι εγγεγραμμένοι στην Ε.Ε.Κ., επιδιώκει συνεχώς τη βελτίωση της ελκυστικότητας της Ε.Ε.Κ., τόσο για τους φοιτητές, όσο και για τους εργοδότες.³⁷ Το 2023, δόθηκε έμφαση στη βελτίωση της επικοινωνίας με τους εργοδότες και στην αντιμετώπιση των βασικών ικανοτήτων. Η προετοιμασία για την επικαιροποίηση των γενικών μαθημάτων στην ανώτερη δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση για την καλύτερη ευθυγράμμισή τους με τα επαγγέλματα είναι μια επιτυχημένη προσπάθεια. Δύο πρωτοβουλίες που στοχεύουν στην εφαρμογή της ανάλυσης των αναγκών με γνώμονα την αγορά εργασίας βρίσκονται σε εξέλιξη. Υπάρχει αναμφισβήτητα μια πραγματική προσπάθεια που επικεντρώνεται στις προτεραιότητες του πράσινου και ψηφιακού μετασχηματισμού που συνδέονται με την Ε.Ε.Κ..

Μεταξύ των προηγούμενων επιτυχιών που αναφέρονται στο Εθνικό σχέδιο εφαρμογής (National Implementation Plan - NIP), πρέπει να αναφερθούν δύο έργα που υλοποιήθηκαν με επιτυχία για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων ενηλίκων:

1. «Ανάπτυξη προγραμμάτων για την αναβάθμιση δεξιοτήτων στη συνεχιζόμενη επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (CVET) 2017–2022» (το έργο PINPIU) στο πλαίσιο του οποίου αναπτύχθηκαν οκτώ προγράμματα αναβάθμισης δεξιοτήτων, πέντε από αυτά στο ανώτερο επίπεδο Ε.Ε.Κ. και τρία στο ανώτερο δευτεροβάθμιο επίπεδο Ε.Ε.Κ..
2. Έργο Munera 3 (2018–2022), στο πλαίσιο του οποίου τρία προγράμματα στόχευαν εργαζόμενους που χρειάζονται πρόσθετη κατάρτιση. Μέχρι το τέλος του έργου, 34.158 συμμετέχοντες είχαν συμμετάσχει σε διάφορα προγράμματα αναβάθμισης δεξιοτήτων.

Έως το 2026, η πλειονότητα των εθνικών εμπειρογνομόνων Ε.Ε.Κ. θα συνεχίσει να συμμετέχει στο έργο εκσυγχρονισμού της Ε.Ε.Κ. (2022-2026). Αυτή η πρωτοβουλία επικεντρώνεται στην ενημέρωση των προγραμμάτων σπουδών της Ε.Ε.Κ. για την ενσωμάτωση βασικών ικανοτήτων και τις προοδευτικές εξελίξεις στον τομέα της παιδαγωγικής.

³⁷ https://www.cedefop.europa.eu/files/implementing_eu_priorities_slovenia_2024_0.pdf

Το **Ολλανδικό σύστημα Ε.Ε.Κ.** αντιμετωπίζει πολλές προκλήσεις, όπως μειωμένο κίνητρο των μαθητών και μείωση των εγγραφών, που επιδεινώθηκαν από την πανδημία COVID-19 και τις δημογραφικές αλλαγές. Οι εκπαιδευόμενοι που βρίσκονται σε κίνδυνο συνήθως έχουν περιορισμένη πρόσβαση και μειωμένη επάρκεια σε βασικές δεξιότητες όπως η γραφή και ανάγνωση η παιδεία, η αριθμητική και οι ψηφιακές ικανότητες. Η ζήτηση της αγοράς εργασίας για ανειδίκευτους εργαζομένους προσφέρει μη βιώσιμες ευκαιρίες απασχόλησης, ενώ παραμένουν ελλείψεις σε ειδικευμένες θέσεις. Επιπλέον, υπάρχουν σημαντικά ζητήματα με την πρόσληψη εκπαιδευτικών Ε.Ε.Κ., την επαγγελματική ανάπτυξη και τη συμμετοχή τους σε δίκτυα έρευνας και καινοτομίας. Επιπλέον, οι έρευνες ικανοποίησης των μαθητών υπογραμμίζουν την ανάγκη για βελτιωμένο επαγγελματικό προσανατολισμό και η συμμετοχή στη διά βίου μάθηση, ειδικά μεταξύ των ηλικιωμένων και εκείνων με πρακτικό υπόβαθρο, μειώνεται. Για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που αντιμετωπίζει η Ε.Ε.Κ., οι Κάτω Χώρες αναπτύσσουν σταδιακά διάφορα στρατηγικά έγγραφα σε ευθυγράμμιση με τις ευρωπαϊκές προτεραιότητες που ορίζονται στη Σύσταση του Συμβουλίου του 2020 για την Ε.Ε.Κ. και τη Διακήρυξη του Osnabrück. Η πρώτη έκδοση του Εθνικού Σχεδίου Εφαρμογής της Ολλανδίας (NIP), το οποίο περιλάμβανε γενικά τα επιδιωκόμενα μέτρα πολιτικής, υποβλήθηκε τον Ιούνιο του 2022. Η τελική έκδοση του NIP ολοκληρώθηκε τον Φεβρουάριο του 2024, καθώς ήταν απαραίτητο να ενσωματωθούν τα αποτελέσματα από τις συζητήσεις του 2022 μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών της Ε.Ε.Κ., τα οποία συνοψίστηκαν στην ατζέντα **Working together on talent for VET 2023-27**.

Ένα από τα βασικά πλεονεκτήματα του ολλανδικού Εθνικού Σχεδίου Εφαρμογής (NIP) είναι η συμμετοχή των εθνικών φορέων που ενδιαφέρονται να εμπλακούν σε σχετικά προγράμματα και δράσεις. Επί του παρόντος, η Ολλανδία εφαρμόζει με επιτυχία το **σύστημα δυικής μάθησης**, το οποίο συνδυάζει τη σχολική εκπαίδευση με την πρακτική άσκηση στις επιχειρήσεις. Αυτό το μοντέλο έχει αποδειχτεί ιδιαίτερα αποτελεσματικό καθώς προσφέρει στους μαθητές συνδυασμένη θεωρητική και πρακτική εκπαίδευση, ενισχύοντας τις δεξιότητές τους και εξασφαλίζοντας υψηλά ποσοστά απασχόλησης μετά την αποφοίτηση. Στο πλαίσιο αυτό, οι μαθητές αποκτούν σημαντική επαγγελματική εμπειρία και πληρώνονται για την εργασία τους στις επιχειρήσεις. Η Ολλανδία **εστιάζει επίσης στις ψηφιακές δεξιότητες**, καθώς τις έχει ενσωματώσει σε όλα τα επίπεδα της Ε.Ε.Κ., προσφέροντας εξειδικευμένα προγράμματα σε τομείς όπως η τεχνολογία πληροφοριών, η κυβερνοασφάλεια και ο προγραμματισμός. Η χρήση των **ψηφιακών πλατφορμών μάθησης** είναι ευρέως

διαδεδομένη, επιτρέποντας στους μαθητές να αναπτύξουν δεξιότητες που είναι απαραίτητες για την αγορά εργασίας του μέλλοντος. Τέλος, η Ολλανδία υποστηρίζει ενεργά τη **διεθνή κινητικότητα** των μαθητών μέσω του προγράμματος **Erasmus+**, προσφέροντας ευκαιρίες για μαθητεία και εργασία σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, διευρύνοντας έτσι την επαγγελματική τους εμπειρία και το δίκτυό τους.

Η **Μάλτα** έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (Ε.Ε.Κ.) τα τελευταία χρόνια. Η **νέα στρατηγική για την ψηφιακή εκπαίδευση 2024-30**, που εγκρίθηκε τον Μάιο του 2024, έχει σχεδιαστεί για να ευθυγραμμίσει περαιτέρω την Ε.Ε.Κ. με τις εξελισσόμενες απαιτήσεις της αγοράς εργασίας. Δίνει έμφαση στην ενσωμάτωση ψηφιακών δεξιοτήτων σε διάφορα θέματα, συμπεριλαμβανομένων των STEM, των γλωσσών και των ανθρωπιστικών επιστημών, για να προετοιμάσει τους μαθητές επαρκώς για το σημερινό ψηφιακό τοπίο. Η στρατηγική περιλαμβάνει τέσσερις πυλώνες — την ανάπτυξη ψηφιακών παγκόσμιων πολιτών, την ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών για τον 21ο αιώνα, τη δέσμευση και συνεργασία της κοινότητας, καθώς και τον εμπλουτισμό των ψηφιακών πόρων. Περιλαμβάνει επίσης 14 μέτρα και 79 επιμέρους δράσεις, των οποίων η υλοποίηση παρακολουθείται σε ετήσια βάση, βάσει των καθορισμένων στρατηγικών στόχων και δεικτών προόδου.

- Εισαγωγή του ψηφιακού γραμματισμού στα δημοτικά σχολεία
Η στρατηγική στοχεύει να ενσταλλάξει τις θεμελιώδεις ψηφιακές δεξιότητες σε μαθητές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και σε εκείνους στην προσχολική εκπαίδευση. Μέχρι το τέλος του δημοτικού σχολείου, οι μαθητές αναμένεται να είναι σε θέση να κατανοούν τις βασικές έννοιες της τεχνητής νοημοσύνης και να εφαρμόζουν πρακτικές ασφάλειας στον κυβερνοχώρο. Αυτή η προσέγγιση ευθυγραμμίζεται με την πρωτοβουλία «Ψηφιακή δεκαετία της ΕΕ 2030».
- Εγκάρσιος ψηφιακός γραμματισμός
Η στρατηγική υπογραμμίζει την ανάγκη να εξοπλιστούν οι μαθητές με βασικές ψηφιακές δεξιότητες, από τη βασική επάρκεια ηλεκτρονικών υπολογιστών έως τις προηγμένες ικανότητες, όπως η κωδικοποίηση και η ανάλυση δεδομένων. Αυτές οι δεξιότητες θα ενσωματωθούν στα προγράμματα σπουδών για να διασφαλιστεί μια ολοκληρωμένη ψηφιακή εκπαίδευση. Με την ενσωμάτωση αυτών των ικανοτήτων εγκάρσια, η στρατηγική επιδιώκει να προετοιμάσει τους μαθητές αποτελεσματικά για το σύγχρονο εργατικό δυναμικό.
- Συνεργασία και εταιρικές σχέσεις

Για να διατηρηθούν επίκαιρα τα προγράμματα της Ε.Ε.Κ., η στρατηγική προβλέπει την ενίσχυση των εταιρικών σχέσεων μεταξύ των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και των κλαδικών φορέων. Αυτή η συνεργασία θα βοηθήσει στην ανάπτυξη προγραμμάτων σπουδών που είναι ευθυγραμμισμένα με τα τρέχοντα πρότυπα του εκάστοτε κλάδου και θα παρέχουν στους φοιτητές πρακτική εμπειρία μέσω πρακτικής άσκησης και μαθητείας.

- Συνεχής επαγγελματική εξέλιξη για εκπαιδευτικούς

Η στρατηγική περιλαμβάνει δράσεις για συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών. Προγράμματα κατάρτισης, όπως εργαστήρια, διαδικτυακά μαθήματα και πλατφόρμες συνεργασίας για την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών θα προσφερθούν για να βοηθήσουν τους εκπαιδευτικούς να ενσωματώσουν αποτελεσματικά τα ψηφιακά εργαλεία στις τάξεις τους. Αυτοί οι στόχοι θα υποστηριχθούν επίσης με την ενσωμάτωση του ψηφιακού γραμματισμού στα σχέδια ανάπτυξης των σχολείων.

- Συμμετοχική Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση

Ένας άλλος στόχος της στρατηγικής είναι να καταστήσει την Ε.Ε.Κ. πιο συμπεριληπτική, προσφέροντας ευκαιρίες σε άτομα από διαφορετικά υπόβαθρα, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρία. Εξατομικευμένα προγράμματα και υπηρεσίες υποστήριξης θα εξασφαλίσουν ίση πρόσβαση σε ποιοτική Ε.Ε.Κ. για όλους τους μαθητές.

- Εστίαση στη διά βίου μάθηση

Η στρατηγική υπογραμμίζει τη σημασία της διά βίου μάθησης με την εισαγωγή πρωτοβουλιών που ενθαρρύνουν τη συνεχή εκπαίδευση και κατάρτιση σε όλη τη διάρκεια της σταδιοδρομίας των ατόμων.

- Επενδύσεις σε υποδομές και πόρους

Θα γίνουν σημαντικές επενδύσεις για την αναβάθμιση των σχολικών υποδομών και πόρων. Οι σύγχρονες εγκαταστάσεις είναι εξοπλισμένες με την πλέον πρόσφατη τεχνολογία κι παρέχουν στους μαθητές ένα περιβάλλον που αντικατοπτρίζει τον πραγματικό κόσμο. Αυτές οι επενδύσεις στοχεύουν να ενισχύσουν τη μαθησιακή εμπειρία και να εξασφαλίσουν ότι οι μαθητές είναι ικανοί στη χρήση σύγχρονων εργαλείων και εξοπλισμού.

Το 2019, η Μάλτα ξεκίνησε τη «**Στρατηγική και το Όραμα για την Τεχνητή Νοημοσύνη στη Μάλτα 2030**», με στόχο τη χαρτογράφηση της ψηφιακής διαδρομής μέσω μέτρων που βοηθούν τη Μάλτα να αποκτήσει στρατηγικό

ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στην παγκόσμια οικονομία ως ηγέτιδα στον τομέα της τεχνητής νοημοσύνης, συμπεριλαμβανομένων μέτρων για την εκπαίδευση εκπαιδευτών στην τεχνητή νοημοσύνη και την προσαρμογή των διαδικασιών μάθησης και αξιολόγησης.

Το 2022, το Ίδρυμα eSkills Malta ξεκίνησε την Εθνική Στρατηγική **eSkills της Μάλτας 2022-2025** για να μεγιστοποιήσει την απόκτηση ψηφιακών δεξιοτήτων. Την ίδια χρονιά, το Υπουργείο Οικονομίας, Ευρωπαϊκών Ταμείων και Κτηματολογίου ξεκίνησε την Ψηφιακή Στρατηγική της Μάλτας 2023-2027, η οποία είναι ένας οδικός χάρτης του τρόπου με τον οποίο η Μάλτα θα διατηρήσει τη δυναμική της ως ηγέτης στον ψηφιακό μετασχηματισμό.

Το **Γαλλικό εθνικό σχέδιο εφαρμογής (NIP)** (Joseph, 2024) στοχεύει στην εξατομίκευση και τον εξορθολογισμό των οδών διάβιου μάθησης, με έμφαση στην υποστήριξη των οικολογικών και ψηφιακών μεταβάσεων, στην επέκταση της κατάρτισης που συνδέεται με την εργασία και στην προώθηση ίσων ευκαιριών (Joseph, 2024). Διαρθρώνεται γύρω από τέσσερα πακέτα μέτρων, καθένα από τα οποία συνδέεται με μέτρα αρχικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (IVET), καθώς και συνεχιζόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (CVET).

Άξονας 1 - Ενίσχυση της εξατομίκευσης της κατάρτισης καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής υποστηρίζεται μέσω της εξατομίκευσης στην αρχική Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση, αλλά και στην συνεχιζόμενη επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, μέσω των προγραμμάτων συμβουλευτικής για την εξέλιξη της σταδιοδρομίας, της πιστοποίησης ποιότητας των παρόχων κατάρτισης, της αρθρωτοποίησης (modularization) των οδών κατάρτισης και της αναγνώρισης της πρότερης μάθησης.

Άξονας 2 - Πρόβλεψη και υποστήριξη οικολογικών και ψηφιακών μεταβάσεων συμπεριλαμβανομένης της πρόβλεψης, του μετασχηματισμού των διπλωμάτων και των προσόντων, της προσαρμογής της παροχής κατάρτισης, της ειδικής χρηματοδότησης.

Άξονας 3 - Ανάπτυξη όλων των μορφών κατάρτισης, ιδίως κατάρτισης με βάση την εργασία, συμπεριλαμβανομένης της μαθητείας.

Άξονας 4 - Συμβολή στις ίσες ευκαιρίες σε όλους τους τομείς συμπεριλαμβανομένων των μέτρων της Ε.Ε.Κ. για την προώθηση της ισότητας των φύλων, καθοδήγηση, υποστήριξη των νέων που εγκαταλείπουν το σχολείο. Για τη συνεχιζόμενη επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση πρόσθετη χρηματοδότηση που

απευθύνεται σε συγκεκριμένες ομάδες, καταπολέμηση του αναλφαριθμισμού, προπαρασκευαστικά προγράμματα για την είσοδο στη μαθητεία.

Τα σημαντικότερα μέτρα σχετίζονται με την εφαρμογή και την εμβάθυνση της μεταρρύθμισης της συνεχιζόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (CVET) και της μαθητείας, καθώς και με τη συνεχή μεταρρύθμιση της ανώτερης δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης. Η [τελευταία στρατηγική της Γαλλίας από το 2023](#) περιγράφει διάφορα μέτρα που θα ληφθούν έως το 2030, συμπεριλαμβανομένου ενός πλαισίου ικανοτήτων εμπνευσμένο σε μεγάλο βαθμό από το πλαίσιο GreenComp της ΕΕ. Τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης θα πρέπει επίσης να εφαρμόσουν μια στρατηγική βιώσιμης ανάπτυξης. Η Γαλλία προωθεί επίσης την απόκτηση δεξιοτήτων που απαιτούνται για μελλοντικές θέσεις εργασίας, προκειμένου να προβλεφθεί ο αντίκτυπος της πράσινης μετάβασης στην αρχική και συνεχή επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (Ε.Ε.Κ.). Αυτό είναι το επίκεντρο μιας πρόσκλησης που ξεκίνησε το 2022 στο πλαίσιο του σχεδίου «Γαλλία 2030» (CEDEFOP, 2023) και προτεραιότητα στο πρόγραμμα εργασίας 2023-2024 για το Δίκτυο Δεξιοτήτων Απασχόλησης (France Stratégie, 2024).

Το **Εθνικό Σχέδιο Εφαρμογής (NIP) της Πολωνίας** βασίζεται σε εθνικές στρατηγικές που αναπτύχθηκαν και εφαρμόστηκαν στην Πολωνία τα τελευταία 10 χρόνια, όπως η Στρατηγική για Υπεύθυνη Ανάπτυξη έως το 2020 (με προοπτική το 2030), η Στρατηγική Ανάπτυξης Ανθρώπινου Κεφαλαίου 2030, η Ολοκληρωμένη Στρατηγική Δεξιοτήτων 2030 και άλλες μεταρρυθμίσεις και έργα. Δείχνουν τη σημασία των επαγγελματικών δεξιοτήτων στην ανθρώπινη ζωή και τον βασικό ρόλο της Ε.Ε.Κ. και της διά βίου μάθησης (LLL) στην προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη (Bielecki, et al., 2024). Από το 2016, το σύστημα Ε.Ε.Κ. της Πολωνίας υφίσταται σημαντικές δομικές, οργανωτικές και σχολικές αλλαγές για να ανταποκριθεί στις ανάγκες δεξιοτήτων της σύγχρονης αγοράς εργασίας και στις απαιτήσεις της κοινωνίας.

Το έτος 2023 σηματοδοτήθηκε από την αλλαγή κυβέρνησης, η οποία επέφερε νέα πολιτική ατζέντα και στον τομέα της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (Ε.Ε.Κ.). Η νέα κυβέρνηση ανακοίνωσε σειρά διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που θα υλοποιηθούν τα επόμενα χρόνια, με έμφαση στην αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών και του εκπαιδευτικού συστήματος συνολικά.

Για να προωθηθεί η ανάπτυξη της Ε.Ε.Κ. και να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της σύγχρονης οικονομίας, την αύξηση της καινοτομίας, τη μεταφορά νέων

τεχνολογιών και την επιτάχυνση του πράσινου μετασχηματισμού, η **Πολωνία** σχεδιάζει να δημιουργήσει **120 τομεακά κέντρα δεξιοτήτων**, τα οποία εφαρμόζουν την ιδέα των Κέντρων Επαγγελματικής Αριστείας (CoVEs). Δεκατρία (13) εξ' αυτών των κέντρων ιδρύθηκαν το 2023, με προχρηματοδότηση από εθνικούς πόρους. Επιπλέον, ένας τρόπος για να γίνει η Ε.Ε.Κ. πιο ελκυστική για τους εκπαιδευόμενους είναι μέσω της συμμετοχής και της κοινής προετοιμασίας εθνικών και διεθνών διαγωνισμών δεξιοτήτων, όπως το EuroSkills και το WorldSkills, καθώς και διαγωνισμοί καθηγητών. Τέτοιοι διαγωνισμοί επηρεάζουν την εικόνα και την ελκυστικότητα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και ενισχύουν τη συνεργασία μεταξύ σχολείων/κέντρων επαγγελματικής κατάρτισης και εργοδοτών. Ενισχύονται επίσης οι δεξιότητες των εκπαιδευτών επαγγελματικής εκπαίδευσης που προετοιμάζουν τους μαθητές για τον διαγωνισμό, ενώ παράλληλα ενισχύεται και το κίνητρό τους. Στην Πολωνία, διοργανώνονται διαγωνισμοί δεξιοτήτων από την εταιρεία SkillsPoland που ιδρύθηκε από το Ίδρυμα για την Ανάπτυξη του Εκπαιδευτικού Συστήματος (Foundation for the Development of the Education System). Οι διαγωνισμοί διεξάγονται σε συνεργασία με επιχειρήσεις, εργοδότες και ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Μία ακόμα πρωτοβουλία είναι το **Συμβούλιο Διευθυντών κλαδικών σχολών επαγγελματικής εκπαίδευσης και ιδρυμάτων κατάρτισης** το οποίο ιδρύθηκε τον Μάιο του 2024 από τον Πολωνό υπουργό Παιδείας, έτσι ώστε όλοι οι εταίροι να μπορούν από κοινού να αναζητήσουν λύσεις για να κάνουν την επαγγελματική εκπαίδευση πιο ελκυστική με συστημικό τρόπο. Ένα από τα κύρια καθήκοντα του Συμβουλίου είναι να αξιολογήσει τις προτεινόμενες αλλαγές στη δομή και το περιεχόμενο της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (Ε.Ε.Κ.). Αυτό περιλαμβάνει τη διαμόρφωση οργανωτικών και νομικών λύσεων και τη διευθέτηση προκαταρκτικών διαβουλεύσεων με τους επικεφαλής των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και άλλους σχετικούς ενδιαφερόμενους φορείς. Το Συμβούλιο συνεργάζεται επίσης με τους εργοδότες για να συμβουλευεί τον Υπουργό Παιδείας και τους διευθυντές των σχολείων σχετικά με τις προτεινόμενες αλλαγές στην Ε.Ε.Κ.. Είναι επίσης υπεύθυνο για την οργάνωση και την υποστήριξη δραστηριοτήτων ενημέρωσης και προώθησης σχετικά με την Ε.Ε.Κ., με ιδιαίτερη έμφαση σε μεμονωμένους τομείς και εργοδότες.

Το **Εσθονικό Εθνικό Σχέδιο Εφαρμογής** (NIP) της Σύστασης του Συμβουλίου 2020 για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (Ε.Ε.Κ.) για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ανθεκτικότητα (σύσταση Ε.Ε.Κ.) βασίζεται στα εθνικά, τομεακά και περιφερειακά αναπτυξιακά σχέδια για την Ε.Ε.Κ.,

την εκπαίδευση ενηλίκων και την πολιτική δεξιοτήτων (Kukk, 2024). Το έτος 2023 σηματοδότησε μια νέα εποχή της Εσθονικής Ε.Ε.Κ., θέτοντας τα θεμέλια για σημαντικές προόδους: η μεταρρύθμιση της Ε.Ε.Κ. και η επέκταση της μάθησης με βάση την εργασία στοχεύουν στην εμπλοκή περισσότερων νέων μαθητών, ενώ η εισαγωγή μικροδιαπιστευτηρίων και πρωτοβουλιών αναβάθμισης και επανεκπαίδευσης θα βοηθήσει τους ενήλικες στην πλοήγηση στις εξελισσόμενες απαιτήσεις της ψηφιακής και πράσινης αγοράς εργασίας.

Η πανδημία του COVID-19 τόνισε την ανάγκη για τη μεταρρύθμιση της Ε.Ε.Κ., αποκάλυψε ότι κάποιες ειδικότητες ήταν παρωχημένες και ότι απαιτείται επανεκπαίδευση σημαντικού αριθμού ατόμων. Η μεταρρύθμιση αυτή στοχεύει επίσης στην καλύτερη συνεργασία της Ε.Ε.Κ. με άλλα επίπεδα εκπαίδευσης, γεφυρώνοντας την τυπική και τη μη τυπική εκπαίδευση, καθώς και τη σύνδεση της γενικής, της επαγγελματικής και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Τα σεμινάρια των ενδιαφερομένων για την ενημέρωση των προγραμμάτων σπουδών της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και κατάρτισης ξεκίνησαν το 2023. Παράλληλα, από το 2023-2029 θα διατεθούν 31 εκατομμύρια για την ανάπτυξη δεξιοτήτων για την ενημέρωση και τη δημιουργία νέων προγραμμάτων σπουδών σε πανεπιστημιακά κολέγια και κέντρα Ε.Ε.Κ. στην κομητεία Ida-Viru, εστιάζοντας σε τεχνικά θέματα για την αντιμετώπιση των ελλείψεων δεξιοτήτων της περιοχής. Επιπλέον, προσφέρεται περαιτέρω κατάρτιση και επανεκπαίδευση σε εργαζομένους που απολύονται από τον κλάδο του σχιστολιθικού πετρελαίου (Υπουργείο Παιδείας και Έρευνας, 2023). Για να ενισχυθεί περαιτέρω η σύνδεση μεταξύ εκπαίδευσης, κατάρτισης και αγοράς εργασίας, ξεκίνησε στα τέλη του 2022 ένα ολοκληρωμένο εθνικό έργο για τη συγχώνευση του συστήματος πρόβλεψης θέσεων εργασίας και δεξιοτήτων (OSKA) και του συστήματος επαγγελματικών προσόντων σε ένα ενιαίο σύστημα δεξιοτήτων και επαγγελματικών προσόντων που ονομάζεται OsKuS. Το έργο αντιμετωπίζει τους περιορισμούς του υπάρχοντος συστήματος υιοθετώντας μια πιο ευέλικτη προσέγγιση που υιοθετεί μικροδιαπιστευτήρια και μη γραμμικές διαδρομές μάθησης. Αναμένεται να ολοκληρωθεί το 2029. Τέλος, η Εσθονία έχει μια ισχυρή παράδοση διαγωνισμών επαγγελματικών δεξιοτήτων, ζωτικής σημασίας για τη διεθνοποίηση και την προώθηση της Ε.Ε.Κ.. Το 2023, εγκρίθηκαν μέτρα για τον εκσυγχρονισμό της μορφής και των αρχών του εθνικού διαγωνισμού δεξιοτήτων «Young Master». Οι διαγωνισμοί δεξιοτήτων διοργανώνονται ως φεστιβάλ δεξιοτήτων, ατομικοί διαγωνισμοί ή τηλεοπτικοί διαγωνισμοί, σε συνεργασία με κέντρα Ε.Ε.Κ., επαγγελματικούς συλλόγους και εργοδότες.

Τον Ιούλιο του 2022, το Υπουργείο Παιδείας, Επιστήμης και Αθλητισμού της **Λιθουανίας** εκπόνησε ένα Εθνικό Σχέδιο Εφαρμογής (NIP) για την περίοδο 2022–2026 (Υπουργείο Παιδείας, Επιστήμης και Αθλητισμού της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, 2022). Ως μέρος του τέταρτου μέτρου «*Προώθηση της επαγγελματικής κατάρτισης μέσω της μαθητείας*» του Εθνικού Σχεδίου Εφαρμογής της Λιθουανίας, ξεκίνησε ένα πρόγραμμα υποστήριξης μαθητείας το 2023. Το πρόγραμμα παρέχει οικονομική υποστήριξη σε εταιρείες κατά την περίοδο της μαθητείας. Συμβάλλει επίσης σημαντικά στην ανάπτυξη των πρακτικών και ψηφιακών δεξιοτήτων των μαθητών σε ιδρύματα Ε.Ε.Κ. που ανταποκρίνονται στις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Αυτό το μέτρο αναμένεται να εξασφαλίσει καλύτερη αντιστοιχία μεταξύ της Ε.Ε.Κ. και της αγοράς εργασίας και να αυξήσει την ελκυστικότητα της Ε.Ε.Κ.. Ο δείκτης που έχει οριστεί μέχρι το 2026 είναι να φτάσει τις **3.866** θέσεις μαθητείας (Kupetienė & Tolstych, 2024).

Το δεύτερο μέτρο του Εθνικού Σχεδίου Εφαρμογής της Λιθουανίας «*Ανάπτυξη και ενημέρωση προγραμμάτων κατάρτισης και παροχή εργαλείων για την προσέλκυση επαγγελματικών εκπαιδευτικών και επαγγελματιών*», στοχεύει να διασφαλίσει ότι το περιεχόμενο της Ε.Ε.Κ. ανταποκρίνεται στις τρέχουσες ανάγκες της αγοράς εργασίας και στις αρχές της χωρίς αποκλεισμούς Ε.Ε.Κ.. Το 2023, ξεκίνησε το έργο «*Ενημέρωση και προετοιμασία επίσημων προγραμμάτων Ε.Ε.Κ. και κατάρτισης*» για την προώθηση του ψηφιακού και πράσινου μετασχηματισμού με σκοπό την ανάπτυξη σύγχρονου περιεχομένου Ε.Ε.Κ. που ανταποκρίνεται στις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Το έργο στοχεύει να προετοιμάσει ή να ενημερώσει 95 επίσημα προγράμματα Ε.Ε.Κ. έως το 2026, ενσωματώνοντας τις αρχές του πράσινου μετασχηματισμού και της ψηφιοποίησης.

Μία καλή πρακτική της Λιθουανίας είναι η δυνατότητα [επαγγελματικής κατάρτισης για μαθητές βασικής και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης](#). Οι ενότητες Ε.Ε.Κ. επιτρέπουν στους εκπαιδευόμενους να αποκτήσουν τα προσόντα που επιθυμούν επιλέγοντας τον τρόπο και τον ρυθμό μάθησης που τους ταιριάζει καλύτερα, αντί να ακολουθούν ένα πλήρες πρόγραμμα εκμάθησης. Οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν την ενότητα ή τις ενότητες του προγράμματος που τους ενδιαφέρει από μια λίστα ενοτήτων προγράμματος στο κατάλληλο επίπεδο προσόντων (σύμφωνα με τα επίπεδα του πλαισίου επαγγελματικών προσόντων της Λιθουανίας). Ένας μαθητής που είναι εγγεγραμμένος σε μια ενότητα εγγράφεται στο Μητρώο Μαθητών και ως μαθητής σχολείου γενικής εκπαίδευσης, καθώς και ως μαθητής Ε.Ε.Κ.. Με την ολοκλήρωση της συγκεκριμένης ενότητας ο μαθητής λαμβάνει πιστοποιητικό επάρκειας σύμφωνα με τις προβλεπόμενες από το νόμο

διαδικασίες. Οι αποκτηθείσες ικανότητες του/της επιτρέπουν να ασχοληθεί με τη σχετική δραστηριότητα και, σε περίπτωση περαιτέρω εκπαίδευσης στη δραστηριότητα αυτή, στο ίδιο επίπεδο προσόντων πιστώνονται οι αποκτηθείσες ικανότητες, ώστε αυτές να αναγνωρίζονται και να μειώνεται ο χρόνος μάθησης.

Στη Λετονία, «Κατευθυντήριες γραμμές για την ανάπτυξη της εκπαίδευσης: μελλοντικές δεξιότητες για τη μελλοντική κοινωνία 2021-27» είναι η εθνική εκπαιδευτική στρατηγική, συμπεριλαμβανομένης της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (E.E.K.) (Υπουργικό Συμβούλιο, 2021). Κύριος στόχος της είναι να εξασφαλίσει ποιοτική εκπαίδευση για όλους, προωθώντας την ανάπτυξη και την αξιοποίηση των δυνατοτήτων τους καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους. Η στρατηγική περιλαμβάνει τρεις βασικές προτεραιότητες: (α) εκπαιδευτικούς, ακαδημαϊκό και επιστημονικό προσωπικό με υψηλή ειδίκευση, (β) εκπαίδευση και κατάρτιση προσανατολισμένη στη ζήτηση που προκύπτει από την αγορά εργασίας, γ) βιώσιμη και αποτελεσματική διαχείριση του εκπαιδευτικού συστήματος. Επιπλέον, δύο οριζόντιες προτεραιότητες – ψηφιοποίηση και πράσινη μετάβαση – ενσωματώνονται σε όλες τις δραστηριότητες.

Η ένταξη στην E.E.K. στη Λετονία σημαίνει κυρίως βελτιωμένη πρόσβαση στη μάθηση και πρόληψη της πρόωρης εγκατάλειψης και του κοινωνικού αποκλεισμού. Η πρόσβαση στη μάθηση στο πλαίσιο της διά βίου μάθησης διασφαλίζεται μέσω κυβερνητικού κανονισμού σχετικά με την αναγνώριση των ικανοτήτων για εισαγωγή σε μεταγενέστερα στάδια της E.E.K.. Ο κανονισμός ορίζει ότι τα άτομα μπορούν να γίνουν δεκτά σε μεταγενέστερα στάδια ενός προγράμματος E.E.K., π.χ. μετά από ένα διάλειμμα ή μετά την απόκτηση άλλου επαγγελματικού προσόντος, αφού αναγνωριστούν μέσω επίσημης διαδικασίας οι επαγγελματικές τους ικανότητες που αποκτήθηκαν εκτός του επίσημου εκπαιδευτικού συστήματος. Αυτό επιτρέπει επίσης μια ομαλότερη μεταφορά από ένα σχολείο E.E.K. σε άλλο ή από ένα πρόγραμμα E.E.K. σε άλλο. Ο νέος κανονισμός προωθεί έναν μηχανισμό συσώρευσης αποτελεσμάτων σταδιακής μάθησης για επαγγελματικά προσόντα.

Ένα σημαντικό επίτευγμα ήταν η επιτυχής ολοκλήρωση του έργου **PUMPURS** για την πρόληψη της πρόωρης εγκατάλειψης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης και τη μείωση του κινδύνου κοινωνικού αποκλεισμού. Η βέλτιστη πρακτική της Λετονίας από την άποψη αυτή έχει κοινοποιηθεί σε ευρύτερα διεθνή πλαίσια, καθώς υπάρχουν σχετικά λίγα παραδείγματα παρόμοιων συστημικών προσεγγίσεων σε επίπεδο ΕΕ και υπήρξε ενδιαφέρον από αρκετές χώρες της ΕΕ και τρίτων γι' αυτό.

1.3 Συνθετική ανάλυση (SWOT)

Βάσει της ανάλυσης σχετικά με το εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον και το θεσμικό πλαίσιο της Ε.Ε.Κ. & Δ.Β.Μ., ακολουθεί μια συνοπτική SWOT Analysis (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats).

Δυνατά Σημεία (Strengths)

- ✓ Ενισχυμένο θεσμικό πλαίσιο με συνέχεια: Ο νόμος 5082/2024 εδράζεται στον ν. 4763/2020 και τον εξειδικεύει επιχειρησιακά, βελτιώνοντας παράλληλα τη δομή της Ε.Ε.Κ., διασφαλίζοντας την ποιότητα και προωθώντας την καλύτερη σύνδεση με την αγορά εργασίας και την οικονομία.
- ✓ Θεσμοθέτηση ενός συστήματος διακυβέρνησης της Ε.Ε.Κ. με κεντρική και περιφερειακή διάσταση.
- ✓ Ισχυρή και αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ του συστήματος διακυβέρνησης της Ε.Ε.Κ. με τους κοινωνικούς εταίρους.
- ✓ Σαφής και ισχυρή πολιτική βούληση για άμεση εφαρμογή του νέου θεσμικού πλαισίου και έγκαιρη έναρξη των επιδιωκόμενων μεταρρυθμίσεων στο σύστημα της Ε.Ε.Κ..
- ✓ Σαφής διαβάθμιση επιπέδων προσόντων: Το Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ε.Σ.Ε.Ε.Κ.) καλύπτει επίπεδα 3, 4 και 5 του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων προωθώντας την κάθετη κινητικότητα των σπουδαστών, των εργαζομένων και των ανέργων.
- ✓ Προσβασιμότητα και συμπερίληψη: το νέο θεσμικό πλαίσιο προβλέπει δομές και προγράμματα για τα άτομα με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις και για τα άτομα που προέρχονται από ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού.
- ✓ Βαθμιαία ενισχυόμενη σύνδεση της Ε.Ε.Κ. με την αγορά εργασίας με:
 - την ανάπτυξη 130 νέων Οδηγών Κατάρτισης για τις Σ.Α.Ε.Κ., οι οποίοι έχουν αναπτυχθεί από τους κοινωνικούς εταίρους βάσει των πιστοποιημένων επαγγελματικών περιγραμμάτων,
 - την πρόβλεψη για ίδρυση και λειτουργία των Γραφείων Απασχόλησης και Σταδιοδρομίας στις Σ.Α.Ε.Κ.
 - την ενίσχυση της πρακτικής άσκησης τόσο για τις Σ.Α.Ε.Κ., όσο και για τις Σχολές Μαθητείας, όσο, τέλος και για τους αποφοίτους των ΕΠΑ.Λ. με το μεταλυκειακό έτος – τάξη μαθητείας

- έρευνες διάγνωσης αναγκών της αγοράς εργασίας και ιχνηλάτησης της πορείας των αποφοίτων της Ε.Ε.Κ.
- ✓ Αυξανόμενη αποδοχή του θεσμού του μεταλυκειακού έτους – τάξης μαθητείας τόσο από τους σπουδαστές όσο και από τις επιχειρήσεις, ειδικά του ιδιωτικού τομέα, με τη διάθεση περισσότερων θέσεων πρακτικής άσκησης.
- ✓ Ισχυρό κοινωνικό πρόσημο των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας στον βαθμό που οι ενήλικοι μαθητές μπορούν να αποκτήσουν ισότιμο τίτλο με το απολυτήριο του Γυμνασίου μέσα από ένα ανοιχτό και ευέλικτο πρόγραμμα που βασίζεται στην αρχή των πολυγραμματισμών και όχι σε ένα αυστηρά προκαθορισμένο και κεντρικά σχεδιασμένο αναλυτικό πρόγραμμα.
- ✓ Ισχυρή τεχνογνωσία και εμπειρία στην υλοποίηση προγραμμάτων μαθητείας της Δ.Υπ.Α. με ειδικότητες υψηλής ζήτησης από την αγορά εργασίας, αυξημένη συμμετοχή των εργοδοτών για τοποθέτηση των σπουδαστών σε θέση μαθητείας στον εργασιακό χώρο και αποτελεσματική λειτουργία των Γραφείων Επαγγελματικής Ανάπτυξης και Σταδιοδρομίας.
- ✓ Ψηφιακός μετασχηματισμός & πράσινη μετάβαση: έχει πραγματοποιηθεί σε αρκετές δομές αναβάθμιση του τεχνολογικού εξοπλισμού και εισαγωγή ψηφιακών δεξιοτήτων στα προγράμματα σπουδών, ενώ προωθούνται τα πράσινα επαγγέλματα.
- ✓ Συμμετοχή σε ευρωπαϊκά προγράμματα (Erasmus+, διακρατικές συνεργασίες) που ενισχύουν την εξωστρέφεια και τη δικτύωση και διευρύνουν τη γνώση μέσα από την ανταλλαγή εμπειριών και καλών πρακτικών.
- ✓ Αμοιβόμενη πρακτική άσκηση σπουδαστών Σ.Α.Ε.Κ. μέσω πόρων του ΕΣΠΑ.

Αδύναμα Σημεία (Weaknesses)

- ✗ Χαμηλή κοινωνική αναγνώριση της Ε.Ε.Κ., αφού τα στατιστικά δεδομένα δείχνουν πως παραμένει ως «δεύτερη επιλογή» σε σχέση με τη γενική εκπαίδευση.
- ✗ Δυσκολία προσαρμογής των προγραμμάτων σπουδών στις τρέχουσες προκλήσεις και τις τοπικές ανάγκες της αγοράς εργασίας.
- ✗ Αδυναμία αποτελεσματικής λειτουργίας ορισμένων συστημάτων διακυβέρνησης λόγω έλλειψης πόρων.
- ✗ Χαμηλή συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στην Ε.Ε.Κ.
- ✗ Περιορισμένος βαθμός ενσωμάτωσης πράσινων & τεχνολογικών δεξιοτήτων: Τα προγράμματα χρειάζονται ταχύτερη προσαρμογή στις νέες τεχνολογίες και στις περιβαλλοντικές ανάγκες τόσο στην Ε.Ε.Κ. όσο και στη Δ.Β.Μ..

- ✘ Επικάλυψη ειδικοτήτων στα επίπεδα 3,4 και 5 του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων και ανάγκη για νομική ρύθμιση επαγγελμάτων.
- ✘ Δυσκολία στον εντοπισμό αντικειμενικών, αξιόπιστων και έγκυρων στατιστικών δεδομένων για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της Ε.Ε.Κ. (μέτρηση δεικτών).
- ✘ Πολύ χαμηλή συμμετοχή των ενηλίκων σε προγράμματα δια βίου μάθησης.
- ✘ Πρόωρη εγκατάλειψη σπουδαστών Ε.Ε.Κ.
- ✘ Δυσκολία εύρεσης θέσεων πρακτικής άσκησης.
- ✘ Ελλιπής συνάρθρωση και συνεργασία μεταξύ των ΕΠΑ.Λ. και Σ.Α.Ε.Κ.

Ευκαιρίες (Opportunities)

- ★ Αυξημένη χρηματοδότηση της Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ. από ευρωπαϊκά προγράμματα: Το ΕΣΠΑ 2021-2027 και το πρόγραμμα "Ελλάδα 2.0" μπορούν να στηρίξουν την αναβάθμιση υποδομών & προγραμμάτων.
- ★ Η αυξημένη ζήτηση για ειδικότητες στον τομέα της πράσινης ενέργειας και των νέων τεχνολογιών μπορεί να ενισχύσει την ελκυστικότητα της Ε.Ε.Κ. στους νέους.
- ★ Ευκαιρίες για ανάπτυξη online εκπαιδευτικών προγραμμάτων και blended learning.
- ★ Νέα σχήματα πιστοποίησης προσόντων με την αξιοποίηση της λογικής των μικροδιαπιστευτηρίων (microcredentials) μπορούν να κάνουν πιο ευέλικτη την απόκτηση και αναγνώριση δεξιοτήτων.
- ★ Στρατηγικές συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα μπορούν να ενισχύσουν την αποτελεσματικότητα της Ε.Ε.Κ..
- ★ Ενίσχυση της μαθητείας και των προγραμμάτων πρακτικής άσκησης μέσω κινήτρων προς εργοδότες του ιδιωτικού τομέα.
- ★ Ο γηρασμένος πληθυσμός και η ανάγκη για νέες δεξιότητες αυξάνουν τη σημασία της διά βίου μάθησης.
- ★ Η εναρμόνιση με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων μπορεί να αυξήσει τη ζήτηση για αποφοίτους της Ε.Ε.Κ..
- ★ Η υιοθέτηση e-learning, VR/AR και AI στην κατάρτιση μπορεί να βελτιώσει την ποιότητα της εκπαίδευσης.
- ★ Η δημιουργία διαβαθμισμένων πλαισίων δεξιοτήτων, όπως το DigiComp, το GreenComp και το EntreComp δίνουν τη δυνατότητα για σχεδιασμό και ανάπτυξη προγραμμάτων σπουδών και μαθησιακών ενοτήτων που προωθούν τις ψηφιακές και πράσινες δεξιότητες καθώς και την ικανότητα για επιχειρείν.

Απειλές (Threats)

- ⚠️ Η ανεργία και η έλλειψη θέσεων εργασίας αποθαρρύνουν τους νέους από την επιλογή της Ε.Ε.Κ., αναπαράγοντας τη διάσταση ανάμεσα στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και την Ε.Ε.Κ..
- ⚠️ Η ταχεία τεχνολογική εξέλιξη μπορεί να καταστήσει γρήγορα ξεπερασμένα τα υφιστάμενα προγράμματα σπουδών και να αδυνατίσει τις συνδέσεις με την αγορά εργασίας και τις δεξιότητες σε ζήτηση.
- ⚠️ Οι ανισότητες στην πρόσβαση στις ψηφιακές δεξιότητες και στις τεχνολογικές υποδομές (Ψηφιακό Χάσμα), όπως φάνηκε και στην πανδημία, μπορεί να επηρεάσουν αρνητικά τη συμμετοχή των νέων και των ενηλίκων στα προγράμματα της Ε.Ε.Κ. και της Δ.Β.Μ..
- ⚠️ Η έλλειψη κινήτρων και ενημέρωσης για την Ε.Ε.Κ. μπορεί να αποτρέψει τις επιχειρήσεις από το να προσφέρουν θέσεις μαθητείας και πρακτικής άσκησης.
- ⚠️ Η καθυστέρηση στην παραγωγή της δευτερογενούς νομοθεσίας.
- ⚠️ Οι γεωπολιτικές εξελίξεις και οι μεταναστευτικές ροές μπορεί να δημιουργήσουν νέες προκλήσεις για το σύστημα της Ε.Ε.Κ., ειδικά για την αναγνώριση και πιστοποίηση προσόντων.
- ⚠️ Η κλιματική αλλαγή μετασχηματίζει τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας, τις δεξιότητες που χρειάζονται οι εργαζόμενοι και τις εκπαιδευτικές προτεραιότητες.
- ⚠️ Οι ευάλωτες και ειδικές ομάδες του πληθυσμού, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις, εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν εμπόδια στην πρόσβαση στην εκπαίδευση και την αγορά εργασίας.
- ⚠️ Οι αυξημένες απαιτήσεις του μεταρρυθμιζόμενου τοπίου στην Ε.Ε.Κ. απαιτούν αναβάθμιση των γνώσεων και δεξιοτήτων του διοικητικού και εκπαιδευτικού προσωπικού του συστήματος της Ε.Ε.Κ..

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: Μεθοδολογικό πλαίσιο και Ερευνητικά εργαλεία

2.1 Μεθοδολογικό πλαίσιο για την εκπόνηση της Στρατηγικής

Η βασική μεθοδολογική καινοτομία του παρόντος Στρατηγικού Σχεδίου έγκειται στην ευρεία και συστηματική συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων, εμπειρογνομόνων της Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ. και των αρμόδιων φορέων κατά τον σχεδιασμό της στρατηγικής. Στόχος ήταν, αφενός να επιτευχθεί μια ολοκληρωμένη και επίκαιρη ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, αφετέρου να καταγραφούν οι απόψεις, οι σκέψεις και οι προτάσεις τους, ώστε αυτές να ληφθούν υπόψη στην τελική διαμόρφωση του κειμένου.

Ειδικότερα, για την εκπόνηση της στρατηγικής απαιτήθηκε η συλλογή και επεξεργασία **πρωτογενών** και **δευτερογενών** δεδομένων.

Τα **πρωτογενή δεδομένα** αντλήθηκαν με τέσσερις τρόπους:

1. **Ατομικές συνεντεύξεις** βάσει ενός ημιδομημένου οδηγού συνέντευξης. Στις ατομικές συνεντεύξεις συμμετείχαν εμπειρογνώμονες, εκπρόσωποι των κοινωνικών εταίρων και άλλων φορέων που συμμετέχουν στο σύστημα της Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ. και στο Κ.Σ.Ε.Ε.Κ.. Οι ατομικές συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν από τον Δεκέμβριο του 2024 έως και τον Φεβρουάριο του 2025.
2. Διακίνηση **δομημένου ερωτηματολογίου** προς τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. για τη συγκέντρωση προτάσεων για έργα προς ένταξη στο νέο ΣΣ 2025-2027.
3. Σύντομες **τηλεφωνικές επικοινωνίες** με στελέχη του Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. και εποπτευόμενων φορέων για τη συλλογή στοιχείων λοιπών δράσεων, πρωτοβουλιών και έργων που προωθούν την Ε.Ε.Κ. και την Δ.Β.Μ.
4. Διακίνηση **δομημένου ερωτηματολογίου** στα μέλη του Κ.Σ.Ε.Ε.Κ. ως εναλλακτική επιλογή των ατομικών συνεντεύξεων του σημείου 1 ως άνω.

Ως προς τα δευτερογενή στοιχεία σημειώνεται ότι συγκεντρώθηκαν, συστηματοποιήθηκαν θεματικά και αναλύθηκαν πληροφορίες και στοιχεία για την Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ. σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές περιβάλλον. Στόχος ήταν η πλήρης και σφαιρική καταγραφή κειμένων πολιτικής, θεσμικού πλαισίου, στρατηγικών

κατευθύνσεων, τάσεων και εξελίξεων που σχετίζονται με το σύστημα της Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ.. Η αποδελτίωση της πληροφορίας εξυπηρέτησε την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης για το εσωτερικό και το εξωτερικό περιβάλλον, και σε συνδυασμό με τα ευρήματα από την έρευνα των ατομικών συνεντεύξεων και των δομημένων ερωτηματολογίων υποστήριξαν την αξιολόγηση των δυνατών και αδύναμων σημείων, των προκλήσεων και των απειλών, ενώ ταυτόχρονα διευκόλυναν την εξειδίκευση της στρατηγικής σε επιμέρους στόχους, προτεραιότητες και προτεινόμενα έργα.

Τα δευτερογενή δεδομένα αντλήθηκαν κυρίως από τα εξής:

- Ετήσιες Εκθέσεις του Κεντρικού Συμβουλίου Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Κ.Σ.Ε.Ε.Κ.).
- Ετήσιο Σχέδιο Δράσης 2024.
- Σε εξέλιξη έργα Ε.Ε.Κ. & Δ.Β.Μ. ανεξαρτήτως πηγής χρηματοδότησης:
 - ο α. Έργα ΕΣΠΑ 2014-2020 & Έργα Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027 (ενταγμένα και μεταφερόμενα έργα, εξειδικεύσεις, κ.λπ.).
 - ο β. Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Τ.Α.Α.).
 - ο γ. Υλικό, κείμενα και εκθέσεις.
 - ο Στατιστικά στοιχεία για την Ε.Ε.Κ. και τη Δ.Β.Μ. και ειδικότερα στοιχεία για Ε.Σ.Κ., Σ.Α.Ε.Κ., ΕΠΑ.Λ., Π.ΕΠΑ.Λ., Τάξη Μαθητείας, κ.α..
- Μελέτες και έρευνες των κοινωνικών εταίρων και άλλων φορέων που συμμετέχουν ή δραστηριοποιούνται στο σύστημα της Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ..
- Εκθέσεις και μελέτες του CEDEFOP, του ILO και άλλων έγκριτων επαγγελματικών φορέων και επιστημονικών οργανώσεων.

2.2. Ερευνητικά εργαλεία

2.2.1 Ημιδομημένος οδηγός ατομικών συνέντευξεων

Θεματική 1: Υφιστάμενη Κατάσταση Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης

1.1 Πώς θα περιγράφατε το σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ελλάδα; Ποια είναι τα βασικά πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα του υπάρχοντος συστήματος;

1.2 Πώς ανταποκρίνονται τα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης στις ανάγκες της αγοράς εργασίας σε επίπεδο α) δευτεροβάθμιας επαγγελματικής

εκπαίδευσης, β) αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης και γ) συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης; Έχετε εικόνα τι ποσοστό περίπου των αποφοίτων απασχολείται στο αντικείμενο σπουδών; (δείκτης επαγγελματικής απορρόφησης)

1.3 Πως ανταποκρίνονται οι δεξιότητες των αποφοίτων στις απαιτήσεις των εργοδοτών (Skills Matching, Skills Gaps);

1.4. Σε ποιον βαθμό τα προγράμματα κατάρτισης προωθούν τις ψηφιακές και πράσινες δεξιότητες; Αναφερθείτε τόσο στην αρχική όσο και στη συνεχιζόμενη κατάρτιση.

1.5 Μένοντας στη διάσταση της ποιότητας της εκπαίδευσης, πως αξιολογείτε την επάρκεια των εκπαιδευτών στις δομές επαγγελματικής εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης; Θεωρείτε ότι είναι επαρκώς καταρτισμένοι; ότι έχουν επαγγελματική εμπειρία στην ειδικότητα που καλούνται να καταρτίσουν τους νέους μας; Ενημερώνονται για τις τρέχουσες εξελίξεις στην ειδικότητα που καλούνται να καταρτίσουν;

1.6 Ποιος είναι ο κοινωνικός αντίκτυπος της Ε.Ε.Κ. στη χώρα μας; Συγκεκριμένα, πώς και σε ποιόν βαθμό ενισχύει τις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού; Μπορεί να συμβάλλει στη μείωση της ανεργίας; Και, τέλος, πώς ενισχύει την επαγγελματική κινητικότητα;

1.7 Ποιος είναι ο ρόλος της τεχνολογίας στην παροχή επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης; Υπάρχουν καινοτόμες πρακτικές που έχουν υιοθετηθεί στην Ελλάδα;

Θεματική 2: Υφιστάμενη Κατάσταση Διά Βίου Μάθησης

2.1 Πώς αξιολογείτε συνολικά τη διά βίου μάθηση στην Ελλάδα; Γιατί ως χώρα παραμένουμε χαμηλά στη συμμετοχή των ενηλίκων σε προγράμματα διά βίου μάθησης;

2.2 Ποια είναι τα κίνητρα και τα εμπόδια για τους ενήλικες που συμμετέχουν σε προγράμματα διά βίου μάθησης; Υπάρχει επαρκής ενημέρωση σχετικά με τις διαθέσιμες ευκαιρίες;

2.3 Πώς αξιολογείτε την ποιότητα των προγραμμάτων διά βίου μάθησης; Ποιος είναι ο αντίκτυπος των προγραμμάτων αυτών στην προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη των συμμετεχόντων;

Θεματική 3: Προκλήσεις και Ευκαιρίες

3.1 Ποια είναι τα μεγαλύτερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στην Ελλάδα;

3.2 Ποιες είναι οι μεγαλύτερες προκλήσεις για τη διά βίου μάθηση;

3.3 Ποιες αλλαγές θα μπορούσαν να βελτιώσουν την κατάσταση σε αυτούς τους τομείς; Ποιος ο ρόλος της πολιτείας, των εργοδοτών, των κοινωνικών εταίρων και των παρόχων Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ.;

3.4 Πώς συγκρίνεται η Ελλάδα με άλλες ευρωπαϊκές χώρες όσον αφορά την επαγγελματική εκπαίδευση και διά βίου μάθηση; Υπάρχουν καλές πρακτικές από το εξωτερικό που θα μπορούσαν να υιοθετηθούν;

Τελικές σκέψεις και προτάσεις:

Ποιες είναι οι κύριες προτάσεις σας για τη βελτίωση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και της διά βίου μάθησης στην Ελλάδα εν όψει του νέου Στρατηγικού Σχεδίου για την Ε.Ε.Κ. 2025-2027;

Πρόσθετα σχόλια:

Υπάρχει κάτι άλλο που θα θέλατε να μοιραστείτε σχετικά με το θέμα;

2.2.2. Έντυπο συγκέντρωσης στοιχείων από Υ.ΠΑΙ.Θ.Α.

Έντυπο συγκέντρωσης στοιχείων για τις ανάγκες του Στρατηγικού Σχεδίου Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ε.Ε.Κ.) 2025 - 2027

Στοιχεία επικοινωνίας

Δνση, Τμήμα	
Υπεύθυνος επικοινωνίας	
Όνομα, Επώνυμο	
Θέση	
Τηλέφωνο επικοινωνίας	
email	

Α. Παρακαλούμε καταγράψτε συνοπτικά τις Δράσεις – έργα που υλοποιήθηκαν στο Στρατηγικό Ε.Ε.Κ. 2022 – 2024 με φορέα πρότασης, δικαιούχο ή φορέα υλοποίησης την υπηρεσία σας.

ΣΣ*	Τίτλος Δράσης / Έργου	Σύντομη Περιγραφή	Προϋπολογισμός (€)	STATUS (ολοκληρωμένο, σε εξέλιξη)

***Στρατηγικοί Στόχοι:**

ΣΣ1: Ανάπτυξη και ενδυνάμωση της Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ. με έμφαση στην ποιότητα

ΣΣ2: Ενίσχυση της εξωστρέφειας, της συνεργασίας και της κινητικότητας σε επίπεδο συστήματος Ε.Ε.Κ., Δ.Β.Μ. και Ν.

ΣΣ*	Τίτλος Δράσης / Έργου	Σύντομη Περιγραφή	Προϋπολογισμός (€)	STATUS (ολοκληρωμένο, σε εξέλιξη)
<p>ΣΣ3: Ειδικές δράσεις για την ισότιμη πρόσβαση στην Ε.Ε.Κ. και τη Δ.Β.Μ., με έμφαση στις ευάλωτες ομάδες και τον πληθυσμό χαμηλών προσόντων</p> <p>ΣΣ4: Προώθηση ψηφιακού μετασχηματισμού της Ε.Ε.Κ., Δ.Β.Μ. & Ν.</p> <p>ΣΣ5: Αναβάθμιση των υποδομών και του εξοπλισμού των Εκπαιδευτικών Μονάδων Ε.Ε.Κ. & Δ.Β.Μ</p> <p>ΣΣ6: Ανάπτυξη αξιόπιστου και σύγχρονου συστήματος διακυβέρνησης της Ε.Ε.Κ., Δ.Β.Μ. & Ν</p>				

Β. Ποιες νέες δράσεις – έργα προτείνετε για το νέο Στρατηγικό Σχέδιο της Ε.Ε.Κ. 2025 – 2027;

ΣΣ*	Τίτλος Δράσης / Έργου	Σύντομη Περιγραφή	Προϋπολογισμός (€)	STATUS (ολοκληρωμένο, σε εξέλιξη)
<p>*Στρατηγικοί Στόχοι:</p> <p>ΣΣ1: Ανάπτυξη και ενδυνάμωση της Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ. με έμφαση στην ποιότητα</p> <p>ΣΣ2: Ενίσχυση της εξωστρέφειας, της συνεργασίας και της κινητικότητας σε επίπεδο συστήματος Ε.Ε.Κ., Δ.Β.Μ. και Ν.</p> <p>ΣΣ3: Ειδικές δράσεις για την ισότιμη πρόσβαση στην Ε.Ε.Κ. και τη Δ.Β.Μ., με έμφαση στις ευάλωτες ομάδες και τον πληθυσμό χαμηλών προσόντων</p> <p>ΣΣ4: Προώθηση ψηφιακού μετασχηματισμού της Ε.Ε.Κ., Δ.Β.Μ. & Ν.</p> <p>ΣΣ5: Αναβάθμιση των υποδομών και του εξοπλισμού των Εκπαιδευτικών Μονάδων Ε.Ε.Κ. & Δ.Β.Μ</p> <p>ΣΣ6: Ανάπτυξη αξιόπιστου και σύγχρονου συστήματος διακυβέρνησης της Ε.Ε.Κ., Δ.Β.Μ. & Ν</p>				

(*) Σημείωση: Προτείνεται η αντιστοίχιση με τους υφιστάμενους ΣΣ και όταν προσδιοριστούν οι νέοι θα γίνει η επεξεργασία και τελική αντιστοίχιση από τον Σύμβουλο.

Αναφέρατε ή επισυνάψτε κείμενα ή τεκμηριωτικό υλικό για την αναγκαιότητα της προτεινόμενης δράσης / έργου.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ:

2.2.3 Έντυπο συγκέντρωσης λοιπών δράσεων και πρωτοβουλιών ΕΕΚ

Έντυπο συγκέντρωσης στοιχείων για τις ανάγκες του Στρατηγικού Σχεδιασμού 2025 - 2027

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ

Δνση, Τμήμα	
Στοιχεία Επικοινωνίας (Διεύθυνση, τηλέφωνο, e-mail)	

Α. Δράσεις – έργα που υλοποιήθηκαν στο Στρατηγικό Ε.Ε.Κ. 2022 – 2024

ΣΣ*	Τίτλος Δράσης / Έργου	Σύντομη Περιγραφή (Ενδεικτικά: Σύντομη περιγραφή της δράσης, σκοπός στόχοι, φορέας υλοποίησης, συμμετέχοντες, συχνότητα συμμετοχής, αποτελέσματα)	Προϋπολογισμός – Πηγή Χρηματοδότησης	STATUS (ολοκληρωμένο, σε εξέλιξη)

*Στρατηγικοί Στόχοι:

ΣΣ1: Ανάπτυξη και ενδυνάμωση της Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ. με έμφαση στην ποιότητα

ΣΣ2: Ενίσχυση της εξωστρέφειας, της συνεργασίας και της κινητικότητας σε επίπεδο συστήματος Ε.Ε.Κ., Δ.Β.Μ. και Ν.

ΣΣ3: Ειδικές δράσεις για την ισότιμη πρόσβαση στην Ε.Ε.Κ. και τη Δ.Β.Μ., με έμφαση στις ευάλωτες ομάδες και τον πληθυσμό χαμηλών προσόντων

ΣΣ4 :Προώθηση ψηφιακού μετασχηματισμού της Ε.Ε.Κ., Δ.Β.Μ. & Ν.

ΣΣ5: Αναβάθμιση των υποδομών και του εξοπλισμού των Εκπαιδευτικών Μονάδων Ε.Ε.Κ. & Δ.Β.Μ

ΣΣ6: Ανάπτυξη αξιόπιστου και σύγχρονου συστήματος διακυβέρνησης της Ε.Ε.Κ., Δ.Β.Μ. & Ν

(*) Σημείωση: Προτείνεται η αντιστοίχιση με τους υφιστάμενους ΣΣ και όταν προσδιοριστούν οι νέοι θα γίνει η επεξεργασία και τελική αντιστοίχιση από τον

Σύμβουλο. Αναφέρετε ή επισυνάψτε κείμενα ή τεκμηριωτικό υλικό για την αναγκαιότητα της προτεινόμενης δράσης / έργου.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ:

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΚΑΙ ΙΔΙΟΤΗΤΑ

.....

2.2.4 Δομημένο ερωτηματολόγιο

Οδηγίες συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου

- **Σκοπός** της έρευνας είναι η καταγραφή των απόψεων, των θέσεων και των προτάσεων των συμμετεχόντων στο σύστημα της Ε.Ε.Κ.. Τα ευρήματα της έρευνας, αναμένεται να τροφοδοτήσουν με χρήσιμο υλικό την εκπόνηση του νέου Στρατηγικού Σχεδίου για την Ε.Ε.Κ. 2025-2027.
- Τα **στοιχεία και τα δεδομένα** που θα συλλεχθούν θα αναλυθούν από την ομάδα έργου του Τεχνικού Συμβούλου και πρόσβαση στα στοιχεία αυτά θα έχουν μόνο μέλη της ομάδας έργου. Στο τελικό κείμενο δεν θα εμφανίζονται ατομικές απόψεις ή θέσεις των φορέων, τηρώντας τον κώδικα δεοντολογίας της έρευνας.
- Προσπαθήστε να είστε **σύντομοι και περιεκτικοί** στις απαντήσεις σας. Δεν είναι απαραίτητο να γράψετε αναλυτικά κείμενα – μια σύντομη εξήγηση ανά ερώτηση είναι αρκετή με ενδεικτικό όριο τις **100-120 λέξεις** ανά απάντηση.
- Κάτω από κάθε ερώτηση υπάρχει ένα πεδίο στο οποίο μπορείτε να γράψετε τις απαντήσεις σας.
- Εάν κάποια ερώτηση **δεν είναι κατάλληλη ή σχετική για εσάς**, μπορείτε να την παραλείψετε.
- Απαντήστε με βάση τη δική σας **γνώμη** ή **εμπειρία**, παρουσιάζοντας όπου κρίνετε σκόπιμο τις πηγές σας (π.χ. για την τεκμηρίωση στατιστικών μεγεθών ή τάσεων)
- **Καταληκτική ημερομηνία** συμπλήρωσης και αποστολής του ερωτηματολογίου: 07.02.2025, 14.00 μ.μ.

Θεματική 1: Υφιστάμενη Κατάσταση Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης

1.1 Πώς θα περιγράφατε το σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ελλάδα; Ποια είναι τα βασικά πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα του υπάρχοντος συστήματος;

1.2 Πώς ανταποκρίνονται τα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης στις ανάγκες της αγοράς εργασίας σε επίπεδο α) δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης, β) αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης και γ) συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης; Έχετε εικόνα τι ποσοστό περίπου των αποφοίτων απασχολείται στο αντικείμενο σπουδών; (δείκτης επαγγελματικής απορρόφησης)

1.3 Πως ανταποκρίνονται οι δεξιότητες των αποφοίτων στις απαιτήσεις των εργοδοτών (Skills Matching, Skills Gaps);

1.4. Σε ποιον βαθμό τα προγράμματα κατάρτισης προωθούν τις ψηφιακές και πράσινες δεξιότητες; Αναφερθείτε τόσο στην αρχική όσο και στη συνεχιζόμενη κατάρτιση.

1.5 Μένοντας στη διάσταση της ποιότητας της εκπαίδευσης, πως αξιολογείτε την επάρκεια των εκπαιδευτών στις δομές επαγγελματικής εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης; Θεωρείτε ότι είναι επαρκώς καταρτισμένοι; ότι έχουν επαγγελματική εμπειρία στην ειδικότητα που καλούνται να καταρτίσουν τους νέους μας; Ενημερώνονται για τις τρέχουσες εξελίξεις στην ειδικότητα που καλούνται να καταρτίσουν;

1.6 Ποιος είναι ο κοινωνικός αντίκτυπος της Ε.Ε.Κ. στη χώρα μας; Συγκεκριμένα, πώς και σε ποιόν βαθμό ενισχύει τις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού; Μπορεί να συμβάλει στη μείωση της ανεργίας; Και, τέλος, πώς ενισχύει την επαγγελματική κινητικότητα;

1.7 Ποιος είναι ο ρόλος της τεχνολογίας στην παροχή επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης; Υπάρχουν καινοτόμες πρακτικές που έχουν υιοθετηθεί στην Ελλάδα;

Θεματική 2: Υφιστάμενη Κατάσταση Διά Βίου Μάθησης

2.1 Πώς αξιολογείτε συνολικά τη διά βίου μάθηση στην Ελλάδα; Γιατί ως χώρα παραμένουμε χαμηλά στη συμμετοχή των ενηλίκων σε προγράμματα διά βίου μάθησης;

2.2 Ποια είναι τα κίνητρα και τα εμπόδια για τους ενήλικες που συμμετέχουν σε προγράμματα διά βίου μάθησης; Υπάρχει επαρκής ενημέρωση σχετικά με τις διαθέσιμες ευκαιρίες;

2.3 Πώς αξιολογείτε την ποιότητα των προγραμμάτων διά βίου μάθησης; Ποιος είναι ο αντίκτυπος των προγραμμάτων αυτών στην προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη των συμμετεχόντων;

Θεματική 3: Προκλήσεις και Ευκαιρίες

3.1 Ποια είναι τα μεγαλύτερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στην Ελλάδα;

3.2 Ποιες είναι οι μεγαλύτερες προκλήσεις για τη διά βίου μάθηση;

3.3 Ποιες αλλαγές θα μπορούσαν να βελτιώσουν την κατάσταση σε αυτούς τους τομείς; Ποιος ο ρόλος της πολιτείας, των εργοδοτών, των κοινωνικών εταίρων και των παρόχων Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ.;

3.4 Πώς συγκρίνεται η Ελλάδα με άλλες ευρωπαϊκές χώρες όσον αφορά την επαγγελματική εκπαίδευση και διά βίου μάθηση; Υπάρχουν καλές πρακτικές από το εξωτερικό που θα μπορούσαν να υιοθετηθούν;

Τελικές σκέψεις και προτάσεις:

Ποιες είναι οι κύριες προτάσεις σας για τη βελτίωση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και της διά βίου μάθησης στην Ελλάδα εν όψει του νέου Στρατηγικού Σχεδίου για την Ε.Ε.Κ. 2025-2027;

--

Πηγές - βιβλιογραφία

Ελληνική Βιβλιογραφία

Βεργίδης, Δ., Βεργίδου, Α., Γούλας, Χ., Κουτούζης, Μ., Λευθεριώτου, Π., Πανδής, Π., Παπαδοπούλου, Α., Φατούρου, Π., Φωτόπουλος, Ν. & Χαλκιαδάκη, Α. (2024). *Τα σχολεία δεύτερης ευκαιρίας στη σύγχρονη Ελλάδα. Αποτύπωση – Τάσεις – Προοπτικές*. ΚΑΝΕΠ ΓΣΕΕ.

Γούλας, Χ., & Καραλής, Θ. (2020). *Διά βίου Εκπαίδευση και Κατάρτιση: Θέσεις και προϋποθέσεις για μια ποιοτική επανεκκίνηση μετά την πανδημία*. ΙΝΕ ΓΣΕΕ.

<https://ineobservatory.gr/publication/dia-viou-ekpaidefsi-kai-katartisi-theseis-kai-proyprotheseis-gia-mia-poiotiki-epanekkinisi-meta-tin-pandimia/>

Γούλας, Χ., Ζάγκος, Χ., & Παϊζης, Ν. (2019). *Δεξιότητες, εκπαίδευση και απασχόληση: Εκπαιδευτικοί δείκτες και εργατικό δυναμικό*. ΚΑΝΕΠ ΓΣΕΕ.

https://www.kanep-gsee.gr/wp-content/uploads/2019/11/1o_Policy%20Paper.pdf

Γούλας, Χ., Μαρκίδης, Κ., & Μπαμπανέλου, Δ. (2018). *Ενδυνάμωση του Ρόλου και της Ποιότητας της Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης: Εστιάζοντας στο δίπολο πιστοποίηση προγραμμάτων vs πιστοποίηση εκπαιδευτικών μονάδων*. ΙΝΕ ΓΣΕΕ.

Δεματάς, Κ. (2024). Βιομηχανική Επανάσταση 4.0 και Αγορά Εργασίας: Ο ρόλος της Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΕΚ) στην ενδυνάμωση της ανθεκτικότητας και στην ενίσχυση της προσαρμοστικότητας του εργατικού δυναμικού.

Δίκτυο Ευρυδική (2025): Στρατηγική Δια Βίου Μάθησης. Ανακτήθηκε 11 Φεβρουαρίου 2025, από <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/el/national-education-systems/greece/stratigiki-dia-bioy-mathisis>

Έκθεση της Επιτροπής εμπειρογνομώνων για τη Διά βίου Μάθηση (ΦΕΚ 4361 Β/5-10-2020).

Ελληνική Στατιστική Αρχή, (2023). *ΕΡΕΥΝΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ: Έτος 2022*.

Θάνος, Ι. & Καπουτσής, Η. (2024). Το μέλλον της εργασίας & των δεξιοτήτων στην Ελλάδα 2024-2030. Αθήνα: Ειδική Γραμματεία Μακροπρόθεσμου Σχεδιασμού Ελληνική Δημοκρατία.

Καραλής, Θ. (2017). Συμμετοχή των ενηλίκων στη διά βίου εκπαίδευση και ανισότητες. Στο Χ. Γούλας & Π. Λιντζέρης (Επιμ.), *Διά βίου μάθηση, επαγγελματική*

κατάρτιση, απασχόληση και οικονομία: Νέα δεδομένα, προτεραιότητες και προκλήσεις (σελ. 215-232). ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ & ΙΝΕ ΓΣΕΕ.

Καραλής, Θ., & Λιντζέρης, Π. (2023). Λεξικό Εκπαίδευσης Ενηλίκων.

Κείμενο κοινής θέσης ETUC - ETUCE σχετικά με τα μικρο - διαπιστευτήρια (micro-credentials) στην Ε.Ε.Κ. και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (2020). <https://imegsevee.gr/wp-content/uploads/2020/11/2020-09-%CE%9C%CE%A4%CE%A6-micro-credentials.pdf>

Κόκκος, Α., Βαϊκούση, Δ., Βεργίδης, Δ., Κουλαουζίδης, Γ., Κωσταρά, Ε., Παυλάκης, Μ. & Σακκούλης, Δ. (2021). *Η εκπαίδευση και κατάρτιση ενηλίκων στην Ελλάδα*.

Κώτσιος, Β., Κρομμύδα, Β. & Παρδάλη, Σ. (2021). *Παρακολούθηση της πορείας των αποφοίτων της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης στην αγορά εργασίας*. Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.

Λιντζέρης, Π. (2020). *Θεωρητικές και πρακτικές διαστάσεις της βασισμένης στην εργασία μάθησης*. Ερευνητικά Κείμενα. ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ.

Λιντζέρης, Π. & Βαλάση, Δ. (Επιμ.) (2022). *Η εμπειρία της πανδημίας της νόσου COVID-19 στην εκπαίδευση και κατάρτιση ενηλίκων: διαστάσεις, συνέπειες, προοπτικές*. Αθήνα: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ.

Νεκτάριος, Μ., Καρκαλάκος, Σ., Πλέσσα-Παπαδάκη, Α., Θεοδωρίδου & Α., Χηνοπούλου Ε. (2022). *Αποτελεσματικότητα της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης στην Ελλάδα*.

Παππά, Λ., & Καραλής, Θ. (2023). Νέοι που βρίσκονται εκτός Εκπαίδευσης, Απασχόλησης και Κατάρτισης (NEETs): Όψεις και διαστάσεις μιας σύγχρονης μορφής ευπαθούς κοινωνικής ομάδας. *Κοινωνική Εργασία. Επιθεώρηση Κοινωνικών Επιστημών*, 37(1), 34-58.

Παπαδάκης, Ν. (2024). Mega trends, μετασχηματισμοί στην αγορά εργασίας και σύγχρονες ανάγκες σε δεξιότητες: Σχέσεις και ανασχέσεις. Μ. Σπυριδάκης, Χ. Καρακιουλάφη, Μ. Χριστοδούλου, Μ. Δρακάκη (επιμ.-2024), *Ήπιες δεξιότητες και μετασχηματισμοί της εργασίας*. Αθήνα.

ΣΕΒ (2020). *Special Report: Επανακατάρτιση και αναβάθμιση δεξιοτήτων ανθρώπινου δυναμικού: Οι προκλήσεις για την ενίσχυση των εργαζομένων και την ανάπτυξη των επιχειρήσεων*. Ανακτήθηκε 25/10/2020 από https://www.sev.org.gr/Uploads/Documents/53314/2020-10-12_SR_Reskilling_FINAL.pdf

Ξένη βιβλιογραφία

Bielecki, J., Maliszewska, A., & Matuszczak, K. (2024). Implementing European priorities in VET: making national VET agile, flexible, innovative, attractive, inclusive and quality assured: Poland. Cedefop Refernet thematic perspectives. https://www.cedefop.europa.eu/files/implementing_eu_priorities_poland_2024_1.pdf

Bremer, B., Coenen, J., Kans, K., & Wolf, M. (2024). *Implementing European priorities in VET: Making national VET agile, flexible, innovative, attractive, inclusive and quality-assured: Netherlands*. Cedefop Refernet thematic perspectives. <https://www.cedefop.europa.eu/en/country-reports/implementing-european-priorities-vet-netherlands-2024>

Buligina, I., & Zvejniece, P. (2024). *Implementing European priorities in VET: making national VET agile, flexible, innovative, attractive, inclusive and quality-assured: Latvia*. Cedefop Refernet thematic perspectives. <https://www.cedefop.europa.eu/en/country-reports/implementing-european-priorities-vet-latvia-2024>

Cedefop, (2025). *Greece - 2025 Skills forecast*. https://www.cedefop.europa.eu/files/skills_forecast_-_greece_2025.pdf

Cedefop, (2024). *Microcredentials: striving to combine credibility and agility*. Publications Office of the European Union. <https://data.europa.eu/doi/10.2801/966682>

Cedefop (2023a). *Stemming the tide: tackling early leaving from vocational education and training in times of crises: synthesis report of Cedefop/ReferNet survey*. Luxembourg: Publications Office. Cedefop research paper. <http://data.europa.eu/doi/10.2801/757603>

Cedefop, (2023b). *Microcredentials for labour market education and training: microcredentials and evolving qualifications systems*. Luxembourg: Publications Office. Cedefop research paper, No 89.

Cedefop, (2023c). *Microcredentials for labour market education and training: the added value for end users*. Publications Office of the European Union. Cedefop research paper. <https://data.europa.eu/doi/10.2801/141643>

Cedefop (2023d). *Skills in transition: the way to 2035*. Luxembourg: Publications Office. <http://data.europa.eu/doi/10.2801/438491>

Cedefop (2023). *Entrepreneurship competence in vocational education and training in Europe: synthesis report*. Luxembourg: Publications Office. Cedefop research paper. <http://data.europa.eu/doi/10.2801/08062>

Cedefop (2022). *Teachers and trainers in a changing world: building up competences for inclusive, green and digitalised vocational education and training (VET): synthesis report*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Cedefop research paper, No 86. <http://data.europa.eu/doi/10.2801/53769>

Eurofound (2020). *Labour market change: Trends and policy approaches towards flexibilisation*. Challenges and prospects in the EU series. Luxembourg: Publications Office of the European Union. DOI: 10.2806/70018.

European Commission: Joint Research Centre. (2022). *GreenComp, the European sustainability competence framework*. Publications Office of the European Union. <https://data.europa.eu/doi/10.2760/13286>.

European Commission (2023). Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion, *Vocational education and training and the green transition – A compendium of inspiring practices*, Publications Office of the European Union, 2023, <https://data.europa.eu/doi/10.2767/183713>

Eurostat (2024): [Educational attainment statistics](#).

Joseph, V. (2024). *Implementing European priorities in VET: making national VET agile, flexible, innovative, attractive, inclusive and quality-assured: France*. Cedefop Refernet thematic perspectives.

Knavs, S., & Šlander, M. (2024). *Implementing European priorities in VET: making national VET agile, flexible, innovative, attractive, inclusive and quality-assured: Slovenia*. Cedefop Refernet thematic perspectives.

Kupetienė, O., & Tolstych, N. (2024). *Implementing European priorities in VET: making national VET agile, flexible, innovative, attractive, inclusive and quality-assured: Lithuania*. Cedefop Refernet thematic perspectives.

Kukk, I. (2024). *Implementing European priorities in VET: making national VET agile, flexible, innovative, attractive, inclusive and quality-assured: Estonia*. Cedefop Refernet thematic perspectives.

https://www.cedefop.europa.eu/files/implementing_eu_priorities_estonia_2024_4.pdf

Lintzeris, P. (2024). European skills strategies: concepts and typologies, theoretical foundations, institutional architecture and political priorities. In J. Kontio, P. Gougoulakis, L. Moreno Herrere & M. Teras (eds) *Emerging issues in research on vocational education & training vol. 9 (special issue)*, pp. 40-64. Stockholm: Atlas Academi.

Papadakis N. (2022b), *EU policy on education and training in the EU2020 Framework. Its main components and the Europe state of play: Social indicators, Employment, Education, Training and Lifelong Learning*, in D. Anagnostopoulou & D. Skiadas (eds), *Higher Education and Research in the European Union. Mobility Schemes, Social Rights and Youth Policies*. Cham, Switzerland: Springer, pp. 213-230.

ReferNet Sweden, & Cedefop (2025, January 15). [Norway: new national centre to champion vocational excellence. National news on VET.](#)

ReferNet Romania, & Cedefop (2024, June 19). [Romania: the first Centre of Vocational Excellence supports urban greening. National news on VET](#)

ReferNet Malta, & Cedefop (2024, November 19). [Malta: a new digital education strategy adopted. National news on VET.](#)